

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Tractatus I. De Evangeliiis à Dominica Paschatis, usque ad Ascensionem
Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

TRACTATUS I
DE EVANGELIIS,
A DOMINICA PASCHATIS,
VSQVE AD ASCENSIONEM DOMINI.

PRO DIE PASCHATIS.

Lect. I.
biparti-
ta.

Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Salome
emerunt aromata, etc. Marc. 16.

PAR. I.
Mulieres
Evange-
licas per-
severan-
ter Chri-
stum an-
passse.

ANtiqua verè & perfecta
amicitiæ conditiones nobis
præsentantes, de pinxerunt
Amicitiam quasi lucentem for-
mosum, capite detecto stau-
tem, lecta & hirsuta veste in-
ductum, & inscriptione in fron-
te, *Æsai & Hiemi*. Hic iuven-

Amici-
tia em-
blema.

nis latuit quoque gerebat apertum, & digito
monstrabat in corde scriptum, *Longè & propè*. Sim-
briæ verò vestis inscriptum erat, *Vita & Mors*. Em-
blema est nõ otiosum, nec à nostro proposito alien-
nũ. Quia ætas juvenilis aliud designat, quam amo-
rè inter veros amicos nunquam veterare, sed
semper re-entim esse? Quid hirsuta vestis, nisi ami-
citiã semper esse promptam ad labores pro amico
ferendos? Quid caput detectum, nisi amicum pro-
pter pudorem nunquam negandum? Quid *Æsai*
& *Hiemi* fronti inscripta, nisi amicum in prosperis
& adversis diligendum? Quid *Longè & propè*, nisi
affectum nunquam desicere, sive præsens sit ami-
cus, sive absens? Quid denique *Vita & Mors*, nisi
amorem perennare, & post mortem perseverare?
Conforme est quod in sacris eloquiis dicitur: *Om-
ni tempore diligit quis amicus est, & frater in angu-
stis comprobatur.*

Prov. 17

Mulieres
amarunt
Christũ
in vita.

Omnes porò ista verè amicitie conditiones
reperiuntur in mulieribus nostris Evangelicis epi-
ga Christum Dominum. Amaverunt enim eum in
prosperis & adversis. Amaverunt in præsentia &
absentia; Amaverunt in vita, in morte, post mor-
tem, & totã nunc amant æternitate.
Primo amarunt in vita Dominum, quem conti-
nũd secuti sunt, cui indivisim adhaerens, affectu,
obsequio, ministerio. Audientes enim verbum eius
sequebantur per castella docentem & evangelizã-
tem regnum Dei, sedebant ad pedes annunciantis
bona æterna, cooperantesque zelo ejus ministra-

Rational. Evang.

bant de facultatibus suis, & propter ipsum domos
propriis deserebant. O verè firma & solida amici-
tis, quæ non sinit affectu terreno rerum huius sæ-
culi initiata, sed in affectu celestium bonorum futuri
ævi fundata! O verè solida amicitia, propter quam
deseruntur illa quæ pereunt, inquiruntur quæ pe-
rennant! Felices hæ mulieres, quæ non solum fa-
cultates temporales Christo Domino ex zelo divi-
næ gloriæ dicabant, sed etiam spirituales, volunta-
tem scilicet atque animum cum omnibus suis fa-
cultatibus, Felices, non quia gressu corporis cum
sequebantur, sed quia eius verbis voluntateque to-
to corde obsequabantur.

Luc. 8.

Secundo, amaverunt adhæserunt ei in morte
Sequebantur enim in passioe, quando *exavit ba-
julans sibi cruce*. Dumque ipse sua respergeret ve-
stigia sanguine tanquam cruore corporis, illæ ead-
em inspergebant lacrymis tanquam cruore cor-
dis. Flebant amarè, quia didicerant pridem non si-
cile amare. Neque divulsæ sunt ab eo, licet divulsus
sic ab eis, spiritum quando reddidit. Stabant dum
transitus fuit in crucem: sed stabant corde ei confi-
xæ, & compassionis telo transverberatæ. Fortiores
fuerunt Apostolis, qui Dominum suum deseruerunt
in angustiis. Sequi eum potuerunt Apostoli usque
ad fractionem panis, non potuerunt sequi ruc us-
que ad bibendum calicem Passionis. Secutæ sunt
mulieres, & viderunt eius dolores, spinas, crucera-
cia vos nec sic eis viderunt oculis, quia non pote-
rant esse exortes doloris, quæ vulneratæ erant in-
culo caritatis. Non poterant non commori mori-
cate Iesu, quia vita & amor etiam moriebatur.

In morte

Post mor-
tem.

Tertio, amaverunt post mortem. Adstabant ce-
nim dum deponitur de cruce, dum involvis ut sin-
done, dum traditur sepulture. Noces quoque sub-
sequeutes peregerunt vigiles, ob amorè, ob dolo-
rem. Sabbathum admodum eis onerosum fuit, in
quo operari non licebat, sed propter mar datum
silendum erat, ut expressit S. Lucas *Cum viderent
fisset sabbatum, emerunt aromata* [ultra ea quæ iã
à sepultura è vestigio parant, de quibus etiam
S. Lucas mentionem facit] & venerunt ad monu-
mentum, ut si quem viventem delinquent, etiam

Luc 24

Psal. 50.

M m m

tertio

Omnes
omnino
moria-
les.

Zachar.

Coact.
suo.

Mortuus studio humanitatis obsequatur, ait S. Greg. illud: *Odor unguentorum illius super omnia aromata.* Non poterit de ipso cogeri Dominus: *Oblivioni Audi Bernardum de eorum unctioe loquentem* *nasus sum sanguinem mortuus à corde.* Vivebat utiq; serm. 7. in Cant. *Vnde veniens, quæ unctura ve-* *in eorum corde, qui oblivioni videbatur traditus, veram.* *Quidni unctis tam late nuncio nove et odori* *quia jacebat in pulvere. Sat clara dant indicia, se fera, resurrectionis? Quam speciosi pedes evangelizantium* *& sepulchrum. Unde poterunt dicere: Si ascendero opus facium Evangelista, facta ab Angelo* *in lectum, fratri mei si dederò somnum oculis meis Christus, dum festinant ad annu cianum manè miseror-* *palpebris meis dormitacionem, donec inveniam locum Domini, dicunt, in odorem unguentorum suo-* *cum Domini, tabernaculum Dei Jacob. Quis est iste rum curramus. Exinde odor ille toto orbe diffusus* *locus Domini nisi Loculus ubi dignatus est jacere multos attraxit etiam de sexu muliebris, ut venisset* *& emortua membra componere? Quod est taber- & videtur sepulchrum, locum que ubi positus e-* *naculum Dei Jacob, nisi monumentum ubi post rat Dominus, ut pulverem pedum eius lingerent,* *lucam in cruce peractam ad tempus fixit taberna dicentes cum Propheta: *adorabimus in loco ubi si-**

Canti. 4

Psalm. 33.

Psalm. 138.

Pro amoro-
ria mulie-
ribus l-
ris quan-

S. S. mu-
lierum
pia imi-
tatione

culum illuc igitur jugiter mente pergit, ad illud *serunt pedes eius.* *Celebris sunt ob id apud S. Hieronymum mul-* *consolator eorum. Quapropter cum transisset Sab-
tat mulieres, inter quas Paula & Eustochium Ble-
batum, ne quidem auroram expectant, aut luci-
silia, Melana, Marcella, Leta, Fabiola, quæ odore
ferunt, sed noctem pro luce, de siderum pro luce,
Lunam pro Sole attripiunt: & valde mane una Sab-
batorum, live prima die sequente Sabbatum, pro-
ficiscuntur & veniunt ad Monumentum. Sic nescit
in eis tarda molimina dilectio sancta. Nec tre-
nebras, nec militum custodiam nec lapidem ad-
volunt, ita mente revolunt, ut retardati inde va-
leant quia sibi assumpserunt ut ducem & auxiliato-
rem amorem lucidum in nocte, amorem in fortem
in infirmitate, amorem in victum in formidine. Ne-
mo est qui non horreat sepulchrum & cadaver,
maximè tenebroso tempore; domus mortis uni-
cuique domus est formidinis cum & mater ad pro-
lis dilectæ suus non adest in caligine sine aliquo
in infirmitate, amorem in victum in formidine. Ne-
mo est qui non horreat sepulchrum & cadaver,
maximè tenebroso tempore; domus mortis uni-
cuique domus est formidinis cum & mater ad pro-
lis dilectæ suus non adest in caligine sine aliquo*

ipse proprium obsequium velint impendere illi
quem amabant: itaque ut minus actum videatur
quicquid obsequii sine eis Domino est impensum.
Ideo volunt etiam ipse dilectio sui satisfacere;
nec contentæ aliena pietate, desiderant per semet
ipsas dilectio infervere.

Itaque propter hunc ferventem & perseveran-
tem amorem merentur primæ Angelorum visio-
nem; merentur ipsius Domini apparicionem & fa-
lacionem. *Ante merentur pedum eius exorsu-* *lacionem; merentur deique ad annu cianum manè miseror-* *palpebris meis dormitacionem, donec inveniam locum Domini, dicunt, in odorem unguentorum suo-* *cum Domini, tabernaculum Dei Jacob. Quis est iste rum curramus. Exinde odor ille toto orbe diffusus* *locus Domini nisi Loculus ubi dignatus est jacere multos attraxit etiam de sexu muliebris, ut venisset* *& emortua membra componere? Quod est taber- & videtur sepulchrum, locum que ubi positus e-* *naculum Dei Jacob, nisi monumentum ubi post rat Dominus, ut pulverem pedum eius lingerent,* *lucam in cruce peractam ad tempus fixit taberna dicentes cum Propheta: *adorabimus in loco ubi si-**

Psalm. 4.

Quæ corpus undarum veneras; et erentur spe-
ciale animæ unctioem. *Uti que, unctio veniens,* *quæ unctio ad veniens, inquit S. Bernardus. Quo-* *modo unctæ & Vixit eas Dominus oleo lætitiæ ibique conversionis suæ jecit primordia, ut referet* *præ consortibus suis, unxit eas oleo gratiæ præ-* *participibus suis. Perseverant & participatuar* *Sophron, Prati spirit c. ad. Sic & S. Pelagia cū An-* *myrram, guttas, & cassiam à vestimentis glo-* *veris humanitatis eius promanantem, delectan-* *rum Domini Sepulchrum veniens, postquæ illud* *omnes illas Regum. Expectas sunt quam verum sit* *visitasset cum aliis locis sanctis, in monte Olivæ* *collibus*

Psalm. 4.

cellula se incluit in habitu virili, & ibi in austeritate vitam finivit. Vide vitam s. O. & ob.

Celebris vita est in Belgio s. Reineldis, filia s. Amalbergæ & Wigeri Comitis, quæ postquam sæculi vanitatibus (ut Deo vacaret in castitate) nuncium remisisset, post longam penitentiam exercitacionem Sepulchrum Domini adiit, & loca sancta inuifit, ibique multis annis commorata, non sine uisione rediit Theodidacta, sive Docibilis Dei: *Vultio docet vos de omnibus.* Dedit ipsa fortiter pro Christo mortem obire, & sanguinem fundere, cum loca uisita set sanguine & morte Domini consecrata. Merito igitur s. Bernardus cap. 11. ad milites templi dicit: *Sepulchrum Christi inter loca deuotionis quodammodo tenet principatum & deuotionis nescio quid plus sentiat, ubi mortuus est, quam ubi uiuens conuersatus est: & amplius mouet ad pietatem, mortuam quam uita recordatio.* Huius deuotionis participes sunt 1. quicunque in spiritu ad monumentum Domini hoc sancto tempore accedunt cum unguento compunctionis, ut ungant pedes Domini; quod quidem unguentum conficitur ex recordacione peccatorum. 2. quia accedunt cum unguento pietatis & fidei, ut ungant caput Domini, quod est Diuinitas; hoc obicitur ex recordacione pia beneficiorum eius. 3. quia accedunt cum unguento compassionis, ut ungant corpus & membra eius: & hoc componitur ex miseris cordis operibus, quæ egenis profunt, qui sunt membra eius. Et hi imitantur Magdalenam, quæ cum in domo Simonis unxit pedes Domini, & in Bethania caput, nunc propebat locum corpus ungeret, ut triplici hac unctione latifaceret desiderio & dilectionis suæ; eandem uentem unctionem, eandem dilectionem nobis in mysterio commendat.

Næque uerò etiam sine mysterio est, quod ad obsequium Domini corporis sceminae ardentes uidentur Apostolis. Sic enim diuina ordinauit providentia, ut mulier quæ per fidiam prima suspensata de Paradiso, *sestione fidem sumere de sepulchro, & prima curaret ad ueniam, quæ prima præsternat ad culpam; uaperet quæ de morte uitam, quæ de uita mortem uaperat,* ut loquitur s. Chrylogus serm. 74. Si prima mulier uirò portexit interitum, altera mulier uirum prima potrigit resurrectionis & salutis nuncium; si prima maledictionem; altera benedictionem, si prima lachrymas & ærumnas, altera gaudium & læticiam; si prima spinas & tribulos, altera liliam floridum & odoriferum profert & nunciat, ad eluendum opprobrium. Ita loquitur s. Cyril. lib. 11. in Ioan. c. 52. *Femina quæ quondam fuit mortis ministra, resurrectionis mysterium prima percipit & nunciat: adeptum igitur est feminæ ueniam, & ignominia absolutiorem, & maledictione uirum.*

Et quare Apostoli illis postea unguenta ferant, resurrectionem nunciant, audiatur sermo.

s. Petrum Chrylogum serm. 79. hæc de re sic eleganter differrentem: *Non est hic præpofertus ordo, sed mysticus; non post ponuntur Apostoli sceminae, sed ad maiora seruantur. Femina obsequium Christi suscipiunt, Apostoli suscipiunt Christi passionem. Illa parant aromata, isti flagella. Illa intrant sepulchrum, isti carceres. Illa ad obsequium festinant, isti per uolant ad catenam; infundunt illa oleum, isti profundunt sanguinem. Quid plura? Resident illa domi, ad actus hinc tendunt, ut deuoti milites: probent aduersis fidem, uirtutem laboribus, inuifit patientiam, uulneribus teletantiam. Mulieres ergo ferunt pro Christo lachrymas, Apostoli diabolo superato & uicti hostibus uictoriam Christo referunt & triumphum.* Hactenus Chrysol. subtiliter & disertè. Vult insinuare, quomodo quilibet sexus & quælibet hominum cõditio suū habeat officium, per quod Domino obsequiū præstare ualeat: unde eliguntur sceminae ad portada aromata, non ad cruce, quia fors sub cruce ruent, quæ portatis unguentis idoneæ sunt & diligentes. Itaque si sperant diligentia Apostolos in parandis & portandis aromatis? hi postmodum eas charitate & fortitudine superaturi sunt in aduendis discrimenibus, in portanda per uniuersum orbem cruce, in sanguinis pro Christo profusione; quia sunt electi testes resurrectionis, non solum in Ierusalem & Iudæa ac Samaria, sed etiam usque ad ultimum terræ, ita ut morte & sanguine testimonium istud parati sint signare.

Ed in particulari nobis nunc inquitendum restat, quæ sint hæc mulieres quæ ad monumentum uenerunt, & quot sint diuersimodè enim loquuntur Evangelistæ, Ioannes unius tantum meminuit: *Vna sabbati Maria Magdalena uenit manum ad huc essent tenebra, ad monumentum.* Mattheus duarum meminit dicens: *Uenit Maria Magdalena, & altera Maria uidere sepulchrum.* Lucas plures adiungit: *Et regressa à monumento nunciauerunt hæc omnia illis undecim & ceteris omnibus.* Erat autem Maria Magdalena, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cetera quæ cum uir erant, quæ dicebantur Apostolis hæc. Marcus tres hic nominat: *Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata.* Hinc opinio popularis est, quod tres Mariæ uenerint ad monumentum. Vade & alicubi solent representari tres illæ Mariæ, ita ut in Resurrectionis Domini nocte inducantur tres puellæ in templum, ut uisitent sepulchrum Domini cum cantu. Quod tamen prohibitum reperio in Directorio disciplinae Ecclesiasticæ edito auctoritate Octauii Episcopi Tricaricensis, & Nunciij Apostolici per Belgium, & per Germaniam inferiorum, ubi sic habetur: *Representacione trium Mariarum uisitantium Dominicum sepulchrum, quæ nocte Resurrectionis Domini in quibusdam Ecclesiis sunt, cum potius in iis inueniamus quod magis est ritum posse, & deuotionis inentionem deprimere, quam pietati aliquem assiduum excitare, prorsus inueniamur.* Ita ille.

PARS III. Quatuor mulieres ad sepulchrum uenientes.

Multi etiam putant Salomon non fuisse; vocatam Mariam: est enim Salome nomen mulieris, ut patet ex Iosepho 17. antiq. c. 3. Non ergo Maria Salome dicta est, vel à patre, vel à viro, cum non sit nomen viri; nec Marcus vocat eam Mariam, sed tantum Salome: & Matthæus, dū dicit: *Venit Maria Magdalena, & altera Maria*, scilicet Maria Iacob, significat non fuisse tres Marias, quia altera dicitur nisi inter duas. Quicquid sit de re, siue Salome Maria vocata etiā fuerit, ita ut sit Binomia, siue non, sed tantum ex usu populari Maria vocetur, parum refert.

Magdalena dicitur habuisse virtutem.

Interim certum est primò, quod Maria Magdalena, quam omnes Evgelista exprimus, fuerit velut Dux & Antesignana inter alias mulieres ad sepulchrum venturantes, quæ eandem gratiam unionis, quã præbuerat vivo, servabat & mortuo. Hæc ex teris ferventior & amore eminentior fuit, ideo de illa sola S. Ioannes mentionem facit, quæ etiam hæc prima vidit Dominũ, quæ ubique adimplere visa est illud Elogium, quod Christus Dominus ei dederat: *Quia dilexit multum*. Si enim inquitur, cur ad domum Simonis festina venit, cur inter cõivas importuna intravit, cur cum unguento accessit, cur lachrymis pedes Domini rigavit, cur capillis texit, cur osculis excepit, cur infamiam inter tot convivantes non timuit? Unica ratio est: *Quia dilexit multum*. Si inquitur, cur Christum per urbem, vicos, agros evangelizantem cum fervore iugiter subsequitur, nec unquam in eius sequela defatigatur? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur Domini ad eum frequenter hospitio excepit, & cur sorore sua Martha domesticis curis multum occupata ipsa inhaeret pedibus hospitis, eiusque ita pendet ab ore, ut nec divelli possit? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur paulo ante Christi mortem in Bethania effudit iterum pretiosum unguentum super caput recumbentis non sine murmure aliquorum? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur bojalantis sibi crucem & in Calvarie montem jubet, & aliò mittit, sic eius exercet desiderium & procedens vestigiis insistit, & rigat ea lachrymis? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur Crucis adhæret indivisa sociæ MARIÆ MATRIS, consortis dolorum Fili? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur ante aurotam ad monumẽtum festina procedis, cur ceteris recedentibus sola remanet, nec recedit? *Quia dilexit multum*. Vnde S. Gregorius: *Pensandum huius mulieris mentem quanta viâ amoris accendat, quæ discipulis recedentibus non recedebat*. Flebat inquit recedens, & amoris sui igne succensa, vius quem amabat, ardebat desiderio: nec amans semel aspexisse sufficit, quia viâ amoris intentionem multiplicat inquisitione. Vnde contigit, ut eum sola tunc videret, quæ remansit ut quæreret: *virtus enim boni operis perseverantia est*. Flebat igitur foris & conquirebatur: *Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum*. Meruerunt ergo eius lachrymæ consolatorium, quæ prius meruerunt peccatorum remissionem, & tunc restituerunt Agnovit Domini

Joan. 7.

Joan. 20.

num se vocantem ex nomine, & dicentem, *Maria*: Moxque respondit ipsa, *Rabboni*: quasi diceret: Itane es tu Magister ille meus & Dominus meus, quem tanta requiro anxietate? *Convertisti planctum in gaudium mihi*: Agnovit vocem Pastoris, qui proprias oves vocat nominatim, & miram perfitentem ex unico eius verbo dulcedinem & mutationem, lachrymas tristitiæ & doloris vertit in lachrymas lætitiæ & amoris. Agnovit eum, de quo dicit Petrus: *Domine, verba vitæ æterna habes, ad quem ibimus?* O verbum unicum Domini fide plena conceptum quantæ est efficacitæ, quod totum sic hominẽ subito potest commutare, illuminare, docere, accendere, consolari, vivificare! O verbum vitæ, verbum consolationis, verbum amoris, verbum sapientiæ, verbum lucis, verbum virtutis, quod à tali Magistro procedit! Hæc omnia agnosce in hac unica voce, *Maria*, Mox verò ubi agnovit illa Dominum, ad pedes illius amplexandos & exosculandos se incurvat. Apud illos gratiam & remissionem invenit in domo Pharisei, apud illos cœlestem dulcedinem perciperat sorore ministrante, apud illos doloris consortium nacta fuerat in Cruce, ibi nunc rursus omne solatium nunciis optat amplexu, osculis lachrymis amoris. Verum necdum hoc ei indulgere vult Dominus, repulsamque patitur, dicente Domino: *Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem*: frontemque eius sic tetigit, ut vestigia remaneret, quæ adhuc modò visuntur in eius capite. Quasi ei diceret Dominus: *Nondum volo in contactu meo, aut osculo pedum meorum immoreris, adhuc conversabor in terris, necdum discedo ad Patrem; postea id poteris*. Relinque ergo me & pedes meos, & vade citò ad Apostolos, & alias mulieres, dicque eis me resurrexisse. Vide quomodo cum suis agat Deus, Mariam voce & conspectu suo consolatus fuerat, nunc denud se abire sedit, & diutius permanere cupientem discedere jubet, & aliò mittit, sic eius exercet desiderium & procedens vestigiis insistit, & rigat ea lachrymis? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur Crucis adhæret indivisa sociæ MARIÆ MATRIS, consortis dolorum Fili? *Quia dilexit multum*. Si quæras, cur ante aurotam ad monumẽtum festina procedis, cur ceteris recedentibus sola remanet, nec recedit? *Quia dilexit multum*. Vnde S. Gregorius: *Pensandum huius mulieris mentem quanta viâ amoris accendat, quæ discipulis recedentibus non recedebat*. Flebat inquit recedens, & amoris sui igne succensa, vius quem amabat, ardebat desiderio: nec amans semel aspexisse sufficit, quia viâ amoris intentionem multiplicat inquisitione. Vnde contigit, ut eum sola tunc videret, quæ remansit ut quæreret: *virtus enim boni operis perseverantia est*. Flebat igitur foris & conquirebatur: *Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum*. Meruerunt ergo eius lachrymæ consolatorium, quæ prius meruerunt peccatorum remissionem, & tunc restituerunt Agnovit Domini

Psalm. 29.

Joan. 6.

Joan. 20.

Domini

Dominus ipse ad tempus differendo, repellendo, nunc & aliò eam mittendo. Nonnulli quoque horum verborum Domini, Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem, hunc assignant sensum: Nunc quidem, ò Magdalena, mihi perfecte jungi desideras, sed frustra; sine prius ut ascendam ad Patrem, sine ut hoc transeat sæculum; in alio sæculo me plene habebis, interim modò oportet contenta sis verbo meo. Hæc de Magdalena breviter dicta sufficiant, quæ apud Ioannem Evangelistam latius pertractantur.

Affuerit Maria Iacobi & Salome.

Ioan. 10.

Matth. 15.

Certum est secundò, ultrà Magdalenam venisse ad sepulchrum alteram Mariam, Iacobi dictam, cum Salome, ut Marcus exprimit. Illa autè Maria Iacobi, Mater fuit Iacobi Minoris, & Simonis, & Iudæ Thadæi Apostolorum Christi, & Ioseph qui cognominatus est Iustus, & propostus fuit eum Matthia, quando fors cecidit super Marthiam, Felix ergo Mater tot sanctis proliis, felix familia tot benedictionibus cumulata. Vocatur & ipsa quandoque Maria Cleopha & Alphæ, quia fuit vir eius. Eadem vocatur soror B. Virginis, & cum ea affuit cruci Christi, nõ quod propriè fuerit soror eius filia Iochimi & Annæ; (ut existimavit S. Hieronymus contra Helvidium Theodor. Luc. 6. Beda & Anselmus Gal. 1.) sed soror dicitur more Hebræo, id est cognata vel consobrina. & filii eius vocantur fratres Christi, non quod fuerint filii Ioseph sponsi B. Virginis ex alia uxore, ut quidam ex antiquis etiam docuerunt; sed vocantur fratres Christi, id est consanguinei & affines. Fuit verò Salome Mater Iacobi Majoris & Ioannis Evangelistæ, uxor Zebedæi piscatoris. De quo sic legitur in additionibus Lucii dextri per Helecam Episcopi. Cæsaraugustanum: In Britannia celebris est memoria multorum Martyrum, præcipuè S. Aristobuli unius de septuaginta duobus discipulis, qui etiam dicitur esse Zebedæus, pater Iacobi & Ioannis, maritus Mariæ Salomæ, qui cum Petro Romam perrexit, inde reliqui domesticis suis missus in Angliam Episcopus, occubuit: Martyr anno Neronis secundo. De eius verò uxore, de qua nunc agimus, sic ibidè legitur: Celèbris memoria est apud Hispanos S. Mariæ Salomæ, Matris S. Iacobi, & uxoris Zebedæi, quæ cum triginta annis nonagesimum, anno Christi 42. sub Iacobo filio Alphæi Episcopi Hierosolymitano die 24. Maij sanctissime decessit ad caelos in Italia, diciturque Torulis quiescere, & mors eius multis nobilitata miraculis. Existimatur autè in Italia venisse ex Hierosolymis, occasione persecutionis, de qua dicitur: Facta est autem in illa die persecutio magna, & omnes dispersi sunt per Regiones Iudæ.

Mat. 8.

Ioanna etiam inter illas.

Luc. 8.

Certum est tertio ex S. Luca, præter dictas visas esse sepulchrum Ioannam uxorem Chusæ Procuratoris Herodis, & alias mulieres, inter quas existimatur Susanna, quæ Christum secuta est de Galilæa. Inter has verò non est numeranda MARIA Mater Domini, utputat B. Greg. Nyssenus sermone Resurrectæ, qui putat eam à Luca comprehensam

dū dicit: Erat Maria Magdalena, & Ioanna & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cum eis erant. Si enim venisset MARIA Mater Domini, eius tanquam dignissimè nomen expressissent Evangelistæ. Deinde, cum plenissima fide fuerit prædita, ceterò creditur Filii Resurrectionem, ideoque non fuit conveniens, ut veniret cum aromatibus, ut aliæ mulieres in fide infirmæ. Dicimus ergo de illa idem quod in aliis mysteriis: Maria conservabat omnia verba conferens in cordo suo. Poteratque ipsa dicere cū Propheta: Secretum meum mihi, secretum meum mihi. Expectavit ergo in conclavi suo Filium, tendens in pulvere & silentio, sciensq; primò sibi apparitum mox à Resurrectione: quod & fecisse colligitur ex SS. Patribus & Ecclesiæ pia traditione. Neque solum Christum vidit ut aliæ mulieres, sed & totam BB. turbam à Christo ex inferno eductam, quorum pars magna ex Patriarchis & Prophetis, ex MARIÆ progenitoribus constabat, qui magno affectu fuisse gaudio, dum post Christi divinitatem & humanitatem, illam dignissimam etiam intuentur Matrem, inter omnes creaturas electas, ex progenie sua oriundam, totque antiquis oculis & mysticis figuris præsignatam. Ibi Adam & Eva vident suam filiam Matrem viventium esse vitam, per quam eorum progenies à morte erepta est, & reddita vitæ. Ibi Iacob mysticam suam scalam, Moyses Rubum, Aaron virgam florentem, Isaac virgam de radice Iesse. Ezechiel Orientalem suam portam, cum gaudio contemplantur. De primæ resurrectionis, Christi apparitione Virgini Matri, vide qua dixi Hort. Pasch. tom. 1. tract. 3. lect. 20.

Luc. 24.

Luc. 2.

Isa. 24.

EADÉM DIE PASCHATIS.

Nolite timere, Iesum qui crucifixus Nazarenus, Crucifixum Surrexit, non est hic. Marc. 16.

Angelus, qui hominem Deo rebellem eiecit ex Horto Paradisi, nunc consolatur in Horto Sepulchri; pax enim reddita est Angelis & hominibus per passionem & resurrectionem Christi. Sic asserit Apostolus, Ipse est Caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, pacificans per sanguinem crucis, sive que in terris, sive que in caelis sunt. Quasi dicat: Ipse est caput hominum & Angelorum, primatum tenens super utroque, eos in se coniungens, primus resurgens à mortuis ad vitam immortalem, & ad illam homines reducens, ut sint similes Angelis, quos pacificavit cum hominibus per sanguinem suum, faciens ne ultra cœli cives à terræ incolis alieni sint & dissidentes. Hoc ipsum est quod alio modo loquendi dicit: Proposuit insinuarè omniam in Christo, quæ in caelis & que in terra sunt, in ipso. Ibi S. Hieronymus legit: Proposuit recapitulare omniam in Christo. Quod idem est ac si diceret Apostolus: Voluit Deus omnes homines & Angelos, cum inter se essent dissidentes

Luc. 2. Ibi par-tita. Deo loq. cum non-heribian. Pars I. De pri-mis 2. mod-licis ho-minis. Coloss. 2.

Epistol. 2.

Matth. 3.

Ch. 2.

Si de iusticiis iterum uocare, & ad unum Caput reuocare. Christum enim dedit Caput super omnem Ecclesiam: & per illum nos reuocavit ad societatem Angelorum. Hoc indicatum fuit in Christi Resurrectione, dum Angeli apparent, dum terrenis redduntur caeleste commercium, & mulieri cui fuerat cum diabolo lethale consilium, cum Angelo colloquium sit vitale. Apparet igitur tunc Angelus fulgurans in facie, & candidus in veste, tamquam lucis nuntius, nuntius quoque gratiae & gloriae. In facie Angeli claritas observatur caelestis naturae, in veste uero figuratur gratia communionis humanae; & temperatur species Angeli colloquendi, ut humani oculi uestium serant placidam claritatem, & ex fulgore uultus nuntium sui reuerentiae auctoris, ut dicit S. Chrysologus serm. 75. Neque uero solum sermonem, sed & ministerium exhibet Angelus mulieribus, nam accedens reuoluit lapidem, qui eis in itinere aliquam ingenerant anxietatem. Sciscitabantur enim inter se: *Quis reuoluit nobis lapidem ab ostio monumenti?* Reuoluit uero illi, uos ut Christo praebere exitum, & resurrectioni daret auxilium, sed ut illum iam resurrectum demonstraret, & praebere opem mulieribus ad credendum. Nempe lapis aduolutus probabat mortem, reuolutus probat resurrectionem; aduolutus Christum uelabat, reuolutus illum reuelabat. Sic lapis factus est ex sedente super eum Angelo doctrinae caelestis cathedra, & uitae schola, qui prius uidebatur seruire ad mortis ianuam, & ciceris caeterisque claustrum. *Beatus lapis, qui non minus uerba aperit, quam sepulchrum: beatus qui dat resurrectionis fidem, siueque resurrectionem,* inquit S. Chrysologus serm. 74. Sed uideamus quomodo mulieres alloquatur Angelus: *Nolite,* inquit, *expavescere, Iesum quartus Nazarenum. Crucifixum Surrexistis, non est hic.* Singula haec uerba pondus suum habent, particulari uelque explicanda sunt.

Ang. ho
m. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a
ho. 2. a

sum, & fratrum suorum habantium testimonium Iesu Christi. Merito ergo post Resurrectionem mulieribus dicitur. *Nolite expavescere,* quasi dicat interpreti S. Greg. *Paveant illi, qui non amant aduentum superiorum civium: Pertimescant, qui carnalibus desideris pressi ad eorum se societatem pertingere posse desistant. Vos autem cur pertimescitis, qui uestros concives uidetis?* Certè omnibus piis modo post Christi Resurrectionem dictum caesetur illud: *Nolite timere.* Et enim per Crucem, sanguinem, Resurrectionem suam Christus timorem abstulit, timorisque causas, & uice eius spem amoremque stabilivit. Quid enim timerent pii? An mortem? Sed absorpta est mors in victoria. *Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Vbi robur & dominium ac crudelitas, qua omnes ad inferos mittebas? Deo gratias qui nobis dedit uictoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.* An peccatum? Vtique stimulus mortis peccatum est, per quem praecipue nobis nocet & pungit, quasi scorpium cauda sua aculeo & stimulo. Verum per Christi sanguinem delectum est peccati chryographum, & affixum est Crucis, ut iam nihil timeant qui militant sub Iesu Christo Crucifixo, & sub Crucis vexillo. An forte timeant excludi à regno? Immo uero, *In Christo de uictoria mortis aculeo aperuisti credentibus regna caelorum:* Crucem erexit tanquam scalam, qua illis ascendere emus, spem nobis firmam dedit resurrectionis & regni per tuam resurrectionem. *Aperuisti ianuam Paradisi, remota rhomphaea uersitili & flammante, cuius aciem & flammam in tuo corpore extinxisti. Sic nobis fecisti mortis uias uiae. Ignota usque erat ante Christum uia uiae, quae nullius rebus fuerat temerata uespigio: at ubi Dominus resurrexit, nota facta, solo acruis est plurimorum, inquit Ambrosius serm. 74. Quid ergo ultra timeant iusti? An infernum & fatam aduersarium? Sed infernum spoliavit Triumphator noster, dum resurrexit, & triumphauit palam de Principe tenebrarum: eumque sic alligauit, ut ultra nobis nocendi potestatem non habeat, nisi uoluntarie eius nos potestati subiciamus. Vbi nam portae tuae, & inferorum regnum? Vbi uincula tua, & fatam? Vbi captiui tui? Evomere eam electam, quam à quatuor annorum millibus devorare praesumpseris: Ecce adest is, qui maxillam tuam perforet, & cogat te cibum reddere cum confusione. Immo ecce adest Sampson noster, qui dissipatis feris tuis egreditur liber, & portas secum efferens in montem ascendit post mediam noctem, dum inter mortuos liberè tumulo & inferno Triumphator egreditur.*

Typus in multis fuit Christi resurgens & triumphantis illis fortis Sampson, & in clypeo uictorius, ut passim docent SS. Patres. I. Sampson septem crines habuit, siue septem stocellos tricaeque crinium, in quibus eius fortitudo consistebat: Christus septiformi Spiritus Sancti uirtute praeditus

Simna
iusto fi.
morio
causa.
1. Cor. 15.
Psal. 17.
Iob. 48.
Sampson
typus
Christi
in mul.
tis.
Satis

fuit: & sicut Sampson omnia fuit virtus in capite, sic & Christo, Caput autem Christi Deus est. Sampson iter faciens leonem manibus enecavit. Sic Saluator per suscipi corporis Sacramenti diabolum tanquam leonem extensis in cruce manibus interemit. Sampson de ore Leonis favum mellis abstulit. Sic Christus Dominus de faucibus diaboli plebem suam eripuit. Salva vit Sampson populus Israel hostibus debellatis. Sic Christus extensis de montis populum suum de morte perpetua liberavit. Sampson obleratis portis clauditur in civitate. Sic Dominus signato clauditur in monumento. Sampson fractis sensu subterfuitque portis securus evadit. Sic Dominus inferni rupis obicibus aperto sepulchro & recepto corpore, a morte liber egreditur. Sampson per mandibulam asinum stravit Philistaeos in agro, & de illa educit fontem aquae. Sic Christus per simplicitatem discipulorum & ignorantiam exercit mundi sapientiam & sapientes, & educit aquam gratiam omnibus sitientibus proponendam.

Secundus, qui sub Christo mortis & inferni, peccati & diaboli vidore nihil timere debent veri fideles, veritatis & fidei Christi sectatores, in deo addit Angelus loquens mulieribus *lesum quem vos Nazarenum, Crucifixum* Vtique, qui lesum quærunt, salutem quærunt & vitam, dum quærunt autorem salutis & vitae, & ideo beati sunt, quia habent partem in resurrectione prima, nec habent in eos potestatem, mors secunda, ut loquitur S. Ioannes. Illi enim adhaerere optant, qui dicunt: *Ego sum resurrectio & vita qui credit in me, etiam si mortuus fuerit vivet.* Quid timeant qui illum quærunt, cuius solum nomen potens est tam animam quam corpori vitam infundere. Sed et illi qui lesum quærunt, Nazarenum quoque quærunt, hoc est, virum floridum, consecratum, coronatum omni virtute & gloria. nos ergo exortes erunt floris & odoris, condecorations & coronae. *Super ipsum effloruit sanctificatio mea:* sive ut alia lectio habet, *Corona mea.* Quare igitur Nazarenum quære floridum & coronatum lesum, ut & super re effloreat sanctificatio eius, & corona speciosa tibi contextatur ex floribus eius. Quære eum in horto, ubi fuit sepulchus, ubi tanquam flos preciosus pullulavit habens in radice virtutem vitae. Vade dicit Patri: *Erres floruit caro mea: Ex voluntate mea confitebor ei.* Quid est, res floruit caro mea? Caro eius in nativitate floruit, in passione elanguit, in morte decidit, in resurrectione res floruit. Res ergo Nazarenus, verus floridus: radicem vitae non poterunt Iudaei abscidese, nec hunc resurgentem florem imitari: quinimo multos postea adhuc flores producturus secum est. lilia Virginum, rosas Martyrum, violas Confessorum, Audi S. Maximum ser. de Resurrectione *formis caro Domini, cum rediret de sepulchro germinavit in floribus modum cunctis hominibus. Immo salutaris affuit odorem Denique qui lesum quærunt, qui Nazarenum quærunt, etiam Crucifixum*

quærat necesse est: non enim factus est lesus, aut Nazarenus, nisi virtute Crucis. Non vicit, nec filium autem aut floridam sanctificationem, nisi per illam. Non resurget ad gloriam & vitam, nisi qui Crucifixum quæserit, agnovit, adoravit, mortis victorem, gloriæ & vitæ dorem. Audi Ambrosium lib. 2. de spir. d. cap. 5. *Flos odorem suum succisus reservat, & contritus accumulatur, nec avulsus amittit. lesus in patibulo crucis nec avulsus evanuit, nec contritus amareuit: sed illa lancea punctione succisus speciosior fuit, et nova colore vernavit, mori ipse nascentus, & mortuus æterna vita manens exhalans.*

Nolite ergo timere, o mulieres sanctæ, ac pie: nolite timere, quicunque quæritis lesum, qui quæritis Nazarenum, qui Crucifixum. Nolite timere vos, inquit Angelus. Qui ergo timere debent? Timeant impii, nam pravos merito timor terret, pio solatur affectu. Audi S. Chrysologum ser. 3. *Timeat Iudeus qui tradidit, Pilatus qui addixit, Miles qui illiusit. Timeat impietas que crucifixis, crudelitas que pocula amara propinavit, servitia que obediit sepulchrum, perfidia que emit mendacium, inhumanitas que fidem vendidit.* Timere ergo debent impii, qui adhuc peccatis suis Christus produunt, illudunt, amaritudine afficiunt, crucifigunt, qui indignè ad Sacramenta accedunt. Hi non habent partem in resurrectione Christi, permanentes membra diaboli mortis rei. Hi potius resurrectione in timorem vertitur, quæ pietas est solam. In huius rei symbolum aspectus Angeli loquentis erat sicut fulgur, & vestimenta sicut nix: quia in fulgure terror timoris est, in nive blandissimum candorem: Angelus ergo resurrectionis nunciatus, in fulgore vultus & habitus candore demonstratur, ut ipsa sua specie & terretet reprobos, & mulcereet pios, inquit S. Gregorius. *Vtique & propter impios terra motus factus est, quo etiam milites custodes sepulchri mirè commoti sunt, sicut & visione Angeli.* Non tamen absorpti fuerunt iuxta merita sua, in ista Chora, Dathan, & Abiron: decreverat eamque eos Deus servare, ut possent sibi servire tanquam Resurrectionis testes apud Iudæos. Voluerunt enim Christus suam Resurrectionem omnibus testatam esse non solum testimonium perhibente celo per lucem & Angelos ac terra per terræ motum insolitum: sed etiam per testimonia hostium suorum & impiorum: custodum illam voluit irrefragabilitas esse notam.

Tertio addit Angelus: *Surrexite, non est hic. At tendite verba Angeli: Surrexite, inquit, quasi a somno cui voluntate indoluit, sicut & ipse dicit: Ego dormivi & operatus sum & exurrexi.* Dormivi vocat mortem, soporem vocat sepulchrum: quod dormivi, dum per mortem quiescevi, & operatus sum, dum sepultura traditus sum, sed mox exurrexi, & surrexi quando volui, quia sicut ad matrem meam pono a me, sic & ubi voluero resurrexero. *Quis ita dormivi quædo volueris, sicut le, in matrem meam pono a me, sic & ubi voluero resurrexero.* Quis ita dormivi quædo volueris, sicut le, in matrem meam pono a me, sic & ubi voluero resurrexero.

Quæ timore
piorum
vixit

PARS III
Dormivi
non est hic

Apo. 20
Ioan. 12

Psal. 131

Psal. 137

Sampson
us
nisi
mala

voluerit, sicut se carne exiit quando voluit? Quis ita divinitatis homo & dante confessa sunt, ut loquiritur enim voluerit abire, quomodo cum voluit obire, in- s. Hieron. ad Heliodorum, Itaque hoc iam nunciat Angelus mulieribus (& quis S. Augustinus in Ioan. Certè non tam moriens per ipsas omnibus fidelibus Christum quærentibus, ut per ipsum respirent ad vitam) dum dicit: in quo jacent Dominus, cui mox inscribuntur An- geli, Surrexit, non est hic: cum sepulchris cæcero- lesum quæritis Nazarenum, crucifixum? Surrexit, non est hic. Quasi diceret, quod postea Apollolus: rum hominum etiam Regum, inscribitur soleat, Hic- ita dormientium. Primus utique relictum, glo- Per quam inscriptionem agnoscitur quomodo tã- tia dormientium. cum meriti & dignitatis ordine, tum etiam rem- dem homo omnis fiat imbecillitatis exemplum, corruptionis speculum, mortis mancipium, rem- poris spoliū elca verum. Ac te Christo secti- ptum erat: Caro mea requiescet in spe. Non derelin- quet animam meam in inferno, nec dabitur san- ctum videri corruptionem. Ideo terra hoc faci- tum depositum mox reddere coacta est, quæ- tum deo oblatum est. Quod eleganter exprimit B. Ze- ne solum saculi reddenda. Propterea etiam per- le: de Returra. Granum frumenti in terra interit: Prophetam inelamatur: Exurge Domine, in & arca- & tamen in eo id quod in tuo est, revivisti, nec mor- sanctificationis tua. Quali dicat: Exurge in requiem- tem medullitus capis: sed revivisti corporis super- gloriosam cum corpore tuo glorificato; quia non- convenit, ut illud corpus quod elegisti tanquam- deleta, imo in veluti natura tua transmissa, felix- arcam & habitaculum divinitatis tuæ per cam san- capis solus viventium redemptum quasi ab inferis- tificatum placet admirabili & incomprehensibili- emorsum in superna sustulit, perennatis gloriæ- modo, incineretur iustar aliorum corporum, aut- fractu populo tenturum Cum Christo surrex- ut- corruptionem expectatur. Quid tibi cum mortuis, o- cer enim hoc narratur inter signa in passioe fa- chro, o fili Dei vivi? Quid tibi cum mortuis, o- Victor- tis, hoc tamen fit per anticipationem, quia scilicet- Auctor vitæ? Quid tibi cum tumulo, o- celi ha- virtute momentis Christi id factum est, adiciatur- moris? Quid tibi cum monumentis, o- celi ha- que, quod post resurrectionem eorum eorum de monu- birator? Quid tibi cum fortore, o- Paradisi odor, & ex- mentis, & venerunt in civitatem sanctam. Relius- Quid arcæ auree divinitatis colore fulgidæ, & ex- mentis, & venerunt in civitatem sanctam. Relius- imputribilibus lignis fabrefactæ cum incineratio- reterunt ergo ut testes Resurrectionis Christi: &- ne & corruptione? Exurge ergo gloriosus, tu & ar- Redemptiois per ipsum facta: sicque non opor- ca sanctificationis tuæ Permittite homines mortis- tu ante ipsum resurgere. Ad immortalitatem ve- reos & peccati servos habitare sepulchra. Permit- tere resurrectionem probabilis est, ut sic probarent re- tione & peccati servos habitare sepulchra. Permit- tere resurrectionem Christi ad immortalitatem: Mortis- sic ut oim illi qui inelamant tibi: Quid nobis & ti- li ultra non dominabitur.

Psal. 139

Psal. 139

Matth. 3

Ioan. 11

Psal. 20

1. Cor. 15

1. Cor. 15

Leo ser. de Pas.

1. Cor. 15

Primus resurgens Christus

Coloss. 1

ex illo

psal. 137. ex illo: Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego genui te. Audi verba Apostoli: Nos vobis annunciamus eam qua ad Patres nostras repromissa facta est, quoniam hanc Deus adimplevit filius nostris resuscitans Iesum, sicut et in psalmo secundo scriptum est, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Hunc versum Psalms tripliciter exponat sacri Interpretes. In Angelorum. Fuerunt ergo plures Angeli gloriose primis de generatione aeterna, & tunc per vocem, Resurrectionis nuncii, prout constat ex varia re-
 Hodie, significatur aeternitas, quae est unus dies semper praesens ut sit Iesus: Ab aeternitate, (in qua est unum hodie, unum instans, unum nunc, unum stabile & perenne praesens) ego genui te filium mihi coaequalem. Hunc sensum sequitur Apostolus ad Hebr. 1. Vltimus intelligitur recte de generatione temporali, nam secundum humanitatem veteritatem tunc dicitur Filio potuit Pater: Ego hodie genui te: sicut & in officio Ecclesiae habemus. Denique de resurrectione ex sepulchro id interpretari videtur Apostolus, quia est quaedam nova generatio Christi, propter quam dicitur Primogenitus ex

tum fuerat corpus Iesu. Videtur hi fuisse in Christi Resurrectione ad instar duorum illorum animalium in Nativitate, significabant nimirum utrumque populum, Gentilem & Iudaeam in Asia & bonae voluntatis, ve designatum per Christi Resurrectionem transiisse in similitudinem & participationem gloriae Angelorum. Fuerunt ergo plures Angeli gloriose primis de generatione aeterna, & tunc per vocem, Resurrectionis nuncii, prout constat ex varia re-
 latione Evangelistarum. Et sicut in Nativitate unus Angelus Pastoribus apparuit illius praedicens. Et postmodum secuta est multitudo caelestis exercitus decantans nascentis gloriae; sic & in Christi Resurrectione non desunt angelica militaria Triumphatori laudes deoptem.

Nativitas Christi, propter quam dicitur Primogenitus ex mortuis, ut iam diximus. Unde digna est consideratio correspondentia, quae reperitur in plurimis circumstantiis natiuitatis Christi ex utero, & natiuitatis eius ex sepulchro.

1. Sicut ex utero Virginis intacto & incorrupto natus est: ita ex sepulchro, quod a nullo corpore mortuo tactum erat, sine eius violatione, exsurrexit nova quadam generatione. Vnde S. Chrysostomus. *1. 75. Diuinitatis insigne est clausam virginem reliquisse post partum: de sepulchro clauso exiisse cum corpore, est diuinitatis insigne.* Appositae etiam B. Guetricus Abb. serm. a. d. Annoniatione ad illud: Emitte Domine agnum de petra deserti ad montem sion, & per petram de sceleris intelligit MARIAM, quae integritatis proposito semper solida fuit, & ad omnes illecebras insensibilis velut lapidea, instar petrae deserti intemerata & inculta. Deinde, ultretas ad resurrectionem ex lapideo & intemerato sepulchro hoc refert, per consonantiam Natiuitatis primae ex utero, & secundae Natiuitatis ex sepulchro. Vnde sic ait: *Emitte agnum de petra, hoc est sanctum & inviolatum, sancta & inviolata profrae virginis. Reus occasus ortus, sepulturae conceptioni respondet, dum emittitur agnus de petra deserti, condendus in petra monumenti. Ille cuius corpori monumentum erat excidendum in petra, ipse sibi incho corpore excidit de petra, non violans integritatem petrae dum de ea emittitur, sicut nec signatam sepulturae petram dum de ea egredietur.*

2. Sicut ex utero Virginis intacto & incorrupto natus est: ita ex sepulchro, quod a nullo corpore mortuo tactum erat, sine eius violatione, exsurrexit nova quadam generatione. Vnde S. Chrysostomus. *1. 75. Diuinitatis insigne est clausam virginem reliquisse post partum: de sepulchro clauso exiisse cum corpore, est diuinitatis insigne.* Appositae etiam B. Guetricus Abb. serm. a. d. Annoniatione ad illud: Emitte Domine agnum de petra deserti ad montem sion, & per petram de sceleris intelligit MARIAM, quae integritatis proposito semper solida fuit, & ad omnes illecebras insensibilis velut lapidea, instar petrae deserti intemerata & inculta. Deinde, ultretas ad resurrectionem ex lapideo & intemerato sepulchro hoc refert, per consonantiam Natiuitatis primae ex utero, & secundae Natiuitatis ex sepulchro. Vnde sic ait: *Emitte agnum de petra, hoc est sanctum & inviolatum, sancta & inviolata profrae virginis. Reus occasus ortus, sepulturae conceptioni respondet, dum emittitur agnus de petra deserti, condendus in petra monumenti. Ille cuius corpori monumentum erat excidendum in petra, ipse sibi incho corpore excidit de petra, non violans integritatem petrae dum de ea emittitur, sicut nec signatam sepulturae petram dum de ea egredietur.*

3. Sicut in Nativitate aliquot Pastores electi sunt tanquam praedicatorum a Deo testes illius: ita & in Resurrectione aliquot mulieres a Deo electae & praedicatorum fuerunt, tanquam primi illius testes.

4. Sicut Pastoribus illis ab Angelo dicitur: Nolite expavescere, Iesum quae sit Nazarenum. Censistis, Surrexerit, non est hic. Et sicut illis datur signum, Praesepe & Panni: *Invenistis infantem in praesepe pannis involutum:* ita & mulieribus datur signum Resurrectionis, Sepulchrum vacuum, relicto ibi sudario & linteis. *Venite & videte, ecce locus ubi posuerunt eum.* Item sicut illi reversi sunt laudantes & glorificantes Deum; ita & illae reversae sunt ad Apostolos annunciantes gaudium. Et sicut in Nativitate pax nunciatur hominibus bonae voluntatis; sic etiam nunciatur a Christo in medio discipulorum se sistente pax filius Resurrectionis. 5. Sicut media nocte Christus natus est: sic & nonnulli ex SS. Patribus eum mox post mediam noctem resurrexisse existimant, ut secunda Natiuitas primae correspondere. Vt S. Athanasius, Rupertus, & alii. Cui opinioni favet figura Sampsonis, qui media nocte liber exiit, & portas secum urbis extulit; sic scilicet & Christus media nocte liber de inferno egressus est, & claustra eius dirupit. *Sed vide quae de hac re dixi Hort. Pastor. tom. 1. tra. 1. 3. lect. 24.*

Rational. Evang.

Naa

Luc. 8.

1. 75.

Pet. 1.

Matth.

honestatem incorruptibilem, & incontaminatam, Pascha: sive ipsa nocte Resurrectionis posuit in vasculo novo lucernam, & cooperiens eam sic orabat: Misericors Deus, qui omnes vis salvandi, miserere mei, quia gravissimè te offendi, & inimicum tuum excusare feci. Nihil apud te est impossibile, fac eum figmento tuo misericordiam, & resuscita me, qui resuscitaturus es omnium corpora. Sed & agnoscit quod peccatum peccato adiecerim, quia desperavi. Tu vero præcipe igne hanc lucernam accendi, ut lucem inde concipiam peccati mei remissi. resuscitatioque temporis tuo impendam obsequi. His d'ctis, multaque lachrymis mox profusus, lux exiit, ut de vasculo inspiceret, ad lucerna arderet: sed lucem non reperiens in faciem iterum cecidit, & sic orabat: Parce mihi misero, miserator Domine, quia ita bonitati tuae turpitudinem meam coram Angelis & Sanctis confiteor, & nisi candidum vererem, os meum confiterer. Miserere mei, ut alios erudiam. Tribus sic vicibus cum orasset, exaudivit eum; & lucernam ardentem reperiens, gratias divina egit bonitati tota illa nocte, & die subsequente, idque cum tanta letitia, ut eibi corporalis oblivisceretur. Tota autem tempore vitæ igne lucerna illius adservavit, diligentissimè oleum superfundens, ne unquam extingueretur. Sic rursus Spiritus Sanctus in eo habitavit, & apud omnes humilitate & sanctitate magnus fuit, & deique mortis ei carius fuit revelatus.

Novæ Resurrectionis benedictio.

Hinc est quod Ecclesia tot benedictionibus cumulat noctem illam in qua Christus resurrexit, in qua & nos novo quodam modo pariens ad lucem eduxit; filiosque gratiæ & lucis efficit. Hæc est, inquit, nox illa, cuius sanctificatio fugat scelera, & culpas lavat, reddat innocentiam, lapsus, massis latitiam. Hæc est nox, qua hodie per univ' sum mundum in Christo credentes à vitis laculi & peccatorum caliginis segregatos reddis gratias, sociat sanctitati. Et iterum: Hæc est nox, de qua scriptum est: Nox sicut dies illuminabitur, & Nox illuminatio mea in delictis meis. O verè beata nox, qua spoliavit Egyptios; dicitur vii Hebræos spoliavit demones, dicitur vii erodentes: Nox in qua terrenis celestia, humano divitiarum iunguntur! O verè beata nox, que sola meruit scire tempus & horam in qua Christus ab inferis resurrexit! O verè beata nox, in qua destructus vinculis mortis ab inferis victor ascendit. Nihil enim nascti profuit, nisi redimi & renasci profuisse; O verè beata nox, qua peccatorum tenebras columna illuminationis purgavit. Gaudet ergo tellus tantis irradialas fulgoribus, & æterni Regis splendore illustrata, totius orbis se sentiat amissæ caliginem. Hæc decantantur in officio Sabbati sancti, quod quidem officium olim nocte celebrare solebant miro splendore, sicut & modò officium Nativitatis. Tuncque cereus rutilans cõsecratur, in symbolum Christi redi vi noctem peccatorum nostrorum fugantis, & gratiæ novum lumen in cordibus nostris accendens.

Pf. 133.

Exempl.

Vade admirabile est exemplum, quod ad hanc rem refertur in vitis antiquorum Patrum. Cuidam illorum in deserto agenti hæc venit cogitatio: Cur fratribus mihi servientibus enervos sum? Vadam ego ipse in civitatem, & sportellas, quas facio, vendam, emamque quod opus est; & ita desinam alius enervi esse. Sic cum voluit satan illaqueare. Descendens enim frequenter in civitatem, tandem mulieris occasione turpiter in adulterium corruit. Nec enim desertum cum confusione, spiritu deprecationis cepit vehementer agitari, confiderans quod sic Spiritum Dei contristasset, & sanctos Angelos, venerabileque in deserto Patres. Quo citrà cuidã flumini appropinquans, in illud sese immerurus iam erat, nisi divina manus adfuisset. Hæc divina manu in corde tactus, & in se reversus, tãdem & ad cellam reversus solvit, per parentem lucem Dominum placaturus. Rediit ergo, & ostium cellæ claudens, lupæ se tam quã super mortuum flevit iocundus & vigilis continuis Nectem verò voluit admittere secum, sed accedentibus fratribus respondere: Fratres orate pro me, mihi in animo est anno uno in silentio penitentiam gerere. Cùm verò de eo sancti orationem alii concepissent, scandalum, & inlicitatibus fõgerant. Ictinavit igitur, & pce. solvere septem signacula eius. Et vidit: & ecce in mentem animo conceptam peregit. Die autem diei throni & quatuor animalium: & in medio Senatorum

De Resurrectione Domini, & eius apparitionibus multa dixi in Horto Pastorum, tract. 3. explico articulum: Tertia die resurrexit à mortuis, Illuc remitto Lectorem.

EADEM DIE PASCHATIS.

Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virginitatem & divinitatem & sapientiam & fortitudinem & honorem & gloriam & benedictionem. Apoc. 5.

Interpret. tripliciter. De Cantico & p. cor. 10. Pascha.

Admonet nos modò Ecclesia, sponsa Christi Iesu, Nazareni. Crucifixi, ut illa tamquam Victimã Paschali laudes immolens Christiani. Quas verò convenientius sacro hoc tempore laudes immolante poterunt, quã eas quæ in Apocalypsi post apertum librum illum mysticum scriptum intus & foris signatum sigillis septem; decantantur Agnoscit corã throno eius, à Senioribus diademate insignitis ab Angelorum millibus, ab animalibus mysticis, ab omni denique creatura? Audiamus attendente S. Ioannem id enarrantem: Vidit, inquit, Angelum forte predicantem voce magnã: Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula eius? Et nemo poterat aperire librum. Et ego stebam multum. Et unus de Senioribus dixit mihi: Ne stes. Ecce dicitur Leo de tribu Iuda radix David aperire librum, & solvere septem signacula eius. Et vidit: & ecce in mentem animo conceptam peregit. Die autem diei throni & quatuor animalium: & in medio Senatorum

Interpret. tripliciter. De Cantico & p. cor. 10. Pascha.

norum agnum stantem, tamquam occisum. Et cum accepisset librum de dextra sedentis in throno, & aperisset illum, quatuor animalia & viginti quatuor Seniores ceciderunt coram Agno habentes singuli cytharas, cantabantq; canticum novu, dicentes: Dignus es, Domine, accipere librum, & aperire signacula eius, quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omnibus tribu & lingua & populo & natione. Mox verò subsecuta est vox angelorum multorum, & erat numerus eorum millia millium, dicentium voce magna: Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem statim etiam postea omnis creatura, non solum quæ in celo, sed etiam quæ in terra est, & sub terra, & in mari ore cælonis & uniformi in laudes Agni erupit, & in clamavit. Sedenti in throno & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum. Et quatuor animalia dicebant, Amen. Et viginti quatuor Seniores ceciderunt in facies suas, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.

Hoc nimirum præconium est hoc canticum novum, hæc oratio, hæc adoratio, quæ Paschali huic congruit temporis in quo canimus cum jubilo: Agnus redemit nos, Christus innocens Patri reconciliavit peccatores, & triduum in consecratione cerei Paschalis conformiter eodem cantico dicimus: Verè dignum & iustum est invisibilem Patrem omnipotentem, Filiumque eius unigenitum toto cordis ac mentis affectu & voci misterio personare, qui pro nobis æterni Patri Adæ debuit solvit, & veteri piaculi cautionem pro errore detorsit. Hæc sunt enim illa fæsta Paschalis, in quibus verus Agnus ille occiditur, cuius sanguine populi scelus conserantur. Similia quoq; in præfatione Paschali reperuntur. Sed ut plenius hoc canticum intelligamus, tria nobis explicanda sunt. 1. Quomodo, & cur Christus dicatur Agnus, cur etiam deferbatur stare quasi occisus. 2. Quis sit iste liber, post cuius apertionem laudes Agni decantantur. 3. Quare in speciali laudes deponitur videntur omnes creatura in Christi Resurrectione.

Pars I. Primum igitur dignum est animæ diversione, quod Ioannes Evagelista in sua Apocalypsi ferè soleat Christum Dominum nomine Agni intulere, adeo ut vigesies septies nomen illud repetisse inveniat. Si enim agit de Christi potestate & fortitudine, vocat eum *Cornu Agni*, quibus scilicet pugnat, vincit, ventilar ad veteritas nobis potestates. Si de eius sapientia & providentia, vocat eam *Oculus Agni*, quia per illum providet hominibus, eosq; imprecatur. Si de ipso ut Iudice agit, dicit Reges, & Principes, divites & fortes dicturos montibus: *Cadite super nos, & abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni.* Si de Martyribus agit, dicit eos lavisse stolas suas in sanguine Agni. Si de fidelibus agit, dicit: *Beati qui ad*

cenam nuptiarum Agni vocati sunt. Sic de Beatis ait: *Agnus adducet eos ad vitæ fontes aquarum.* Si de Virginitate est mentio, dicit quod sequantur *Agnum quocumque ierit.* Si de Ecclesia est mentio, vocat illam *Sponsam & uxorem Agni.* Si de civitate cælesti sermo est, dicit quod non eget Sole vel Luna, quia *Lucerna eius est Agnus.* Si de templo illius civitatis, Templum, inquit, non vidi in ea. *Templum eius est Agnus.* Si de beatitudine Sæclorum mentio est, dicit esse inftar *fontis aquæ vivæ procedentis de sede Dei & Agni.* Denique si de libro prædestinatorum agit, vocat eum *librum vitæ Agni.* Quod si de fundamentis civitatis cælestis queritis, dicit *fundamenta esse duodecim, in quibus inscripta sunt nomina duodecim Apostolorum Agni.*

Agnus verò vocatur Christus, tum ob mansuetudinem eximiam: tum ob perfectam innocentiam, tum ob candorem & puritatem: tum quia eius meritis tamquæ agni vellere induimur, & nuditas operitur, tum deniq; quia à Nativitate destinatus fuit ad sacrificium: ut immolaretur pro redemptione hominum. In horum omnium significationem solent à Pontifice Agni cerei benedici in Octava Paschæ, qui olim baptizatis dabantur, cum vestem candidam in baptismo acceptam deponerent Dominica in *Abis:* eius enim loco accipiebant agnum cereum à Pontifice benedictu, ut monerentur, Christum tanquam agnum, cuiusque innocentiam baptismo acceptu ingerit cõservare. Christus etiam quandoque *Leo* vocatur, ut *Vicentius* dicit. *Leo de tribu Iuda,* Nomen verò istud ei convenit, tum ob eximiam fortitudinem, quia diaboli, mortem peccatum, infernumq; devicit: tum ob regiam dignitatem, quis sicut *Leo Rex est animalium,* sic Christus Rex est fidelium & Sæclorum omnium, tum ob iudicii potestatem, per quam terribilis erit impiis, inftar Leonis rugitu suo illos percellens. Denique nomen istud maximè ei convenit ob Resurrectionem, propter quam de eo dicitur propheticè: *Catulus Leonis Iuda, requiescens accubavit ut Leo: Quis suscitabit eum?* Oritur est Christus ex tribu Iuda, cuius insigne fuit Leo, & sicut *S. Hieronymus* dicit in Psalm. *Leo terræ est fortis omnibus, & hic solus per confidentiam & securitatem dormit intrepidus: terror omnium vigilans est.* Ita nimirum & Christus, terribilis fuit inimicis licet recumbens, & dormiens in sepulchro, terribilisque custodibus, terribilis de moribus. Dicitur etiam Leo dormire a peritis oculis, & parum dormire, unde solet esse vigilantia symbolum: nam & templis & palatiis Leones appinguntur, quasi fidi & hæc somno custodes. Sic Christus Dominus accubavit ut Leo cum securitate & confidentia & dormivit oculis divinitatis aperitis, & ex quo tempore obdormivit. Addit *Origenes* in e. 49. Gen. hom. 17. *Levanam edemore catulum quasi triduo mortuum, vel dormientem, sed tertia die patris rugitu cubilo commovente suscitari.* Quod si verum est, aptissime Christo competit: jacenti in sepulchro, quasi in cubili, & virtute

Apoc. 21
Apoc. 22

Viri causa ob quas Christus Agnus dicitur.

Apoc. 5. Cur Christus Leo dicitur.

Gen. 49.

Epiph. in Phisol.

Pausanias.

virtute ac voce Patris in triduo fuscitato. Catulus ergo Leonis Christus, qui ad pradam ascendit in Cetece, ac cubit ut Leo in Morre, fuscitatus est tercia die, in Resurrectione, & victis hostibus triumphavit in libri apertura. Vnde S. Iohannes merito de eo dicit. *Ece vici: Leo de tribu Iuda.* Sic recte Christi sepulchro in signum fortitudinis Leonem inscripseris, sicut olim etiam factum fuisse legimus in sepulchris virorum fortium: fortissimè enim pro mundi salute occubuit, extimatus; cū fortitudine resurrexit, sepulchram suam immortalitati consecrans, sed etiam aptissimè Agnum crucis triumphale vexillum gerentem eius de pulchro appaerimus, sicut solet Ecclesie mos per antiquas quod & conforme est huic visioni S. Iohannis, qui cum Christum ob fortitudinem vocasset Leonem, mox ei ut Agnus demonstratur, ob victoriam & triumphum quem reportavit per mansuetudinem. Audi S. Bernardum ser. 1. de Palchate: *Leonem Iohannes vidit orantem, & Agnum vidit. Agnus aperuit os suum, & apparuit Leo: Dignus est non amittere mansuetudinem, sed accipere fortitudinem, ut & Agnus maneat, & Leo sit.* Fortis nimirum est & invicta mansuetudo, & innocencia, & tunc primū in Christo Leonis fortitudinem & victoriam agnoscit cum Agni mansuetudinem in eo spectamus. Vnde etiam apud Prophetam Isaiam, cum Christus Agnus dicitur, Dominator terra simul appellatur: *Emite Agnum Dominatorem terra ad montem filia Sion.* Ideo scilicet Agnus Dominator terra, quia mansuetudine & amore univertum sibi orbē subiecit. Reges huius seculi solet eligere ferocia animalia, Aquilas, Leones, Leop. rds, Tygr. des, D. cones, ut potentiam suam ostendant terroremque incutiant. Noster verò Rex & Dominator pro insignis assumit Agnam, ut clementiam & benignitatem suam ostendat, & ad amorē maliciat. Et hic quidem Agnus sua mansuetudine, feras alias ad se attraxit, mansuecit, & sibi subiecit. *Aquilas*, hoc est superbos & ambitione elatos in sublimem que volantes. *Leones*, hoc est crudelēs & ad iram pronos: *Leopardos*, hoc est deceptores maculosos, variū ingenii, variæque fraudis: *Leprosos*, hoc est in humanos & feroces nihil pietatis habentes: *Serpentes*, hoc est invidios & venenosos, nisi virtus spirantes: *Lupos & Porcos*, hoc est rapaces & voluptatis ceno immesos. An non vides Agni nostri victoriam, ob quam ei meritò canticum novum, cantum triumphale decernitur: *Dignus est Agnus accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & gloriam, & benedictionem.*

Cur Christus Agni stans?

Sed cur hic Agnus describitur stans quasi occisus? Equidem stare dicitur Agnus, quia iam vivens est, qui occisus fuit: & qui per mortem iacuit in sepulchro, ad vitam immortalem resurrexit: & qui portabat peccata nostra curvatus, illis nunc exansus stans gloriosus. Deinde, ut dicit S. Augustinus. *Christus stans coram throno Dei, quasi Advocatus*

pro nobis interpellans: *Afficit enim vultus Patris: semper vivens ad interpellandum pro nobis.* Stare etiam adiuvens est & pugnantis, sedere iudicantis: ideo Stephanus in cælo Christum stantem vidit, non sedentem, paratum utique ad iuvandum nos in labore certaminis, ut dicit S. Gregorius homil. 9. in Evangel. *Stat quoque paratus ad perfectendum & se inchoatum opus nostræ redemptionis*, ut explicat Richardus T. ortorius.

Quod autem quasi occisus cernitur, non significat Christum vere non fuisse occisum aut mortuum, ut ex hoc loco quidam hæretici colligere voluerunt. Quidam dixerunt ideo Christum vere non fuisse mortuum, quia verum corpus non habuerit sed tantum phantasticum & apparens, ut asserunt Manichæi: vel quia corpus coeleste & impassibile habuerit, ut Valentinus dixit: Ceterum est Christum vere occisum, verè mortuum hæc hæretici suffragatur quod dicitur hic quasi occisus, quia vox illa. *Quasi*, sæpe in Scriptura significat non similitudinem, sed veritatem. Sic dicit S. Iohannes, *vidimus gloriam eius quasi unigeniti à Patre* quis tamen ambigit Christum vere fuisse unigenitū Patris? Sensus ergo est, vidimus gloriam eius, qualē decebat unigenitū Patris. Quapropter Chrysostomus homil. 10. in Ioan. sic ait: *Vox quasi, hoc loco non similitudinis est, sed consuetudinis & designationis certissima.* Quasi dicitur: *vidimus gloriam quam decebat habere unigenitum & dilectissimum eius filium: ut vulgo etiam cum regium comitatum volumus describere, consuevit dicere, accedebat quasi Rex.* Similiter cum hic dicitur: *Quasi occisus*, non significat non fuisse verè occisum; nam Seniores in suo hymno expresse dicunt: *Dignus est Dominus accipere honorem, quoniam occisus est, & edemissit nos in sanguine suo.* Cui ergo dicitur quasi occisus? In primis, quia paucò tempore mortuus iacet & occisus, nam mox tercia die resurrexit, & struitur ac gloriosus. Mors itaque eius, ob celeritatem resurrectionis, non tam mors dicenda videtur, quam brevis somnus. Deinde quasi occisum vidit hic eū S. Iohannes, occisionis scilicet memoris, que sua signa retineantem, quinque vulnerum cicatrices, quibus & veram occisionem probaret, & tamquam nostræ redemptionis precium Patris & eo præsentaret, ut alibi dicemus. Denique tamquam occisus nobis quotidie repræsentatur in sacrificio Eucharistico, in quo ob amplius erunt, sed tantum increuate & mystice occiditur & immolatur: in hoc verò mysterio, cum Angelis, tum Seniores, omnisque creatura etiam decantant: *Dignus est Agnus qui occisus est, accipere, divinitatem & honorem, &c.*

Cur quasi occisus?

Ioan. 1.

Christus stans coram throno Dei, quasi Advocatus

SE. Cū dē videamus quis sit iste Liber, post cuius Pars II. apertura laudes Agno decantantur. De multis libris mysterio plenis in Scriptura fit mentio. In quo apertis primis, celebris est Liber Ezechielis scriptus & ipse laudes iagus & fortis, scriptaque erant in eo lamentationes. Agno de- & cor. cāntatur

Liber Ezechielis *Exech. 2. 9.*
 & carnem. *Et vs.* Illam autem librum portavit & expandi coram eo manus missa coelitus, iussuque est illum comedere, hoc est meditari, ruminare, digerere. Hoc scilicet libro inaugurabatur & designabatur Ezechiel tanquam Doctor & Prophetas, sic ut modo libri traditione Doctores inaugurari solent. Et in libro illo continebantur lamentationes, & carmen; *Et vs.* quia peccatoribus lamentum, iustis gaudium, desperatis aeternum pronunciaturus erat maledictum, ut explicat S. Irenaeus & S. Hieronymus.

Liber I. Ista 8.
 2. Celebris etiam est liber ille, quem iubetur sumere Iliias. Nunc tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis, velociter spolia atrabe, cito praedare. Quid opus tam grandi libro ad pauca illa verba in eolibranda? Sed in paucis istis verbis grandia continebantur mysteria, ideo grandis liber assumi iubetur a Propheta, hoc est ampla materia circa cylindrum conuolubilis, sicut erant antiquorum libri, qui ideo volumina dicebantur. Omnes scilicet Christi victoriam contra demonem & infernum reportanda his verbis indicabantur, quae cum fiat innumera, grandi libro scribi mandantur.

Liber Zachariae *Zach. 8.*
 3. Celebris quoque est liber & volumen volans, de quo sic: *Et levavi oculos meos, & vidi, & ecce volumen volans longitudo eius viginti cubitorum, latitudo eius decem cubitorum. Et dixit ad me Angelus. Haec est maledictio qua egredietur super faciem omnis terrae quia omnis fur sicut ibi scriptum est, iudicabitur. Et omnis iurans similiter ex hac iudicabitur. Et veniet ad domum furis & ad domum iurantis in nomine meo mendaciter, & consumet eam, & ligna eius, & lapides eius. Significabat liber iste, & volumen volans, celeriter peccatoribus imminere ultionem quae hoc scripta libro erat; quodque supplicium semper imminere capit sceleratorum, lemperque in aere pendeat. Dei tamen tantum expectans, ut sibi peccatoris semper timeant. Viginti autem cubitorum dicitur longitudo eius, & decem latitudo, quia visum est egredi volumen e templo, tanquam e tribunalis Dei cuius templi praefata latitudo erat decem cubitorum, longitudo viginti. D. signabatur quoque iudex per illam mensuram, quia duplo longior erat, quam latior, & in eam ababat hoc volumen, vnde etiam continens propter rapinas & oppressiones pauperum.*

Liber praedestinationis *Apo. 21.*
 4. Celebris turvis est sacris in Scripturis liber praedestinationis, qui & liber vitae dicitur de quo dicitur ad Timotheum Apostolus. quod signaculum hoc habeat. *Cognovit Dominus qui sunt eius.* Hic est liber in volutus adhuc quia quoniam in eo scripti sunt, haecenus ignoramus, aperiet tandem illum Agnus, & expandet; quapropter dicitur *Liber vitae Agni*, beati qui in eo sunt concripti per aeternam electionem.

Liber 7.
 Denique, celeberrimus est hic liber signatus sigillis septem, quem nemo dignus invenitur est ut solveter, sive in caelo, sive in terra, sive sub terra, nisi

si Agnus qui vincit, & redemit nos in sanguine suo. Sed cum multa apud sacros Interpretes liber iste mysticus propter septem eius sigilla designare reperitur, pauca ex illis proposito nostro apta de libemus.

Dicamus ergo primum, cum S. Bernardo, ser. i. de Paschate, librum istum continere mysteria redemptionis nostrae, septemque sigilla septem esse mysteria quae clarant Christi divinitatem. Primum est Matris desponsatio cum Ioseph secundum corporis in Christo infirmitas; tertium est Circumcisio, quartum fuga est in Aegyptum, quintum tentatio diaboli, sextum est scandalum Crucis, septimum est eius sepultura. Haec sigilla omnia Christus resurgens resolvit & patefecit. In his omnibus erat Deus absconditus & Salvator.

Dicamus secundum, septem sigilla septem esse secreta Passionis Christi, Primum est summa impotentia in omnipotente; secundum summa poena in impassibili; tertium summa stulticia coram hominibus in Christo, qui est summa sapientia; quartum summa paupertas in Deo divitarum; quintum summa ignominia in summa maiestate; sextum summa derelictio Dei in summa cum eo unione; septimum summa severitas in summo amore Patris erga Filium.

Dicamus tertium cum S. Hilario praefatione in Psalmos septem sigilla esse septem praecipua Christi mysteria olim in figuris & caeremoniis legalibus abscondita. Primum est Incarnatio; secundum est Nativitas; tertium est Passio, quartum est Resurrectio, quintum est in caelos ascensio, sextum est Spiritus Sancti missio, septimum est secundus eius adventus. An non haec sunt sigillata mysteria? Verè sigillatum mysterium in Incarnatione unio duarum naturarum divinae & humanae. Verè sigillatum mysterium Nativitatis, in qua reperitur Virgo pariens in stabulo, Deus jacens in fanoga. Verè sigillatum mysterium Passio, in qua reperitur vita moriens, summus spiritus exspirans. Verè sigillatum mysterium Resurrectio, in qua mors est vita, et vivo confixus miranda, quando dux vita mortuus venit vivus. Verè sigillatum mysterium Ascensio iherusalitensis & peregrinationis filii Dei, dum propria virtute super caelos exaltatur. Verè sigillatum mysterium Spiritus Sancti missio, quando coeliffi flaverunt a facie Dei Israel, a facie Christi qui ost qua captivam secum duxerat captivitatem, dedit dona hominibus, dona utique in igne ablatis dicitur & sigillata. Verè sigillatum mysterium eius secundus adventus ad iudicium, quando advocabit caelum & terram discernere populum suum, & ignis ante ipsum praecedet. Quis poterat mysteria ista omnino referre nisi Agnus, nisi ipse Christus qui ubi a morte & inferis resurrexit, librum cuius in scripturis mundi scripturae referavit, dedit hominibus mysteria sapientiae suae manifestavit. Vnde & post Resurrectionem discipulis seorsum aperit, et Scripturas de se loquentes eis ad ea incognitas; &

Quidam signet hunc librum 7 sigillis signatus. Resp. 1.

3.

5.

Psal. 110.

Psal. 50.

per die quadraginta apparet. de his frequentem ergo hoc canticum novum tunc renovaverimus, instituit sermonem, ut perfectè eos instruat de omnibus mysteriis.

Merito igitur apertè per Agnum libro viginti quatuor Seniores (per quos intellige Patriarchas & Prophetas, & in illis omnes Sanctos illustriores tam novi, quam veteris Testamenti) cantabant canticum novum in laudem Dei & Agni. Vtique cantici huius materia erat nova, nimirum nova Christi Incarnatio, Passio, Redemptio, & Resurrectio: nova & celestis doctrina, nova lex, nova sacramenta, nova promissa, nova gratia, nova gloria: nova novi libri tot mysteriis pleni & antea obfigurati referatio, in quo nova Christi & Ecclesie victoria de suis hostibus cõscripta erat. Sic Christo novo Victori novè debebatur Epinicion, De quo Rupertus sic dicit: Canticum novum dicitur, quia novum fuit, Etium Dei hominem fieri, & crucis mortem subire: novum fuit, resurgere & in cœlum ascendere: novum, remitti peccata, & Spiritu Sancto visibiliter signari homines novum accipere sacerdotium sacre oblationis, & regnum expectare immensa re-promissionis. Sed & propterea novum canticum dicitur, quia est eximium & inaudissimum, nullius absque fastidio repetendum, continens in novationem & glorificationem Christi, nostramque per eum Resurrectionem: ideo & in finem usque se vitium cum Senioribus reperit Ecclesia, & cum Angelo vocatus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.

Mysteria
novi
canti-
ci

Quare
novum
canticum

Elogia
Agni ex
canticis

Adverte porid, quod sicut septem erant sigilla libri, ita in isto cantico septem elogia dantur Agno occiso ea referant, & septemque laude celebratur. Commemoratur enim Virtus, Divinitas, Sapientia, Fortitudo, Honor, Gloria, Benedictio. Et attende quæ consonant & correspondant omnia elogia in compendiam mortis & occisionis Agni.
1. Dignus est Agnus accipere Virtutem, quia pro nobis sustinuit tantam infirmitatem.
2. Dignus est accipere Divinitatem, sive ut manifestetur eius divinitas per hominum prædicatorem, quia fuit opprobrium hominum.
3. Dignus est accipere Sapientiam, quia per tot illusiones stultissimus virorum est reputatus.
4. Dignus est accipere Fortitudinem, quia tanta fuit imbecillitatis, ut sub Crucis onere faulceret, & deficeret.
5. Dignus est accipere Honorem, quia ab omni statu fuit exonoratus, & ut scurra denudatus.
6. Dignus est accipere Gloriam, tanta ignominia coronatus, habitusque tanquam Rex inglorius & Theatricus, seu Histrionicus.
7. Dignus est accipere Benedictioem, tot maledictis in supplicio Crucis oneratus.
An non in Resurrectione patelet eius Virtus, eius Divinitas, eius Sapientia, eius Fortitudo, eius Honor, eius Gloria, eius Benedictio? Merito

Terid, videndum quam occasione in particulari habeant creaturæ laudem Deo & Agno decantandi in eius Resurrectione: quandoquidem post Seniores, & post milia Angelorum, omnis creatura que in cœlo est, & super terram, & sub terra, & quæ sunt in mari, concinuerunt. *Se ten- ti in throno, & Agno, Benedictio & Honor, & Gloria & Pater noster in sacula saculorum.* Olim multa cantica edita fuerunt à particularibus personis, in signum lætitiæ, & ob victoriam, vel ob causam aliquam particularem. Sic Maria foror Moylis cum Moylis & Hebræi victoriam de Pharaone reportarunt, cant post transitum maris rubri. Sic cecinit & Debora in signum victoriæ contra Sitarim. Sic Anna mater Samuelis propter ablatam a se sterilitatem. Sic Ezechias canticum ceinit ob sanitatem recuperatam. Hæc sunt antiqua cantica & particularia: novum verò & universale est, quod Seniores quod Angelus, quod omnis deprimat creatura per Christi Resurrectionem renovata. Sicut mortente Domino communis fuit dolor suusque omnis creaturæ, dum cœlum lugubri vestire amictu. Sole deficiente & merentem indicante. Luna o scurata, terra tremante, petris se se findentibus: sic & eo resurgente cœli & terra, omnis que creatura nova afficitur lætitia, & cū Christo resurgens novum edit canticum congratulans resurgenti. Hoc eleganter exprimit S. Petrus Chyrolologus serm. 78. Creatoris injuriam tota fugerat creatura, necem Domini sui mundus evitare contenderat, sciens ad totam domum vin dictam pertendere, in qua fuerit servorum se cre dominator occisus. Hinc est quod suis se delerentibus fundamentis terra removit. Sol ac videret, aufugit; dies ex interfectis abcessit; noctra, quia non valebant discedere per naturam, novum scanduntur per vulnus, facinus illud quia voce non poterant, sono accusantes. Ergo cum taliter mundi compago tota confusa ordine fluctuaret, & ad primordiales tenebras atque antiquum chaos crederet se authoris sui morte devolutam, subitò Resurrectionis suæ lumine Dominus diem reducit, & orbem totum pristinum reformat: in corpus ut quem sibi taliter viderat esse compallum, suam se cum suscitaret ad gloriam. Hæc S. Chyrolologus. Merito igitur Paschale præconium omnis debet creatura decantare: meritoque cum tribus pueris in fornace cantantibus, eas ad laudem Dei & Agni modò specialiter advocamus, & dicimus: *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & super præconia ex altate etiam in sacula.* Ostendamus in particulari. *Benedicere debent Angeli Domini Domino, sicut tamquam electi primi Resurrectionis Dominicæ, sicut præcones, & in symbolis celestis lætitiæ candidis stolis vestiti: benedicere debent utique illum, qui ruinas eorum per Resurrectionem suam reparat, & in cho-*

Pars III
De occa-
sione lau-
di Dei in
omnibus
creaturis

Exod. 15.

Judic. 5.
1. Reg. 2.

Isai. 38.

Canticum
3 puerorū
ad Chri-
stū

in choris Angelicis numerum quicquid reddidit, dum nos revocat ad celestes sedes.

2. Benedicere debent Sol & Luna Domino, benedicere & Stella caeli Domino, legubrem amicum deponendo, Adhuc lucis resurgente. Caeli olim tantum fuisse gaudium in Christi Resurrectione, assertum nonnulli ex SS. Patribus, ut Sol praecipua caeli lampas tribus horis solitam ostendi legem praevenerit, & insolito radiorum ardore orbis circumterit. Sic loquitur S. Greg. hom. de Paschate. Similiter S. Chrylogus serm. 82. fuit, ut sol qui se Domino compateretur, abisset rat, claritate enim resurgeret Dominus, ante tempus occurreret. Quot suo commoveretur. Audi, ipsam mortuam, ipsam mortificaverat claritatem. ut conlugeret auctori suo, ante lucanus erupit. Et qui ante non fuerat, nunc ipse natum praevenerit fugaturus, ut reddat lucem hominibus, quos terror Dominicae Passionis miserat. Audi etiam Anastasium Sicutam l. 4. n. 16. ex. et Sol tanquam verus Christi typus simul et Christo eius miserescens, passus est. Et cum de se ipso impetu a eius anima ex corpore simul et a de se ipso. Et ex eo est suo corpore. Et cum Christi subisset reser. et fuit, utiam Sol cum eo fulserit nocte adveniente. Vnde et a Christi ex oriente & surgente a mortuis manet una Sabbataria, una cum eo oritur etiam Sol a terra die faciens. Hec ille. Quapropter si sepulchro lotue quia Solem stare fecit, ut v. gloriam de hostibus consummatam reportaret. Solis imago in culpa fuit lymbolum gloriae eius, imulo magis Christi sepulchro in culpa potest, quando quidem Sol eius typus fuerit, & in omnibus ei obtemperant, cum coedificiens in aeternis, cum eo resurgens gloriosus.

3. Benedicat terra Dominum, laudet & super exaltet eum in saecula, quia eius sanguine fuit rigata, eius corpore in sepulchro jacente sanctificata, eius virtute, concussa ad terrendum impios, ad consolandum pios, sacrumque depositum mox reddidit redivivum, quod ad tempus suu tenebat gremio recedendum. O felix terra, illos produens flores de quibus in Canticis dicitur: Flores apparuerunt in terra nostra! Quinam flores illi? Audi Bernardum: Resurrexit caro Christi in Resurrectione, hic primus & maximus flos. Christus Nazarenus, flos campi, lilyum convallium. Apparuit et flos primus, sed non solus: nam & multa corpora Sanctorum surrexerunt. Et quasi lucidissimi flores apparuerunt in terra nostra: venerunt enim in sanctam civitatem, & apparuerunt multis. Benedicat quoque montes & colles Domino, & universa germinantia in terra Domino. Quare montes & colles? Quia produxerunt aromata, quibus unctus fuit corpus Domini. Quia in his post Resurrectionem apparere dignatus est Dominus. M. si enim sunt ab Angelis & multisque discipulis in a. Iliam, in monte ibi visuri Dominum, qui prius in monte Sion se videndum & palpandum praebuerat. Hi sunt o. ces visionis benedicti Domino, in quibus videt suas, & videtur ab illis. Quare etiam univerfa germinantia

Quia germinante & resorcere carne Christi de sepulchro, omnia germinant & flore vestiantur. Audi S. Ambrosium serm. 2. de Pentecoste. Sic post hyemalis rigoris frigidam quodammodo sepulchrum pullulatae elementa omnia festinant, ut resurgente Domino & ipsa consergent. Nam utique ex Resurrectione Christi aer salubrior est, Sol candidior, terra fecundior: ex eo succulit in fructum, herbae crescant segetem, vincta patebit in palmitem. Hoc etiam est quod canimus in Paschali cantico.

Ecce renascens restatur gratia mundi. Omnia cum Domino dona reddisse suo.

4. Benedicant fontes Domino, benedicant, maria & flumina Domino. Quare fontes & flumina? Quia fontium vel fluminum aquae nunc speciali & mystica prece consecrantur, ut representent Christi sepulchrum & Resurrectionem, dum per Baptismum fideles reddunt vivos & regeneratos quasi resurgentes a peccato, ob quod erant mortui. Vnde dicit Apostolus: Conspulsi estis in baptismo, in quo & re. vivistis per fidem operationum Dei, qui resuscitavit eum a mortuis. Riterum: Conspulsi sumus enim ille per baptismum in mortem, ut quemodo Christum surrexit a mortuis per gloriam; ita & nos in novitate vitae ambulemus. Vnde & trina merio in Basiliano tres dies sepulturae Christi repraesentat. Mare quoque specialiter benedicere debet Dominum duplicatione. Prima, quia ad mare Tyberiadis mox a Resurrectione se iterum manifestat discipulis, & de piscibus quos ministravit eius aqua, dignatus est comedere, ut certiores redderet discipuli de vera resurrectione. Secunda, quia memisse quodammodo debet Iona, qui gremio suo quasi sepulchro conditus post tres dies reddidit vivum, fuit autem ille insignis typus Christi praedicantis, mortis, resurgentis. Sicut enim Iona missus a Deo fuit in civitatem magnam Ninive, ut ei Dei iudicium & poenitentiam annunciatet. Sic & Christus eadem ob causam missus fuit in hac magna civitate mundi. Item sicut Iona optat ut Nautae cum in mare deiciant, sicque alii salventur eius morte: Sic & Christus Dominus seipsu offert voluntarie morti, ut mortis periculo omnes nos erumat. Deinde sicut Iona in ventre ceti orans in clamavit. Proieci me in profundum in corde maris, omnes gurgites & fluxus tui super me transferunt, & exegit: Abieci sum a conspectu ocalorum tuorum, verum tamen respice super me: videbo templum sanctum tuum. Item & Christus Deo Patre in clamavit: Omnes fluxus tui & gurgites super me, tota scilicet tempestas huiusmodi indignationis concepta propter peccata orbis. Deus meus ut quid dereliquisti me? Statim venit at Iona in mare merus fuit, cessavit tempestas, sic & ubi Christus se morti obtulit, dolentibusque passibus suis immeris fuit, divina misericordia futor placatus est, ut utique dicere quod Iona: Deus meus Dominus ecce quomodo amaram quaram de ventre ceti misit

Coloss. 2.

Rom. 8.

Cur m. re. specialiter deo. benedictio. De. miris.

Isa. 2.

Psal. 43.

Psal. 21.

PARS III De occasione laus Dei in multis reasurrit

Exod. 15.

Judic. 5. Reg. 2.

10. 1. 1. 2. 3.

ai. 38.

Flora vi de de hoc. Hov. Pas. 10. 1. 1. 2. 3. l. 2. 4.

antick. metori. Chori. in re. genis.

melior mihi mors quam vita: melior utique non solum illi, sed & omnibus qui per eius mortem aeterna fructur erant vita. Vtcrius, sicut cetus excipiens Ionam, haud devoravit eum, & licet famelicus foret, haud potuit eam hanc attingere in nocentem. Sic & Christus mortis hiantis ore excipiens nullum passus est ab ea nocentem, nec mors devoravit eum, aut vinculis suis detinere potuit, quia erat inter mortuos liber. Denique, sicut Ionam tertio die evomuit cetus; sic & tertio die visceribus & corde terrae, & sepulchro & inferis gloriosus exivit Dominus, sicque Dux vita mortuos regnavit vivus. Propter haec omnia quae circa Ionam in typo Dominicae mortis & resurrectionis gesta sunt, ipse Christus remittit ludaeos ad Ionam: *Generatio adultera signum quærat, & non dabitur ei signum, nisi signum Iona* Propheta. Sicut fuit Iona in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terrae. Merito igitur mare benedicere debet, & exultare in Domino, videns Ionam suum, quem redvivum in litus dedit, nulla amplius tempestate iactandum, nullis fluctibus involvendum. Vade mox à Resurrectione apparet discipulis ad mare Tiberiadis, sicut Iesus in litore, inquit Evangelista. Illi laborabant in mari, ipse stabat in litore. Rationem affert Gregorius hom. 24. in Evang. *Quid mare designat, nisi praesens saeculum, quod, sicut casum & unumlibus & unumvis corruptibilis illud? Quod per solitudinem lateris nisi perpetuitas quietis aeterna figuratur? Quia igitur dispersi adhuc fluctibus inerant vite mortalis, in mari laborabant. Quia autem Redemptor noster hanc corruptionem carnis excesserat, post resurrectionem suam in litore stabat. Alteram addit mylticam rationem Sanctus Chrysologus his verbis serm. 78. Post illam terris expertam tremendam caelis, inauditam saeculis, in feris non ferendam tempestatem Dominicae Passionis, venit ad mare Dominus, & discipulos nocturnum in tenebris reparavit stantibus. Stetit autem in litore, ut firmaret dubia, iactata compesceret, turbata comparet, & ut Ecclesiam in qua discipuli amaris iactantibus suis ad fidem suam reduceret stationem. Nam solo recedendo fuerat caligosa & confusa caligo, qua non solum visum corporis, sed & ipsum mentis cavabat obtutum, nec sivebat litus fidei, portum salutis petere, vel repere navigantes.*

3. Benedicant inferiores partes terrae Dominum, quas mortens Dominus penetravit, dum anima à corpore separata fuit, divinitati tamen inseparabiliter coniuncta Benedicant spiritus & anima iustorum Domino, qui eas visitavit, benedixit, illuminavit, & in resurrectione secum eduxit. Cantent caecum novum, inferi & limbus, quia novum suscipiunt hospitem, novam Triumphatorem, quia id speciali commemoratione divinum videntur. In nocte beatissima gloriosissima Resurrectionis Domini, dum B. Gertrudis aere matutinas devotius orationi incumbere, apparuit ei Domini.

in effabili gaudio repletae sunt, agnoscetes completa iam esse vota omnium creaturatum, quae agemisebant & parturiebant liberatoris sui gloriam. per resurrectionem eius consummandam. Tunc exultabant dum in nomine Iesu omne genu flectitur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Adhuc hodie exultare debent, & benedicere Deo, & Agno spiritus & animae iustorum in inferiis terrarum patribus agentes, hoc est in locis purgatorii. Haec loca Christus etiam à morte, mox visitavit, & absque dubio plures tunc inde spiritus secum eduxit, ut adimpleretur illud Prophetae: Tu autem in sanguine testamenti eduxisti viros de lacu in quo non erat aqua. Sed & quotannis in die resurrectionis suae, merito sui sanguinis specialiter purgatorum visitare, & multas eo die animas inde liberare non ambigimus; ita ut continuo renovetur ibidem gaudium antiqui triumphi eius, quod delectis chirographum deceret, omnemque obligationem ad poenam, expoliavit Principatus & Potestates, in caelum secum animas educendam. Merito ergo S. Iohannes vidit omnem creaturam; non solum quae in caelo aut in terra, sed etiam eam quae sub terra est, in clamantem sedenti in throno, & Agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas in saecula saeculorum.

Soli demones & damnatorum animae gaudii & felicitatis resurrectionis suae exprobes, soli illi spiritus reprobos & creaturam aeternae maledictioni obnoxios non possunt Deo & Agno benedicere. His nihil profuit mors & sanguis Agni, nihil profuit eius ad inferos descensus, nisi ad maiorem confusionem & poenam. Nullum utique inde liberavit, licet enim dicat S. Petrus, quod Christus huius qui in carcere erant spiritibus veniens praedicaavit, qui increduli fuerant al quando, quando expectabat Dei patientia in diebus Noe; Hoc tamen non est intelligendum de damnatis, sed de animabus illorum qui oppressi diluvii aquis egerunt poenitentiam in fine vitae, licet aliquando in creduli fuissent. Erant ergo hi in limbo cum aliis iustis, & intellexerunt beneficium sibi praestitum per Christi passionem, ipsomet Christus nunciante, cum mortuus quidem secundum carnem, vivens autem spiritu, sive anima illuc descendit. Quapropter addit S. Petrus: Ideo & mortuus praedicatorum est Evangelium, ut iudicentur quidem secundum hominem in carne, vivant autem secundum Deum in spiritu hoc est, ut intelligant quamvis carne iusti puniti fuerint aquis diluvii, se tamen beneficium Christi spirituali & beata vita postea viduros. Cuius verò omnibus in limbo Christus idem beneficium annunciarit, de illis tamen specialiter sic mentio, qui in fine vitae conversi sunt tempore Noe, quia id speciali commemoratione divinum videntur.

In nocte beatissima gloriosissima Resurrectionis Domini, dum B. Gertrudis aere matutinas devotius orationi incumbere, apparuit ei Domini.

Philip. 2.

Zach. 8.

Apo. 5.

Infernus gaudios surrexit nu expro

1. Pet. 3.

1. Pet. 4.

Exempli

Mat. 22.

MARE

Dominiatus florens & amoenus in gloria divina. Mactatus, & decore perpetua immortalitatis. Ad cuius pedes ipsa procidens, eum devotissimi me adoravit, dicens. Cum tu sponso florido, datus Angelorum & gloria, me omnium creaturarum exaramas tibi regere dignatus sis in Sponsam, & ego solus in illisidem & gloriam ex intimo cordis & anime meo illis desiderem & siciam, & tuos amicos meos propinquissimos reputem: ergo peto Iesu amantissime, ut hac hora ob reverentiam iucundissima Resurrectionis tue absolva digneris animas omnium spirituum tuorum. Ad quod citius obtinendum in unione innocentiissime Passionis tue offero tibi omnem tolerantiam carnis & corporis mei quam partuli in cotinuis infirmitatibus meis. Tunc Dominus cum mirra blanditate ostendit illi multitudinem, animarum a peccatis abolutarum, dicens. Ecce pro dote sponsali has omnes assigno tuae dilectioni, aternaliter apparebit in caelis, quod a tuis fuit precibus liberata, & hoc coram omnibus Sanctis meis cedet tibi iugiter in honorem. Tunc illa: Et quare us est earum numerus? Respondit Dominus: numerum earum solus divinitatis meae scientia complectitur. Cum que ipsa intelligeret animas istas quamvis a peccata liberatas, nonaud tamen aeternis gaudiis lociatar, obtulit se totam divinae pietatis ad tolerandum in corde & corpore quae cumque sibi placerent, ut animabus illis plenam beatitudinem conferre dignaretur, & eadem hora Dominus eas ad caeli gaudia sublevavit. Hae ibi.

Audi ulterius. Dum eadem die Resurrectionis Dominicae Virgo Gertrudis magna devotione & intentione sese prepararet ad cantandas maritimas in gloriam Dominicae Resurrectionis, & inchoaretur invitatorium Alleluia, dixit ad Dominum: Doce me instructor benignissime qualis devotione te laudare possim per Alleluia, quod toties in festo isto reperitur. Respondit Dominus: Poteris convenientissime me per Alleluia collaudare in unione laudis super caelestium civium, qui per idem iugiter collaudant in caelo. Et adiecit Dominus: Nota quod in illa ditione, Alleluia, omnes vocales inveniuntur praeter vocalem O. quae dolorem significat, & pro illa duplicatur prima vocalis I. sicut, A. Per illas ergo vocales lauda me, in unione illius excellentissima laudis, qua omnes Sancti conubilantes, extollunt praevisionem delectationem divini influxus mei in mea despectam humanitatem tam immortalitatis gloria sublimatam pro multifaria amaritudine Passionis & mortis quam iustinus propter humanam salutem. Hac iterum lib. 4. cap. 27.

Concludo, & postremo adhortor omnes illos homines, ut in die Resurrectionis sacrae benedicant Deo & Agno, benedicant Filio Dei, laudant des qui returgens decendant cum caelo & terra, cum omnibus elementis & creaturis, cum Angelorum millibus, cum civibus regni caelestis, cum Spiritibus & animabus iustorum in purgatorio; utique pro illis orent & adorent viventem in sa-

cula saeculorum, ut eas dignetur suae resurrectionis & beatitudinis efficere confortes. Amicenter exemplum S. Gertrudis, de qua lib. 4. In unione numero c. 17. sic habetur.

CANTICVM TRIVM PVERORVM.

PARS I.

Non solum Mariae Matri congratulamur hoc tempore paschali, nec solum discipulis, aut mulieribus, aut aliis qui fuere obseci & participes gaudii Resurrectionis: sed etiam mutis & insensibilibus creaturis congratulamur; quia totus mundus per hanc Christi Resurrectionem quodam gaudio est perfusus, & in Christo resurrexit, ac renovatus est, dicente Sancto Ambrosio in libro de Fide Resurrectionis. Resurrexit in eo mundus, resurrexit in eo caelum, resurrexit in eo terra. Erit enim caelum novum, & terra nova. Hinc & illa Oratio Ecclesiae: Deus qui per Resurrectionem Filii tui Mundum latificare dignatus es, & Olim canebatur solummodo: Deus qui per Resurrectionem Filii tui familiam tuam latificare dignatus es. Sed quia nimis id coarctatum erat, immutata est Oratio illa ab Ecclesia secundum diuinitatem hanc priorem formam. Hinc iterum canit Ecclesia: In Resurrectione tua Christe, alleluia: Caeli & terra laeten terra laetentur, alleluia. Oportune ergo hoc tempore per Canticum trium puerorum omnis creatura excitatur ad laudem & gaudium. Et licet hoc alibi attigerimus, nunc plenius exponemus.

Quomodo caeli Em-pyrium, sidera, benedictio Domini in Resurrectione, benedictio Domini in Resurrectione, benedictio Domini in Resurrectione.

Primus, invitatur merito Caelum supremum in quo Thronus est gloriosus Divinitatis) cum Angelis incolis suis, & Virtutibus caelestibus, ut in Resurrectione Domini specialiter benedicant Dominum: quia hi primi fuere testes huius Resurrectionis, & primi. Nuntii e caelis missi, ut canunt nuntiant hominibus. Idem apparent in candidis vestibus circa sepulchrum, luce & gaudio perfundentes locum tristitiae & mœroris; terentique hostes Christi instar fulguris coruscantis. Et absque dubio multitudo Angelorum adfuit laudantium Deum in hac Resurrectione, quae secunda Christi Nativitate (de qua etiam scriptum est. Dominus dixit ad me. Filius meus es tu, ego hodie genui te, interprete Sancto Petro in Actis) sicut multitudo adfuit eorum in prima Nativitate gloriam Deo decantantium, quia non minus laetitiae inest Resurrectioni, quam Nativitati. Hi sunt Custodes Regis Pacifici, Custodes Lectuli Salomonis nostri, numerosi utriusque & fortissimi, & ad bellum celsissimi, ad vigilantes ne forte Rege suo surgente hostes eius aliud corpus inferrent in eius Lectulum & Sepulchrum, ut crederetur non resurrexisset. Putant nonnulli inter hos Angelicos Spiritus primarium fuisse Gabrielem, ipsumque cum revolvit lapidem, & terrae motum effecisset. Merito ergo hoc tempore paschali dicimus: Benedicite omnes Angeli Domini Domino, benedicite nobiscum, & pro nobis; Domino benedicite, quia

Angeli primi in Christo Resurrexerunt.

quia per Domini Resurrectionem vestre ruinæ reparabuntur nobis assumptis vestram societatem.

Calum siderum cum Sole & Luna & stellis suis, ut in Resurrectione Domini specialiter benedixit Dominum.

Sol benedixit Christo in Resurrectione.

Chrysolostomus sermo de Resurrectione.

Secundo, merito invitatur Cælum siderum cum Sole, Luna, & Stellis suis, ut in Resurrectione Domini specialiter benedixit Dominum. Sol utique & Luna & Stellæ benedixerunt Domino in eius Passione, dum per tres horas lumen suum retraxerunt, in execrationem judaici sceleris impiorum sese usui denegantes, & in favorem Domini sententiam contra eius hostes pronuntiantes. Sic & in Resurrectione specialiter Sol benedixit Domino, quia asserit Sanctus Petrus Chryologus, & Sanctus Gregorius cum nonnullis aliis, Solem ipso die Resurrectionis prævenisse solitam oriendi legem tribus horis, quod quibus horis obscuratus sit in Passione.

Tertio, merito invitatur Cælum aerium cum suis meteoris & incolis, imbre, rore, pruina, ventis, æstu, frigore, nivibus, ignibus, fulgure, noctibus & diebus, luce & tenebris, ut specialiter benedixit Domino in eius Resurrectione, quia tamquam Dominum aeris & ætheris, ventorumque & ignis, excluso Æolo, Vulcano, Iunone, Iove, & aliis falsis Diis, qui his oribus dominari & præsidere erroneè sibigebantur à Pseudonullis aliis, Solem ipso die Resurrectionis prævenisse solitam oriendi legem tribus horis, æstus Domini, gelu & frigus Domini, lux & tenebra Domini, & in eius Resurrectione eum agnoscite Dominum.

Calum aerium cum suis meteoris & incolis, imbre, rore, pruina, ventis, æstu, frigore, nivibus, ignibus, fulgure, noctibus & diebus, luce & tenebris, ut specialiter benedixit Domino in eius Resurrectione, quia tamquam Dominum aeris & ætheris, ventorumque & ignis, excluso Æolo, Vulcano, Iunone, Iove, & aliis falsis Diis, qui his oribus dominari & præsidere erroneè sibigebantur à Pseudonullis aliis, Solem ipso die Resurrectionis prævenisse solitam oriendi legem tribus horis, æstus Domini, gelu & frigus Domini, lux & tenebra Domini, & in eius Resurrectione eum agnoscite Dominum.

Atque ut hic aliquid specialiter de his adiungamus, attende quam bene & quam oportune Imber & Ros, ac Spiritus Dei, hinc venti spirantes, invitatur quanc ad benedicendum Domino, quandoquidem ipse est ille Doctor Iulianus, qui resurgendo faciet descendere imbrem maui-ferum suum, ut dixit Propheta Joel. Ipse est, qui ventum australem immittet in Hortu ponæ suæ, ut fluant aromata illius; & de factu mittet spiritum suum in specie venti consuetis domum, in qua sedebunt Apostoli, ut eos repleat spiritu vehementi, quo valeant eum zelo & impulsu suos sternere hostes, auramque gratiæ fidelibus afflare, & peccati venenosum aerem purgare. Propterea mox à resurrectione dans eis potestatem remittendi peccata, insuflavit in eos, & dixit: Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittantur eis. Ecce ergo spiritus Dei, qui benedixit Domino, status ille odoriferus per aerem ab ore Domini in discipulos inspiratus.

Quomodo Imber & Ros, ac Spiritus Dei, hinc venti spirantes, invitatur quanc ad benedicendum Domino, quandoquidem ipse est ille Doctor Iulianus, qui resurgendo faciet descendere imbrem maui-ferum suum, ut dixit Propheta Joel. Ipse est, qui ventum australem immittet in Hortu ponæ suæ, ut fluant aromata illius; & de factu mittet spiritum suum in specie venti consuetis domum, in qua sedebunt Apostoli, ut eos repleat spiritu vehementi, quo valeant eum zelo & impulsu suos sternere hostes, auramque gratiæ fidelibus afflare, & peccati venenosum aerem purgare. Propterea mox à resurrectione dans eis potestatem remittendi peccata, insuflavit in eos, & dixit: Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittantur eis. Ecce ergo spiritus Dei, qui benedixit Domino, status ille odoriferus per aerem ab ore Domini in discipulos inspiratus.

Nox, Dies, Resurr.

Quæ quid sit de hac sententia, ex eo saltem capite Sol Domino tunc benedixisse specialiter ostenditur, quod speciali claritate mundum illustravit. De qua re sic loquitur Divus Maximus, de Paschate: In Resurrectione Christi omnia Elementa gloriantur, nã & Solem ipsum arbitror in hac die clariorẽ solito fuisse. Ita ipse. Cui conformis est quod canit Ecclesia tempore Paschatis:

Claro Paschali gaudio Sol mundo nitet radio, Cum Christum iam Apostoli Vistu cernunt corpore.

Iure igitur merito hoc paschali tempore, dicimus: Benedicite Sol & Luna Domino, benedicite Stellæ Cæli Domino, occurrente cum luxuriã Conditori vestro & tenebris resurgenti, & nova luce omnia temperanti; occurrite, inquam, & ei quo potestis mortem congratulari significare, & nos excitare, ut illum vobiscum benedicamus. Cumque Sol in qualitatibus suis figura sit Christi resurgenti, benedicite Domino, dum mittitur Spiritus S. ab immo & nostræ resurrectionis, idẽ advocatur nunc in consortium divini laudis. In illo enim representantur dotes Corporis Christi gloriosi, quibus & nos communicabimus. In eius splendo-

re representatur claritas, in eius velocitate agilitas, in eo quod sine alteratione permanet impassibilitas, in eo quod omnia loca pervadit, ipsique vitrum penetrat subtilitas.

Quam bene quoque & quam oportune ignis invitatur & æstus ad benedicendum quanc Domino, qui resurgit ut ignem mittat in terram, quem vehementer cupit accendi. Idẽ Sabbato Resurrectionis solemnè ritu novus ignis accenditur, & benedicitur, lucis novæ noviq; æstus divini amoris symbolum præclarum. Quo & significatur, quod ex nunc hiems frigus, & gelu benedicent Dominum, ad eius præsentiam secedentes, & calori ac æstui locum dantes, ut fructificet terra nostra, & adimpleatur illud Cantico: Im enim hiems transiit, imber abiit & recessit, surge amica mea & veni. Et certè de facto ignis cœlestis flammascentis in Apostolorum verticibus. Denique, quam bene & quam oportune lux & tenebra, nox & dies invitatur hoc tempore paschali.

Quomodo Imber & Ros, ac Spiritus Dei, hinc venti spirantes, invitatur quanc ad benedicendum Domino, quandoquidem ipse est ille Doctor Iulianus, qui resurgendo faciet descendere imbrem maui-ferum suum, ut dixit Propheta Joel. Ipse est, qui ventum australem immittet in Hortu ponæ suæ, ut fluant aromata illius; & de factu mittet spiritum suum in specie venti consuetis domum, in qua sedebunt Apostoli, ut eos repleat spiritu vehementi, quo valeant eum zelo & impulsu suos sternere hostes, auramque gratiæ fidelibus afflare, & peccati venenosum aerem purgare. Propterea mox à resurrectione dans eis potestatem remittendi peccata, insuflavit in eos, & dixit: Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittantur eis. Ecce ergo spiritus Dei, qui benedixit Domino, status ille odoriferus per aerem ab ore Domini in discipulos inspiratus.

Invita-

tur ignis quem vehementer cupit accendi. Idẽ Sabbato Resurrectionis solemnè ritu novus ignis accenditur, & benedicitur, lucis novæ noviq; æstus divini amoris symbolum præclarum. Quo & significatur, quod ex nunc hiems frigus, & gelu benedicent Dominum, ad eius præsentiam secedentes, & calori ac æstui locum dantes, ut fructificet terra nostra, & adimpleatur illud Cantico: Im enim hiems transiit, imber abiit & recessit, surge amica mea & veni. Et certè de facto ignis cœlestis flammascentis in Apostolorum verticibus. Denique, quam bene & quam oportune lux & tenebra, nox & dies invitatur hoc tempore paschali.

Nox, & Dies dat Dom. in Resurr.

paschali ad benedicendum Domino, quandoquidem verum fit de Resurrectionis nocte: Nox illa factus dies illuminabitur: *Novelluminatio in delictis meis.* Hinc & ille cantus celebris in Præconio Paschali: *Hæc est nox qua peccatorum tenebras colu- ne illuminatione purgavit. Hæc est nox qua hodie per universum mundum in Christo credentes, à vitii: sa- culi & caliginis peccatorum segregatos reddidit gratia, socias sanctitati. Hæc est nox in qua destructis vincu- lù mortis Christus ab inferis victor ascèdit.* Ac post- modum addit & capit ibidem Eccllesia cum exclam- atione: *O verè beata nox, qua sola meruit scire tã- ptu & horam quâ Christus ab inferis resurrexit. Huius igitur sanctificationis noctis fugas scelera, culpâs lau- dat.* & reddidit innocentiam lapsis ac moestis latitans,

Nox in qua Chris- tus ab inferis resurrexit. Huius igitur sanctificationis noctis fugas scelera, culpâs lau- dat.

Quomodo Ele- menta cu- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc-

PARS II. Quomodo Ele- menta cu- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc-

fugas odiâ, concordâs am parâs, & curvat imperia! Rursum post pauca exclamat: *O verè beata nox qua expoliavit Ægyptios, ditavit Hebræos! Nox in qua cœrentes celestia, humanâ divitiâ iunguntur.* Quæ omnia plena sunt pietate, plena gaudis, plena my- steriorum, & meditatione dignata ut in horum con- sideratione meritò hoc tempore dicamus: *Benedi- cisse noctes & dies Domino, benedicisse lux & tenebra Domino.* Idè & antiquitus ad hanc noctem remem- morandum, Missa celebrabatur in nocte Resurre- ctionis & Cereus paschalis benedicebatur, horum omnium Mystericum Memorialia solemnè. Sicut autem nocte illam beatam prædicat Eccllesia, quæ tot mysteris benedixit Dominum, & nos ad idem invitat: hæc & Diem resurrectionis prædicat bea- tum, & solemni salutatione quotannis veneratur cum júbilo infouans:

Salve festa dies toto venerabilis ævo, Quæ Deus infernum vicit, & astrâ tenet, Qui cœlestis erat Deus, ecce per omnia regnat, Danis, Creatori cœlestia creata presem. Hic ergo repetere possumus, ob Resurrectionem Domini, *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in sæcula.*

Quomodo Ele- menta cu- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc- suu lncoc-

viva. Quod quidem fiet virtute huius resurre- ctio- nis primæ, qua Primogenitus mortuorum Chris- tus resurrexit de quare loquitur Apostolus. *Christus resurrexit à mortuis, primitia dormientium, quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurre- ctio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.*

Quantum ad Montes & Colles & universâ ger- minantia, censentur quotannis benedicere Do- minum in Domini Resurrectione. Propter eam ca- nit solemniter Eccllesia:

Eccc renascitur te statur gratia mundi Omnia cum Domino dona reddisse suo. Namq. triumphanti post strilla tartara Christo Indig. fronde nemus, gramina flore juvene.

Vltimè adverte, quod meritò invitatur Montes & Colles ad benedicendum Domino tempore paschali, quandoquidem Dominus Montes & Colles elegerit, in quibus post Resurrectionem suam illius testimonium exhibere discipulis suis, ut agnoscerent & benedicerent Dominum suum, omni infidelitatis nube iam discussa. Propterea ap- paret eis congregatis in monte S. & item in monte Galilææ, denique in monte Oliveti in Ascensio- ne. Et aliàs frequentius eos alloquitur in monti- bus, per dies quadraginta apprensus eis, & loquens de Regno Dei: cum eam in montibus solitus fue- rit orare & docere, cum illis montes illos revisit, antequam ad Patrem ascenderet, & quæ docue- rat, repetit, & replicavit.

Quid, meritò invocatur Elementum aquæ ad benedicendum Domino in eius Resurrectione: *Benedicite Fontes Domine, maria & flumina Domi- no, benedicite cœli & omnia qua veniunt in aquis Domino. Quare Fontes cû aquis debent benedicere tunc specialiter Dominum? Quia electi sunt ad primum Mysterium & Sacramentum totius fidei, symbolum mortis & resurrectionis Domini, ad Baptismum scilicet de quo dicit Apostolus ad Rô. 6.*

An ignoratis, Fratres, quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Cœlestis enim sumus cum illo per Baptismum in morti, ut quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, & nos in novitate vitæ ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & Resurrectionis erimus. Quod idem as- serit ad Coloss. 2. *Conspicite ei estis in Baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qua sus- citavit illum à mortuis.* Propterea mox à Resurre- ctione suos Christus misit Discipulos ad Fontes & flumina, ut ex illis aquam educant ad Ba- ptismi gratiam toto Orbe effundendam ipsius virtute. Ex tunc enim dedit eis potestatem bap- tizandi, in monte Galilææ eis apprensus, & dicens:

Ita, decete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti.

Hinc etiam est quod in privilegio festi Resurre- ctionis Eccllesia tanta celebritate Fontes Ba- ptismales renovat & benedicit, immittens in il- los

Cor. 15.

Montes & Colles & uni- versa Germinantia in die Resur- rectionis Christus in dierum mensurâ ap- pareat.

Invoca- tio aqua in Resur-

Quomodo aqua bene di- cantur Do- minus in Resurr.

Mari. 28. Renova- tio Fonti- rum

los Ceretum paschalem, quinque globis diversi minum benedixerunt quo poterant signo, & ab eo coloribus adornatum, & luce nova fulgidum. uates cum licentia. Viri sancti gaudio quodam His designat Christum rediit cum quinque perfusi sunt, quod testati sunt miris ibi lusu. Hinc notis vuluacrum, qui baptismi & aquis virtutem populus confluens ad hoc miraculum totos artos indit ad producendum vitam novam, & gratiam nitus sedit ad pedes Antonii, cum in spiritu exhi- ac lucem his qui ad illum accedunt cum fide mor- laratus in clamaret: *Benedictus Deus, quia magis ho- nis & resurrectionis eius. Quapropter antiquitus norant Deum pisces, quam homines.* Tantam autem multa fiebant miracula, dum Euntes renovaten- post virtute concionatus est, ut multi compunge- rentur, & haeretici converterentur. Sic habent in aliquibus Ecclesiis etiam solitum fuit, in Vi- Chronica Maiorum, & vita Sancti Antonii Pa- gilia Epiphania, de quibus miraculis egimus in duani.

Pratum spirit. c. 25

Simile Baptisterium erat in Lycia Provincia in Pago Cedebratis quoddam seipso implebatur aqua in die Paschae, & durabat usque ad diem Penteco- stes, tunc vero evanescerebant. Ita habetur in Prato spirit. c. 25. Sic ergo tempore Paschali specialiter a- que & fontes benedicebant Domino, à Domino & Ministris eius specialiter benedicti.

Quoddam si de specialibus Fontibus Dominum in sua Resurrectione benedicens cupis audi- re; attende quid de Fonte Emaus narrent anti- qui Historici. Ante Castellum Emaus prope Tri- vium in quo Christus post Resurrectionem cum Cleopha incedens simulabat se ad alterum pag- gum properè contendere, est Fons quidam salu- taris: in quo non homines solum qui aprotant, loci curantur, verum etiam animalia quae variis morbis laborant. Nam ferunt Christum unam cum discipulis e via ad Fontem illum divertisse, & in eo lavasse pedes, & aquam ex eo tempore vim m- cendi morbis habuisse. Itaeferit Zozomenus lib. 5. hist. Ecclesiast.

Quantum ad pisces qui morventur in aquis, hi specialiter quoque ad laudandum Dominum in- vitantur in eius Resurrectione. Quare S. Anto- nius de Padua iuxta Attinum sic eos in spiritu ele- vatus alloquitur stans iuxta oram fluminis, & ad- vocans eos ad Verbum Dei audiendum. cum illud repellent haeretici: *Frates mei Pisces multum debetis Creatori, qui tam limpida elementum vobis doxit ad inhabitandum, & quia scias vobis preparat necessariis, & qui in creatione benedictione accep- ista multo plerique, & in deluvio ceteris animalibus perennibus servatus est. Et quia vobis datum est ser- vare tonam, & post servitium diem reddere incolam: & quia eum quem Dominus servare, obulisti. Et quia in eum quem Dominus post eius Resurrectionem singu- lariter benedicti estis. Propter haec igitur benedicti Dominum. Hæc Vir sanctus ad animalia iratio- nabilia, non irrationabiliter. Nam post hæc di- cti pisces ibi congregati capita inclinavit, & Do-*

Pisces laudant Christum Resurr.

Pisces audiunt verbum Dei.

Chron. Antonii in Vi- sio S. Anto- ni. de Padua.

Cur- laud- Dom- in Re-

Agu- Ove- parat- Chris-

Aqu- Copara- sui Chi-

Leo Co- paratur- Chris-

Id

Corvi
laudant
Dominū
in Resur.

Sed & vos in montibus benedicite Cervi Do-
mino, & agnoscite. Corvum hunc quid dicitur &
dicitur ad Fontes aquarum, qui preparat pedes no-
stris quasi Corvorum lupi, excelsa stans nos,
qui belligerat contra serpentes & venena eorum,
qui intingit in aquis coram suum, ut eas a veneno
purget, qui ducit per aquas tribulationum, ut ad
litus pettingamus optatum. Hic etiam est ille
Hinnulus Cervorum, qui ascendit super montes Be-
shel, super montes aromatum, ut trahat nos post se
in odorem suavissimorum unguentorum. Hoc, o
Cervi agnoscite modo tempore hoc sacratio, & be-
nedicite Domino.

Vos verò, o pecora campi, oves & agnelli be-
dicite nunc Domino, & illum Agnam agnoscite,
de quo scriptum est: Ego quasi Agnus mansuetus,
qui portatur ad victimam. Agnus Dux gregis quem
multi agnelli & agnellæ sequuntur, ut pro ipso &
eum ipso immoletur. Hic est Agnus quem S. Io-
annes vidit in medio Throni & seniorum & ani-
mahum & Angelorum, cum jubilatione eorum a-
perientium librum, quem nemo sub celo, nec su-
pra celum, nec sub terra poterat aperire. Vidit au-
tem hunc Agnum quasi occisum, & tamen stans
& viventem in sæcula sæculorum. Quod vidit
quasi occisum, significat eum post Resurrectionē
suam occisionis suæ, sive mortis suæ signa retine-
ntem in cicatricibus suis, cum quibus stas coram
Patre semper vivens ad interpellandum pro no-
bis. Hunc ergo oves & agnelli agnoscite, & Do-
mino benedicite. Agnoscite & vos omnes Chri-
stiani, qui ovium & agnorum nomen tenetis, &
benedicite, docente vos Matre vestra Ecclesia, &
decanante, docente auribus vestris.

Agni &
Oves &
perantur
Christo.

Victimam Paschali laudes immolent Christiani,
Agnus redemptor oves, Christus innocens
Pater reconciliator peccatorum.

Agni igitur & oves campi eum agnoscant, & be-
nedicant, sed magis illi de quibus hoc tempore
canimus: Ipsi sunt Agni novelli qui annunciarunt
Alleluia, modo venerunt ad Fontes, & repleri sunt cla-
ritate, alleluia. In conspectu Agni amittit suus stolo
albus, & Palma in manibus eorum.

PARS 3.
Quomo-
do filii
hominū
filiique
Israel be-
nedicant
Dominū
In Die
Resurr.

Septimò, sicut primo loco Angelis, Filii Dei
primogeniti Cælum habitantes invitati sunt,
ut benedicerent Domino; sic postremo loco invi-
tatur Filius hominum, terram incolentes, ad be-
dicendum eidem; quia ipsi ad eius laudem sicut
& Angeli sunt primario creati, & intellectu do-
nati, locoque rationis signati. Sunt nempe Ange-
lus & Homodæ nobilissimæ creaturæ, ob quas
sunt reliquæ. Debent quidem omnes filii homi-
num laudem Deo, sed maxime veteri Israelite, ad
visionem Dei aspirantes, & se de populo Dei
esse agnoscentes. Israel enim significat idem
quod Videns Deum, aut Princeps eum Deo. De po-
pulo autem Dei possumus dicere: Hæc est genera-
tio querentium Dominum, querentium faciem Dei
Usque ad occasum totæ nocte huius sæculi eum Deo, &

in aurora alterius vitæ inventura benedictionem à
Domino, & misericordiam à Deo salvari suo, si non
dimiserit eum, sed firmiter usque in finem eum te-
nerit, pro in lucifugam petiverans. Propter eum
ergo hic specialiter dicitur: Benedicat Israel Domi-
num, laudet & super exaltet eum in sæcula. Sic &
Propheta Regius postquam filios hominum, om-
nis status & conditionis, omnis sexus & ordinis,
ad laudem Dei advocasset, etiam specialiter me-
minit filiorum Israel. Sic enim canit: Tu venes &
virginis senes cum iunioribus laudent nomen Domi-
ni, quia exaltatum est nomen eius solius Confessio eius
super calum & terram, & exaltavit cornu populi
sui. Hymnus omnibus sanctis eius, filii Israel
populo appropinquanti sibi. Quod quidem rectè
repetitur tempore paschali, in quo omnes omnis
Ordinis homines in laudem Dei specialem decet
conspitare, & canere: Vivit Dominus, & benedictus
Deus meus, & exaltatus Deus salutis meæ.

Subiicitur quoque in nostro Canticò: Benedi-
cite sacerdotes Domini Domino, benedicite servi Do-
mini Domino; quia præcipuum munus Sacerdotum
est, qui stant coram Domino in Templo san-
cto eius, laudare eum, & se servos illius profiteri.
Hoc verò tempore benedicunt continuè laude
Domino, quia à mortuis surrexit Sacerdos ille
summus, & sanguinem suum resumpsit, per quem
interire debet in Sancta æterna redemptione in-
venta. Nunc quoque cum intuentur Stola candida
nostræ carnis redemptum post Sacrificium cruen-
tum omnium Sacrificiorum consummativum; quæ
quidem Stola quinque Notis purpureis est inter-
puncta & fulgida, quatuorque dotibus gloriosa.
Hæc nunc eorum esse debet pia meditatio, ut fer-
vidè & amanter benedicant Domino. In id hoc
tempore oportune vobis dicitur. O Sacerdo-
tes, Benedicite Domino; quia hoc nunc à Vobis re-
colendum est, quomodo Dominus benignissimus
à mortuis resurgens potestatem vobis dedit re-
mitteri peccata, Spiritum sanctum in corda ve-
stra insufflando. Etenim Discipuli & Apostoli ge-
rebant personam omnium Sacerdotum, quibus
mox à Resurrectione dixit: Accipite Spiritum sanctum
Ioh. 20
Eum. Quorum remissionis peccata, remissionum est.
Ergo & ex hoc capite benedicite Sacerdotes Do-
mini Domino, benedicite servi Domini Domino,
& gratias agite nunc ex imo cordis, quod talem
potestatem dedit hominibus, ad salutem omnium
hominum. Estote verò sancti & humiles corde, ut
eum dignè valeatis benedicere; illudque ex ore
eius animo recordite: Sanctus estote, quoniam ego
sanctus sum Dominus Deus vester.

Sacerdo-
tes modo
in Ecce-
sia minis-
trantes
Deum
laudant.

Quod autem Spiritus & animæ iustorum etiam
hic invitentur ad benedicendum Domino, non
solum intelligi possunt Spiritus & animæ corpo-
ri coniunctæ, sed etiam Spiritus & animæ à cor-
pore separatae in limbo agentes vel purgatorio,
quas Dominus visitavit, benedixit, illuminavit, &
secum in Resurrectione eduxit eas beatificans.

In die Res-
urr. Deo
suis ad
in purga-
tio libe-
rat.

COROLLARIUM

clara sui visione. Sed quotannis etiam ob Resurrectionis suae solemnitatem e purgatorio multas animas & spiritus iustorum educit, renovando gaudium sui antiqui triumpho, quo exspoliavit infernum. Merito igitur & hoc tempore repetimus: *Benedicite spiritus & animas iustorum Domino.*

Postremò, oportune invitantur tres pueri Babylonice fornacis ad benedicendum Domino, quia hos liberavit Dominus de medio ignis, hos incorruptos ab igne reddidit, his rorem & ventum refrigerantem immisit. Hinc canit Ecclesia in Antiphona Paschali huiusmodi Cantici: *Surrexit Christus de sepulchro, qui tres pueros liberavit de camino ignis ardentis, alleluia.* Propterea etiam Rex in fornacem intruens cum stupore dixit. *Optimatus suis: Nonne tres viros misimus in medio ignis compeditos? Ecce ego video quatuor viros solos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptio nis in eis est, & species quarti similis, filio Dei.* Itaque docent nonnulli ex Sanctis Patribus hunc quartum similem Filio Dei fuisse Christum Liberatorem & Salvatorem qui humane nature similitudinem induerat antequam illam assumeret, quique ex tunc se quodammodo ad futurum Redemptionis officium exercebat. Ita Tertullianus, & Sanctus Iustinus, Sanctusque Hilarius. *Ergo benedicite Anania, Azaria, Misael Domino, qui vobis apparuit in camino, & nunc surrexit de sepulchro, laudate & super exaltate eum in secula; sed & nos ad eum laudandum & benedicendum adiuvate, ut Fornacem Babyloniam huius mundi evadentes illesi, possimus Domino aeternum benedicere in vestro consortio.*

Trinitate concluditur hoc canticum

Denique, hoc Canticum concluditur totius Trinitatis laude, dum canimus: *Benedicamus Patri & Filium cum Sancto Spiritu. Laudemus & super exaltemus eum in secula. Benedicite ei Dominus, in firmamento Celi, & laudabilis & gloriosus & super exaltatus in secula.* Nempe omnis benedictio que Domino datur, sive in terra, sive in celo, propter varia redemptionis nostrae mysteria, non sistit in Christo nostrae salutis auctore, sed ultimus referitur in totam Trinitatem, in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum. Quia omnia mysteria, totius Trinitatis sunt opera indivisim. Ipsa quoque Resurrectio Christi, ob quam jubilamus & nunc Domino benedicimus, opus est omnipotentiae Patris, opus sapientiae Filii, opus bonitatis Spiritus Sancti. *Benedicamus ergo Patrem & Filium cum Spiritu Sancto in hac gloriosa nobis Resurrectione; laudemus & super exaltemus eum in secula, ob tot exhibita nobis beneficia & mysteria. Benedicamus, & pia sublimique voce dicamus: Benedicimus ei Domino in firmamento Celi, & laudabilis, & gloriosus in secula.*

Resurrectio Christi gloria

EX his omnibus collige, quam verum sit quod Sanctus Antonius, ut refert Sanctus Athanasius in eius vita, solebat dicere, *Mundum hunc in sua mole extensum, esse expansum quemdam librum, magnis characteribus scriptum, amplissimisque foliis compactum & distinctum, in quo fasile legere possumus, qualis & quantum sit Deus; in quo cito discere possumus eius potentiam, sapientiam, providentiam, bonitatem, & alias ipsius perfectiones, illasque, agnoscendo, ipsum benedicere & laudare, exaltare & magnificare.* Tot quot sunt Creatura, tot sunt Characteres libri huius, Dei Creatoris excellentiam significantes. Et quot eximia eius eluculent opera pra oculis nostris, tot sunt folia eiusdem libri.

Primum Folium est Caelum Empyream cum Spiritibus Angelicis & beatis mentibus: quod quidem folium oculo mentis perspicaci contemplari debemus, & Deum super firmamentum Caeli benedicere, ut jam ante diximus.

Secundum Folium est Caelum Sydereum cum Astris suis, quae mirae sunt celsitudinis, magnitudinis, pulchritudinis; & iam spatio quinque millium annorum, & ultra, nec extincta sunt, nec diminuta, ideoque ad Dei laudem nos invitant. Hoc folium cum suis characteribus oculis nostris, tam corporis, quam mentis proponitur, ut legamus.

Tertium Folium est Caelum Aerium cum suis meteoris, & cum volatilibus incolis suis. Ex ipso produrat Ignis, grandis, & glacies, spiritus procellarum, & faciunt Verbum Domini, faciunt que nos venire in noctitia potentia & maiestatis eius; nonne ideo & hi Apices Foli huius a nobis mature sunt considerandi?

Quartum Folium Libri huius est Aqua cum suis pileibus, fluviis, gurgitibus, fluxu, refluxu, gemmis & lapidibus pretiosis, quae mare regit, ac aliis mirabilibus, quae in ipso reperiuntur; quae etiam nostrum excitant intellectum ad divinorum ibidem operum contemplationem & Creatoris benedictionem.

Quintum Folium est Terra cum omnibus animalibus super ipsam gradientibus, & in ea cubilia & spelaea sua habentibus; & cum omnibus plantis, fructibus, arboribus adeo variis, omnigenum florem, fructum, odorem, in hominis gratiam ferentibus. Et hoc Folium nonne a nobis volvendum, & revolvendum cum laude Auditoris?

Hic ergo Liber, de quo agimus, per huncem Terrae ex parte clausus videtur: at hoc Paschali tempore, quod Veris initium esse solet, apertus magis & explicatus cernitur, ut omnes cum laetitia incoligant, & in Dei encomia sua explicent & expandant corda. Unde & mensis Paschalis ferè est Aprilis,

Ter...

Sap...

Pro...

Aprilis, sic dictus, quod Terra se tunc aperiat, & Mundi decor; quod ipse Sol lucido oculo & propinquiori omnia respiciat, ut clausa, & tristia, ac frigida latam induat faciem; sicque moneant nos interioris lætitiæ concipiendæ in Domini Resurrectionis; hinc canimus:

Ecce renascentis restatur gratia mundi
Omnia cum Domino dona redisse suo.

Quapropter hoc Paschali tempore & verno, quod speciem Resurrectionis exprimit (Certe Sancto Augustino serm. 34. de Verbis Domini) dum arbores videmus incipientes turgere in gemmis, ornari floribus, vestiri foliis, postmodum gravari pomis, non solum debemus ad hunc & spem resurrectionis nostræ affluere, sed etiam Dei varias perfectiones sagaci mentis acie in his omnibus perlustrare, & illud Apostoli adimplere: Invisibilia mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.

Terram vivificantem Christum.

1. Dei potentia hic elucet, dum Terram, plantas, fructus, & alia quæ penè videbantur mortua, vivificat quasi in primæ mundi creatione: et eam hoc provenit ex virtute primæ, quæ creavit omnia, ut ex vi primi verbi, quo jussit toris feculis hæc fieri, quasi illud annis singulis renovans, & dicens: Germinas Terra herbam virentem & facientem semen lignumque, pomiferum faciens fructum suum: genus suum Rationi enim vitam vitalem inferuit, ut licet plantæ in hyeme floribus & foliis deficiantur, tamen verno tempore iterum germinent, & resuscitentur, ac fructificent. Sic & Christus tempore Paschalis, quasi asperæ hyemis, venustate deposuit, velut flos elanguens & emortuus; sed ipsum Verbum in eo Radix vitam manebat; idè in Resurrectione tamquam novo Vere fructum immortalitatis & gloriæ protulit. Adoremus ergo in ipso, adoremus & in tellure nunc resuscitante, & quasi à morte rediviva, gloriam Dei, eiusque potentiam.

Sapientiam adorandam.

2. Consideranda & adoranda hoc tempore Dei Sapientia, quæ tantâ varietate, tam specioso ordine, plantarum, florum, segetum, arborum succedentem pulchritudinem & fertilitatem disponit: ita ut singulis mensibus, novi prodant flores, novæ herbæ, novi fructus, novæ fruges, ad hominum & animalium utilitatem, solatium, conservationem. Vade Beatus Hieronymus Pelusiora ad huius rei considerationem sic disertè unumquemque admonet: Vide, inquit ipse, quomodo non uno eodemque tempore frumentum & vinum & oleum & poma, varique flores existant; præta quidem antecesserunt, sequuntur segetes, quæ deinde vinum excipiat: vacentque agriculturam ad oleum transmissis, anni scilicet partibus tamquam optimum chorum agentibus. Nam secundæ confessionis ad vigorem suum pervenerunt; præta agriculturæ industria ob temporis brevitate in angustias veniens. Hæc ille.

Providentia & Bonitas.

3. Consideranda & adoranda est hoc tempore eius Providentia & bonitas, qui modò omnia velut, fovet, nutrit in commodum nostrum,

dum flores & herbas variis induit coloribus, fructus & plantas fovet calore & imbre, fructusque arborum paulatim educit, ut paratam habeamus annonam ad vescendum. Propter nos hæc omnia facit eius Bonitas & Providentia; propter nos Sol lucet, & sic modò renovat, caloreque suo terram vivificat & fecundat. Propter nos imber & ros defluit, ut antea arida & frigida tellus germinet. Ad huius rei considerationem moneat nos sancti, ne ingratitude incurramus. Dum in eubili tuo jaces, ô homo, Dei pro te excubat Providentia, dum stertis & dormis, pro te vigilat illa: Cælum tibi imbrem, Sol lucem, aer solem, terra germen, te dormiente, te infans, te hæud sollicito producit; quia pro te divina Providentia sollicita est, nec dormit. Saltem dum excitaris non sis ingratus Providenti; & Nutritori tuo, in eius benedictionem & laudem os animumque attolle. Ita ferè loquuntur sancti Patres ut ignaviam nostram excitet verno hoc Paschali tempore.

Inter cæteros sic specialiter loquitur Theodoretus, lib. 4. de Proverb. Cum stationes anni videmus suis quaque temporibus pervasive, cum terra per lucem dispensari, cum terram germinare, cum virentibus herbis obduci, undare segetes, præta fructibus venidere, comare sylvas, amos arborum fructibus prægraviari linguam movemus in eius laude, qui hæc terra dona contribuit. Ne vero monium Nymphas, neve fontium ac fluviorum, neve fluvias Neris referamus in Deo. Hæc Theodoretus. Quia verd præta Geomiles hæc omnia considerantes, & illa variis suis Diis adscribentes, ipsi etiam variè nominis Cantica depromebant; hinc addit: Ne cavemus Iulium Cæseri, neve ipsi Rhena Lyteriam, ne Baccho Disiyrantibus, ne Penna Pytho Apollini, neve Diana concinamus Hypepum. Sic nimirum vocabatur hæc Cantica Diis fictitiis per suos cultores decantata. Tandem sic concludit: Sed verum omnium Conditori Deo Hymnos Davidicos concinamus, & cum eo exclamemus: Quam magnificata sunt opera tua Domine! Omnia in sapientia fecisti. Quoties canoras aves audimus variis cantibus modulari, Musis Serenibus, demissis, sapientissimum Deum adoremus qui & huiusmodi aviculis tantam tribuit Musica harmoniam, & humanum genui undecumque nutrit, fovet, ac milet.

4. Tempore Paschali in vetni temporis decore Dei Creatoris Pulchritudo consideranda est, & adspirandum ad Ver æternum futuræ felicitatis. De quo eleganter Venantius: Illud regnum quærendum, ubi liliorum rosarumque, lux blandior semper ardet. Vbi piculæ floris odoriferi non marcescit ubi loci fecunditas neque nube premitur, neque Sole sic ut ubi non finitur cum possit possit: ubi quæque dædæ hæret animus, dat a spectu. ubi iustus gemmas calce abut in plateis, quæ modo Reges non habent in castris: ubi mortalis transiit in immortalitatem. Hæc Angelis forte similes gloriantur, ubi homines & Deo sic una possessio. Hæc ille.

Canit in Meditationibus de hoc etiam Verc his
 verbis S. Augustinus:
*Hyems horrens, aestus torrens, illic nunquam seruit,
 Flos perpetuus Rosarum Ver agit perpetuum.
 Viridi prata, vernans satas, rivi melis in sumis.
 Pigmentorum spiras odor, liquor & aromatum.*
 Decor ergo ille prate non senescit, tempore non
 deflorescit, rugolice non floccescit, nec aestima-
 tione unquam vilescit: sed semper vi vidus & ver-
 nans est, semper florens, semper recens, semper sui
 similis perennat, & videntes mire oblectat.

Illuc ergo animus erigendus est florido tem-
 pore Resurrectionis Dominice, iuvabitque nos
 ipso sic alloqui in consideratione creaturarum
 novam nunc speciem inveniunt. Si irarubent
 rose, candent lilia, purpurantur hyacinthi, redo-
 lent caryophylli, vcrnant prata, vident segetes,
 fructus delectant, sol rutilat, radiat omnia: quis
 color quis decor, quis odor, quis sapor, que lux
 radians erit illo eternitatis florido tempore? Quo-
 hic certinus ut maxime speciosa & jucunda, non
 nisi exigua sunt specimina divinae quam tuac cer-
 nemus pulchritudinis, non nisi scintilla radiantis
 splendoris, non nisi stilla Oceani bonorum omni-
 um in nos tunc effundendi.

Exempli

Cum Clodoveus Rex a Beato Remigio bap-
 tizandus foret, via qua a Regia domo ad Baptiste-
 rium erat procedendum velis ac cortinis utraque
 parte pictis adumbrabatur, plateaque ac Baptis-
 terium floribus, balsamo, odoramentis consper-
 sa erant. Tantamque gratiam Deus ministrabat
 populo, ut exultarent se Paradisi odoribus refo-
 veri. Præcedentibus ergo Crucibus, cum Hymnis,
 Canticis, Litanis, Sanctus Pontifex tenens ma-
 num Regis pergebat, subsequente Regina & po-
 pulo: Hunc odorem, cantum, & ritum sacrum admi-
 ratur Rex, interrogat Episcopum: *Patrone, est hoc Re-
 gni Dei quod mihi promittit?* At ille: *Non est hoc Regni
 Dei, sed sustinuit via per quod venit ad illud.* Nempe
 omnia ista ad Regnum Dei ad spirant docebant Regem
 & populum. Sic omnia quæ speciosa sunt aut de-
 lectabilia in creaturis, specimina quædam sunt pul-
 chritudinis, & delectationis futuræ: nosque docent
 querere Deum, qui licet non sit aut candor lucis,
 aut species corporis, aut melodia vocis, aut sapor
 fructus & floris: est tamen lux super omnem lu-
 gem, quam non capit oculus: est vox super omnem
 vocem, quam non capit auris: est odor super om-
 nem odorem, quem non capit naris, est dulcor su-
 per omnem dulcorem, quem non capit tactus, ut
 saepe dicit S. Augustinus.

lumine & oculo prophetico conspicitur, ex par-
 te Christi, pronunciat: *Pervenit Pastorem & disper-
 gentur oves gregis, & convertam manum meam ad
 parvulos.* Percussus fuit Pastor Christus in Passio-
 ne & dispersi sunt Apostoli & discipuli eius. Sed
 quia fugerunt parvuli & pusillanimes, pedes-
 que balneo mystico antea in conaculo monis-
 sion ablutos hac fuga sordidarunt, ideo dicit:
Convertam manum meam ad parvulos: Quasi dicit
 eos mox revocabo a fuga, manu & voce, ut iam
 non sint amplius parvuli & timidi: ostendamque
 eis signa manuum mearum, ut non sint ultra in-
 creduli. Reducam oves dispersionis ad ovile unio-
 nis, ut agnoscant Pastorem suum in medio sui,
 ne ultra dispergantur cum errore & errore. Id-
 ipsum iterum promiserat: *Eccc ego ipse requiram
 oves meas, & visitabo eas.* Sicut visitavit Pastor gregem
 suum in die quando fuerit in medio ovium disper-
 sarum: sic visitabo oves meas, & liberabo eas de omni-
 bus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis & ca-
 liginis. An non hoc manifeste facit mox a sua retur-
 rectione? Surrexit utique Pastor bonus, qui ani-
 mam suam posuit pro ovibus, nec earum oblivis-
 scitur: sed sciens eas caliginis, tenebrarum, &
 grandine Passionis suæ dispersas, ipsemet requi-
 rit. Propterea mox apparuit Magdalene, mox a-
 liis mulieribus: paulo post Petro in spelunca, ex-
 iade duobus discipulis mortuis in via, denique A-
 postolis congregatis in cænaculo; postremò et-
 iam Thomæ, qui antea absens iam aderat cum
 ipsis, sed adhuc errans mente. An non hi omnes
 fuerunt tanquam oves in dispersione? An non sta-
 tim reducit eas Pastor depulsas paulatim caligine
 & formidine, depulsas incredulitate & custatio-
 ne? Reluxit illi Dominum mulieres discipulis
 primum narrant, sed tardè creditur eis, quod
 mulieres sint, quod decipi facile possint, quod de-
 ludi soleant vanis apparitionibus. Adam citò ec-
 cidit dum citò credidit, & dans facilis aures mu-
 lieri, se suosque addixit hosti, ideo Apostoli for-
 miam narrantem non facile audiunt, non plene
 fide excipiunt, sed examinant, & deliberant,
 ne incaute procedant. At postmodum duo ex di-
 scipulis qui Christum meruerunt habere comitè
 itineris, reversi narrant Dominum se vidisse:
*Apostoli tunc dans aures, ora figunt, aperiant oculos,
 corda pandunt, & post conversationem astus sitienter bi-
 bunt audientem fidei defumino quod colgarum lingua
 fundebat. Sicut ardorem vini frigida pocula refrigerant
 & refrigerant ita mentis nuditus latior sit post mor-
 rorem, inquit S. Chrysologus serm. 79. Tandem
 dum hac de re loquuntur Apostoli & discipuli,
 eadem die adest Pastor in medio eorum, ut nihil
 remaneat trepidationis vel ambiguitatis. Post o-
 ctiduum iterum eodem loco adest in medio, ut
 Thomæ sanet incredulitatem, dissipetque cali-
 ginem. Hoc nimirum est quod Evangelium no-
 titum dicit: *Cum fores essent clausa una Sabba-
 totum, ubi erant discipuli congregati propter metum
 Iudas.**

Exet. 34

OCTAVA PASCHÆTIS.

Spetit IESVS in medio. & dixit eis: Pax vobis. Ioan. 20.

Pars I. de modo & brevitate.

DE CHRISTOGENS Zacharias, & que cit-
 ca eum tempore Passionis suæ peracta sunt

partem, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudas.

Iudaeorum venit Jesus, & stetit in medio, & dicit eis, Pax vobis.

Congregati erant discipuli ianuis clausis propter metum Iudaeorum in una domo, in uno cona- culo: sed non convivi erat chorus ille, doloris erat obventus: ibi panis non erat gaudii, sed mororis: ibi crucis felle, non vini dulcedine pocula misce- bantur. Nec tam domus erat illa quam carcer, qua sepulchrum; quandoquidem clausi ibi agunt, & in carcere jacent. Iam tota ad discipulos porta tra- sjerat Dominica passionis, & non solum lateribus eorum, sed & cordibus doloris lancea figebatur, tristitia clavus fixae manus pedesque eorum tene- bantur. Nempe non sine mysterio Evangelista di- cit quod sermo esset, quia & illis sol occiderat, dies fugerat, ipsorumque mentes nox profunda posside- bant in perfidia seculorum, in naufragii fidei cogita- tiones tenebrosae eos impellebant. Sed adesse solet Dominus his qui propter ipsum suat in carcere: adesse solet his qui de ipso loquuntur, congregati in eius nomine: adesse solet his qui ad ipsum re- spirant involuti tenebris & caligine. Ideo ergo ap- paruit in medio eorum, pacem nuncios & gau- dium lucem afferens & solatium.

tus est in Resurrectione, quae vita in aeternum est perduratura. Appareit ergo Joanni in die Domini- ca, quae eius Resurrectioni erat consecrata, in specie iam descripta, quae gloriam Resurrectionis eius & potestatem sibi à Patre datam indicabat: diciturque illi: *Noli timere*, & addit, *Habeo claves mortis & inferni*, hoc est potestatem vitae & mortis. Hoc ipsū dicit discipulis, *Pax vobis, Nolite timere. Ego sum*. Ne timueritis Iudaeos persequentes, penes me sunt claves vitae & mortis, nec vobis illi nocere poterunt me invito. Penes me etiam sunt claves mortis & inferni, quas vobis traditurus adventio: *Sicut enim misit me Pater & ego mitto vos*, ut claudatis infernum, & aperiat is fidelibus caelum, ut eis peccata remittatis, & meae potestatis consortes effe- ci vobis eos restitueris, & à morte aeterna revo- catis.

Prima saluatio, per quam Christus ab infe- ris resurgens à discipulis voluit agnosci, fuit illa, *Pax vobis*. Hinc pacem eis nuntiat & repetit, quam tantopere antea eis commendarat; nam in Nativitate eius, *Pax hominibus bonae voluntatis* nū- ciata fuerat ab Angelis, quia nascebatur ille qui di- ctus erat per Prophetas, *Princeps pacis*. In preg- estu conversationis suae dicebat etiam suis: *In quam- cunque domum intraveritis dicite, Pax huic domui*, *Et si quidem fuerit ibi filius pacis, requiescat super eum pax vestra, sin vero revertetur ad vos, mori- ens quoque pacem testamento legavit, Pacem re- lingua vobis, Pacem meam do vobis*. Et quia san- guine suo illum rigavit & confirmavit, eandem mox à Resurrectione suis annuntiat, tamquam sig- num & symbolum quo possit agnosci Princeps pa- cis, qui iam omnibus hostibus devictus, quae in coe- lo & terra sunt ad pacem reduxit. Nam Deum cum hominibus, homines cum Ang- lis, ipsosque homi- nes inter se sanguis eius reconciliat, serenitatem mentis, simplicitatem cordis, vinculum amoris, concordiam voluntatis, consortium charitatis commendat omnibus; quae quidē pacis bona sunt & effectus. In d facris in litteris sub nomine Pacis omnia bona quasi quoddam compendio compre- hendi solent: ita ut Pacem apprecari, omne bonum omnemque prosperitatem sit apprecari. Quis propter hanc saluatio frequens fuit antiquis, *Pax vobis*. Sic Ioseph fratribus suis ait: *Pax vobis: nolite timere*. Item Angelus Cedeoni, *Pax tecum*. Et adificavit ibi altare, vocavitque illud *Domini Pax*, ut ibidem dicitur. Item milites David ad Nabal: *Sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuae pax*. *Et I. Reg. 25. omnibus quacunque habes sit pax, ex multis annis salvos faciens tuos, & omnia tua*. Pax ergo quoddā bonorum omnium ac desideriorum complemen- tum significat.

PARS II. De aspre- catione Christi facta ad suos. Luc. 2.

Isai. 9. Luc. 10.

Ioan. 14.

Gen. 43. Iudic. 6.

I. Reg. 25.

Emble- ma pacis.

Conformis est huic significationi antiqua Pacis imago & descriptio. Depingebant enim eam tam- quam Virginem speciosam cum amictu candido; gladios, lanceas, galeas conculcantes; sinistra cor- nucopiam, dextra vero ramum olivae tenens. Qui

Apo. 1.

Varia antieho- ses Christi resur- gentis & patientis.

Apo. 1.

Ille nimirum in medio eorum stetit, qui describitur in medio candelabrorum totus lucidus & glo- riosus: Vtique singula quae ibi describuntur circa filiū hominis apud Christum conveniunt resurgenti & ex diametro opposita videntur his, quae gesta suat circa ipsum patientem. Vide antitheses vari- as: 1. In Passione illius veste cocinea & alba: Hic apparet indutus Podere honoris & veste gloriae. 2. Ibi capilli eius rore sanguineo sunt cruentati: Hic instar lanæ & nivis fulgent candidi. 3. Ibi oculi eius obfcurati sunt, & lividi: Hic instar ignis clari sunt, & flammanes. 4. Ibi in manibus vincula gerit, & asperos cla- vos: Hic habet manus ornatas stellis quasi gem- mis. 5. Ibi quasi mutus conticescit, nec aperit os suum: Hic vox eius vox est quasi aquarum multa- rum. 6. Ibi percutitur os eius, & ut blasphemus con- demnatur: Hic de ore eius gladius acutus exit, quo alios condemnet. 7. Ibi ab impiis conculcatur tanquam abjectio- plebis: Hic apparet ut conculcans impios in cami- no ignis. 8. Ibi facies eius sputis & livoribus deturpata luget: Hic quasi Sol in virtute sua luget. Denique, ut videas quod hic Christi resurgenti species describatur, implet dicit: *Ego sum primus & novissimus, & vivus, & fui mortuus, & ecce sum vivens in saecula saeculorum, & habeo claves mortis & inferni*. Vtique Christus secundum divinitatem Principium est & Finis: secundum humanitatem vero fuit mortuus in cruce, sed mox vitae restitu- Rational. Evang. P p p

Quid est quod depingitur quasi arate florens pu-
 ella, nisi quia Pax senectutem nefcit & morosita-
 tem, sed hilaris est & jucunda, sui amantes exila-
 raus? Quid est quod amictu candido promicat, nisi
 quia cadorem fovet & sinceritatem, fraudem, do-
 lumque nefcit? Quid est quod arma & bellica in-
 strumenta sub pedibus habet & conculcat, nisi
 quia amat securitatem & tranquillitatem, odique
 bellicum tumultum & apparatus? Cur cotinuo-
 piam gerit, nisi quia bonorum omnium abundan-
 tiam parere solet? Cur olivam quoque gestat, nisi
 quia oliva symbolum est amoris & misericordiae,
 ideoque reddere Pacis est in signe, quia in pace vigent
 Amor & Misericordia.

quis peccavimus, ad pacem Dei rogamus, veniamus. O Isai. 57.
 igitur beata pax, fructus laborum Christi & pro-
 missio eius, fructus laborum penitentis & pec-
 cata cōfitemis, fructus laborum Sacerdotis pecca-
 ta remittentis. Hæc est pax que redditur cōscien-
 tia, pax cum Deo ut qui erat longe, iam fiat prope
 in sanguine Christi. O Pax! qui te habet tenet, qui
 non habet, perquirat, si filius Dei esse velit. O Pax
 beatus qui te habet maledictum qui te odit & ei frangit
 inter homines, quia talis est filius perditionis & An-
 rickus, dicebat Aug.

Aug. ser.
 2. de civi-
 mo.

Pax amor Dei est, pacem veneremur amantes.
 Pax in via, & mediâ pace reperitur amor.

Christus
 resurgens
 pacem
 coelo
 & terra
 & disci-
 pulis re-
 dixit.

Pacem itaque locum sepulchro Christus susci-
 tat pacem coelo & terræ, pacem discipulis redu-
 cit. Rebells ludæa dum Creatorem suum de-
 bellare contenderat in auctoris sui necem impias
 levans manus, terribiliter pacem, concor-
 diam solverat elementorum, & sic fœdus rupa-
 rat, ut mundum totum videretur ad antiquum
 chaos revocare; diem enim fugarat, lucemque &
 cœlum rebus abstulerat, terram temere fecerat
 miscens mortuos vivos, inferos superoque confu-
 derat, & dissipato ordine nil pacificum, nihil am-
 cum reliquerat. Necessè ergo fuit ut Christus ad
 inferos reversus pacem rebus redderet, terram sta-
 biliret, diem solemque reduceret, & cuncta in
 ordinem redigeret & concordiam. Discipulis au-
 tem adhuc manebat bellum, collidebatque eos
 acciter fidei perfidia que confictus; nam discipu-
 lorum corda turbato concusserat passionis, insill-
 ebantque mentibus eorum cogitationum catervæ,
 & excubiis desperationis ac spei robusta lieet
 pacis possent invenire, ut loquitur S. Chryso-
 stomus. Ideo Christus Auctor & princeps pa-
 cis in medio eorum se sedit, & dicit: Pax vobis. Sic
 ipse qui venit imperat, & solo nutu tempestatis
 tranquillitate commutat, mox eos sua pace con-
 firmat. Et quia hominibus pax triplex necessaria
 est, scilicet pax cum Deo, pax cum proximo, pax
 cum seipso; ideo Christus Apostolis post Resurre-
 ctionem appatens tertio pacem nuntiat, tertio di-
 cit, Pax vobis, ut patet in hoc Evangelio. Nā ip-
 so die Resurrectionis secundo appatens bis id repe-
 tit, & in octavo die cum Thomas adesset cum a-
 liis iterum dicit, Pax vobis. Vt autem ostenderet,
 quod non seipsum appatens, sed & omnibus qui cū Deo
 reconciliati vellent, pacem afferret, Pacem ei qui
 signis, cum quibus Christus post Resurrectionem
 apparuit, ita & ego misit vos, accipite Spi-
 ritum Sanctum, quorum remisistis peccata, remi-
 tatur eis. Quapropter S. Gregor. explicans il-
 lud. Pro Christo legationem fungimur. Ecce, inquit,
 nos ad nos Deus suos legatos prior misit, ut nos ipsi
 S. Hieronymus.

Sed ulterius videamus, quod signum pacis affe-
 rat Dominus discipulis. Audi Evangelistam: Cur
 ostendit eis manus & latus. Nempe sicut olim ar-
 cus in nubibus signum fuit fœderis & pacis post
 tempestatem, qua Noe iudicatus fuit cum filiis:
 Similiter in nube humanitatis tanquam arcus pacis
 & fœderis remanet vulnera. Quamvis autem
 tempestatem qua Petrus agnatus fuit cum disci-
 pulis: isque ideo nunc exhibetur, ut certo agnos-
 cantur pacem & tranquillitatem reddidisse. In il-
 lum arcum quoties respicit Deus, movetur compas-
 sione super peccatis hominum ne ultra disper-
 dat terram: In illum arcum quoties respicimus;
 monemur amoris & charitatis, fœderis & pax
 que quod nobiscum inuit. Itaque dicere possumus de
 Christo manus cicatricibus ornatas proevidente,
 quod Beatus Hieronymus dicit. Vide arcum & benedic-
 illum qui fecit eum, quia vultis speciosus est in
 ore suo, & manus excelsas aperuerunt illum, sicut
 extendunt illum. Extendit itaque Christus resur-
 gentis manus fulgidas vulnerum speciosis signis
 ram discipulis suis factusque est iustus arcus, co-
 lectis coloris, purpureique & ignei, ut in mentibus
 eorum excitaret memoriam ignitæ lux charitatis,
 & purpureæ passionis, fidemque vitæ & fulgidæ re-
 surrectionis. Gavili ergo sunt discipuli viso Domi-
 no. Porceruntque dicere arcum illum in ystemum
 contemplantes. Benedixit Dominus, qui adeo
 speciosam & fulgidam iridem nobis exhibuisti,
 symboli pacis & fœderis inter te & terram. Sym-
 boliumque veræ reli-
 gionis tuæ. Benedicite ma-
 nus pro nobis in cruce exte-
 lant arcus, & mo-
 dus pro nobis cum fulgore representatæ, ut in corda
 nostra amoris sagittas & ignitæ fidei iacula cu-
 leatur. Benedixit pedes clavis transfixi, nunc clavo-
 rum gloriosis insignis pro nobis rutilantes. Epa-
 nectum, adhuc apertum ut ingrediamur ad
 cotinum per illud, tanquam per ostium vitæ, per
 ianvam pietatis. Certe vulnereum & cicatricum in-
 discipulis apparet, conveniunt elogia omnia, que
 itidi, sive arcus cœlesti sancti Patres solent attri-
 buere. Sunt enim signata ista:

PARS II
 Cur Chri-
 stus cica-
 trices re-
 tinuerit.

Eccl. 13

Isai. 57.

2 Cor. 5.

prop. & pacem ei qui longe, propterea addit: Sicut
 misit me Pater, ita & ego misit vos, accipite Spi-
 ritum Sanctum, quorum remisistis peccata, remi-
 tatur eis. Quapropter S. Gregor. explicans il-
 lud. Pro Christo legationem fungimur. Ecce, inquit,
 nos ad nos Deus suos legatos prior misit, ut nos ipsi
 S. Hieronymus.

Sunt si-
 gnata
 Corporis
 & veræ
 religio-
 nis.

- 5. Coelestium induciarum pignus, ut loquitur S. Damascenus.
- 6. Divinae amicitiae tessera, ut loquitur S. Augustinus.
- 7. Scempiterni foederis obsoles, ut loquitur S. Bernardus.
- 8. Multiformis gratiae Dei specimen, ut loquitur S. Ambrosius.
- 9. Coelestis benignitatis typus & testimonium, ut loquitur S. Cyprianus.
- 10. Pacis sequester & divinae propitiationis symbolum, ut loquitur S. Basilus.
- 11. Denique, si verum est de itide, quod sic legatus serenitatis, in dex fœlicitatis, præco tranquillitatis, letitiae signum, benignissimum cœli prodigium, hæc etiam omnia conveniunt Christi cicatricibus gloriosis.

Quapropter SS. Patres varias rationes afferunt, cur illas Christi relasgens retinere voluerit, idque in perpetuum.

Prima est, ut essent signa certa veritatis eiusdem corporis, & in eodem corpore peractæ resurrectionis. Vnde S. Chrysol. Dominus eadem redit in carne, vulnera reportat, ipsa clavorum foramina reseruit, & ipsa facit testimonia sui corporis, sua resurrectionis indicia quæ sua fuerant consummata passio. Itaque quot cicatrices, tot sunt ora quæ fidem prædicant, nisi delitatemque condemnant ad dubitatum enim corda sananda hæc vulnerum sunt servata vestigia. Et ideo offert illa discipulis, ut non solum oculis, sed etiam digitis & manibus illa tererentur, & explorarent: non enim voluit suis amicis negare ad fidem, quod inimicis non negaverat se vicentibus ad impietatem. Inimici viderunt & oderunt illa divini corporis vulnera ad peccata: inimicis offeruntur modo, ut tangerent eadem & exquirant ad fidem & gratiam. Audi S. Aug. in Plai. 74. Ego confirmavi columnas eius Apostoli sunt columnæ quæ in passione nutaverunt, in resurrectione firmatae, sicut Invenimus eas vulnera, cicatrices firmaverunt. Postquam Dominus sine ulla cicatrice resurrexerit, eas sanare: sed habere voluit unde nutantes columnas firmaret.

Secunda est, ut forent symbolum victoriæ. Ideo enim, non solum existens adhuc in terra, sed etiam in celo vulnere servare voluit cicatrices, ut victoriæ suæ perpetuum circumferret trophæum, ut cum S. Ambrosio dicitur Venerabilis Beda. Per hoc quoque trophæum & victoriæ signum animas milites suos Christus Dux animarum Martyres, ut fortia audiant, vultum & oculos in eius vulnera victoriosa tollentes, sibi etiam victoriam per illum & post illum promittentes, eius exemplo & victoriosis signis effecti fortiores, nihil vulnera ab inimicis infligenda nihil motum timentes. Quot ergo cicatrices fulgidæ, tot sunt linguæ, tot præcone victoriæ Christi, Christianis animis suggerentes, ut eisdem victoriæ fiant consortes. Vnde sanctus Bernardus scribit, in Cant de Martyribus di-

citur: *Sicut Martyr triumphans, toto licet corpore lacerato: & rimante latera ferro, fortior videt sacrum ebulire cruorem. Non sensit sua, dum Christi intueret vulnera. In tuto, in terra, in visceribus te, u parentibus agit tunc animam Martyris. Sim, sicut foret visceribus, ferum sentiret, succumberet dolori, nunc autem in terra habitans quid mirum si in star petra obdurerit?*

Tertia est, ut nobis ferviret ad majorem fiduciam, cum sciamus quod per illa Patrem nobis reconciliavit, quodque in perpetuum ea Patri pro nobis exhibeat, tamquam Advocatus & Mediator interpellat verbis, sed & vulnerum suorum ostensione quibus nos redemit: & hæc est efficax planè precatio, quia pretii pro hominibus persolvi est exhibitio. Hæc ergo cicatricum notæ, tot sunt linguæ veniam & misericordiam peccatoribus implorantes, quæ non patiuntur repulsam. Audi iterum S. Bernard. *O homo, securum accessum habes ad Deum, ubi Mater stat ante Filium, Filius ante Patrem: Mater ostendit Filio peccata & ubera, Filius ostendit Patri latus & vulnera, an poterit esse repulsa, ubi est uniti charitati insignia?*

Quarta est, ut sint nobis gratitudinis stimulus, incitamentum devotionis, illex amoris: nam dum Christus Dominus cum his cicatricibus continuo nobis representatur, per foramina corporis intueri possumus amorem cordis. Et dum characteres intuemur ardentis eius charitatis manibus, pedibusque inscriptos, non potest non excitari in nobis affectus devotionis & gratitudinis, ut non cœsemus misericordias Domini decantare, quarum habemus coram oculis nostris monumentum petente. Sempet enim videtur nobis in sonare illud Isai: *In manibus meis descripti te.* Ego nunquam obliviscar tui, noli oblivisci mei.

O igitur beata cicatrices, vere Resurrectionis testes, victoriæ trophæa & insignia, gloriose corporis ornamenta, redemptionis nostræ tessera, pacis & foederis symbolum, peccati pretium & lyltrum, amoris characteres, devotionis incitamentum, afflictorum & penitentium refugium, tentantium asylius, patientium exemplar, ignavorum stimulus, tribulatum solarium, electorum gaudium, stupor & lætitia Angelorum: O nos fœlices, si sæpius eas intueamur oculis cordis, si contrectemus manibus fidei, si amplectamur brachiis devotionis, si exolelemur osculis perfecti & sinceri amoris, si immoremur & immortemur illis: sicut enim ab ipsis omne nobis bonum, suntque velut quinque fontes irrigantes Paradisum Dei, hoc est Ecclesiam, sive militantem, sive triumphantem: nam militantem implet gratia, triumphantem implet gloria. Omnes electæ & Deo charæ animæ inde hauerunt aquam gratiæ, rorem pietatis, lac & mel dilectionis, sive in vita sive in morte.

1. Audi S. Bernardum: *Ego quicquid mihi dolet*
Ppp 2

3.

6.

Isai 49.

Testimonium
Christi
de multis
perhibent.

Isai. 57.
Aug. ser.
2. de civi-
mo.
Pars
Cur Chi-
stus cicat-
rices re-
tinuerit.

Causa
reventia
vuln-
carum
Christi.

Eccl. 13.

si
lur
per
vra-
ti.

usurpo ex visceribus Domini nostri Iesu Christi, quia misericordia affluunt, nec desunt foramina per qua effluant. Ita ipse term. 61 in Cant.

2. Audi S. Elzearium Comitem ad Delphiam conjugem suam sic scribentem: Sanguis sum corpus, & solipes. Quod si verum videre me cupis, quare in vulnere lateris Christi, tibi habito, tibi me posterum invenire frustra alibi quaesitura. Absens iam diu fuerat à conjugio, & in locum à turbis semotum secesserat, ut divinæ vacaret contemplationi, uxor autem ad eum famulum delibatur, ut sciret quid ageret; ideo hoc responsum dedit.

3. Audi S. Mechthildem: Si scribi deberent omnia bona, quae de latere & corde Iesu accepi, nullo vel magno volumine possunt comprehendi. Ita in simplicitate sua dicebat ipsa, quia tamquam colūba simplex & casta in foraminibus petrae, hoc est in cicatrici bus Domini Iesu, & maxime in caverna macerata: hoc est in latere excavato, iuxta cor eius solebat mansionem facere.

4. Audi S. Edmundum morientem. Huic cum imago Iesu exhiberetur in morte, osculum figens pedibus, manibus, & lateri dicebat: A modo haurie- tis aquas in gaudis de fontibus Salvatoris, & hoc cum affectu pronuncians exspiravit.

Isa. 12.

Morale ex Evang.

Itaque ut diu breviter repetendo concludamus, ex hoc Evangelio discimus, quomodo Christus benignissimus & mirè gregis sui sollicitus, mox à resurrectione discipulis apparet pacem nuntians, & cicatrices ostendens. Neque verò solum illis, sed & omnibus futuris fidelibus pacem hanc nuntiat, omnibus cicatrices ostendit, ut fiat etiam modò pacis perpetuae sacrum fœdus. Sed quidam pacem cum Deo repudiant rebelli animo vitis suis adherentes vel inducias solum paciscuntur, ad tempus breves respicientes, ad dies aliquot vel hebdomadas; postea autem ad eadem peccata revertuntur, quæ prius per confessionem reliquissè & derelicti esse videbantur. Sic carnales statim ad luxuriam redeunt, tanquam fures ad voluptatibus; ebriosi ad gulam, tanquam canes ad vomitum; invidi ad indignationem & odium, tanquam serpentes ad venenum: avari & iniusti ad rapinam, tanquam lupi ad prædam: ficti & nis peccator, quomodo peccatum omne vel pervertit ad solitam fraudem, tanquam vulpes ad dolam, aut pardus ad varietatem. An non hoc est iterum bellum Deo indicere, pacemque potius finiriabatur in his vulnere infigentibus, quæ ipsi ambigunt Deum eandem, sed non sine ipsorum grandi detrimeto, dirimere: Pacem habete, inquit Apostolus, & Deus pacis erit vobiscum; quod si pacem primi deseritis, iam non erit vobis Deus pax, sed Deus ultionis. Non est digna pacis nominis pactio, quæ non est firma, quæ non est æterna: qui cum illo vult pacisci, debet inclinare cor suavitatem, quæ ad divinam obsequis fortior & altissimum ad faciendas justificationes eius in æternū, prior reddita fuerat applicare Christo os suum ad implendam voluntatem eius in perpetuum; & tunc ex parte sua non desit ad implendam pro-

1. Cor. 13.

Psalm. 118

missionem & retributionem. Hoc est pactum pacis & vitæ, ad quod invitat omnes vulnere, & cicatricum suarum ostensionem, ad reconciliationem vocatis & gratiam, vix illis & æternam vix, qui cicatrices istas modò non intuentur, nec amplectuntur, tanquam amoris & fœderis monimentum perteneat: qui non noverunt eas nisi ad refodendum & renovandum, recentibus scilicet peccatis recentia vulnera Christo infigendo; paucitatem testamenti conculcando & pollutum dulcedo, Filium Deiterum sibi meritis cru isigendo, ut loquitur apostolus. His nihil proderit sanguis, nec vulnera, nec passio, nec resurrectio, nisi ad maiorem tandem penam & vindictam. Quæ sicut post resurrectionem clariorum & lancea, loca relictaque vestigia ostendens, discipulorum fidem spemque roboravit. Ita eadem passionis suæ insignia in pedibus, manibus, latere impis invidicio ad exprobandam & condemnandam eorum impietatem exhibebit. Vnde Cæcilius Arletensis

Hib. 6.

Quid illo tempore factus sumus, quando contra vos Crucifixi cicatrices, nota peccatorum nostrorum, & macula libidinum, proferentur: Tanto graviora erunt humana delicta, quanto se maiora ostenderit divina beneficia. Verendum est autem ne illam vocem resurrectionis etiam in iudicio suo: ad vasa iniquitatis sit prolatus: Iuxta digium tuum huc, & videri de manus mea. Passer manum tuam, & miserum la- rium meum, & agnosce quæ pro te impio pietas divi- na perpessa est. Quot ergo cicatrices, tot erunt hinc in impios tunc clamantes, & ingratum diuini corum condemnantes, & adimplebitur illud: Vi-

Cæcilius Arletensis bon. 27.

Ioan. 19. Apoc. 1.

Et iterum illud: Videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Videbit superbus in confusionem suam, quomodo patris honoris eum pupugerit. Videbit luxuriosus, quomodo libidine sua eum transfixerit. Videbit vindicativus, quomodo odio quasi lancea eius cor transfoderit. Videbit iniustus, quomodo fraudibus velut clavus eius manus transfoderit. Videbit omnis impius ad malum curans, quomodo in eius pedes ferrum adgerit. Videbit omnis ambitiosus, quomodo sibi eius caput coronavit. Videbit omni- bus iniquis, quomodo peccatum omne vel pervertit ad solitam fraudem, tanquam vulpes ad dolam, aut pardus ad varietatem. An non hoc est iterum bellum Deo indicere, pacemque potius finiriabatur in his vulnere infigentibus, quæ ipsi ambigunt Deum eandem, sed non sine ipsorum grandi detrimeto, dirimere: Pacem habete, inquit Apostolus, & Deus pacis erit vobiscum; quod si pacem primi deseritis, iam non erit vobis Deus pax, sed Deus ultionis. Non est digna pacis nominis pactio, quæ non est firma, quæ non est æterna: qui cum illo vult pacisci, debet inclinare cor suavitatem, quæ ad divinam obsequis fortior & altissimum ad faciendas justificationes eius in æternū, prior reddita fuerat applicare Christo os suum ad implendam voluntatem eius in perpetuum; & tunc ex parte sua non desit ad implendam pro-

Exem- plum.

divinitatis & lac humanitatis cor eius intus exfu-
perat. Quia vero ipsa specialiter electa à Deo erat,
ut pro peccatoribus oraret, qui vulnera ista renou-
vant. In gratitudine, & conspurcans sua impie-
tate, apparuit ei peccatis iam inundantibus & hæ-
resi Abigenium imminente. B. Virgo Deipara,
vultu l'egubri & obscuro. Cui Ludgardis: *Vnde ta-
lu' spualor palloque in te, O Mater, cuius nomen est,
Plena gratia? Respondet Maria: Ecce ab hæreticis
falsisque Christianis iterum confusit & crucifigi-
tur Filius meus, quid igitur lugubrem vultum me-
um miraris? Sed tu etiam assume l'amentum, & iei-
ciuna septennio, ut sopiatur ira Filii mei, toti im-
minens orbi. Explevit ergo ipsa non solum unum,
sed & duplex septennium in austero ieiunio,
Quibus expletis, vidit Iesum quasi recentibus
vulneribus adstare coram Patre, pro peccatori-
bus deprecari, Deinde vertebat se ad ipsam, di-
cens: *Cernis ut me totam Patri offero pro peccato-
ribus? Ita volo ut te totam offeras pro illis, iramque
accensam avertas.* Postquam vero diuturnis, se-
l'amentis & lachrymis affixisset, apparuit ei Chri-
stus, quique scilicet annis ante mortem, cicatri-
bus suis quasi rutilantibus gemmis adornaus,
& congratulatus est, quod miserorum tam diu cau-
sam fideliter egisset. Illis vero manibus quas pro
peccatoribus in cruce extendiderat, quasque discipu-
lis post Resurrectionem ostenderat, ut abstergeret
lachrymas ab oculis eorum, etiam lachrymas à fa-
cie huius Virginis extersit, & dixit: *Volo te ab his la-
mentis amodò absolvi, nec deinceps luctu confici, sed
placido corde servere in oratione perseverare.* Ita habet
vita eius apud Surtium 16. Junii, quam scripsit Tho-
mas à Cant' prato eius Confessarius.*

Aliud.
Audi & aliud exemplum de vulneribus Christi
quomodo hæc in gratiam peccatorum post Resur-
rectionem retinuerit, ut per illa in videntur ad cõ-
versionem; quod si noluit, ut tunc in maiorem
eis cedant vindictam. Quidam gravibus peccatis
addictus lethali percussus fuit à Domino infirmi-
tate, ut ad mentem & cordandem rediret. Amici
igitur exhortabantur eum ad poenitentiam & i'cõ-
fessionem, ut quandoquidem salus periclitate-
tur corporis, saltem saluti consulere't mentis. At
ipse in cecitate permanens dicebat: *Quid mihi
nunc cum poenitentia, qui certe sum damnatus? ad-
ditus? Natus vitam & peccata mea, quid ultra mo-
l'lestis? Sic nihil proficere eorum monita, nihil
preces nihil lachrymas. Venit vero postmodum ad
eum Christus Dominus qui non vult mortem pec-
catoris, sed magis ut convertatur & vivat, dicit ei:
Ego sum Redemptor tuus pro te mortuus. & mis-
erationes mea excedunt peccata tua. accipia illa contri-
tione & confessione, ego tui miserabor. Ille vero nec
agnoscere cum voluit, nec pacem oblatam acce-
ptare. Tandem elevans Dominus pallium quo te-
gebatur, pedes, manus, latus ei ostendit, & dixit:
*Hæc vulnera pro te sustinui: nec vult te addicere dõ-
nationi, si poenitentiam vis agere, & ad illa refugium**

habere. At nec his ipse acquievit. Tunc piec-tissi-
mus Dominus noster Sanguinem de latere suo ma-
nu dextera sumens in faciem desperantis proiecit,
& dixit: *Hæc signum coram omnibus hominibus in die
iudicii extremi portabis, in refugium v' indidit, eo
quod misericordiam meam contempserit.* Ita refert
Godf. h. Ius Holo Ordinis D. Augustini Theo-
logus serm. 58. Patris Hyemalis.

EADEM OCTAVA PASCHATIS

*Infer digitem tuum huc, & vide manus meas, &c.
Ioan. 10.*

Charitas Christi veri Pastoris hic mire elu-
cet, qui ut unicam ovem aberrantem adovi-
lere reduceret, & ad agnitionem Pastoris sui revo-
caret, post multas apparitiones dignatur iterum
specialiter se manifestare. Verè ostendit quam
pretiosa sit ei vel unius animæ salus. Sicut non so-
lum pro omnibus in genere mortem obiit, sed
& pro singulis, ita etiam pro singulis resurrexisse
testatus est, dum Thomæ in fide devio vult ap-
parere, ne Mortis & Resurrectionis ei fructus de-
periret. Patet etiam quomodo hic verum sit illud:
*Iustus si ceciderit, non colliditur quia Dominus sup-
ponit manum suam.* Supposuit utramque manum
Dominus Thomæ cadenti per incredulitatem, ut
non collideretur: supposuit & latus, ut eum solle-
varet & in fide statum restitueret: et Quondam Eli-
sæus ut puerum emortuum suscitaret, oculos ocu-
lis, manus manibus, pedes pedibus p' eius p'ctori,
os denique ori conjunxit, inspirans ei novum spi-
raculum vitæ. Non ab similitur Christus agere vi-
detur cum Thoma discipulo & p'ncipio suo. Vulneris
cordis Thomæ, quod ei incredulitas infligerat, sa-
nat Christus vulnere, quod sibi amor fecerat. Va-
cillantes eius manus tactu manuum confirmat, ut
iam sint fortes in opere pro Dei gloria & honore,
ut sint etiam clavis & sagittis transfigi paratæ pro
fidei veritate. 3. Pedes facios fuga & Magistri de-
fectione sanat quoque pedum Domini attractus &
amplexus, ut non ultra clauderet, aut abiret, sed
fortiter & intrepidè post eum currens, dicat iam
non solum lingua & voce, sed etiam factio & ope-
re: *Eamus & nos, & moriamur cum eo.* 4. Oculos
quoque ius oppletos caligine, & clausos, veritati
fidei aperit Christus, o. ulorum suorum radios in
eum iaciens, oculos oculis coniungens, ut lucem
recipiant diffusis tenebris. 5. Denique inspirat in
eum spiraculum vitæ. Nam sine dubio particeps
fuit eiusdem gratiæ & potestatis, quam aliis. An-
notolis communicat: ergo etiam in eum insuffla-
vit, & dicit: *Accipe Spiritum Sanctum.* Ideo autem
per insufflationem dedit suis Spiritum, ut significa-
ret naturam Spiritus Sancti, qui procedit ut flans
divinus ex spiratione Patris & Filij, si quæ signifi-
cavit illum à se procedere. Item ut significaret se
illu' esse qui primo homini inspiravit spiraculum
vitæ.

*Rect. 9.
tripara
vita.
De appa-
ritions
facta
Thomæ.
PARS I.
Quam
benigne
erga Tho.
se gestavit
Christus.*

Ps. 36.

4. Reg. 4.

*Elisa us
puerum
suscitans
vultum
Christi
esset*

Ioan. 11.

vitas, se quoque illum esse qui per spiritum effat peccatum, affat gratiam. No ergo fuit exors Tho- mas huius status divini, nec huius spiraculi vitæ, quia non fuit exors gratiæ potestatis Apostoli- cæ. Vnde statim illum inuis percontans, quæ- rit novam spiritum receret acceptum, respirat in novam vitam & in clamat. Dominus meus, & Deus meus.

Ex his igitur colligimus, quam benignè se cum electis suis gerat Deus, quos aliquando peccare si- nit, permittitque cribrari ut triticum, & cadere quia de eorum exagitatione & calu bonum novit elicere, nec enim in illis mala permitteret, nisi de malis majus bonum sua providentia & sapientia educere valeret. Novit utique sugere mel de petra oleum que de saxo durissimo; novit de spinis uvas de tribulis ficus colligere; novit veneficium in be- neficium convertere. Propterea etiã dicit Aposto- lus: scimus quoniam diligensibus Deum omnia coo- perantur in bonum, his qui secundum propositum vo- cati sunt sancti. Omnia utique quantumvis tristitia & adversa cooperantur eis in bonum, etiam ipsa peccata inquit S. Augustinus lib. de corrept. & gratia, cap. 1.

PAR. II. De utilitate in- credulitatis Tho- mæ. Dicit benigni- tas peccatores revocari.

Ed quæres quid utilitatis, quidve boni ex ca- ssi & infidelitate S. Thomæ consecuti fueritis. Resp. Primò, ex parte Dei hoc boni consecutum est, quod emicuerit, & omnibus sæculis celebra- facti sit benignitas eius & misericordia, dum sic- e tantem & in errore perseverantem revocat, ad le- discipulum tanto scilicet amore & favore; sicque omnes qui ceciderunt, & Deum suum deseruerunt (seriam per infidelitatem) excitantur ad non de- sperandum; sed potius ad respiciendum vulnera sua. Vtatisque sunt in qua fides & pietatis, per quã se- necipi ad divinam gratiam est regressus. Omni- bus enim dici censentur a Domino quod & Tho- mas: Insuper diguum tuum huc & vide manus meas, & mitte in latus meum. Quali nec de se præsumat, qui verò occidit, mox tolli- dicat: ecce vulnera, cicatrices, sanguis, & merita eius sit relinere cum fervore, ut quod amisit, omnia mea, tua sunt & peccator; ecce ostium la- teris adhuc apertum, ut introcas, manus exten- ad te amplexandum: accede, vide, & unge perso- ratas pro te manus, pedes, & latus; & ne linas tibi- perire fructum Mortis & Resurrectionis meæ. Si- que sunt ad gratiam & remissionem. Si S. Thomas dicit, testis est constantia, fervoris & amoris e- ul- dicere possit, quod Apostolus Paulus dicit de se: lo- verò fuit postmodum illud: Non exstinguetur in- ret Christus Jesus omnem patientiam, ad informa- tionem eorum qui credituri sunt illi in vitam æter- nam. Quid est, ad informationem? S. Ambrosius le- git, ad exemplum, quia Græcè est, ad hypotyposim. Quali dicit: Miserus est mei Deus, ut in me daret isse exipiam die vel nocte, licet nullus liquoris longamimitatis; ut in me agnoscerent manifestè est scilicet in symbolum lucis fidei in eo divinitus ac- domines Deum omnes peccatores velle salvos sic- centia, semperque perseverantibus. Et hanc quidem- & ad agnitionem veritatis venire, sequi eos: ideo fidei lucem non solum dum in terris viverent, in cor- & se vocare. An non hoc ip- Thomas verum est? dibus fidelium accendit, sed etiam modo accendete

Ecce alius discipulis enarrantibus cum gaudio se- vitisse. Dominum, certoque eum relurrexisset ap- paruisse, manus, pedes, latusque ostendisse in me- dio ipsorum; nihilominus fide dignis & omni ex- ceptione maioribus testibus & testimoniis non vult credere, sed cum pertinacia dicit Nisi videro fixuram clavorum, & mittam manum meam in la- tus eius, non credam. Expectat interim eius Do- minus octo diebus, si forte frequenti sermone & instructione Coapostolorum ad cor revertatur, pertinaciam ponat, fidemque concipiat. Cui tan- de videtur omnia testimonia eorum, qui viderant eum à Resurrectione, nihil proficere obstinato in- credulitate, apparet ipsemet in medio Apostolo- rum, & non expectat à Thoma interrogari, sed prævenit & vocat eum dicitque: Insuper diguum tuum huc, & vide manus meas, & adfer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredu- lus, sed fidelis, & oxque coram omnibus recipit cõ- fitentem & poenitentem. Patientiam ergo ostendit Dominus, deinde misericordiam erga illum, ad informationem eorum qui credituri sunt in vi- tam æternam. Hoc est, ut eius exemplo informa- ret & excitaret omnes qui futuris sæculis credi- turi sunt ad obtinendam vitam æternam, ut per poenitentiam audeat quilibet eorum perare vi- tam à Christo, & ad eum suppliciter pro ea con- fugere.

Secundo ex parte discipuli hoc boni consecutum est, quod exind: humilior, cautior, ferventi- orque relurrexerit, de fens suam infidelitatem & duritiam cordis, fidem sibi restitutam morte & sanguine obligavit paratus. Vnde de S. Thomæ dicit S. Ambrosius: si aliquando exant astrictiores resur- gunt, fidelior factus est Petrus postquam se fidem per- dit, quæ de se præsumat, qui verò occidit, mox tolli- dit: ecce vulnera, cicatrices, sanguis, & merita eius sit relinere cum fervore, ut quod amisit, omnia mea, tua sunt & peccator; ecce ostium la- teris adhuc apertum, ut introcas, manus exten- ad te amplexandum: accede, vide, & unge perso- ratas pro te manus, pedes, & latus; & ne linas tibi- perire fructum Mortis & Resurrectionis meæ. Si- que sunt ad gratiam & remissionem. Si S. Thomas dicit, testis est constantia, fervoris & amoris e- ul- dicere possit, quod Apostolus Paulus dicit de se: lo- verò fuit postmodum illud: Non exstinguetur in- ret Christus Jesus omnem patientiam, ad informa- tionem eorum qui credituri sunt illi in vitam æter- nam. Quid est, ad informationem? S. Ambrosius le- git, ad exemplum, quia Græcè est, ad hypotyposim. Quali dicit: Miserus est mei Deus, ut in me daret isse exipiam die vel nocte, licet nullus liquoris longamimitatis; ut in me agnoscerent manifestè est scilicet in symbolum lucis fidei in eo divinitus ac- domines Deum omnes peccatores velle salvos sic- centia, semperque perseverantibus. Et hanc quidem- & ad agnitionem veritatis venire, sequi eos: ideo fidei lucem non solum dum in terris viverent, in cor- & se vocare. An non hoc ip- Thomas verum est? dibus fidelium accendit, sed etiam modo accendete

Prov. 31.

Non exstinguetur in- ret Christus Jesus omnem patientiam, ad informa- tionem eorum qui credituri sunt illi in vitam æter- nam. Quid est, ad informationem? S. Ambrosius le- git, ad exemplum, quia Græcè est, ad hypotyposim. Quali dicit: Miserus est mei Deus, ut in me daret isse exipiam die vel nocte, licet nullus liquoris longamimitatis; ut in me agnoscerent manifestè est scilicet in symbolum lucis fidei in eo divinitus ac- domines Deum omnes peccatores velle salvos sic- centia, semperque perseverantibus. Et hanc quidem- & ad agnitionem veritatis venire, sequi eos: ideo fidei lucem non solum dum in terris viverent, in cor- & se vocare. An non hoc ip- Thomas verum est? dibus fidelium accendit, sed etiam modo accendete

S. por- va

Prov. 31.

Prov. 31.

ne desinit & fovere, maxime in terris illis Indici- sibi in sorte apostolicam à Deo datis. Hoc probat quod à gravibus scriptoribus memorie proditum est, scilicet anno 1200. tempore Calixti II. Patriarcham Indiarum, Joannem nomine, devotionis gratia Romam venisse, & in pleno Consistorio coram Pontifice & Cardinalibus, multisque aliis Prælatibus, Apostolum Thomam visibilibus annis fingulis apparere, & de manu propria populū communicare (ut omnes excitet ad secum inclamandum, Dominus meus, & Deus meus) presentando dignis, indignos autē prætereundo. Propterea etiam S. Xaverius, qui inter primos Indiam Orientalem fidei luce illuminavit, quoties aliquid magnum pro salute illarum Provinciarum, & gloria Dei ibidem adoriebatur, prius ad coram Apostoli peregrinatione iustitiam plures ibidem notes, diè que consumebat in oratione perditus & pernox, per merita Apostoli supplicans sibi partem spiritus & zelus sibi à Domino dari, ut tãquam eius vices agens, fidem in illis provinciis renovaret, cuius tutela Thomæ Apostolo commissa erat. Ipsi ergo ope, & ad quam eius minister, magna aggressus est, & ad actum deduxit, ut sæpe fatebatur.

S. Thomæ. Dicamus etiã hoc boni consecutum esse Thomam post incredulitatem, quod quinq; Dominicæ plagæ (tanquam pars optima) ei ab ipso Domino specialiter videatur data, ad solatium, ad amoris augmentum, ad memoriale perpetuum. Maria pedes sibi potest vendicare, quadam possessione illis tota vita inherens: Ioannes pectus & sinum sibi præscribit, quia in illo recubuit: Petrus crucem sibi adscribit, tanquam cubile patris sui, in quo & iuxta Domini prædicationem debebat postremum recumbere & emori: Thomæ verò portio in plagis eã Domini, è quibus fidem vitamque recepit. Testatur sacri Historici, & ex illis Cardinalis Baronius libri. Annal. S. Thomæ iussu erectam fuisse crucem lapideam in Oratorio suo in urbe ab eius nomine vocata. Urbis S. Thomæ, alias Malipurgum summitate autem crucis, eiusdem iussu exsculptam fuisse columbam. Hoc scilicet fecisse videtur per humilitatem & gratitudinem, in memoriam perennem favoris accepti à Christo per vulnere suorum actum, ut in illis tanquam Columba gemebundum suum feceret, & fidem perditam recuperaret. Quasi ei dixisset Dominus: Surge Columba mea in foraminibus petra in caverna manere, sicut vox tua in auribus meis. Hoc optime ei convenit, quia ubi foramina petra mysticè attigit, vox illa confessionis insonuit: Dominus meus & Deus meus. Deinde tota vita sua ad illa volatunuit, ibique requievit, & pullos suos (Christianos scilicet quos erudit) illic evolare docuit. De illo ergo præcipue dicere possumus, quod de omnibus Apostolis dixisse videtur Iudas: Quis sunt isti qui ut nubes volans, & quasi columba ad fenestras suas

Tertio ex parte totius Ecclesiæ hoc boni consecutum est, quod fides resurrectionis firmior existit facta fuerit, dum post obstinatam dubitationem Thomas palpando vulnera ad fidem reducit. De qua se sic loquitur S. Gregorius: Non casu gestum est, ut electus ille discipulus tunc desisset, post veniens audiret, audiens dubitaret, dubitans palparet, palpans crederet. Egit namque miro modo divina clementia, ut Discipulus dubitans dum in Magistro, ne vulnera palparet carnis, in nobis vulnera fidei naret incredulitati. Addit ulterius idem S. Gregorius: notandum est: Plus nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quàm fides credentium discipulorum profuit: quia dum ille ad fidem palpando reducit, nostra mens omni dubitatione postposita in fide solidatur. Eodè modo eadem de re loquitur S. Bernardus comparans dubitationem Thomæ cum desolatione Mariæ, eandemque quodammodo utriusque rationem esse asserens. Hæc eius sunt verba: Sicut Thomas dubitando, palpando factus est constantissimus Dominice Resurrectionis Confessor, ita & Ioseph MARIAM sibi despondendo, cuiusque conversationem in tempore custodire comprobando, factus est pudicissima fidelissimus testis. Addit postmodum: De filii Resurrectione citius ego quàm infirmus sum crediderim Thomæ dubitanti & palpanti, quàm Cepha audienti & credenti: Et de Mariæ continentia facilius sponso eius custodienti, quàm Virgini de sola sua conscientia se defendenti. Hæc ille. In eandem sententiam interpretatur S. Petrus Chrysol. illud quod à Domino dicitur Thomæ: Insuper diguum tuum huc, & vide manus meas, asser manus tuam, & mitte in latus meum. Et non esse incredulus, sed fidelis. Sic enim in hæc verba ait: Insuper manum in latus meum, ut effundens in totum orbem iterum te aperiente hæc vulnera fidei, que aquam in lavacris, sanguinem in omnium pressum iam fuderant. Thomas ergo non solum cordis sui, sed & omnium hominum curat dubitationem. Vnde in genibus prædicaturus fidem, iam tanto solidius resurrectionis adstruere potest Sacramentum, cuius explorator fuit & testis, vulnera quæ manus impia militum infixit ætèrclando. Horum etiam vulnerum exinde magnitudo colligi potest, quod in vulnera manuum digitos inferre potuerit Thomas, & in lateris vulnus in seipsum manum, ut patet ex verbis Domini. Quod ipsum colligitur ex verbis Evangelistæ dicitur. Pans militam lancea latus eius aperuit. Indicat enim hoc modo loquendi, non solum percussisse, aut vulnèrasset, sed quoddam velut ostium vitæ aperuisse: aut certe fenestram parentem fecisse, quasi in latere arca mysticæ, per quam intrare possit omnis, quia perditionis diluvio optant liberari. Remittit ergo Christus Dominus non solum vulnerum cicatrices & notas, sed etiam eas caritates & foramina. Nec ea implevit carne gloriosa (specie lavorum habente (qualia fuerunt S. Isaac alicui stigmata) sed plane aperta ea servavit

3 Fides resurrectionis confirmata

1 Thomæ super his

1088, 19

Magia. pedes. Ioannes pectus & sinum sibi præscribit, quia in illo recubuit: Petrus crucem sibi adscribit, tanquam cubile patris sui, in quo & iuxta Domini prædicationem debebat postremum recumbere & emori: Thomæ verò portio in plagis eã Domini, è quibus fidem vitamque recepit. Testatur sacri Historici, & ex illis Cardinalis Baronius libri. Annal. S. Thomæ iussu erectam fuisse crucem lapideam in Oratorio suo in urbe ab eius nomine vocata. Urbis S. Thomæ, alias Malipurgum summitate autem crucis, eiusdem iussu exsculptam fuisse columbam. Hoc scilicet fecisse videtur per humilitatem & gratitudinem, in memoriam perennem favoris accepti à Christo per vulnere suorum actum, ut in illis tanquam Columba gemebundum suum feceret, & fidem perditam recuperaret. Quasi ei dixisset Dominus: Surge Columba mea in foraminibus petra in caverna manere, sicut vox tua in auribus meis. Hoc optime ei convenit, quia ubi foramina petra mysticè attigit, vox illa confessionis insonuit: Dominus meus & Deus meus. Deinde tota vita sua ad illa volatunuit, ibique requievit, & pullos suos (Christianos scilicet quos erudit) illic evolare docuit. De illo ergo præcipue dicere possumus, quod de omnibus Apostolis dixisse videtur Iudas: Quis sunt isti qui ut nubes volans, & quasi columba ad fenestras suas

1161, 60

non tamen ulcerosa, aut languinolenta, sed sana & gloriosa, ut pote triumphi sui ornamenta fulgida. Speciale verò fuit miraculum, quod hæc foramina ita aperta nõ impedirent quom ianus nervi & atteriz optimè essent dispositæ ad omnes actiones & motus vitales. Vnde & hic quoque notandum, corporis gloriosi hæc esse conditionem, ut palpabile sit & densum, cum voluerit, subtile autem & impalpabile etiam pro libitu, Tangi ergo potest, quia verum corpus est: potest etiam per dotem subtilitatis organum tactus imperceptibiliter penetrare.

PARS 2.
*Explicit
vocem
Tho. &
responsi
Domini.*

Quidam existimant Thomam, cum à Domino admonitus fuisset, ut tangeret digitis figuram clavorum, & manum mitiret in latus, præ reverentia non fuisse ausum tangere: sed ei latis fuisse ad fidè, quod Domini agnosceret faciem & vocem. Vnde etiam ei Dominus dicit: *Quia vidisti me, Thomas, credidisti*, non dicit, *Quia tetigisti*. Sed Patrum communis opinio est, Thomam verè Christi vulnera tetigisse, & ita Dominum voluisse, ad maiorem firmitatem fidei omnium posterorum, ut diximus, hoc enim & alii prodesse debebat. Quod ergo dicitur: *Quia vidisti me*, per hoc nõ excluditur tactus, sed intelligitur quia vidisti me tangendo; & frequenter visus accipitur generaliter pro quolibet sensu. Vnde S. August.

Serm. 61. ibi de tempore ita de Thoma dicit: *Suffecerat illi ad fidem propriam vidisse quem noverat, sed nobis operatus est ut tangeret quem videbat; ut si forte diceremus de iustis esse oculos, non possemus dicere manus fuisse frustratas.* Quinimò verissimile est etiam alios Apostolos tetigisse, dum eis primo apparuit Iesus, ostendens manus & latus, dicebatque: *Palpate & videte.* Quo referri potest illud:

1. Ioan. 1.

Quod audiimus, quod vidimus, quod manus nostre contractaverunt de verbo vite hoc annuntiamus vobis. In huic locum sic dicit Clemens Alexandrinus: *Ferunt in traditionibus, quoniam Ioannes ipsum corpus quoderat extrinsecus tangens, manum suam in profunda misit, & duritiem carnis nullo modo reluctatam esse, sed locum præbuisse manui discipuli.* Sed sive Thomas tantum viderit Dominum, sive contractaverit, digna est consideratione professio fidei, quam mox subdidit: *Dominus meus & Deus meus.* Nemo clarius Christi divinitatem est professus: cumque antea adeo difficilis fuisset ad fidem, iam ostendit miram promptitudinem & subiectionem, agnosces Dominum tuum & Deum tuum. An non digitus Dei est hic? An non hæc mutatio dextere excelsi est? An non hæc confusio fidei fructus est gloriosus vulnerum Christi? Dicendo, *Dominus meus*, confiteri in Christo humanæ naturæ veritatem, cui datum est omne dominium creaturæ, tum ab initio ratione hypostatice unionis, tum etiam specialiter nunc à tempore resurrectionis: *Datus est mihi* inquit, *omnis potestas in celo & in terra.* Dicendò verò, *Deus meus*, divinitatem in Christo naturam veneratur. Vi-

Mat. 18.

debat ergo Thomas, tangebatur hominem, & confitebatur Deum, quem non videbat, nec tangebatur. Sed unde agnovit Deum? Certè agnosceret potentia quam ostendit in resurgendo, & seipsum suscitando. Magna equidem est potentia, quando homo vivus suscitatur mortuum, sicut Petrus Apostolos Thabitam. Maior est, quando homo mortuus suscitatur mortuum; sicut corpus Eliæ cadaver mortui in suum sepulchrum coniectum contactu suo suscitavit, & vivificavit. Maxima verò potentia est, si mortuus suscitatur semetipsum. Id nemo potest nisi qui Deus & homo pariter est, qui & ex humanitate morti potest succumbere, & ex divinitate eandem superare. Deinde agnosceret potentiam Deum ex ingressu per ianuas clausas, & ex cognitione secretorum cordis sui quæ absens cognoverat. Dixerat enim Thomas: *Nisi videro figuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, non credam.* Intèr hæc abbas Dominus humanitate, sed præter divinitate: quapropter apparens ei ostendit se nosse cordis eius secretum, & dicit ei: *Infer digitum: Asser manum, &c.* Sic eius propositi ad singula respondens, tanquam oculorum cognitor, & tantquam Deus, quem nihil latere potest, agnovit potest.

*Vnde S. Thomas
Deum agnovit
Act. 9.*

4. Reg. 13
Ceterum, licet eius fides & professio magna fuerit, nec eam Dominus rejecit, non tamen propter illam ipsum beatificavit, sicut olim beatus dixit Petrus profitentem: Tu es Christus Filius Dei vivi. Ob tarditatem enim fidei & expetimentum sensuum, non ita modo dignus est beatificari. Quid ergo? Ad magnam futurorum fidelium consolationem & confirmationem, beatos illos pronunciat, qui sine experientia sensuum crediderunt, aut credituri sunt: *Beati qui non viderunt & crediderunt.* Sed dicit quædam. Nonne beatus Christus pronunciat oculos Apostolorum prout oculis Prophetarum, quia viderunt isti quod hi optaverant? Ap. qui Christum in carne viderunt aliqua ex parte beatores fuisse illis qui Christum nõ viderunt in carne, quia fuit illis, magnum donum datum à patre, quod poterint eum filio eius incarnato conversari, eum audire, videre, alloqui: & hæc felicitatem antiqui Patriarchæ & Prophetæ summopere exoptarant. Ex parte tamen fidei beatores quadam ratione possunt dici qui Christum non viderunt, & crediderunt. Fides enim talis, cæteris paribus magis Deo grata est, magisque meritoria: nã & hæc est natura fidei, ut dicit Apostolus, quod sit *argumentum non apparentium*. Loquitur ergo Dominus hic de beatitudine quæ est ratione fidei. Quasi dicat: Tu quidem Thomas quia vidisti, credidisti in me: ideo fides hæc non tantopere laude digna est, quam eorum qui in me crediderunt, & nõ viderunt, quæ fides talis magis elucet magisque apud Patrem meritoria est, quæ nullo experimento sensus nititur.

*Math. 13.
& Luc. 16.*
Quomodo beati dicantur qui Christum non viderunt in carne.

Hebr. 11.
Propte-

Propterea Viri sancti ne fidei virtus & meritum in ipsis aliqua ratione diminueretur, nequidem oportuit Christum miraculose apparentem cernere.

Sic in vita S. Ludovici Regis legimus, cuidam Sacerdoti in sacro sacello Parisiis celebranti (ubi tor pretiosa pignora asseruntur) infantem pulcherrimum loco hostiæ consecratæ apparuisse. Cum verò hoc Regi nuntiatum foret, ut ad id spectabilis miraculi toto confluence populo etiam ipse adesset, fertur respondisse: *Quis non credit, accedat ut videat, ego quod illis oculis sibi eum conspicio.* Nempe huius beatitudinis optabat participare esse, *Beati qui non viderunt & crediderunt.* Tantaque erat in eo fides, ut nec visionem huius miraculi certior posset reddi. Unde etiam cum sacrum ei viaticum deferretur, & more Ecclesie interrogaretur, an crederet ibi Christum esse; Respondit se id firmius credere, quam si oculis propriis Christum in propria specie convertentem in terris cerneret, prout Apostoli eum viderunt.

Simile responsum dedit S. Hugo Carthusianus Episcopus Lingonienfis. Cùm enim Sacerdote quodam celebrante & hostiam dividente, sanguis è hostia effluens apparuisset, noluit huic miraculo etiam vocatus præsentiam suam exhibere, sed respondit signis huiusmodi esse, fidei certitudinè & meritum sibi sufficere. Sic igitur & ipse ad hanc beatitudinem respiciebat: *Beati qui non viderunt, & crediderunt.*

Sic quoque Alphonsus primus Lusitanorum Rex sanctissimus, cùm ad versus innumeram multitudinem Saracenorum castra vidit à parte dextra versus Orientem orientem radium, & in ipso radio signum Crucis, Christumque Jesum crucifixum; ex altera quoque parte multitudinem Angelorum: Deposito ergo ense & scuto detrahitque calceamentis & vestibus, pronus in terram se protulit & dixit: *Quid tu ad me Domine? An credenti sibi me vis augere? Melius est ut videant infideles & credant, quàm ego qui à fonte baptisimali te Deum verum Filium Virginis & Patris æterni genui, & agnosco.* Respondit Dominus: *Non ut fidem tuam auferam hoc modo apparui tibi, sed ut roborarem in hoc constantia cordis tui, & in terra regni tui supra firmam petram stabiliorem.* Erat ergo & Alphonsus de illis qui timebant minus meritum fidei ex Christi Domini apparitione & visione, sciens ab illo dictum esse: *Beati qui non viderunt & crediderunt.*

Concludamus, & cum Domino postremò repetamus: *Beati qui non viderunt, & crediderunt.* Beati utique, qui in cælum eunte Domino, quem oculis carnis videre non poterunt, oculis mentis, oculisque fidei attentè inspicunt, & mysteriis omnibus que docuit autem & cor accomodant. Beati quibus sufficit pro hoc tempore invisibilia mysteria in invisibilibus; bona promissa quasi in speculo fidei contemplari. Invisibilia scilicet & incomprehensibilia mysteria Trinitatis & Incarnationis, vi-

Rational. Evang.

ta quoque & mortis, Resurrectionis & Ascensionis, Christi Domini. Invisibilia verò bona futura æternitatis, Fides utriusque omnia præterita, præsentia, futura, tamquam admirabile speculum illis repræsentat, quasi æternitatis exemplar, ut loquitur S. Bernardus: *Unde electi qui in hoc mundo adhærent avertentes aspectum ab his que videntur & transiunt, cõtemplantur in illo ea que non videntur & permanent.* Per hoc igitur beati sunt, modò in spe, postmodò in re: quia in cœlesti patria clarè omnia videbunt mysteria, & bonis que præparavit Deus plenè perficiuntur. Fidei enim succedit visio & obscuro lumini viz succedit lumen æternum patriæ, cum perfecta fruitione, gaudio, amore. Ibi clarè videbunt, tangent, exosculabuntur vulnera Redemptoris, & feliciori quàm Thomas cõtractu, in clamabunt: *Dominus meus, & Deus meus.* Et id quidem æternum in clamabunt, quia Christus qui vulnera servavit ad testandum veritatem corporis resurgentis, quique ea intulit secum in cælum ad incitamentum nostræ fidei & devotionis, perpetuò servaturus est illa, etiam post iudicium. Neque solum ea servabit ad confusionem reproborum, sed præsertim ad lætitiarum electorum, ut coartate reportatæ, & signa redemptionis suæ, si que agolescentes quàm misericorditer fiat redempti, decantant in æternum misericordias Domini.

Oblitro, Te Domine Jesu, fac nobiscum hanc tandem misericordiam, ut digni efficiamur videre faciem tuam instar solis rutilantem, & lætificantem civitatè Dei. Dicit enim modò cum Propheta noulquique nostrum: *Tibi dixit cor meum, exquiri vult te facies mea, faciem tuam Domine requiram.* Fac ut in cælo sacratas manus pro nobis perfellas, & post resurrectionem Discipulis, & Thoma exhibitis cõtemplari possimus, divinoque lateri os ad movere, & pedes transfixos amplexari & exosculari immò ad illos in æternum, sed è do eum Thoma in clamare, *Dominus meus, & Deus meus.* Verè enim tu es Deus cordis nostri, & pax nostra Deus in æternum, cui adhærere jugiter bonum est, & summum bonum: cujus misericordie in quinq; gemmis vestri humanitatis in sculptis promicant in læcula sæculorum.

DOMINICA II. POST PASCHA

Ego sum Pastor bonus, & cognosco ovies meas, & cognoscent me mee. Ioan. 10.

CHRISTUS Dominus, ut suam erga nos ostendat dilectionem, varia assumit sacris in literis dilectionis nomina.

x. Nominat se Patrem nostrum, & ita vult à nobis nominari. *Ergo saltem amodo voca me Pater Ierem. 3. meus, Dux virginis meæ tu es.* Item: *Si Pater ego Mal. 1. sum, ubi est honor meus?* Scilicet exprobrat Moyses Isaac. *Deut. 32.*

Q 99

Bern. in Vig. Nat. 110.

Conclusio.

LECT. 6. tripart.

Pvrs I. Cur Christus in pascha non se nominet.

htis:

licis: *Generatio prava haec non reddet Domino? Numquid non ipse est Pater omnis, qui possedit te, et fecit, et creavit te?* Hinc etiam dilectionis titulum agnoscant illi qui inquamant: *Tu enim Pater noster. Tu Dominus Pater noster, Redemptor noster, à seculo nomen suum.* Ab aeternitate habet nomen Patris respectu electorum propter praedestinationem utaque plus ei se debere agnoscunt quam Abraham, aut Isaac, qui nesciverunt quos & quales liberos essent suscipitur: ipse autem servit numerum mores, sicutque filiorum suorum ab aeterno, & ex tunc adamavit eos ut pater.

2. Nominat se Matrem nos utero suo gestantem: *Audite me domus Jacob, et omne residuum domus Israel, qui portamina utero meo, qui gestastis in aëre utero meo.* Usque ad senectam ego ipse, et usque ad canos ego portabo: ego feci, et ego seram ego portabo, et salvabo. Quomodo pollet suavius & tenerius dilectionem indicare? Non solum paternum, sed etiam maternum amorem, qui tenacior esse solet, erga electos suos dictis verbis ostendit. Hic enim libi dicit: *Numquid oblitus es mater mulier infantem suum, ut non misereatur filio utero suo? Etsi illa oblitus fuerit, ego tamen non oblitus car tuae. Ecce enim in manibus descriptae. Ad eandem dilectionem refertur, quod aliquando se non solum matrem sed Nutricem & Gerulam vocat: *Ego quasi nutricia Ephraim portabam eos in brachiis meis, et nescierunt quid curabam eos.**

3. Vocat se sponsam, quia animas nostras sibi desponsavit spirituali coniugio, per fidem, spem, charitatem. Hic est triplex annulus desponsationis nostra: Sponsa ergo nomen, dilectionis nomen est. Unde ut hanc ostendat dilectionem, dicit: *Sponsabo te mihi in sempiternum. Et sponsabo te mihi in iudicio, et in misericordia, et in misericordia, et in misericordia, et in misericordia.*

Greg. Cum vult timeri, se Dominum nominat, cum vult honorari, Patrem: cum vult amari, Sponsam. Quanto ergo dignior est amor quam timor, & quanto charior est amor quam honor, tanto plus gaudet dici Pater quam Dominus: se nominat, indicat quod creati sumus cum Patre, indicat quod adoptati sumus: cum Sponsam, indicat quod coniuncti sumus.

4. Vocat se Pastorem tam in antiquo testamento quam in novo, ut in hoc Evangelio: *Ego sum Pastor bonus, ubi et cetera cum emphasi habent. Ego sum ille Pastor ille bonus. Ille scilicet pastor olim pronissus, ille pastor omnium amantissimus, ille bonus pastor, qui eas sua substantia pascit: ille bonus pastor qui animam suam ponit ex amore pro ovibus. Et hoc igitur nomen tenerrimae & sincerissimae dilectionis nomen est: quod perfectius intelligitur, si varias rationes propter quas pastoris nomen ei conveniat, expendamus, & explicemus.*

Prima igitur ratio cur Pastor dici possit est, quia pascit nos & nutrit corporaliter, providetque de omnibus necessariis & congruis. Ab illo utique pascimur, qui ad escam omni carni, qui implet omne animal benedictione aperiendo manum suam. Ab illo pascimur tanquam oves pascuae eius, qui *Esau* in deserto, *Samsonem* sitientem in agro, *Daniel* in leonum contubernio pavit. Ab illo pascimur, qui ei se debere agnoscunt quam Abraham, aut Isaac, qui nesciverunt quos & quales liberos essent suscipitur: ipse autem servit numerum mores, sicutque filiorum suorum ab aeterno, & ex tunc adamavit eos ut pater.

Secunda ratio est, quia pascit nos spiritualiter, animabus scilicet nostris spirituale alimentum suppeditans. Est autem animarum cibis quocumque eam confortat interius & reficit, verbum Dei & omnis doctrina sacra; non enim ex solo pane vivit homo sed etiam ex omni verbo, quod procedit de ore Dei. De hoc Pastore & eius pascuis loquebatur Propheta, dum dicit: *Domine regni nostri, hi deerit, in loco pascuae tuae me collocavit. A ialeatio ex Graeco & Hebraeo habet: Dominus est Pastor meus, ipse pascit me. Quasi dicitur: Ipse me alit in loco uberrimo in Ecclesia agro, ut ore casti irriguor, aquis gratiae circum fluo. Quid ergo mihi possit deesse in tali loco, ubi tali pastore? Felicitas sunt pascua, verbum divinum, & notitia rerum divinarum. Felicitas pascuis, omnia dona & beneficia spiritalia, quae impingunt animam, in spiritatione sancta, devotio animi, affectus sacri, quae omnia à Christo Pastore nobis suppeditantur. Felicitas pascuis. Fides, Spes, Charitas, Fides enim intellectum reficit, Spes tantò plus gaudet Deum dici Patrem quàm Dominum: se nominat, indicat quod creati sumus cum Patre, indicat quod adoptati sumus: cum Sponsam, indicat quod coniuncti sumus.*

Tercia ratio est, quia nos pascit sacramentaliter. Omnia equidem sacramenta sunt in Ecclesia velut pascua specialia, quibus oves Christi signantur & reficiuntur. Ibi aqua reficiuntur, aqua gratiae sunt, animam quae in dicitur, ita ut possit dicere quilibet fidelis: *Super aquam refectus bonus educatus me, animam meam convertit, deus in me super semitas iussit, propter nomen suum. Pastor enim noster ibi re vocat errantes, & reducit per semitas vitae propter nomen suum, ut adimpleat scilicet nomen & munus boni Pastoris. Ibi maximè amantissimus ille Pastor ex hibet, pascendo nos corporis & sanguinis, divinitasque sua super admirabili alio intro. Quis pastor oves proprio pascit errore, inquit*

Christus pastor i. quia pascit nos & nutrit corporaliter, providetque de omnibus necessariis & congruis. Ab illo utique pascimur, qui ad escam omni carni, qui implet omne animal benedictione aperiendo manum suam. Ab illo pascimur tanquam oves pascuae eius, qui Esau in deserto, Samsonem sitientem in agro, Daniel in leonum contubernio pavit. Ab illo pascimur, qui ei se debere agnoscunt quam Abraham, aut Isaac, qui nesciverunt quos & quales liberos essent suscipitur: ipse autem servit numerum mores, sicutque filiorum suorum ab aeterno, & ex tunc adamavit eos ut pater.

Secunda ratio est, quia pascit nos spiritualiter, animabus scilicet nostris spirituale alimentum suppeditans. Est autem animarum cibis quocumque eam confortat interius & reficit, verbum Dei & omnis doctrina sacra; non enim ex solo pane vivit homo sed etiam ex omni verbo, quod procedit de ore Dei. De hoc Pastore & eius pascuis loquebatur Propheta, dum dicit: Domine regni nostri, hi deerit, in loco pascuae tuae me collocavit. A ialeatio ex Graeco & Hebraeo habet: Dominus est Pastor meus, ipse pascit me. Quasi dicitur: Ipse me alit in loco uberrimo in Ecclesia agro, ut ore casti irriguor, aquis gratiae circum fluo. Quid ergo mihi possit deesse in tali loco, ubi tali pastore? Felicitas sunt pascua, verbum divinum, & notitia rerum divinarum. Felicitas pascuis, omnia dona & beneficia spiritalia, quae impingunt animam, in spiritatione sancta, devotio animi, affectus sacri, quae omnia à Christo Pastore nobis suppeditantur. Felicitas pascuis. Fides, Spes, Charitas, Fides enim intellectum reficit, Spes tantò plus gaudet Deum dici Patrem quàm Dominum: se nominat, indicat quod creati sumus cum Patre, indicat quod adoptati sumus: cum Sponsam, indicat quod coniuncti sumus.

Tercia ratio est, quia nos pascit sacramentaliter. Omnia equidem sacramenta sunt in Ecclesia velut pascua specialia, quibus oves Christi signantur & reficiuntur. Ibi aqua reficiuntur, aqua gratiae sunt, animam quae in dicitur, ita ut possit dicere quilibet fidelis: Super aquam refectus bonus educatus me, animam meam convertit, deus in me super semitas iussit, propter nomen suum. Pastor enim noster ibi re vocat errantes, & reducit per semitas vitae propter nomen suum, ut adimpleat scilicet nomen & munus boni Pastoris. Ibi maximè amantissimus ille Pastor ex hibet, pascendo nos corporis & sanguinis, divinitasque sua super admirabili alio intro. Quis pastor oves proprio pascit errore, inquit

Christus pastor i. quia pascit nos & nutrit corporaliter, providetque de omnibus necessariis & congruis. Ab illo utique pascimur, qui ad escam omni carni, qui implet omne animal benedictione aperiendo manum suam. Ab illo pascimur tanquam oves pascuae eius, qui Esau in deserto, Samsonem sitientem in agro, Daniel in leonum contubernio pavit. Ab illo pascimur, qui ei se debere agnoscunt quam Abraham, aut Isaac, qui nesciverunt quos & quales liberos essent suscipitur: ipse autem servit numerum mores, sicutque filiorum suorum ab aeterno, & ex tunc adamavit eos ut pater.

S. Chrysostomus: *Et quid dico Pastor; ad aures multa sunt quae post partus dolores filios alitis et ad aures nutritibus. Hic autem ipse non est passus, sed ipse proprio nomine loquitur: S. Bern. Bonus Pastor anima sua dedit pro ovibus suis. Animum pro illis, carnem illis illam in pretium, hanc in cibum; ipse Pastor, ipse pasceat, ipse est redemptio ovium. Christus Dominus pastor ille est de quo Nathan ad David, qui habebat ovem unam parvulam, quam emerat, et nutritior erat, de pane illius comedit, et de calice eius bibebat, et in sinu illius dormiebat. An non haec gratia ipse cui liber anima parvula exhibet. Verè pastor, vere bonus. An non quilibet anima ovicula est empti ab ipso pretio magno. An non de calice eius bibere, et de pane comedere, in sinu etiam ipsius dormire, cui liber conceditur, ob dilectionem? & nunciatum est inter gentes, quod magnus Pan, Deus pastorum mortuus foret. Hac etiam nomine vult à nobis compelli, vult illo nos delictari; tamquam representante nobis eximia dilectionem, ut vicè reddamus. Propterea iam ab initio Ecclesia, ut testatur Tertullianus, solita fuit in capillis & ornamentis Ecclesiasticis depingi imaginem Pastoris, oviculam in humeros reverentia. Amantigitur Christus & Agni nomen; & Pastor, quia ut ait S. Fulgentius epist ad Florentium: Idem Agnus & Pastor reges nos in saecula, qui nos de lupis ovibus fecit; eorumque nunc ovium Pastor est ad custodiam aeternitatis. Habemus & nos Verbum, sed in carne nobis apponitur veritas, sed in Sacramento. Beati ex adpe frumenti & nudo saginantur grano. Nos inter vim oportet contentos esse Sacramenti cortice, carnis suaeque fidei velamine. Et quantalibet abundantia spiritus pinguecat, non pari sapit juvenitatem & cortex Sacramenti & adeps frumenti vultus & speculum, Hic est spes. Hic ille agens de illo passu & pascuis aeternis, ubi intellectus satiabitur clara visio; voluntas felicissima fruitione; memoria aeternitatis continuatione. Ad illa pasceat respirabat ipsa in Cantico. Indica mihi quem diligis anima mea ubi pasceat, ubi cubas in meridie. Quem locum interpretatur S. Bernardus de pasceat aeternis: O vere meridiem, plenitudo fervoris & lucis, Solis statum, umbrarum exterminatio, desiccatio paludum, factorum depulsio. O perenne solstitium, quando iam non inclinabitur dies, o lumen meridiano, o vernalis temperies, o æstiva ventus, o autumnalis ubertas! Hunc ergo locum raris charitatis & pacis, & plenitudinis, indica mihi, ut merear te contemplari pascentem uberius, quiescentem securius. Nam & hic pasceat, sed non in fatuitate, nec cubate licet, sed stare & vigilare oportet propter timores nocturnos. Hec ille. Ad eadem pasceat, & ad hunc Pastorem respiciebat Eldras, dum sic monebat: *Pobis dico gentes quae auditis & intelligitis, exspectate Pastorem vestrum, regem et aeternitatis dabit vobis, quoniam in proximo est ille qui in fine saeculi adveniet. Parati estote ad premia regni, quia auxilium perpetua habebit vobis per aeternitatem temporis.**

PAR. II.
 Cur nos ovium nomine censamur
 vult. l. c. de propo. Erant, qd dicit hanc vocem auditam in insula Echinadis Christo moriente
 Cause varie cur ovis
 Primò, quia per peccatum omnes nos quasi oves dicamur
 erravimus unusquisque in viam suam, ut loquitur Iaias.
 1. Pet. 2
 Erravit sicut ovis errans, sed conversus est in nunc ad Pastorem & Episcopum animarum vestrorum.
 Secundo, quia sicut ovis errans statim lupi vel feræ cuiuslibet obnoxia fit, ita & nos per peccatum errantes, sicut ovis nec dentes habet ut canis, nec ungues ut felis, nec cornua instar bovis, quibus se defendat: Sic peccator amissa gratia, facilis fit præda crudelibus bellis, Satanæ, Mundo, Carnum, quia non habet arma quibus se intueatur. Tertio, quia sicut ovis aberrans à grege, nisi quærat ad pastorem, redire nequit, sed ulterius solet aberrare per saltus & sylvas progrediens, cum cætera animalia reperere soleant domum & stabulum, ut canis, felis, equus, porcus, &c. Sic miser peccator dum semel aberravit, redire nequit, nisi Pastoris gratia & misericordia requiratur; sed de peccato in peccatum vadit, ac tandem in irrevocabile cadit precipitium. Propterea in clamat Propheta in persona peccatoris: *Erravi sicut ovis quæ perivi, quære servum tuum.* Quasi dicat: Quærite te non possum, nisi prius à te quaesitus, reverti non valeo, nisi gratia tuæ auxilio præveniat, & humeris tuis reportatus. Sum spiritus vadens, & non rediens in peccat.

Christus pastor I. dicitur
 Serm. 11
 1. Reg. 12
 4. Pasceat nos in aeternitate
 Serm. 33 in Cant.
 Cant. 1
 4. Eja. 2

peccatum per me cado erroribus; ab illo non regredior nisi manu tua sustentatus; igitur quare me bone Pastor, occurre errabundo, da manum, suppone humerum, ut revertar ad te, per te, & super te, humeris scilicet reclusus tuis. *Quarto*, Non solum peccatores, sed etiam iusti, electi, & dilecti Dei, ovium nomen obtinent, de quibus dicit Dominus *Nemo rapuit eis de manu mea Et hic. Ego cognosco oves meas. Et iterum alibi: Oves meae vocem meam audiunt*, Ovium nomen eis aptissime convenit ob candorem, innocentiam, mansuetudinem, patientiam, quae in eis cernitur. Ovis animal obediens est, sicut se dirigi manu, virga, voce. Motivo signo à pastore edito ducitur, reducitur. Sic anima piae pastoris aeternae vocem, inspirationem, directionem mox persequitur & sequatur: immò nutu eius observant & illi obsequantur. Vade ad id respiciens Propheeta dicebat: *Qui Regis Israel intendit, qui deducit volut ovium Ioseph*. Quasi dicat, Qui pupulam tuam, electum super Isaac & Ioseph signatam suavit & pastoraliter Regis quasi unicam ovem tibi omnimodis subiectam, intende orationi illius & libera eam à persecutionibus. Similiter propter electos dicitur de Christo: *Sicut Pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos suos: ipse portabit*. Denique Ieremias in persona eorum pronuntiat: *Et ego non sum turbatus, et Pastorem sequens*. Quasi dicat: Non obstantibus omnibus adversis ego te secutus sum sine perturbatione, nec sum lassatus in tui sequela, quia vires tibi disti & manum auxiliatrice, hincque vocem & vestigia tua semper sum secutus, tibi adherens, tuam omnibus adimplem voluntatem. Si quandoque peccant electi, adhuc retinent conditionem ovis. Illa enim agnosce se pastoris custodia, delictum in quiete discunt, vix, herbulam cursum carpit plena timoris, ingemiscit, balat ad pastorem anhelans. Sic illi non inhereat peccato, non delestantur in illo, sed mox remotum conscientiae habent, timorem concipiunt ad pastorem respirant.

Postremo, cum ovis sit animal sacrificio aptum & destinatum optimè per oves animae illae quae Deo se vitamque suam sacrificant designantur. Sic Virgines, sic Martyres oves sunt, quae se ut victimas Domino devoverunt. Quam multi utriusque sexus tamquam oves & agni ab initio Ecclesiae vitam & animam pro Pastore posuerunt, sicut ille pro ipso: Agnosce oves & agnellos, S. Felicitatem cum filiis suis, S. Symphorosam cum proliis, S. Ursulam cum sodalibus: agnosce victimas factas Domino, quae candorem innocentiae suo purpurant sanguine.

Ceduntur gladiis more viduarum. Non murmur resonat, non querimonias; sed cordet cito mens bene consista Conseruat patientiam.
Oves etiam suam animam religiose, quae vocem Pastoris de saeculo vocantis suam ubi audiunt, mox Ovis sanctae religionis ingrediuntur & obe-

diant in simplicitate & veritate, sine murmure & contradictione, illi qui Pastoris aeternae vices gerunt monendo, dirigendo, iubendo.

Sed quandoquidem Christus de se asserat, *Ego sum Pastor bonus*. Videamus quomodo probe, & quae signa boni pastoris assignat. Vtique non me faceret id dicit nec propter sedicit, sed propter aios suas indicat laudes, ut scilicet valeamus cum audiendo cognoscere cognoscendo amare, amando sequi, sequendo tandem eius perfecta videat itui. *Primum* ergo signum boni pastoris assignat, quod pro ovis animam ponat. Hoc manifestum fuit in ipso, qui non solum voluit pro grege animam & vitam ponere, sed etiam corpus & sanguinem suum illis in cibum potumque dare in finem usque saeculi. Sic etiam commendans *Peter* oves, tamquam conditionem & signum Pastoris requirit amorem exitum ad imitationem sui. Audi S. Bernardum: *Non otiosè repetitum est toties, Petro ait: mas mea in commisso ovium. Ac si dicit Iesus: Nisi me vultis & perfecte ames, hoc est plusquam tuas plus quam tuos, plus quam te, ne te intromittas de ovibus meis pro quibus fufus est sanguis meus. Christum ergo Pastorem aeternam eam intravit suam veteri pastorem. Vade dicebat S. Paulus: *Ego lubentissimè impendam & superimpendam pro animabus vestris*. Nihil solum non vult à Corinthiis aliquid accipere, nec solam se vult tamquam hostiam pro grege exhibere. Ob id laudat antiquos Pastores & Patres Ecclesiae S. Bern. scribens ad Eugenium pastorem universalem lib. 4. de confid. *Evangelus ante te qui se totos, ovibus pascendis exponeret, Pastores opere & nomine gloriantes, nihil sibi reputantes indignum, nisi quod saluti ovium obviare putarent. non querentes quae sua sunt, sed impendentes. Impendere curam impendere substantiam, impendere seipsum: de unus illorum ait, superimpendam pro animabus vestris. De horum numero fuit S. Paulinus, qui cum laudaretur, quod omnia sua dedisset pauperibus, sic ait epist. 2. *Facile nobis fuit ea quae nobiscum non intuleramus in hunc mundum, nec potuimus auferre nobiscum, quasi mutua reddere. Nec tunc curam à carne distinximus, sed ut vestem à corpore deponeremus nunc opus est ut quae vestis nostra sunt deponamus Deo, cor & animam & corpora nostra exhibere in hostiam vivam. Quae enim in nobis gratia, si in alieno tantum fideles fuerimus, nisi de proprio serviamus? De horum etiam numero fuit S. Lambertus, S. Thomas Cantuariensis, S. Nicaius, S. Carolus Borromeus, & in numeri alij, qui primum Pastorem secuti sunt pro ovis vitam ponentes, vel ponere parati. Nempe initio Ecclesiae resperfa sunt ovilia pastorum caedemaduerunt pastorum sanguine campi & agri primitiarum, & ventata sunt pascula pastorum sacro cruore, consecrata sunt terra eorum corporibus, caelum ditatum animabus.***

PARS III
De triplici
boni
Pastoris
signo.

1. Pro
suis ovibus,
animam
ponat.

2. Cor. 12

3. V.
et
ad
id.

2. Et
gnoscat
ovis,
bis

his. Ego cognosco oves meas. Nempc cognovit eas non virga percucit, nō exasperat verbis aut verberibus; sed gaudens amplectitur, incurvatur ad illud, supponit humeros, & repouat ad gregem & ovile. O magna dilectio erga ovem unam erubundam! Propter hanc etiam dilectionem Christus se comparat gallinæ pullos suos cōgreganti foventi, protegenti. Quia nullum est animal quod sic magis sollicitum, aut quod tenerius amet pullos, sive illos congregando materna voce, sive fovendo alarum expansione, sive unicuique pullū ducendo tanta solli tudine ac si decem duceret, ut patet experientia. Sic ergo Christus Dominus æqualiter amat animas, quia æque sibi sunt charæ, æque sanguine suo emperat; & singulari ita salutem procurat, sicut & omnium, verè pastor bonus, qui omnes vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, omnesque errantes ad se reducere, & illis humeros supponere. Quis enim ignorat, eum inspirationibus, aliisque auxiliis ad conversionem singulos monere, ut ex spinosis locis, ex peccatis & peccatorum occasionibus ad viridantia divinæ gratiæ præta reducat, & tandem ad æterna pascua introducat? Qui autè nolunt huic voci & inspirationi acquiescere, scient se non esse de ovibus eius. Quia subdit Dominus: *Et cognoscunt me mea.*

Item qui ad Christum spectant tanquam oves, ipsam ut pastorem cognoscunt, non ab simili notitia ab illa, qua pastor eas cognoscere se dicit. Primum cognoscunt per notitiam fidei. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant se solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Cognitio nempe ista per fidem initiū est; & radix vitæ illius quæ perfructur in æternitate: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Sine hac notitia fidei nescit homo Deū à quo factus est, nescit viā qua ad eum itur, nescit felicitatem æternam, cuius gratia factus est. Nescit vulnera naturæ, nec gratia necessitatem. Denique ignorat. Christum ut Pastorem, ut Mediatorem, ut Redemptorem, cuius sanguine redempti sumus, cuius ductu in gloriā reducimur. Hæc omnia autem nota facit fides; ideo de illa dicit Apostolus: *Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse luxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Iesu Christi.* Quasi dicat: Ille qui initio dixit, fiat lux fugans tenebras mundi, excellentiorem in vobis produxit lucem, qua nos illuminaret ad divina mysteria & notitiam Iesu Christi veri pastoris percipiendam. *Secundū cog-*

Tertium signum boni Pastoris assignat, non solum quod agnoscat vulnū pecoris sui, sed etiam quod educat oves ad pascua idonea quodque ante eas vadat bonis exemplis præluendo, factus forma gregis ex animo, denique quod eas vocet nominatum nō solum omniū in genere, sed etiam singularum speciale curam habens. Quod ipsum a se libi declarat exemplo pastoris qui sollicitus requirit unam ovem que perierat, nec dat tonnū oculis suis, donec eam repererit; quam quidem repertam post tot itineris angustias non se vere tractat,

2. Tim. 2. *Dei stat, habens signaculum hoc: Cognovit Dominus qui sunt eius.* Scit ex tunc diem baptismi eorum, diem vocationis, mediæque omnia quibus pertingerent ad salutem: prævidit obedientiam, stabilitatem perleverantiam; dedit illis eas vocare, ducere, introducere ad ovile æternū. Cognovit ergo oves, & solus cognoscit nos adhuc non satis agnoscamus oves inter hædos, quia commistio est in hoc ovili, in agro & arca Ecclesiæ adhuc sunt, pax inter frumenta, adhuc triticum est zizanis commixtum, lolium que liliis. In hac arca adhuc convescitur corvus cum columba, agnus cum lupulo. Ipse autem tandem distinguet hæc omnia, males a bonis, electos a reprobis d.terminabit manifeste oves que, & agnos ab hædis & lupis se parabit. Et nunc quidem illos novit, sed nobis adhuc vult esse occultas, quia non nisi conjugaliter possumus scire, quoniam oves sunt & agni electi, ex quibusdam scilicet signis manifestandis, patientiæ, sceleris, vitæ que innocentiis. Agnosce, tu filius per imaginem patris; agnosce, tu miles per arma, in signa que sui dactis; agnosce, tu discipulus per doctrinam Matris & Preceptoris; agnosce, tu ovem per signum Domini sui & Pastoris. Sic agnosce, tu Fili Dei, miles Christi Iesu, oves Pastoris æterni, per charitatem, patientiam, irasitudinem, mortificationem. Hæc est imago Patris visis expressa coloribus; hæc arma & insignia nostri Ducis; hæc doctrina nostri Preceptoris; hoc signaculum nostri Pastoris, quo notantur oves electæ, agni dilecti. Per hæc signa cognoscimus qui sunt eius cognoscit autè ipse perfectus. Illis qui hæc notis non signantur, dicit. *Amen dico vobis, non novi vos.* Non novi vos tanquam filios, quia imaginem meam non habetis. Non novi tanquam milites, quia arma mea abiecitistis, nec in signa mea in veste portatis. Non novi tanquam discipulos, quia doctrinam meam contempsistis. Non novi tanquam oves, quia notam & charitatem quo illæ signantur, non agnosce in vobis. Qui non agnosce me & sequitur ut pastorem, ego non agnosco ut ovem. Quod in vobis fuit numero, si non fuit merito;

Item qui ad Christum spectant tanquam oves, ipsam ut pastorem cognoscunt, non ab simili notitia ab illa, qua pastor eas cognoscere se dicit. Primum cognoscunt per notitiam fidei. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant se solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Cognitio nempe ista per fidem initiū est; & radix vitæ illius quæ perfructur in æternitate: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Sine hac notitia fidei nescit homo Deū à quo factus est, nescit viā qua ad eum itur, nescit felicitatem æternam, cuius gratia factus est. Nescit vulnera naturæ, nec gratia necessitatem. Denique ignorat. Christum ut Pastorem, ut Mediatorem, ut Redemptorem, cuius sanguine redempti sumus, cuius ductu in gloriā reducimur. Hæc omnia autem nota facit fides; ideo de illa dicit Apostolus: *Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse luxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Iesu Christi.* Quasi dicat: Ille qui initio dixit, fiat lux fugans tenebras mundi, excellentiorem in vobis produxit lucem, qua nos illuminaret ad divina mysteria & notitiam Iesu Christi veri pastoris percipiendam. *Secundū cog-*

Mat. 23.

Oves cognoscunt Pastorem. Per fidem dei notitiam. Ioan. 17. Heb. 11.

1. Cor. 4.

2. In observatione dei notitiam, sed etiam per practicam quæ cum mandatoribus eius observatione est coniuncta. Hæc nimirum est vera notitia quæ in opus derivatur, de qua dicit S. Ioan. In hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata eius observaverimus. Qui dicit se nosse eum, si mandata eius non custodit, mendax est. Hoc ipsum est quod S. Augustinus de fide & operibus ait: *Requæquam mens fallatur, ut se existimet Deum cognovisse, si eum fide morum, hoc est sine bonis operibus, contemnat.* Quia perfecta &

ARS III
de triplici
boni
pastoris
ovis.

Vi pro
ovibus
nimiam
gras.

Cor. 12.

Et co
gnoscat
ovis.

salutiferam notitia est, quae noscentem perducit ad vitam aeternam, hanc solam veram notitiam vocat S. Iohannes, & eum secutus S. Augustinus. Quid enim prodest, si Deum verbis se nosse dicant, factis autem agent? Tertia cognoscitur cum oves notitia affectuosa, hoc est cum speciali dilectione & affectu conjuncta, ut Pastoris sui dilectioni correspondent. Per hanc notitiam & dilectionem ei continuo adhaerent, eiusque non solum mandata, sed etiam consilia & inspirationes attendunt, & agnoscunt quae sit voluntas eius bona, beneplacens, & perfectissima, illam non exsequi curant; quicquid vero ei displicere potest procul à se eliminant. Ideo dicit: *Oves mea vocem meam audiunt.* Item, oves mea non noverunt vocem alienorum. Audi S. Bernardum, tamquam ex illis ovibus unam, sic loquentem: *Dilectus meus mihi & ego illi, illi mihi, quia benignus & misericors est; ego illi, quia non sum in cruce. Ille mihi gratiam ex gratia: ego illi gratiam pro gratia. Ille mea liberationi: ego illius honori. Illi salutis mea, ego illius voluntati. Ille mihi & non alteri, ego illi & non alteri, nec enim audio vocem alienorum.* Hoc dicere debet quilibet ovis, Christo Pastori suo tota adherens dilectione. Hoc totum debet esse illius ovis, hoc negotium, illum cognoscere, amare, sequi, imitari. Verè enim probant se esse oves, quae totas se impendant ad cognoscendam Pastoris sui bonitatem, sapientiam, potentiam, misericordiam, amorem, per continuam beneficentiam eius rememorationem & meditationem; & exinde stimulantur ad ipsius imitationem & reciprocam amorem. Verè probant se esse oves, quae ita vocem Pastoris audiunt, ut alienorum vocem blandè respiciant. Alieni sunt *Mundus, Caro, Daemon, Mundus* vocat ad vanitates & dissolutiones, ad opes & honores quaeque via ad ipsos, qui eum audit & loquitur non est ovis Christi. *Caro* vocat ad voluptates & libidines, ad gloriæ, & concupiscentiam, qui eam audit & sequitur non est ovis Christi. *Daemon* vocat ad illicita quaeque, miris fascino modis, ut in peccatum pertrahat: qui eum audit & sequitur non est ovis Christi. *Noverunt oves* dignoscere vocem alienorum à voce Pastoris, quia cognoverunt eum. *Noverunt discernere* suggestiones pravae à bonis inspirationes fallaces à licetis salutiferis. Unde clamant cum Psalmista: *Alieni insurrexerunt adversum me, sed Dominus est succesor animae meae.* Tamquam Pastor bonus in humeros me suscipiens, manum me ducens, umbra sua me protegens, in pascua me dirigens, semper mecum est. Concludo, & ad Pastorem animarum, principem Pastorum, hoc postremum vocem dirigo. Tu O bone Pastor, qui ut dilectionem ostendas te Pastorem nostrum vocare dignatus es, quique tamquam peritissimus Pastor cognoscis omnia interiora nostra & exteriora, naturalia & supernaturalia, gratiam & dona, morbos & peccata, intimosque motus & inclinationes: ita nobiscum age, ut verè nos vocemus; per vitam candorem & puritatem,

per mansuetudinem & patientiam, per cordis nostri immolationem & sacrificium. Ita nos dirigemus ut nunquam separemur à te, sed semper cognoscamus te perfecta cognitione, amemus te perfecta dilectione, sequamur te perfecta imitatione. Effice, ut nos nemo unquam rapiat de manu tua, sed postquam manus illa benedicta nos direxerit in pascuis gratia, nos protegat per semitas iustitiae, tandem introducat in pascua gloriae, & felicitatis aeternae.

Audi exemplum boni Pastoris Pastorem nostrum summè bonum imitantis. Numeriantus Imperator immolans daemones apud Antiochiam, in gredi voluit Ecclesiam Dei. Prohibuit eum Babylas Episcopus, id eo quod in vincula fuit conjectus. Interrogatus ab Imperatore facti sui ratione, respondit: *Placuit Deo me humilem servum plebis constituere Pastorem, id eo quod visus fuit venientem timens ovibus prohibuit ab ingressu ovilis.* Cum autem de Christianis interrogaretur, & de doctrina sua laetè respondit: *Si vis scire quae sit doctrina mea, habeo oves parvos quasi tres agnellos, quos gratia Dei nutriti & eruditi sube nactus: & videbis in eis scientiam Dei.* Adducuntur parvuli, adducta est & mater interrogatur nomen, & an illi sint filij eius? Respondet, *Theodula* vocer, eos genui & Deo obtulit per Pastorem, bonum Babylam, qui erudit eos in doctrina Dei. Alapis caeditur illa, & iubetur tormentis filiorum assistere. Puerum sublimè elevatur, & uni duodecim plagis insequatur, alteri novem tertio septem. Illis autem Deum benedicentibus, dicebat & mater: *Gratias tibi ago Domine, quia singuli secundum aetatem numerum numerum cessant.* Cum verò à confusione per hoc nihil deterrerentur, iustus est & Babylas suspendi cum eis, & gravissimè caedi. At ipse exultans insonabat: *Ece ego & pueri mei quos dedit mihi Dominus in portem meam.* *Ece nihil tormentorum sentio, quia patitur pro Christo.* *Pater autem in clamabat: Crudeles Tyranni, gloriam nobis accumulatis, dum pacem aggravatis, tu autem non effugis iudicium Dei. An non erubescis à pusillis vincis? Non sentis tormenta, tu magis cruciarius.* Cum nihil proficeret Tyrannus, iustus est Babylas cum infantibus gladio percussit. Dicebat autem iterum: *Ece ego & pueri mei quos dedit mihi Dominus in portem meam.* Pueri autem matris eius exultantes dicebant: *O Pater & Pastor bone, quae nobis gaudium, si tecum pariter confusumur.* At ipse: *Benedictus es Domine, qui ex ore infantium profectus laudem, ut destruas inimicum & ultorem.* Sic oculus singulos tradidit toribus ut in sua praesentia, percuterentur, postmodum tradidit & seipsum. Patitur igitur educati, patitur coronati, ad caelestia migravit quasi quatuor viginti pastor cum tribus agnellis.

3. S. Iohannes
8. Augustinus
1. Bernardus
2. Carolus
1. Iohannes 58.

DOMI-

EXE. 7. DOMINICA III. POST PASCHA.

tripart.

Plorabitis & flebitis vos, mundum autem gaudetis. Ioan. 16.

PARS I. Ex modis et Christi omnia hic modico cocentur. Gen. 49. Deut. 31. 1 Reg. 12. 1 Reg. 2.

fol. 44.

Iacos morti vicinus duodecim filios suos convocatisque dat monita salutaris, ac futura multa prädicit, tam aspera quom prospera. Unde dicit Scriptura: *Vocavit Iacob filios suos, et ait eis: Congregamini ut annuntiet quæ ventura sunt vobis in diebus novissimis. Congregamini et audite filii Iacob, audite Israel Patrem vestrum.* Sic fecit & Moyses, similiter & Iosue, & Samuel & Marthias fecisse leguntur. Hic enim fuit pater mos Hebræorum, ut patres morituris filijs vel subditis non solum benedictionem & monita darent, sed etiam nonnumquam spiritu Dei oracula proferebant de futuris adversis vel prosperis. Egredietur Iacob patriarham imitatus Christus Dominus, antequam ex hac vita discederet, convocatos suos Apostolos, tamquam filios Patriarchis successores in generatione spirituali, de quibus dicitur: *Pro Patribus tuis nati sunt tibi filii.* hoc est, pro Patriarchis nati sunt tibi ex Spiritu tuo Eccl. si. Apostoli, tunc autem progeniem tibi datur generationem & generationem filiorum timeantium Dominum. His ergo convocatis multa prädicit futura, tum ut eos iustitiae & consolatur de prospero, tum ut confirmet contra adversum: Ac in primis inter cætera mortem suam ac resurrectionem mortis futuram prädicit, ait: *Modicum est mihi mori & videri me.* Et iterum modicum: *Et videbitis me, quia vado ad Patrem.* Illa nimiam nocte quaredebatur, hæc loquebatur, sic post modicum temporis ab eorum conspectu sublatus est: propterea dicit: *Modicum est mihi mori & videri me.* Tertia verò die redi vivus eorum conspectui rursus se præfente volebat, & ideo addit: *Et iterum modicum est videbitis me.* Dat rationem utriusque brevem mortis, quia vado ad Patrem; quia scilicet mox ex hac vita mortali transibit ad immortalis, ut regnet cum Patre. Quasi aperit dicit: *O fili filii Discipuli mei, clarissimi filii, vos sum me desideratis præsentiam meam, & faciem meam tamquam Patris vestri cernere intenditis optatis: sed cogor vobis dicere, quod post modicum a vestro subtrahar aspectum, ut obsecris montem anti clausis condari; & abscondari in pulvere: verum tamen post modicum destructio mortis imperio, iterum redi vivus vobis appareo, sed id ipsum modico tempore, quia iam expleta dispensatione assumpta mortalitatis, cum Resurrexeris triumpho ascensus sum ad Patrem.*

Similitudine Solis aperti us declarati possunt hæc verba Domini: Sicut enim Solis occasu mox disperat, sed paulo post lucidior exortitur; ita verum est quod modicum non videmus Solem, quam diu scilicet in altero agit hemispherio; & iterum post modicum videmus eum ad nos novo et

lumine revertentem. Ita Christus per mortem occidit, & dispersit sepulchro conditus: paulo post autem per Resurrectionem novo cum lumine exortus iterum apparuit. Ipse ergo est ille Sol qui cognovit occasum suum, cognovit & orientem suum novum: & ideo utroque nunc Discipulis prædicat. Illi modicum non videntur hunc Solem, quia alterum hemispherium, hoc est limbum Patrum, illuminatum abesse post modicum iterum vident eum, quia novis gloriæ radiis resurgens apparuit. Sicut igitur Sol instantis occasus sui forte non terretur, ut suum retardet cursum, nec horas aut momenta producit, ut paulo diutius diem protrahat quasi vitam suam; sed intrepidus ad sepulchrum non cessat contendit, sciens se mox è sepulchro novum cum nova quadam vita, novoque lumine resurrectorum, ita ut Christus Dominus intrepidus vadit ad mortis tumulum, & prædicat se ex sepulchro post modicum cum nova vita & gloria suscitandum. At sicut Phoenix lubenter moritur semetipsum funeras, quia per funus istud renovandum se novit, & natali sine discedit, ut loquitur Terullianus lib. de carnis resurre. ita & idipsum de Christo Domino verum est.

fol. 103.

S Augustinus huac in modum verba Domini interpretatur. Modicum erit, Discipuli mei; & ab hac hora qua vobiscum loquor, usque ad ascensionem meam, & post illud iam non videbitis me mortali, quia vado ad Patrem in celum, morte de victa, claritate & triumpho ascendens: *Nunc clarificatus est Filius hominis, & Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in seculo, & continuo clarificabit eum, Filii autem modicum vobiscum sum. Sed iterum modicum & videbitis me, quia modicum est illud tempus vitæ vestræ mortalis, post quod me perpetuo visuri estis in celis. Immo modicum est totum illud tempus, quod præterit volat sæculum usque ad iudicii diem, post quod me visuri sunt omnes electi.*

Ponderandum ergo hic cum S. Augustino dicitur a v. SS. Patribus, quæ breve sit totum hoc nostrum tempus, quod vobis in idem videretur. Verè merito vocatur: *Modicum* respectu æternitatis, vocatur quoque à S. Ioanne, *Novissimam* hora propterea etiam dicitur: *Mille anni ante oculos tuos tanquam dies, si serra qua præterit, & tanquam consistens in nocte, & tanquam si qua pro nihilo habentur, & eo in anni erunt.* Quæ si dicat: *Mille anni vitæ nostræ, quod præterit in Hierusalem, sunt apud te quasi dies hebreæ, imò sicut quasi una vigilia noctis, quæ tribus sole hæc consistat horis, idemque anni hominum sunt quasi ea quæ pro nihilo habentur.* Unde in hunc locum sic ait S. Hieronymus. Videte quid dicit. *Adam ille propagator nostræ vitæ non genuit triginta quinque annos, Machabæus non quinquaginta quinque. Fæc quod viderit mille, ad eum in aeternitate æternitatis modicum est. Quid enim prodest quod deest, quod finem habet? Et quænam grandis, si prodest, quod in aeternitate non habet? Et quænam modicum, si non habet?*

fol. 103.

Omnis dies nostri defecerunt, Cuccurrit aetas, & dum ignoramus, perimus: hoc ipsum quod loquimur de morte est, & non intelligimus. Anni nostri sicut aranea mediantur. Videte quid dicat: Quomodo aranea mittit, fila, huc illucque discursit, & tenuit tota dies labor quidem grandis, sed effectus nullus; sic & vita hominum huc illucque discursit. Possessiones querimus, & virtutes apparatus, procreamus filios, laboramus, & non intelligimus, quia aranea telam teximus. Audi in eadem sententiam Eububium elephater sic differere: Quid struunt quaerunt sibi? Quid vel mille annos, id est pluraquam primus gener, qui non dicit & triginta annos et accit, ipse vivit? Omnis haec aetas, quia moriendum est, erit tibi velut una dies hesterne elapsa. Quod si humana vita est parvula temporis, & pars brevissima pars aeternitatis, quid eris quicquid unquam, hominum vivit ante oculos Dei? Nam nec dies est, nec mensis, nec annus apud Deum, qui est supra Solem temporis generem. His conformiter loquens S. Augustinus in eum dem locum sic Deum alloquitur: Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesterne quae praeterit, ideo debemus ad refrigerium tuum, ubi sine ulla mutabilitate tuas, ab his praeteritis tibi laboribusque converti. Quoniam quantum liber huic vita longum tempus operetur, mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesterne est qui praeterit, nisi saltem tamquam dies crastinus qui venturae est ita omnia qua temporis sine clauduntur, protransactis habenda sunt.

Itaque quicquid in hoc saeculo est, vetere Modicum est, non solum Tempus, sed etiam quicquid hic Tempore voluitur, Honoris, Voluptates, Opes, Tribulationes, Afflictiones, Dolores. Haec enim omnia sub hoc nomine Modicum, insinuat solent factis in literis.

Vita brevis. 2. Mac. 6. Iacob 4. Ioh. 25.
Honor & ambitio. Iob. 14.
Sap. 11.
Ioh. 40.
Voluptas. Iob. 20.
Iob. 15.

1. Si de vita nostra agitur, vocatur Modicum corruptibilis vita. Et: Quae est vita vestra? Vapor ad Modicum patens, Imo totum tempus saeculi usque ad hunc vocatur Modicum & Momentum. Hinc Deus Sacerdos suos morientes alloquens dicit: Vade populus meus intra cubile tua, claudens ostia super te abscondere modicum ad momentum, donec pertransiat indignatio. Hoc est: ita ad modicum, & Saecula, ad sepulchra vestra, ibi quiescite donec impios puniamus brevi vos suscitavimus, sum, ita die scilicet iudicii.

2. Si agitur de honore & ambitione saeculi, vocatur ad Modicum elevatus, quia mox sequitur allisio: Vade Iob de ambitiosis & superbis sic loquitur: Elevati sunt ad Modicum, & non subsistent, & humilabuntur sicut omnia, & auferentur, & sicut summities siccaram conterentur. Sic totus orbis terrarum cum suis dignitatibus & opibus pretiosis reputatur cum tanquam Momentum statera. Sapienter addit Iob: Et tamquam stilla stitit. Quia modica haec sunt, ut illis toros comparatur etiam.

3. Si de voluptatibus & gaudiis saeculi agitur, & comparatur. Quia de regeus Iob dicit: Gaudium hypocrita ad instar puncti est. Et iterum: Ductum in

bonis dies suos, tenent tympanum, gaudent ad sonitum organo, & in puncto ad inferna descendunt. O modicum punctum, sed infelix! O punctum quod conficitur aeternitas in tormentis. Modicum tamquam in requie dicebat Sapiens. Quasi dicit: Modica illa requies quasi nihil reputata est, & avolans quasi somnium non reperitur.

4. Si agitur de opibus, Modicum quid deputatur, unde & Satan in momento ostendit: Christo omnia regna mundi & gloria eorum. Sic etiam de divitiis male administratis ait Dominus: Qui in modico iniquus est, & in minori iniquus est. Et iterum: Ego serve bone, quia in modico fuisi fidelis, & in maiori iniquus habens super decem civitates. Ideo denique opes huius saeculi rebus modicissimis comparantur, quae a vento dissipantur. Ianugini volantis, pumae gracili quae dissipatur, fumo di sparenti, quibus omnibus significatur nihil in illis stabile esse, nihil diuturnum.

5. Si de afflictionibus & doloribus agitur, etiam illa quae hic patimur, modicum quid dicitur, & ad modicum perdurat. Vnde loquens Dominus Ecclesiae suae in mediis afflictionibus desolat, sic eam consolatur: Ad punctum in Modico dereliquisti, & in miserationibus me agne congregabo te. In momento indignationis abscondi patimur faciem suam de te, & in misericordia sempiterna miseris sum tuis dicit Redemptor tuus Dominus.

Confiderandum ergo frequenter hoc Modicum vite & temporis nostri, terrumque omnium huius saeculi, ut a vanitate ad veritatem, a brevitate ad aeternitatem oculos mentis arto lamus. Nihil magnum nisi aeternum, nullum verum bonum nisi aeternum, nihil, vel de malum nisi aeternum, & ut ait S. Augustinus de civitate dei. Nihil est diuturnum in quo est aliquid extremum. & omnia spacia saeculorum deserta, si aeternitati comparantur, non exigua estimanda sunt, sed nulla. Atque ita per laeta & tristitia omnia parvificando, & ut modica reputando ad beatam aeternitatem consistenter tendendum est. Sed pauci hoc Modicum perfecte intelligunt, rebus temporis huius saeculi tamquam magis dum affectu adhaerent. Et ideo cum discipulis ignoratibus dicitur: Quid est hoc quod dicit nobis Modicum? Nescio nos quid loquitur.

Noverat illud Modicum S. Benedictus, qui teste S. Gregorio 2. dial. c. 35. per orationem elevatus in Deum, De quo immensitatem, vidit sub ea totum mundum instar globi sub uno solis radio collectum, & ante oculos suos adductum. Causam autem reddidit ibidem S. Gregorius: Quia videntem Deum, angustia est omnis creatura. Quamlibet enim parum de luce Creatoris aspexerit, brevis ei fit omne quod creatum est. Lux enim interior quae videtur animam ad se pertrahit, et quam angustia essent omnia in se non moratur. Similiter quae levare voluerit oculos mentis ad aeternitatem Dei, videbit omnia temporalia sub ea collecta modicum quid esse, & instar momenti.

Nouerat etiam istud Medicus, ad aeternitatem animam tollens, B. Thomas Morus Angliae Tyr. ad quem, Aloysia rex ab Henrico octavo Rege Angliae missa fuit in carcerem, ut eius tentaret animum, si forte voluntari & libidini Regis sese accommodaret. Ejulabat illa, suamque & familiariter commemorabat fortunam ex parte dicebat à Rege opes magnas & honores promitti si ei scriberet matris. Cui illi: *Quandiu, o Aloysia dilecta, illa episcopi & honoribus fruamur?* Respondet ipsa: *Facile adhuc ad viginti annos dilectissime mihi mariti. At mox cum incipiam cum indignatione Morus, ait: Vade, o stulta mercatrix vendam annos aeterni celestis felicitatis? Quid sunt viginti anni gaudiorum, ut mihi accersam aeternitatem in dolo nunquam sitendorum? Non ita desipio. Sed malo carcerem & tormenta tota vita sustinere, mortem, que quamlibet acerbum perfero, quam beatam aeternitatem meam prodero. Hæc ipse sapientissimè, & penitentiè.*

Vterius Christus prædicat discipulis non solum mortem suam & resurrectionem, sed etiam tristitiam & fletum inter aduersa multiplicia: *Amen dico vobis, plorabitis & flebitis vos. Multiplex verò fuit ratio tristitiæ & fletus in Apollolis, mundo interim gaudent & eis obstitente.*

Prima ratio in eis tristitiæ, fuit discessio illius in quo omnis eorum spes, omneque solacium situm erat. Quomodo non tristarentur, dum suo priuati: sicut oves in die caliginis dispersæ? Quomodo non tristarentur, sicut milites in eugam acti percusso suo. Duce? Quomodo non tristarentur separato a se Magistro, si verè amantur, Magister & Pater, fletum & lacrymas in morte sua, dum interim Iudæi ipso occiso latuati: Non debebant lugere amicos suos, quamdiu Sponsus cum eis erat. Tum autem cum ablatu est ab eis Sponsus, luctus eis conueniebat.

Vnde dicitur, quod Maria Magdalena vadens nuntiatur hu, qui cum ipso fuerat in gentibus & sentibus.

*Secunda ratio tristitiæ fuit, quia mirebantur à Domino inter medias persecutiones, non solum Iudæorum, sed & Gentilium, vexandi, flagellandi, profribendi, igne, crucibus, gladio interrimendi. Vnde eis à Domino dicitur: *Sicut misit me Pater, ita ego mitto vos. Quasi dicat: Sicut Pater in se me inter pericula & crucis, ut doctrinam meam per mortem & sanguinem confirmarem; ita & ego Eantes ibant, & flebant mitentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione, portantes mactulos suos.**

Si vis videre vnum ex his Angelis pacis fletum, audi S. Paulum: Veritas dico, in Christo non mentum quem ad passum misit. Sic & electos Apostolos tior, testimonium mihi perhibente conscientia mea, Dominus non ad mundi gaudia, sed sicut ipse misit in Spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna est.

est, ad passiones in mundum mittit. Similiter S. Chrysol. Sicut misit me Pater. Non Dominus, sed Pater. Non ad gloriam ad huc cubentis, sed tota diligenti affectu, muto vos ad tolerantiam famis, ad omnia genera pauperum, ad perferenda exercitiole iugum mortis, que omnia charitas utique humanis mentibus imperat, non potest. M. trebantur a Christo sicut lilia in medio spinarum, sicut gemina iustitiæ in medio agri iniquitatis, sicut columba in medio accipitrum, sicut oves & agni in medio luporum, ut ipsimet Dominus eis protelatur. Puto quod Deus nos Apostolos non solum ostendit tamquam mortis destinatus, quia spectaculum factum sumus mundo & Angelis & hominibus. Vique in hanc horam & e urimus, & stimus, & audi sumus, & colaphis cadimur, maledictumur & benedicimur, persequimur & sustinemus, & blasphemamur & obsecramus tamquam purgamenta huius mundi & facti sumus, omnium perissemus, que ad huc. Aa non hæc copiosa leges tristitiæ & doloris, dum eis valedicens dicit Dominus: Omnis qui vos interfectis, arbitrabitur se obsequium prestare Deo.

*Tert a ratio tristitiæ & doloris, dum orbem circumirent legatione fungentes pro Christo, fuit exitus fructus vbi diuini sibi commissi. Angelis pacis amare flebant. Hæc enim sunt pacis Angelis, siue Legati pacem Iudæis & Gentibus annunciantes, illam pacem mundo imperientes quam mundus dare non potest; quia plerique eam non recipiebant, ipsi non sine morore & amaritudine erant, in quos cogebantur excutere puluerem pedum suorum, ut eis præceperat Dominus. In signum scilicet quod frustra pro ipsius tot itinera: tunc que fatigationes suscepissent: in signum quoque quod nihil de terra hominum impiorum quasi maledicta secum effere significarent, nec velle cum eis vlla in re participare, nec puluerem quidem adhaerentem velle retinere; quo simbolo significabant eos esse exccratos, & condemnationi obnoxios. Nam & ille pulvis in aerem idem excutiebatur, ut in caelum quodammodo vindictam clamaret, ac in die iudicii contra tales infideles testis & accusator inturgere: id dicit Dominus, quod excutendus sit ille pulvis in testimonium super illos. Interim non sine tristitia peragebant, commoti compassione super pereuntes: ideo dicitur quod Angelis siue Legati pacis amare flebant, præter cæcitatem illorum, Adde quod Apostoli flebant, ut verbum quod seminabant, rigabant lacrymis, ut fructum produceret ampliorum. Vnde de illis verum est istud: *Eantes ibant, & flebant mitentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione, portantes mactulos suos.**

1. Cor. 4.

3 Quod evangelizandi pacem eorum profecturi S. Hieron. lib. 34. moral. c. 7. Matt. 10.

Lut. 9.

Psal. 125.

Rom. 9.

PARS II. Cur plorantur Apollolis, & iusti adhuc plorant. I. Tristes sunt. Apollolis ab discessum Christi.

Matt. 9.

Marc. 16.

2. Quia mirebantur ad persecutiones.

Iuan. 10.

Rational. Evang.

RRT

& conti.

Et continuo us dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse esse anathema à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelitae. Et iterum: Multi ambulat quos apud vobis dicebam, nunc autem scio dico, inimicos crucis Christi, quorum Eius interior, quorum Deus ventor est. Gloria in confusione ipsorum, qui serena sapiunt.

Sic Jacobus Apollotus cum iam in Hispanias profectus Christo lucrificasset octo solimmodo aut suam animas, ambulabat tristis. Cetera augu- ste circa ripam fluminis, deplorans cecitatem per- entium & rebellum luci Evangelicae. Interim ap- paruit B. Virgo adhuc vivens, & conficit in co- lonna quadam Angelicis manibus illuc deportata, consolataque est Apollotum Christi, iubens sibi etigi ibidem oratorium, & significans eam partem Hispaniae maximè sibi fore devotam, multosque post mortem ipsius fidem suo sanguine rigatam amplexturos fore. Vnde ibi extat adhuc modò Ec- clesia edificata per sanctum Iacobum sub titulo *Nostra Domina de Columa*. Ita habet Traditio Hispaniarum, de qua gravissimi auctores faciunt mentionem.

Ceterum quod Christus dicit: *Amen dico vobis, plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudet, & in vasis aureis Principes, Optimates, Concubi- omnes usque in finem saeculi. Vnde ad verbe dupli- cem esse hominum sortem. Aliqui enim sunt ex parte Dei, & hi scire solent. Alij sunt ex parte mun- di, & hi gaudere vacare sunt soliti. Inter filios Dei, qui de schola Christi sunt tamquam veri discipuli, non fit mentio nisi de mo. tunc ratione, ab- negatione, lachrymis, poenitentia, austeritate, de- spiciis, clavis, & crucifixe proprie voluntatis. Non est haec materia gaudij, sed doloris. Filij vero mundi non loquuntur nisi de recreatio- ne, lusu, aleis, choreis, convivijs, honore, vo- luptate. Idèd hi cum gaudijs suis censentur repro- bati cum saeculo fuerit electi. Hi ridet & exultant in rebus pessimis, ut dicit Sapiens: quia non memora- runt immemores suis, immemores inter epulas exalabatur. Sic planè agitur in hoc mundo. Dum enim homines Principem mundi rum esse cernunt illud: *Prophetarum fulcorum in- vasa virtutis praeparata, bajulis ultatione, suu sic applaudit, ut vocat: Et infelici successu sic libidine, letitiae saeculi sese immergentes cum fortunatu obsequitur, ut in sine perniciem opere oblivione caeli: tunc calculus Dei eorum aume- tur. Convivium suu ab invito propinat dulcis, ut cum inebriati fuerint lethale virus miscet. Mun- dus itaque gaudet & exultat in rebus pessimis, & lamus scribit peccata: tunc divinae castitiae cum illo exultant qui mundi sunt: similesque sunt viae di- ctae micro eorum incumbit vertici, & in illis, qui forte sumentes exterales herbarum succos medijs sceleribus vitam eorum terminat. Sic ve- cum nifi peire dirigit. Habent peccatum in corde tamquam lethalem succum, & nihilomi- nus ridet, & in sua perditione letatur. Hic de- scribitur nimum est istus, quem Sardoniam vocamus. Interim dum mundus gaudet, illi qui de mun- do si huius nominis rationem exposcis, audi do non sunt, solent contristari & dolere super mul- tiplicem. Dicit enim Zenodorus, in insula Sar- doniae moris fuisse, ut filij parentes post annum guem vadit, ad aeternam infelicitatem protu-**

septaagesimum Saturno sacrificarent, non cum ejulari, sed cum gaudio & tripudij. Hi vero, de quibus agimus, non parentes, sed animas suas o- mibus parentibus chariores Satanæ sacrificant, cum tripudio & exultatione. Vltimus dicitur in illa insula Sardonæ nasci herbam Apio micem, quæ & Sardonæ nomen habet. Hæc verò epota vel com- mecta mentem adimit, & deductis labris in iden- tum morem emori tandem cogit, vt Dios. Vtique quasi hæc herba saturati videntur impij, qui cum venenum conceperunt peccati, adhuc ridet mor- ti proximi. Non abimile est quod refert Strabo Geographia in Cambysena aracearum quoddam genus nasci, quod si quem monderit, ad sal- tandum impellit, donec veneni vis cor pervadat, & tunc deum occidit. Virulentus est his araneis vt tripudij indolgeat & gaudijs, donec tandem in bonis ducentes dies suos ad inferna descendunt. Hoc itaque gaudium phreneticorum est, quos plangunt qui sani sunt, dum ipsi in ritum profus cernuntur.

Au non tibi videtur mundus similis aula regali Baltharis? Ibi nihil nisi festiva gaudia, deliciae, voluptates. Ibi laudabantur Divites & argenti, & in vasis aureis Principes, Optimates, Concubi- ne, omnesque invitati bibebant cum genoli plau- su. Interim manus & calamus caelestis scribebat contra pariter decretum mitte, regium caput imperens; Statera que divina in pondere sanctua- rij expendebar eius peccata & scelera. Calculus infillibilis eius annos numerabat, dies & ho- ras suscebat; & Romphaa bis acuta imminet non dum anime & corpore diuisura ea ipsa no- datura. Sic non solum Regem, sed etiam omnes, qui cum eo genio indulgebant, calamus manu- que illa caelestis concinebat. Civitatem, Regno- Recipiente que ruinam intabatetur, dum inter- tum omnes huius rei immemores scilicet gaudi- inter epulas exalabatur. Sic planè agitur in hoc mundo. Dum enim homines Principem mundi autem & argentum quasi Deos colentes cum ex- carnis voluptatibus indulgentes cum- libidine, letitiae saeculi sese immergentes cum- oblivione caeli: tunc calculus Dei eorum aume- tur. Convivium suu ab invito propinat dulcis, ut cum inebriati fuerint lethale virus miscet. Mun- dus itaque gaudet & exultat in rebus pessimis, & lamus scribit peccata: tunc divinae castitiae cum illo exultant qui mundi sunt: similesque sunt viae di- ctae micro eorum incumbit vertici, & in illis, qui forte sumentes exterales herbarum succos medijs sceleribus vitam eorum terminat. Sic ve- cum nifi peire dirigit. Habent peccatum in corde tamquam lethalem succum, & nihilomi- nus ridet, & in sua perditione letatur. Hic de- scribitur nimum est istus, quem Sardoniam vocamus. Interim dum mundus gaudet, illi qui de mun- do si huius nominis rationem exposcis, audi do non sunt, solent contristari & dolere super mul- tiplicem. Dicit enim Zenodorus, in insula Sar- doniae moris fuisse, ut filij parentes post annum guem vadit, ad aeternam infelicitatem protu-

Dioscori- des lib. 6.

Lib. 1.

Exemplum Baltha- ris Ro- gis.

Dan. 5.

De la- lig. cap.

1. R. 2. J.

Ter- 2. Q.

P. Ribad. Et alius in vita S. Jacobi.

Duplex hominum sortis.

Gaudium mundi.

Prov. 2.

Prov. 1.

Quis sit risus Sar- doniae.

Lugent

Lugent propter offensam Dei, quod scilicet mundus ita abrupto furore ad omnem sese abiecit impietatem, nec iudicium Dei, nec sanguinem Christi, nec penas inferni considerans; ita ut verum sit illud: *Dilatavit infernus animam suam.* Et aperuit os suum ab quo ullo termino. Et descendit fortis eius, et popule eius, et sublimis gloria eius ad eum. *Pe qui conjugit inane ad secliam ebrietatem.* Et potantium usque ad vesperam, ut vino astuetis Cythara, et lyras, et tympanum, et vinum in conuitiis vestris, et opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. *Fleunt igitur electi Dei ob triplicem causam.*

Isaia. 5.
Iusti tripli de causa lugent.

1. Ob peccata sua.
2. Aug. 13. confes. cap. 12. 2. Ob aliena peccata.

3. Reg. 16. 2. Reg. 18.
Ierem. 9.
Erat. 3.

Primo, quidem, ob peccata sua quibus aliquando divinam ex infirmitate potuerunt offendere. Sicut quod nihil dignum sit lachrymis nisi peccatum. & ad hunc effectum homini a Deo datus esse. Noverunt eam vim & efficaciam, quod scilicet vel una lacryma ex vera cordis compactione expressa potens sit omnia oblitescere & elucere scelera, in iudicis conspectu prodire, gratiam referre, inferni ignem extinguere, animam iterum candidam reddere. *O felices lacryma penitentium, qui in Dei conspectu posita, quaequid voluit imperant!* O lacryma humilis, tua est potentia, cum regnum. *Tribunal iudicis non veretur accusatoribus silentium imponi non est qui te ad Deum accedere vult, si sola intres, vacua non redibis. Virgini invocabilem, legas omnipotentem, inclinas filium virginis, cavius aperis, fugas diabolum.* Noverunt electi, quod humum oculorum acceptabile sit Deo sacrificium, ut de suis lachrymis dicebat, ideo illud saepe Deo offerunt pro peccatis suis. *Secundo*, fleunt ob aliena peccata, quae per compassionem in se transferunt. Zelo enim gloriae Dei & salutis animarum impulsu dolent animas perire, quas suo sanguine pretiosiores ipsa sapientia iudicavit. Sic lugebat olim Samuel Saul, cui dicit Dominus: *Viquequo tu luges Saul, cum ego protulerim eum?* Sic David Absalonem: *Absalon fili mi, fili mi Absalon, quis mihi det ut moriar pro?* Sic Hieremias lugebat peccata populi sui. *Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lac ymnarum, ut plorem die ac nocte.* Recte dicit S. Gregorius Naz. *Proborum virorum lachrymae peccati sunt diluivium, et mundi piamentum.* Semper enim habet aliquos Deus qui suam vindictam itam teneant, vel placeant, sua & aliorum peccata descondendo quasi Heracliti Christiani.

Sic S. Dominicus frequentissime flebat, dum suo zelo inundantia peccata, & amorem Dei neglectum conculcatumque considerabat. Nec solum lachrymis, sed etiam proprio cruore se singulis noctibus aspergebat ob aliorum peccata, per asperam corporis sui flagellationem. In eius quoque vita legitur de quodam suo Religioso, quod solitus fuerit ob peccata propria continuas lachrymas dare. Adverteosid S. Dominicus, sciens quae peccata ei a Deo remissa, praecipit ut a la-

chymis temperaret, nec ultera fletet propter peccata propria: indulget tamen, si fletu vellet, ut fletet propter aliena. Mirum dictum. Oculi eius qui velut duo lachrymarum fontes effluere solent, iam atidi & siccificati reperiebantur in recordatione propriorum peccatorum: copiose autem exundabant in recordatione peccatorum alienorum. Nempè S. Dominicus praecipiens huic beato viro abstinere à lachrymis pro culpis propriis, impetravit ei donum lachrymarum pro culpis alienis, ut iam Domino posset dicere: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam, inimici scilicet tui.*

Sic etiam B. Iacopus Ordini S. Francisci tanto zelo divinae gloriae & salutis animarum incensus erat, ut continuo cor eius liquefceret, & in lachrymas solveretur. Cum vero hi qui eum iugiter sentem intuebantur causam interrogarent, non aliud respondebat: *Quia amor non amatur.* Non ergo solum Apostolis, sed his etiam viris sanctis dictum erat à Domino: *Amen, amen dico vobis, plorabitis et flebitis vos. Multus gaudetis, vos vero contristabini.*

Tertio, fleunt electi propter elongationem suam à Domino, scientes in valle lachrymarum se degere. In exilij loco, inter fluctus & arumnas, inquietudinem & incertitudinem suam lugent. In persona eorum dicebat Pfalter: *Hec mihi quia incolatus meus prolongatus est, habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea, cum his qui oderunt pacem eram pacificus, cum loquebar illis impugnavant me gratis. Et iterum: Fecerunt mihi lacrymae mea panes die ac nocte dum m dicitur mihi quod tu, ubi est Deus tuus? In figura etiam eorum dicitur de veris filiis Sion: *Super summa Babylonis illic sedimus et fleuimus, dum recordemur tui Sion, etc.* Omnia hic incerta, omnia fluctantia, omnia impaccata in hoc loco Babylonis, sive in loco confusionis, non parum afferunt mororis, his qui ad Deum tendunt & aspirant; his qui suspirant ad locum pacis & securitatis.*

Propterea B. Arnesius continuis se lachrymis conlicebat, vera Heraclitus Christianus. Cum vero causam tot lachrymarum quidem ab eo sciscitaretur, respondit: *Quando memini Esau fuisse reprobum de ventre matris, et Iuda esse discipulum et scelerate Christi excidisse et perisse. Salvatoris quoque diceret: Aram esse ad Caesarem viam: Dentique quadao consilio me ignorare, quid continget anima tandem mea, non possu à lachrymis temperare. Non possum ad hoc securitatis gemendo suspirare.*

Conformiter iam dictis, de electis lachrymas fundentibus, & de causa earum, dicit S. Greg. mor. l. 13. c. 21. Quatuor esse considerationes, quibus viri iustissimi compunctione vehementer afficiuntur. *Prima* est, cum malorum suorum reminiscitur, considerans, ubi sit *Secunda* est, cum iudiciorum Dei sententiam metuens, secum quaerit & considerat ubi erit. *Tertia* est, cum mala vitae praesentis

Pf. 118.

3. Ob elongationem à Domino

Psa. 119.

Psal. 41.

Pf. 136.

Causa quadruplex compunctionis anima iustis, minis

presentis attendens considerat ubi est. *Quarta est*, presentis attendens considerat ubi est. *Quarta est*, presentis attendens considerat ubi est. *Quarta est*, presentis attendens considerat ubi est.

O felices lachrymæ, quæ in gemmas conversæ, radiantem coram conficiunt, cum lacrima semper terrena capiti eorum qui modicum plauerunt imponentur. Adamande ergo sunt lachrymæ, amplereunda est afflictio, quæ æternum parere potest gaudium. Pro æterna requies æternus labor subuenit. *Et æternam felicitatem accepturus, æternas passiones, si sanera deberes: nam et si mille annorum esset, appende mille annos contra æternitatem, quid appendis cum in finem quantumcumque finitur? Decem milia annorum, decies centena milia, et nullum milium quæ finem habent, cum æternitate comparari non possunt. Paucorum dierum est tota vita hominis, etiam si læta daret non miscerentur, quæ plus ac erit et longiora sunt quam dura et idem breuiora et pauciora sunt dura, ut durare possimus. Si ergo per totam vitam suam in laboribus et ærumnis esset homo, in doloribus et in tormentis, in carcere et in plagis, infame Christi, omnibus diebus, hora omnibus per totam vitam suam, pauci dies sunt tota vita hominis: quo labore transacto venit regnum æternum, venit sine fine felicitas, venit æqualitas Angelorum, venit hæc uita Christi, venit coheres Christus, pro quanto labore quantam mercedem accipimus. Explicat ueteris Augustinus, et confirmat quod dixit exemplo militum veteranorum, qui pro partem temporis requie, et quidem incerta tanta sustinere solent. Veterani, inquit, qui laborant in militia, et uersantur inter uulnera tot annos, incipiunt militare à iuuentute, exant, senes: et ut habent paucos dies quietos, senectus sua, quanta dura terrent, quæ stinora, quæ frigora, quos uoles quantas necessitates, quæ uulnera, quæ pericula? Et non attendunt patientes hæc omnia, nisi paucos dies illos quietos, senectus sua, ad quos uerum peruenit, et, nec mercedem, nam et operarius in uinea desce et, nisi attenderes quid accepturus esset. Vilita autem omnia existimabis quæ patens, si attendas quid accipitur: si: tolerabis dolorem, et accipies lætitiarum sempiternarum. Sic ergo uerum est de iustis: Breuis tristitia uestra conuertetur in gaudium, quod nemo uellet à uobis.*

S. Augustinus in 2. 36.

PARTE III. De tristitia et iustitia et ueritate et erenda

Con solario quam suis proponere solet Deus, hæc est: Tristitia uestra conuertetur in gaudium, quod nemo uellet à uobis, nimirum breue ille tempus laboris, afflictionis, tristitiae, terminum autem illius esse lætitiarum nunquam finiendam. Sic Propheta in antiquo Testamento solebat eximulare & animare electos existentes in angustijs & tribulationibus. Sic etiam Apostoli soliti sunt in nouo, et exemplum secuti Domini sui, promissionem que eius se non auertere. Si testimonium cupis ex antiquis Prophetis audi: Huiusmodi consolabitur Dominus Sion, et conolabitur omnes ruinas eius, et ponet desertum eius quasi delicias, et solitudinem eius quasi hortum Domini, gaudium et lætitiarum in uententur in ea, gratiarum actio et uox laudis. Nunc qui redempti sunt à Domino reuertentur, et ueniunt in Sion laudantes, et lætitiarum sempiternarum super capita eorum, gaudium et lætitiarum tenebunt, fugiet dolor et gemitus. Obluioni tradita sunt angustia priores, gaudium et exultationem, et populum eius gaudium. Si testimonium cupis ex noui Testamenti libris, audi Apostolum: Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Momentaneum hoc est, et leue tribulationis nostra æternam gloriam pondus operatur in nobis. Audi et S. Petrum: In quo exultabitis, modicum nunc si oportet contristari in varijs tentationibus. Ecce modicum ecce tristitia, de qua agit Dominus, pro modico tristitia promittens gaudium, quod nemo potest tollere, quod ipsum Petrus ex parte Domini iure promittit. Audi denique S. Ioannem antiquus Prophetis, item & Coepostolus Iulius Paulo & Petro: ac denique ipsi Christo consonantem, conformiter que loquentem: Absterget Deus omnem lachrymam ab oculis Sanctorum, et mors ultra non erit, neque luctus, neque dolor erit ultra, quæ prima abierunt. Sic uerum est illud:

Isaia 53.

Isaia 65.

Rom. 8.

1. Cor. 4.

1. Petri. 1.

Apost. 22.

Nascimur in lachrymæ, lachrymæ quoque uita mada sit. Et uitam uisum linquimus in lachrymæ. Mors multas hominum lachrymas absterget: at omnes. Omnibus electis ipse Deus lachrymas. O felices lachrymæ, quæ absterget benigna manus Redemptoris, inquit S. Bernardus, & beati oculi, qui in talibus liquefieri scriptis elegerunt: Ego, ego conlabor uos, ait Dominus cum emphasi.

Exemplo autem puerperæ suam difformem confirmat Christus: Mulier cum parit, tristitiam habet, quia uenit hora eius: cum autem peperit, non meruit pressura propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Acris simum est & uehemens dolor parturientis, sed non est diuturnus: ordinari enim per aliquot tantum durat horas. Operaret quidem mulier potius filio sine illo dolore, sed scit lententiam condemnationis prolatam: In dolore paries filios: ideoque si gaudium cupit de filio, prius dolores sustineat necesse est, quia uenit hora eius, tempus se paritur, hora doloris & cruciatibus. At postmodum gaudij magnitudo succedens ita superat cruciatum, ut illud non solum mitiget & tollat, sed etiam quodammodo eius memoriam auferat: illudque gaudium non breue est, sicut

Gen. 3. Quomodo dolores in parturitione sunt. Et Ecclesiastice sunt quasi parturientia. sicut

Nascimur in lachrymæ, lachrymæ quoque uita mada sit. Et uitam uisum linquimus in lachrymæ. Mors multas hominum lachrymas absterget: at omnes. Omnibus electis ipse Deus lachrymas. O felices lachrymæ, quæ absterget benigna manus Redemptoris, inquit S. Bernardus, & beati oculi, qui in talibus liquefieri scriptis elegerunt: Ego, ego conlabor uos, ait Dominus cum emphasi.

Sicut dolor fuit, sed diuturnum est, maxime si filius natus sit, qui speratur parentibus fore auxilio; voluptati glorie. Similiter ergo & iusti variis afflictionibus concussi, inftar parturientium graves dolores patiuntur. Et quidem optarent parum felicem aeternitatis sine tam vehementi afflictione. fuita fieri possent, sed sciunt ita decrevit esse a Deo, & hanc esse herem suam quae praeterit non potest fortique animo illam sustinent, scientes brevi finitendam esse fructumque & gaudium maximum inde consequenturam, qui oblivioni daturus est angustias priores. Sic possunt idem dicere quod Ioseph filio suo primogenito imponens nomen Manasse, id est oblivio: Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum.

Gen. 41. Non insolitum est in sacris litteris, ut iustorum dolores, & Ecclesiae totius, comparentur dolori parturientium. Vnde dicitur fidelis: Sicut quae concipit cum appropinquavit ad partum dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus & facturi Domine. Coepimus & quasi parturimus & peperimus spiritum salutis. Sic & in Apocal. mentio fit mulieris coronatae duodecim stellis, sole amicta, lunamque sub pedibus habentis, quae in utero habens clamabat parturientis, & cruciabat ut pareret. Peperit autem filium masculinum, cui insidiabatur draco; ille autem raptus est ad Deum & ad thronum eius. Certè primitivam Ecclesiam rectè designari ibi dixeris cum nonnullis interpretibus, quae coronata duodecim Apostolis tanquam stellis, & lunae quodam divino vestita, res sublucet, variabiles, & fluxas conculebat; cuius partus est Christus per Resurrectionem novo quodam modo genitus, & post illam generationem ad Deum Deique thronum per Ascensionem mox raptus. Illam autem cum cruciati suo & Apostolorum generasse censetur, quia nonnulli mago eorum cum dolore ad Resurrectionem pervenit Christus. Partus etiam eius est Christus in suis membris, hoc est in primis suis fidelibus, quos Ecclesia primitus magno cruciata inter persecutiones emixa est, quibus & constantio infideliatus est demon. Draco antiquus. Nonnulli etiam intelligunt hanc Mulierem, hoc est, Ecclesiam primitivam, ideo dici sole amicta, quia divinitate Christi quasi communita fuerit & protecta, lunara vero sub pedibus habuisse, quia eius humanitate fultita fuerit, & sustentata, quae per lunam intelligitur, sicut divinitas per solem. Luna ergo haec sub pedibus est, non ut conculetur, sed ut sustentet & fultiat Ecclesiam, tanquam basis & fundamentum cui innititur. Proponitur utique, ipsa hic tanquam parturientis ideoque quasi mystica luna auxilio adjuvata. Nam & Gentiles ad lunam fecunditatem respicientes, illum in partu implorare solebant; & quasi obsecrarent eam, ut illam lunam Lucinam, appellabant. Quia ergo primitiva Ecclesia partus meritis humanitatis Christi fovebatur & inrite

baatur, ideo forte inducitur mystica Luna ipsam super se sustinens parturientem, & contactu suo ac virtute adjuvans ut felix sit partus. Et sicut Sol & Luna ad rerum sublunarium & naturalium generationem concurrunt, ita ut nihil videatur prodacere Sol per se solus, nisi cum luna sociatus, ideo enim & luna dicta est a praefatis Romanis, Genetrix orbis: ita & generatio spiritualis non fit solum virtute Solis, sive virtute Divinitatis; sed etiam cõsensu Luna, hoc est ex ventis & virtute humanitatis Christi, à qua omnis nostra gratia iustificationis, omnisque Ecclesiae partus dependet. Cruciat ut ergo ut pariat, in mediis persecutionibus Ecclesia, sed non deseritur, immò vero adjuvatur, ut felix sit eius partus & divinae tandem coloris gloriae.

Non dissimilis est Rachaeli ideo in Scriptura nominatae. Haec ita in partu doloribus exercitata fuit, ut filium suum, Benoni, hoc est, Filium doloris appellandum existimaverit; Egredivente anima, & imminente iam morte, vocavit nomen filii sui Benoni, hoc est filius doloris mei. Sed pater vocavit eum Benjamin, hoc est, filium dexterae, sive filium roboris & felicitatis, quia apud Hebraeos dextera symbolum est fortitudinis & felicitatis. Sic nimirum & Ecclesia viros sustinuit cruciatos, in mediis persecutionibus primos suos edens partus; ita ut merito filios suos nominandos censuerit sicut Rachel Benoni, hoc est filios doloris, sed Pater caelestis eis hoc nomen commutari mox voluit, & Benjaminos vocavit. hoc est filios dexterae & gaudii. Hoc significat Christus, Dominus Apostolis suis, in illis Ecclesiam suam instruens: Vos contristabimini, sed tristitia vestra convertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitia habet, cum autè peperit, iam non meminit pressurae propter gaudium. Et vos qui nunc qui rem tristitiam habetis, iterum autem ut rebo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollat à vobis.

Gaudium porto istud quod hic Dominus promittit inchoatur in hac vita, complectur autem in aeterna & beata vita. Gaudium quod iustis in hac vita habent, consistit in conscientiae securitate & pace, vocaturque ab Apostolo Gaudium & Pax in spiritu sancto. Est autem gaudium illud solidum, & situm intus in corde, potens dulcorare amaritudinem tribulationis omnis, quae homo extenuis affigitur in corpore. Illud gaudium nemo potest tollere à nobis, nisi ipsi nos illud deserere voluerimus per peccatum. est enim gaudium internum & verum à veritate, de veritate, in in veritate; à Deo veniens in Deo consistens, in Deum tendens, in quo solo scilicet est gaudium, extra quem omne gaudium est stolidum. Signatum est spiritus per nos lumen vultus tui Domine, didisti latitiam in corde meo. Non est foris querenda latitiam, sed intus ubi signatum est lumen Dei super nos, in interiore hominis, Latitiam quarunt omnes, pauci inveniunt, quia non ubi est, ubi quarunt. Avari in divitijs, superbi in honoribus & gloria saeculi, sensualiter

baatur, ideo forte inducitur mystica Luna ipsam super se sustinens parturientem, & contactu suo ac virtute adjuvans ut felix sit partus. Et sicut Sol & Luna ad rerum sublunarium & naturalium generationem concurrunt, ita ut nihil videatur prodacere Sol per se solus, nisi cum luna sociatus, ideo enim & luna dicta est a praefatis Romanis, Genetrix orbis: ita & generatio spiritualis non fit solum virtute Solis, sive virtute Divinitatis; sed etiam cõsensu Luna, hoc est ex ventis & virtute humanitatis Christi, à qua omnis nostra gratia iustificationis, omnisque Ecclesiae partus dependet. Cruciat ut ergo ut pariat, in mediis persecutionibus Ecclesia, sed non deseritur, immò vero adjuvatur, ut felix sit eius partus & divinae tandem coloris gloriae.

Non dissimilis est Rachaeli ideo in Scriptura nominatae. Haec ita in partu doloribus exercitata fuit, ut filium suum, Benoni, hoc est, Filium doloris appellandum existimaverit; Egredivente anima, & imminente iam morte, vocavit nomen filii sui Benoni, hoc est filius doloris mei. Sed pater vocavit eum Benjamin, hoc est, filium dexterae, sive filium roboris & felicitatis, quia apud Hebraeos dextera symbolum est fortitudinis & felicitatis. Sic nimirum & Ecclesia viros sustinuit cruciatos, in mediis persecutionibus primos suos edens partus; ita ut merito filios suos nominandos censuerit sicut Rachel Benoni, hoc est filios doloris, sed Pater caelestis eis hoc nomen commutari mox voluit, & Benjaminos vocavit. hoc est filios dexterae & gaudii. Hoc significat Christus, Dominus Apostolis suis, in illis Ecclesiam suam instruens: Vos contristabimini, sed tristitia vestra convertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitia habet, cum autè peperit, iam non meminit pressurae propter gaudium. Et vos qui nunc qui rem tristitiam habetis, iterum autem ut rebo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollat à vobis.

Gaudium porto istud quod hic Dominus promittit inchoatur in hac vita, complectur autem in aeterna & beata vita. Gaudium quod iustis in hac vita habent, consistit in conscientiae securitate & pace, vocaturque ab Apostolo Gaudium & Pax in spiritu sancto. Est autem gaudium illud solidum, & situm intus in corde, potens dulcorare amaritudinem tribulationis omnis, quae homo extenuis affigitur in corpore. Illud gaudium nemo potest tollere à nobis, nisi ipsi nos illud deserere voluerimus per peccatum. est enim gaudium internum & verum à veritate, de veritate, in in veritate; à Deo veniens in Deo consistens, in Deum tendens, in quo solo scilicet est gaudium, extra quem omne gaudium est stolidum. Signatum est spiritus per nos lumen vultus tui Domine, didisti latitiam in corde meo. Non est foris querenda latitiam, sed intus ubi signatum est lumen Dei super nos, in interiore hominis, Latitiam quarunt omnes, pauci inveniunt, quia non ubi est, ubi quarunt. Avari in divitijs, superbi in honoribus & gloria saeculi, sensualiter

Iusti filii dolorum sunt.

Gen. 35.

Innotuit gaudium innotuit.

S. Augustinus Psal. 4.

Et in de-

Augustinus Psal. 36.

in modo orum Ecclesiae

Aliter in Apoc.

in deliciis, illud minime inveniunt, quia in nullo istorum versatur verum gaudium. Vbi ergo illud in corde recto. Audi & ipsum Senecam, qui & hoc vidit saltem per umbram, dum ad Lucilium sic scribit: *Nolo tibi tanquam deesse laetitiam, volo illam tibi domi nasci: nascetur, si modo intra tempus sit. Cetera hilaritates non implent pectus, sed frontem rer: tunc: leues sunt nisi tu foris iudicas, illum gaudere qui videt: animus debet esse iacens. Et fides, et super omnia erectus. Gaudium quod in istis extentionibus honoribus, opibus, voluptate consistit, non consistit, sed facile effluit: facile tollitur a nobis, quia & illa effluunt: facile tolluntur a nobis. Sed neque purum est gaudium quod ex illis elicere potest mundus; est enim faece mixtum imo & felle, amaritudine scilicet peccati, conscientiae remorsu, mentis inquietudine & sollicitudine, mortis timore, amaro sine. Surgant omnes homines totius mundi, & edicant nobis, an verè reperierint in hac vita iustitiam sine tristitia, suavitatem sine amaritudine, quietem sine timore, voluptatem sine morsu, prosperitatem sine aliqua infelicitate & adversitate; Si verum dicere voluerint, nullae eis rosae sine spinis, nullum mel sine mixtione amaritudinis, nullum vinum sine turbulentia facis. Quod si id modò non adveniunt ob infectum palatum, serò tandem aproficiant; & faciei cogentur serid. Hoc agnoscit tandem Salomon post omnigenas voluptates, & inclamare cogitur: *Vidi cuncta quae sunt sub sole, & ecce uniuersa vanitas & afflictio spiritus. Resu reputauit errorem, & gaudium dixit: Cur frustra deciperis. Nempè saeculum hoc cum sua laetitia, hederæ Ioanæ est cum sua umbra: hominem decipit, dum citò decidit, rodentate verime, vento ustulante Saeculum hoc cum sua laetitia frutex est cum flore vanitatis, qui mane efflorescit, vespere arefcit: Va flori decidenti, va coronæ quæ concutitur, sicut temporaneum ante maturitatem autumnii. Saeculū hoc cum sua laetitia fluuius est, & Tygris nominari, hoc est potest *Lata velocitas, aut Velox Laetitia*. Transiens eius fluctus, manet luctus. Aque eius ad tempus suaves sunt, sed postmodum amaræ sunt. Inspiciens est, & gustu carens qui potest eas amare.**

Itaque, hi solum gaudia habent solidum, quod nemo tollere potest ab illis, qui recti sunt corde, quia per puritatem cordis sicut Christus in eis habet, & pax in spiritu sancto, sicque Deum vident intus, & videntur ab eo, & in hoc consistit laetitia vera. Vnde Propheta: *Quam bonus Israel Deus, his qui recti sunt corde!* Et iterum: *Rectis corde laetitia.* Vbi cor rectum, ibi gaudium correctum, hoc est purum ab omni faece, tersum ab omni sorde. Nec aduersitas ingruens tribulationis aut persecutionis illud tollere valet, nec timor ullus. Hac de re sic quandoque Iulianus.

Vide Deo laetis, poterit contemere luctum.
Rectus vivit Deo, tunc quoque laetis eris.

Conscientia mens recti laetis est. Habet undiq; scutum. Cumq; solo premitur, cum premis que salo. Mens recta erecta manet, licet acta procellis. Nulla animos frangit, nulla ruina feret. Sed velut alios Mons suæta ridet et undat. Sic fiat et in mentis Mens bene firma malis. Rectu corde Deus laetis est, spes, Gloria, Virtus, Vita et amor cordis. Plus parat Omne bonum. Rectis corde Deus bonus est, est ultima Merces. Sic opto ut possis vivere, sicque mori.

Concludo igitur cum Apollolo Iacobo, & dico: *Omne gaudium existimate fratres, cum in variast. Iacob. 11. rationis in i. letitia, sive in variis tribulationes & afflictiones. Non sicut urget calamitas, intus non extinguit illa gaudium; non gaudium huius saeculi, sed gaudium & spem in Deo. Tribulatio enim auellit ab hoc saeculo, eiusque amore illecebris, facitque ne vitam pro Patria diligamus, ut loquitur S. Gregorius, ideoque gaudium debet esse coniuncta. Signum est salutis & praedestinationis Dei, Christi quoque Dei Filio nos assimilat, ideoque à Filij Dei est fortiter amplectenda, & generosa ferenda. Denique illa modica est, & modico durat tempore, & tenentem autem parit gloriae; ergo non est repudianda. In illa exultate iusti, & gloriamini omnes recti corde. Si exultant terrigenae in flore vanitatis, exultate vos & Cœlestis in spe Eternitatis. Si exultant illi in fulgente purpura & byllo, exultate vos in Deo veri gaudij abyssu. Si exultant illi in opibus & bonis, exultate vos in operibus bonis. Si exultant illi in flagitijs & vitijs, exultate vos in Domino, & veris eius divitijs. Tandem repudiato mundi gaudio, ad æterna illud pertingeris gaudium, de quo hic Dominus: *Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollat a vobis.**

Da Domine, ut Modicum, de quo loqueris, non ignoremus, modicumque vanitatis, voluptatis, honoris, concupiscentiae labentis contemnamus propter Te, propter tuam Veritatem & Eternitatem, ad quam aspiramus. Fac & Modicum temporis quod dedisti nobis, non nobis, sed procuranda gloriae tuae impendamus, & illud quandoque in luctu, propter peccata nostra, propter peccata aliena, propter misericordiam, exilium, & fluctus quos patimur in Babylone transigamus. Da denique ut repudiata saeculi laetitia, in vero & solido conscientiae gaudio tibi seruiamus, donec ad perennans illud gaudium pertingamus, in quo facie ad faciem videbimus te, amabimus te, laudabimus te, gaudebimus de te, & gaudium nostrum nemo tollat a nobis.

Ecc. 1. c. 2.
Eccl. 2.
Isa. 28.
Boli inssi verum gaudium habent.
Psal. 72.
Psal. 96.

Iacob. 11.

Lect. 8. tripartim.

PARS I. Quomodo coaso.

DOMINICA IV. POST PASCHA.
Expulsi vobis ut ego undam, si enim non abiero, Pa- raelius non veniet ad vos. Ioan. 10.

Tempus afflictionis, cum aduersa nobis imminuit, tempus est quo maxime egemus

dedit: tempus est revertar ad eum qui misit me. vt oporabilis potest contingere illi, qui mundum velin- & illius promissia me complentur & in vobis: quis vs Deo seruas, quam per mortem illam perfectam & hoc gigni expe dit vobis, ideoque trititiam le- dejerere, & ad Patrem ire. Deserenda est hac vita, vt nire ex eo capite dicitur.

Exempla Sanctoru in morte sua iucis conolan- tium.

Sic & Viri sancti Christum Dominum imitati, ex hoc mundo evocati discipulos suos & filios spiri- rituales consolabantur, exponendo fructuolum etiam eis fore discessum, quod ad Patrem reverten- tur negotium salutis eorum haud oblivioni tra- dituri.

Sic S. Petrus fidelibus scribit: Certus sum quod velox est depositio tabernaculi mei, secundam quod & Dominus noster IESVS Christus significavit mihi. Dabo autem operam, & frequenter habere vos post obitum meum, vt horum memoriam faciatis. Quali dicat: Ecce iam breui ad mortem vado, vt crucifi- gar, & ex hoc tabernaculo corporis, milita iam completo cursu, evolet anima mea ad domum non manufactam aeternam in caelis. Interim sin- gulorum vestrum, quasi ovium meorum per sin- gulos dies curam geram, non solum in vita, sed etiam post mortem. Habebique vos in mente & me- moria mea, apud Deum pro vobis orabo, velti- que salutis negotium agam, obsecrans vt horum monitorum memoriam vobis reficet. Sic prode- rit vobis non solum commonitio mea in vita ad solatium & stimulum; sed & mo s vobis proderit ad exemplum, & oratio mea post mortem ad gra- tiam impetrandam, vt deducatis monita mea ad effectum.

S. Barla- am Damas- cenus in Barla- am & Iosaphat c. 30.

Sic Barlaam moriturus Iosaphat Regem, quem in eremum duxerat, & in vita spirituali instrue- rat, his verbis alloquitur, & subtiliter consola- tur: Nunc fili, quandoquidem meriti mea tempus inestas, atque collectanea est mihi aequali ea cupi- dius qua vt cum Christo essem, semper me tenuit, iam exploratur, tu quidem corpus meum terre conde pulve- risque pulverem reddo. Post hoc autem ipse ip hoc loco habe, susceptum spirituale vita genus persequens, meaque tenuitate memoriam retinens. Tu vero fili, neque laborem meruas, neque ad tempora longitudi- nem, & insidias de monis elapsus spai, sed semper ea, qua a tergo sunt, oblitiscens, acque ad ea qua a fron- te sunt, te ipsum extendens, ad destinatum persequere brauium superna vocatjonis Dei in Christo IESV.

S. Athan- in vita Antony.

Non absimiliter S. Antonius dicebat iam mortu- rus suis discipulis: Ego qui tem spoli, seculum elo- qua Scripturarum Patrum gradier vitam, iam enim Dominus me in vltat, iam cupio videre caelstia. Sed vos o vlticera mea admoneo, ne tanti spoporis laborem repente perdatu, sed cupra voluntati, fortitudo iuc- crescat. An non hi tibi videatur cun. Christo Do- mino dicere: Vado ad eum qui misit me. Item: Tem- pus est vt revertar ad Patrem.

Sic denique S. Dominicus cum se morti appro- pinquare sciret, convocatis fratribus suae discipli- nae alumnis dixit: O fratres & filij mei, ego semper corde & animo vos gestu, & in perpetuum geram. Non ergo contristemini, si a vobis iam discedo; quia nihil suae salutis nostrae speciali ratione cooperarentur:

PARS III Cur non nisi post diciturum Christi Spir. Sa- ra ven- surus.

Joan. 7.

Joel. 2.

S. Spiritu- misto de- buit dif- ferri.

Pater

*Patermittendo Filium, & per illum nos ad se rathendo. Filium deoendo, patiendo, redimendo: Spiritus sanctus consolando, illuminando, perficiendo. Sic magnum opus erat ipsa hominum salus, cui Pater potentiam suam impendere voluit; Filium sapientiam, vitam, sanguinem; Spiritus sanctus virtutem etiam suam & omnia dona. O magna divinitas hominis, ad cuius creationem rota Trinitas concurrebat voluit quodam consilij praeuente sententia. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* O magna dignitas hominis, ad cuius refectionem & perfectionem ipsa eadem Trinitas specialitèr voluit se impendere! O magna dilectio Patris, qui se dilexit mundum, ut non solum filium suum unigenitum daret, filium suus & cordis sui, sed etiam postmodum Spiritum sanctum suum mitteret, ipsum Amorem suum & Deum amoris! Quid aliud quam totum amorem reperiunde amori tanto deberemus?*

Secunda ratio, cur differri debebat hæc Spiritus missio usque post Passionem & Resurrectionem, & Ascensionem Christi, fuit quia Spiritus eximia illa plenitudo non nisi reconciliatus per Christi Passionem danda erat. Sanguinis iam lavacro purgatis conveniebat talis donorum coelestium perfectio. Nec tantà gratiâ et embra Christi ad ornanda erant, nisi iam capite glorificato. Hoc ergo est quod dicitur *Spiritus nondum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.* Ipse debebat sedens ad dexteram Patris Spiritum sanctum cum Patre mittere, ut sciretur procedere ab utroque. Ipse debebat ascendens Patri valentia & pretium perolulum redemptionis offerre, ut iam efficacissimè posset Patrem rogare, nec ille alium Paraclitum posset delegare, prout dixerat: *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis.* Denique ipse debebat coram Patre primitias terræ inferre, & quasi liba quadam humanae naturæ in Ascensione exhibere, ut terra dante fructum suum, iam cæli etiam non negarent suum, dona scilicet illa Spiritus sancti copiosissima, pretiosissima.

In figura huius rei Eliaz licet diu conversatus cum Magistro suo Elia, nunquam tamen petiit spiritum duplicem, nisi cum iam scivisset illum debere in caelum conscendere. Sic amicum & Apostolum non erant Spiritum illum plenitudinis accepturi præfente Magistro suo, sed illum è caelo post ascensum dimissurus erat cum pallio.

Item, non debuit pluvia descendere super artem terram, ob clausam jam triennio caelum tempore Eliaz, nisi prius puer Eliaz circa mare respiceret, videret nubeculam parvam, quasi vestigium hominis, ascendentem de mari, quam secuta est nubes, ventus, & pluvia grandis. Hæc nempe nubecula habens vestigium quasi hominis, ascendens de mari Christum designabat de mari huius sæculi ascendentem, & mox Spiritus sancti gratiam copiosissimè effundentem. Non erant distillaturæ caeli pluviam illam voluntariam, quam segregavit

Rational, Evangel.

Deus hereditariæ suæ nisi à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel.
 Tertiam rationem offert S. Augustinus, quia Apostoli nimirum inhererant corporali præsentia Christi, & ipsum diligebant more & amore nimis humano. Conveniebat ergo ut eis subtraheretur ipsius præsentia corporalis, & sic magis idonei fierent & capaces plenitudinis Spiritus sancti, amore illo terreno & corpore transeunte in amorem plane spirituale. Illo enim abente iam non ita humanitati inhereret ut prius, sed ad divinitatem eius considerandam transeunt: nec iam amplius regnum aliquod temporale sperant, sicut sperabant filij Zebedæi, & duo illicentes in limas, sed agnoscunt fore spirituale, hic per gratiam, postmodum per gloriam. Unde S. Leo scribit de Ascensione Domini: *Beati Apostoli tantum de Ascensione Domini profecerunt, ut quicquid illis intulerat metum, verteteretur in gaudium. Totam enim contemplationem animi in divinitatem ad Patris dexteram confidentes exerebant, nec iam corporeæ visionis tangebantur obiectis, quo minus in videndum mentis intenderent, quod nec à Patre descendendo asserat, nec à diis cupiens ascendendo discesserat. Tunc Filius hominis Dei Filius excellentissimus saceratus, innovatus, cum in Paterna Magnitudine gloriam se recepit, & ineffabili modo caput divinitate esse præsentatur, qui factus est humanitate longinquior hæc S. Leo. Propter hoc igitur etiam expediebat Christum tuam subtrahere præsentiam, ut dum non amplius à discipulis tangitur manu carnis perfectius ab eis tangi possit manu mentis, pollutaque eicere cum Apostolo ista que ex hoc nos neminem cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc iam no nostimus. Quasi dicitur: Si aliquando Christo adhæsimus secundum carnalem & humanum affectum, quomodo amicum amice adhereret; sed jam non ita, quia affectus humanus & corporalis in divinum & spirituale plane est commotus. Hoc ipsum patet S. Leo Christum voluisse significare, commutandum scilicet corporalem illum affectum in spirituale, dum Magdalene ad se accedenti dixit: *Noli me tangere.* Dicit enim eam gessisse typum Ecclesie, que jam non amplius contactu corporali ad Christum arat perventura, sed contactu spirituali, per fidem scilicet perfectam. Audi verba S. Leonis: *Post Ascensionem ad æqualem Patri Filium caput errator fides gressu mentis accedere & contrerastatione in Christo corporea subsistat, qua Patre minor est, non egere: quoniam glorificati corporis manente natura, et fides crediturum vocatur, ubi non carnali manu, sed spirituali intellectu per genitoris unigenitus tangitur. Addidit postmodum de Magdalena à Christi contactu repulla: *Et nunc post resurrectionem Magdalene per personam Ecclesie gerenti dicit: Noli me tangere, non iam ascendit ad Patrem: hoc est, Nolo ut ad me corporaliter venias & sensu carnis agnoscas: ad sublimiora te disfero, maiora tibi preparo: cum ad Patrem ascendero, tum me perfectius verumque palpabis, apprehensa.***

Matt. 28. Luc. 24.

1. Cor.

355

hensura quod non tangit, & creditura quod non potestis venire modo. Quidni conturbentur visceres, turbetur affectus, haesitaret animus, haerere.

*Affectus
Apost. in
praesentia
Christi
non fuit
illicitus
sed imper
fectus.*

Hic potest adverte cum SS. Patribus, quod licet et valens, paveret auditus, nec omnino aequa affectus ille quem Apostoli habebant erga Christum & eius praesentiam non fuerit illicitus, quia tamen imperfectus erat, cum eo non ita se communi-
casset, ut inquit, quia non fuerit illis, qui tamen imperfectus erat, cum eo non ita se communi-
casset, ut inquit, quia non fuerit illis, qui tamen imperfectus erat, cum eo non ita se communi-

Paracleti praesentia Christi? An habitaculum cupiunt praeparare, omni se terrenarum rerum affectu debere exuere, Non comparati sunt se terrena consolatio & caelestis, farina ante potuit? Quid est ergo, Nisi abiero, Paracletus
Egypti Manna, balsamum spiritus & spiritus non venit? Nisi abiero, Paracletus non venit, amor Dei & amor seculi. Sicut oportet aspectibus, spiritualis gratia plenitudinem oculum necesse est, ubi vasa vacua desunt, vasa autem cupata mens non admittit, non recipit animus, cordis nostri vacua non sunt, ubi illis se ingerit, & non capit affectus. Quid vobis videtur fratres? Si illa preoccupat amor mundi: Ergo necesse est, ut haec ita sunt, quis de cetero audeat illecebris deditur

1. Cor. 2. 8.

terrenis desideris animus delectatio sancta delicias, genitrix in peccatis, afflicta peccatis, illa; nec misere passus vera vana, aeterna caducis, lum pariter expectare Paracletum? Audeat ne, in-
spiritalia corporalibus. Summa imis, ut pariter sapientiam, qui huic semper fuerit in hinc inhaeret, qui
Bernardus Hinc non mirum quod pauca Spiritus supernae visitationis consolationem, illam sperare
divini suavitate & consolationes experiantur, gratiam Spiritus vehementer, quam ac cum ipsa
de quibus facis in litteris audiunt fieri mentio, quidem verbi carne Apostoli percipere poterunt.
nem; nempe id ideo contingit, quia pauci corpus, Haec tenet Bernardus discretè & clare ad nostram in-
rum habent ab humana & terrena affectione: Iustici- structionem & correctionem, qui non solum am-
adhuc adherent & ubi, cupiditati honorem, rem carnis & mundi honestum, sed etiam quando-
vel commodi terreni, commoditatibus corporis que amorem immundum sectantur, & in carne &
in cibo, potu, vel alijs solatijs terrenis. Attamen di- languine volutur, & tamen Spiritum sanctum
cit Propheta: Quomodo docet Dominus scientiam, participare velle videtur.

Et quae intelligere faciet auditum. Ab lactura à lacte- huiusmodi, si capaces esse volumus perfecti amo-
anulsi solatijs terrenis. Quali dicat: Deus sicut do- nis Dei, Evacuamus corda nostra, noster oleum
cere veram sapientiam, eos qui assiduis impet- gant quod amat vasa vacua sicut oleum Propit-
fecta & carnalis vita, quasi à dilectis potentibus, ve- ta. Quando magis vacui erimus ab imperfecto a-
lue iam viri effecti, capaces sunt solidi cibi, super- more, tanto certius accipiemus Spiritum in pleni-
nae scientiae & sapientiae, gratiaque divina, parati tudine. Non foveamus carnem, si hanc Spiritum
propter illam sustineat tribulationem & tribula- optamus participare: non inhiemus terrenis, si co-
tionem, amore solido & forti. Elegante hoc am- lest à dona volumus expectare. Ab lactura à lacte-
plificat S. Bernardus exemplo Apostolorum ex hoc a vellamus ab uberibus, si solidi cibi capaces volu-
Evangeliis verbis: Beati si quidem oculi qui vi- mus esse, & Discipuli vere & aeternae Sapientiae. Sed
debunt Dominum M. uel istas in carne praesentem, cheuiparum hanc intelligimus, quia sumus anima-
auctorem universitatis inter homines conversan- les, sensuales, carnales, mundani, terreni, & ideo stu-
tem, virtutibus confusantem, infirmos curan- mus insipientes & inspidi. Naturae dictum & a-
tem, mortuos suscitantem, demoniis imperantem, morem sequimur, ideo Spiritus dictum vix possu-
& potentem similem hominibus, conferentem; mus sequi, aut eius amore inflammati. Nec intelli-
mitem & humilem corde, benignum, affibiri- lem, misericordiae visceribus affluentem. Agnum
tem, misericordiae visceribus affluentem. Agnum gere volumus clamantem Apostolum: Fratres de-
Dei peccatum non haberem, & omnium peccata- ditores sumus carni, non ut secundum carnem vivamus
portantem. Beata aures quae verba vite ab ipsius. Si enim secundum carnem viseritis, moriemini
incarnati Verbi ore percipere merebantur, quibus si autem Spiritus factus carnis mortificaveritis, vivetis.
eas irabat. Visgerit qui est in sinu Patris, & Spiritus enim Spiritus Dei agitur, hi sunt filii Dei.
nota faciebat quae cum quae audisset à Patre, ut flu- Ex hoc, obsecro Domine Iesu, à nobis Spiritum
enta doctrinae caelestis ab ipsius vinitatis purissimo mundi praesentiam carnis, affectum terra, ut cor-
fonte haurirent, universis postmodum gentibus de evacuato à vanitate accipiamus Spiritum veri-
propinanda, in óculo tauda Quid mirum fratres, tatis, Spiritum gratiae, Spiritum vitae, & agnosca-
& implebat tristitia eorum, cum ab eis se pro- mus verus filij Dei, non secundum carnem ambulau-
nunciaret. num, & adderet: Quo ego vado, vos non, tes, sed Spiritus rui dictum sequentes, tibi que solli
placere

*Terris
deferenda
ut Spi-
ritum
accipiamus*

Rom. 8.

*Conde-
ficio.*

placere optantes. Excute etiam spiritum tristitia, qui mentem obnubilat dum corda implet. Fac ut inter mundi huius qualibet adversa fortiter & alacriter tibi seruiamus: donec mortalia corpora nostra viuisces propter inhabitantem spiritum tuum in nobis, quando te cum Patre & spiritu sancto agnoscimus auctorem vite & salutis.

à spiritu sancto immisso pungunt homines ad cor revereri, tenerum esse ad illos, statimque compungunt, & per confessionem illorum expungunt aculeum. Sic dicebat David: *Conversus sum in armamentis meis dum confiteor spina: delictum meum cognitum tibi facti. Et iniquitatem meam non abscondi.* Quasi dicit: Culpa mea spina figebatur mihi in conscientia, & granabatur super me manus tua die ac nocte: tuncque conversus sum per considerationem miseriam meam & peccati mei, & aperte me reum coram te Domine agnovi, & confessus sum peccatum quod antea tenebam intus celatum: sicque per compunctionem & confessionem inveni remissionem & conscientiam tranquillitatem. Hoc modo spiritus sanctus arguit mundum de peccato quod dissimulat, & tenebris deducit illud ad lucem immittens cum his conscientiam remotionibus metum iudicii vel inferni, illustratoremque intentionem. Nam sicut cum ad peccatum inducit demon, primum eius opus est offundere tenebras mundi: ita primum opus spiritus sancti est lucem reddere, qua hæ fugentur tenebre. Quapropter S. Augustinus agens de tempore, quo in peccatis agebat, dicit: *erat nubes magna & tenebrosa ante oculos vanitatis mee, ita ut videre non possem solis iustitiam, & lumen veritatis. Involuebar in tenebris filius tenebrarum: tenebras meas amabam, quia lumen non cognoscebam. Cæciteram, & cæcitate amabam.* Et ad tenebras per tenebras ambulabam. De tempore autem loquens quo spiritus sanctus iam incipiebat eius arguere peccata per conscientiam stimulos, & lumen infundere eius cordi per illustrationem interiorum ad arguendum priorem statum tenebrarum peccati, sic iterum ait, & scriptum sic arguit: *Intonsisti de super in interiorum aurium me vis mea: facta lux, facta est lux, & liquefacta est nubes tenebrosa, que operuerat oculos meos, & vidi tenebras meas, & expansi, & dixi: Va, va tenebris meis, in quibus iacui. Va, va cæcitati, in qua non poteram videre lumen cæli. Va, va præteritis ignorantie mee.* Ita ipse in Soliloq. 33. Hic ergo esse solet primus modus, primusque effectus spiritus sancti arguentis mundanos homines de peccato & tenebris peccati, immisso spiritum in conscientiam ad reverentiam, sicutque immisso incense lacis ad tenebrarum depulsionem.

Psal. 17.

LECT 9. tripartita.

E ADEM DOMINICA.

Cum venerit, ille arguet mundum de peccato, de iustitia & de iudicio. Ioan. 16.

PARS I. Quomodo arguet mundum de peccato.

Primum officium spiritus sancti est, arguere mundum de peccato, hoc est reprehendere amatores perverfos mundi, qui terram & visibilia huius mundi illecebras celo & cælestibus præferunt, illosque convincere peccati, & arguere cæcitatatis quod itatum damnabilem in quod agunt non vident. Vtique hi non solent seiplos agnoscere, nec seiplos iudicare & arguere: immo nonnunquam via ipsorum videtur eis recta, cum novissima ducant ad mortem. Cum ergo se non corripiant, spiritus sanctus eos corripit, & convincit de perveritate & errore, ut ad viam veritatis & salutis revertantur. Suaeque meliora, & quandoque efficacissime persuadentia non valent resistere spiritui sancto interioris eis loquenti & convincenti. Et certe arguere de peccato convenit spiritui sancto, quia cum illi conveniat & approprietur bonitas (sicut Filio sapientia, Patri omnipotentia) peccatum, quod divina bonitati plane est adversum, maxime spiritui sancto adversari censetur. Idem etiam si eris in literis specialiter spiritum sanctum contritare dicuntur peccatores, iuxta illud: *ipsi ad iustitiam provocaverunt eum, & afflixerunt spiritum sanctum eius.* Ita leguntur Græci, ubi nos habemus: *Spiritus sanctus.* Item: *Nolite contristare spiritum sanctum, in quo signati estis in die redemptionis.* In spiritum quidem sanctum non cadit tristitia quantum ræna in se est, peccator censetur illum contristare, dum adversatur eius sanctificationi & bonitati, & cogit eum retrahere gratiam suam animam laetificatorem: sic gerit, quasi hospitium expelleret offensam & subaritem ex iucundo suo habitaculo, ita ut cogatur amorem vertere in odium & amaritudinem.

Psal. 63.

Epistol. 4.

r Spiritus sancti remotionem mundum arguit.

Secundus modus quo spiritus arguit mundum de peccatis, est per exteriorem purificationem & instructionem. Sic per Apostolos quos impleverat spiritus sanctus efficacissimè redargui & convinci se sentit mundus, mox ab ascensione Domini. Loquebatur spiritus sanctus per eos, dabit que eis *et sapientiam, cui non poterant resistere, & contradicere omnes adversarii.* Vade primo die Pentecostes loquente Petro mox tria hominum millia. Principe mundi diabolo derelicto, ad fidem & veritatem conversa legimus. Et agnoscetes probationis æternæ signum. E contra signum est hi peccati sui gravitatem arguente spiritu sancto prædestinationis, mox ubi conscientiam remotionis dicebant: *Quid faciemus vixi fratres?* Et hoc qui

2. Per exteriorem purificationem & instructionem.

Luce 21.

dem dicebant compuncti corde. Exinde per unum autem Ananias hæc verba, secidit, & exspiravit. Sicut orbem misti eos Spiritus sanctus, & sic uulnus, & xori eius postmodum contigit, cum dos, efficaesque reddidit ad redarguendum totum mundum de peccato; ut cum agnoscerent se terque Spiritum sanctum, & uoluntatem sanctam, ignara se egeret. Hoc ergo est quod hic potissimum inuenit Christum, dum dicit: Cum uenerit Paraclitus, apparet Spiritum sanctum per Petrum arguisse coarguit mundum de peccato. Idem enim est ac si huius mundi peccatum. Et hoc quidem in eorum forte Apollolis diceret. Cum Spiritus, quem ego miram vobis, impleuerit vos sapientia & gratia, fortitudinem & zelo, linguarum varietate & dono missionis. Super omnes qui audierunt. Nimirum hæc uirtutis tucolorum, tunc per vos arguet mundum & mundanos eosque convincet de peccato & errore. Et laudabitur publica disciplina crescente numero. Fiqui iam timeris mundum & mundi persecutiones calcabis pleni læticia, & ad lequellam uestram Spiritu sancto operante illum trahetis. Neque as, quia ex voto afferte tenebatur qui quid possit, hoc tantum dicitur Apollolis, aut solum de temere. Neque tamen damnatum esse certum est. potius Spiritus sanctus redarguit mundum de peccatis per os eorum, quos in Ecclesia uerbi Ministerios constituit. Et sicut nunquam desunt peccatores, sic nunquam deerunt ueritatis præcones, qui Spiritu sancto impellente cum zelo peccata redarguant, & peccatores convincant, iustitiamque Deum ac eius iudicium efficaciter inculcent. Tales fuisse tempore fuere S. Antonius Paduanus, S. Vincentius Ferrerius, S. Petrus Martyr. Tales sunt & modo Apollolis illi uiri, qui Spiritu sancto pleni etiam usque in nouum orbem penetrauerunt, ut arguant mundum de peccato, & iustitiam fidemque Dei commendent. Itaque quilibet fidelis quando audiat peccatores, quos in Ecclesia ministerio iustitiam cogitantes Spiritum sanctum audire arguentem de peccato: nam non nisi eius uirtute id faciunt, multumque ab eo sibi impostum petunt. Unde uerbo, sed etiam exemplo & facta conuersione alijs præstant, quia efficacissimi redarguntur peccata, si per Spiritum sanctum non solum in eis loquentem, sed etiam per eos operantem redarguantur.

Origines
Cassianus
et
alij.

Similiter S. Paulus, cum Elimas Magus ei redargueret, & peccatores convincant, iustitiamque Deum ac eius iudicium efficaciter inculcent. Tales fuisse tempore fuere S. Antonius Paduanus, S. Vincentius Ferrerius, S. Petrus Martyr. Tales sunt & modo Apollolis illi uiri, qui Spiritu sancto pleni etiam usque in nouum orbem penetrauerunt, ut arguant mundum de peccato, & iustitiam fidemque Dei commendent. Itaque quilibet fidelis quando audiat peccatores, quos in Ecclesia ministerio iustitiam cogitantes Spiritum sanctum audire arguentem de peccato: nam non nisi eius uirtute id faciunt, multumque ab eo sibi impostum petunt. Unde uerbo, sed etiam exemplo & facta conuersione alijs præstant, quia efficacissimi redarguntur peccata, si per Spiritum sanctum non solum in eis loquentem, sed etiam per eos operantem redarguantur.

Tertius modus quo Spiritus sanctus arguit mundum de peccato, de iustitia neglecta, de iudicio contempto: est per exempla specialis uindictæ impiorum. His concutiuntur, qui ea considerant: ut & peccatis emergant, & iustitiam sectentur, alioqui iudicio Dei fururi obnoxij; quod quidem quandoque iam proximum est, dum longè abesse paratur.

Sic Apollolis per Spiritum sanctum impulsus nonnumquam fulminat grauisimâ in impios uindictam, ut convinceret eos de peccato, & ut alijs forent exemplo.

Sic S. Petrus cum Ananias & Sapphira eius uxor uendito agro defraudarent de pretio partem tantum dolose afferentes ad pedes Apollolorum, dixit Petrus: Ananias cur tantum Satanæ eorum, mentiris Spiritu sancto, & fraudare de agris precesisti? Non est mentiris hominibus, sed Deo, Audieris miraculis sine Christo non esse uili spem salutis.

33. Per
exempla
specialis
uindictæ.

Ahor. 5.

Ahor. 11.

Matt. 12.

Quod
peccatum
speciali-
ter Spiritus
Sanctus
arguit.

Ioan. 8.

Unde.

Vnde Christus de Spiritu sancto differre postea pronunciat: *Ille me clarificabit*, aperte scilicet manifestando non solum filium Ioseph, solum Fabri filium hominis, sed etiam Filium Dei, Filium Altissimi, Filium coequalium & coeternum Patri. Ipse me clarificabit per virtutem, quam dabit vobis. Apostolus meos idola sternendi, demonia eiecendis, nomen meum exaltandi. Vt nunc, ille me clarificabit vsque in finem seculi, hæreticos contrarios mihi expugnando, contra *Arianos* meam ostendens diuinitatem, contra *Nesorianos* personam vaiatem, contra *Pelagianos* gratiam meam necessitatem, contra *Manicheos* corporis mei veritatem, contra *Calvinianos* eiusdem corporis realem diuinitatem in Missæ sacrificio præsentiam realem, contra omnes incredulos fidei meæ necessitatem. Arguer enim omnes qui non crediderunt in me, vel non sunt credituri vt oportet. Hanc enim dogmata fidei proponuntur in Concilio generalibus hæreticis, vt Christus Christi que doctrina clarificetur, dici solet: *Videtur Spiritus sanctus & nobis*, sicut primum dixit Apostolus in primo suo Concilio.

Deique, ne putetis à Spiritu sancto solum argui infideles qui Christo non credunt, ad verum de multis etiam fidelibus recte dici quod in Christum non creditis: Aliud enim est interpretari. An quis in Christo credere, Christumque credere: alud vero in Christum credere. Est enim in Christum credere, fides ipse, & charitate in eum tendere, qui intendente non significat illa vocula, *in*, tendentiam scilicet in Christum & Deum tanquam finem ultimum & summum bonum. Multi ergo credunt Deum & Christum tanquam objectam fidei, credunt Deo & Christo vera dicenti, sed non creditur in Deum & Christum, dum non tendant in illum tanquam finem ultimum, per fidem, spem, & dilectio nem. Hæc enim est perfectio in eum credere, quod filius Dei proprium est. Qui sic non credit, argendus est à Spiritu sancto, quia non sufficit mortui fides, que etiam in demonibus reperitur, qui credunt & contremiscunt. Nisi sit vita fides in Christianis, in maiorem eis damnationem est cellura. Quid respondere poterit improbus Christianus Spiritui sancto, interius arguenti & dicenti: Crede in peccatis æternis vitæque peccato mortali debitas? Cur ergo tanta facilitate in illud proxiis? Crede in Deum mandata sua obseruantibus vitam æternam reddere? Quare ergo illa adeo facilia non obseruasti? Crede in Christum tanta pro te passum tanto amore? Quare ergo tanta dilectioni pauca faciendo & patiundo non correspondes? Crede in eum præsentem esse in diuino Sacramento? Quare ergo datus es accedere indignè? Certe mitum est & confusione dignum in Christianis, ita credere ut credunt & nihilominus ita vivere vt viuunt. Si ergo arguendus est & conuincendus infidelis, quia non credit multo magis fidelis, qui fidei credens operatur quasi non creditens.

Secundum Officium Spiritus sancti est, arguere mundum de iustitia, vt in hoc Evangelio exprimitur. Hoc autem diversimode interpretatur Sancti Patres. Primò igitur dicimus cum S. Chrysost. Spiritum sanctum arguisse & conuicisse mundum de iustitia & innocentia Christi, quam mundus nolebat agnoscere. Tractatus fuit Christus quasi malefactor, & vt homo noxius & valentus in crucem fuit eleuatus. De ipso dixerunt Iudei: *Non est hic homo à Deo. Et iterum: Samaritanus est, & demonum habet.* Rursus ad Pilatum *Seductorem* vocarunt. Denique ait: *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum.* Munus ergo Spiritus S. fuit ita mundum arguere & conuicere, vt iustus & innocens, immò omnis iustitia & innocentia auctor Christus agnosceretur: quod quidem efficit per prædicationem Apostolorum, per quam Christi innocentia, iustitia, sanctitas eluxit. Vnde S. Petrus Spiritus sancto impellente & euidente sic alloquitur Iudæos: *Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Deus Patrum nostrorum glorificauit Filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis & negastis ante faciem Pilati iudicante illo dimitti, vos autem sanctum & iustum negastis, autorem vero vitæ interfecistis. Ad non erat hoc per Spiritum sanctum arguere mundum de iustitia Christi. Quapropter postmodum addit Spiritus sanctus per os Petri: *Pœnitentini & conuertimini, vt deleantur peccata vestra, & elem venerint tempora refrigerij* (Iobaudi, salui sitis, vel refrigerium in vos, cum scilicet ab actu malorum huius vitæ refrigerium erit) à conspectu Domini Jesu Christi. Quæ oportet quidem celum suscipere, vsq. in temporæ restitutionis omnium, hoc est, v. que in diem iudicij, in quo Deus hominem lapsum in peccatum, ærumas, & mortem, felicitatem immortalitatis. & cum ipso pariter celum & terram renouauit: ita vt sit quedam restitutio ortus mundi, quia & ruinas Angelorum restituet & restitabit. Probat ergo à Spiritu sancto, ruditas Patris Christi iustitiam, innocentiam, sanctitatem, quando quidem celum eum suscepit vsq. in tempus restitutionis omnium. Quæ etiam ratione hic dicit Christus: *Spiritus sanctus arguet mundum de iustitia, quia a Patre uado, & iam non uidebitis me*: perpetuò enim cum eo manebit. Arguitur igitur mundus de iustitia Christi, & conuincitur. Iudei de illa, quando quidem Pater eum suscipit perpetuò secum regnaturum. Nempe Pater æternus a se infastos & nocuos non admitteit, & nihil conuinatum regnum celorum suscipit. Si Principes huius sæculi domesticos habent infastos & improbos, si eorum aula noxiis etiam suscipit, idem, quia vitia vel ignorant, vel etiam ad amant. Deus uero cordium scrutator & agnitor, cum sit puritas ipse summa, nihil impurum apud se admittit: ergo impie mundum Christum ascendentem ad Patrem impium reputauit, & de impietate ipse conuincitur.*

PARS II. Quomodo Sp. S. arguet mundum de iustitia. De iustitia Christi. Non est hic innocentia Christi. Samaritanus est, & demonum habet. Rursus ad Pilatum Seductorem vocarunt. Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. Iohn. 8. Iohn. 8.

Aliter. Quid sit Christo, Christi, & in Christo credere.

2. De cha- ritate neglecta.

Dicamus secundum, quod Spiritus sanctus arguet mundum de iustitia neglecta vel abjecta: hoc est homines mundo immicis ab eo convincentur quod iustitia opera non fecerint, nec diuinae gratiae cooperati fuerint, quia illam vel oblaram non acceptarint, vel acceptam non conferuarint. Certè meritò arguitur mundus quod tot remedia salutis à Christo sibi preparata negligat, tot beneficia diuina parui faciat, tot gratiae donis ve abutatur, vel non utatur. Hac enim sua ingratitude & Christo iniurius est, eiusque Sanguini quali in vanum effuso vti huc acquireret dona, & Spiritui gratiae contumeliam facit. Quapropter saepe sermo monet & inculcat Apostolus, ne in vacuum gratiam Dei recipiamus, ne acceptis gratiae beneficijs ingrati simus post magisterium Filij Dei post effusum in nos Spiritum sanctum, post tot efficacissima salutis remedia, quibus fructus crucis & sanguinis Christi nobis applicari potest. Si Moyses olim caelum & terram invocabat in testes contra ingratitudinem Iudaeorum, qui legem acceptam comminatam, & beneficia quadam temporalia: quædò magis hæc invocari possunt contra filios noui Testamenti, qui tot tantaque beneficia gratiae cœlestis acceperunt, & ingrati manent? Vnde Apostolus: Propterea abundantius oportet nos obseruare ea quæ accepimus, ne fore peregrinamus. Si enim qui per Angeli dictum est sermo factus est spiritus, & si omnia prævaricatio & inobediencia accepit iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem?

Heb. 2.

Deus. 32.

Heb. 2.

Propterea etiam Sanctus viris maxime curæ fuit fructuosè vti Dei gratiæ & donis: Et ne Spiritus sanctus eos tandem posset de neglectu arguere & confundere, ipsi seipso sollicitè arguebant, & continuò exstimulabant. Sic S. Franciscus saepe solebat se his verbis admonere: *Lacroni si tantam gratiam contulisset, Al rissimus, quantam tibi contulerit, multà te gratior foret Franciscus, multoque sanctorum. Hæc ratione se humilians & exstimulans, dicebat se omnium peccatorum maximum. Ita tradit S. Bona ventura cap. 6. v. 7. eius. Additque idem cap. 10. quod adeo diligens diuinæ gratiæ cultor fuerit, vt nullam visitationem sancti Spiritus cum locordia præteriret: sed etiam in itinere positus cum aliquos sentiret diuinæ gratiæ afflatu, socijs præcedentibus gradum figebat, vt illis attentione frueretur. Sic etiam S. August. de iustitia neglecta dicit nos arguendos à Spiritu sancto, per comparationem eorum, qui in iustitia profecerunt gratiæ donis vt nosque convincendos, quod eorum exemplis ad negligentiam excurriendum vti non fuerimus. Sic enim loquitur: *Medit. c. 4. Tot iudicijs in prædicationibus, quot me præcesserunt in opere bono. Tot arguentibus confundar, quot mihi præuenerunt bene viuendi exempla. Tot convincant testimonijs, quot me mouerunt proficius sermonibus, eoque imitandos dederunt iustis testimonijs. Et præcepit nobis prædis-**

re dicitur: *Opprimamus pauperem iustum, et non parcemus viuis, nec veterani reuerentur. Canas multis temporibus. Sit autem fortitudo nostra lex iustitia.* Nimirum pari penè patii procedere videtur in mundo potentia & iustitia: est lex iustitiæ fortitudo, quæ quod infirmum est, opprimitur. Sic etiam videtur est quæ sit verum illud: *Viti sub sole in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem. Et dixi in corde meo, iustum & impium iudicabit Deus. Et tunc erit tempus omnino rei. Et: Vidi calumnia quæ sub sole geruntur, &lachrymas innocentium, nec possum resistere eorum violentiæ, &c. Hæc portò omnia idèò arguit Spiritus sanctus, quia Christianiam ad Patrem discedit, nec amplius in terris conuersabitur, vt cœlesti sua doctrina & voce hæc arguat, sicut saepe arguit multitudine Pharisæorum, & eos reprehendit de simulata iustitia, dicens suis: *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum & pharisæorum, non intrabitis in regnum cœlorum.* Munus ergo est Spiritus sancti, hæc omnia postea arguere per linguam Apostolorum & Apostolicorum virorum: quia Spiritus menti, quam replet, non solum vim diuinæ charitatis infundit interius, verum etiam carnali timore depulso ad increpandam prauitatem malorum foris fiduciam præstat.*

3. De iustitia que in mundo vel nulla vel arua.

Sap. 2.

Eccl. 4.

Eccl. 4.

Mat. 5.

PARS III

Quomodo Sp. S. arguat mundum de iudicio. 1. Iudicium quod uiuus vix crediti manifestabit.

Iudicium Spiritus sancti officium est arguere mundum de iudicio. Manifestabit enim euidenter post hanc vitam superesse iudicium omnium operum, verborum, cogitationum, quod vix mundus credit. Sic nempe loquuntur mundi sectatores & amatores quasi nulla post hanc vitam superesset vita, nulla; viæ transactæ foret ratio redditæ. Vnde B. Gregorius 4. moral. c. 34. sic ait: *Omnes, qui peruersa agunt, esse Dei iudicium noscunt. Si enim penitentiam tremens examine possent, illam diem vilique timendo præuocere. Vitari namque terror iudicii non nisi ante iudicium potest. Ad id non conuertitur, sed precipit placatur. Cum verd in illo tremore examine sedent, & videri possent, & placari non possent, quia facta præuocunt, quæ diu sustinuit excusari, simul omnia reddet iratus.* Manifestabit autem Spiritus sanctus arguendo impios, Christum esse iudicem constitutum à Patre viuorum & mortuorum, quod quævis, cuius causâ tanquam impij iudicata est, causam iudiciumque recipiet, vt loquitur Iob. Hoc manifestauit Spiritus sancto per os Petri: quem occiderunt suspendentes in ligno, hæc Deus proficius sermonibus, eoque imitandos dederunt iustis testimonijs. Et præcepit nobis prædis-

are & restituri, quia ipse est qui est constitutus iudex vivorum & mortuorum, &c. Adhuc autem loquente Petro verba hæc, cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Nempè spiritus erat qui per os Petri loquebatur, impios arguens, fideles instruens. Idem manifestavit spiritus sanctus per os Pauli arguens Athenienses in Areopagitico de hoc iudicio & potestate iudicandi Christo compulsa: quando ait: *Et tempora quidam huius ignorantis respiciens Deus, nunc annuntia: hominibus ut omnes ubique poenitentiam agant, eo quod statuit in quo iudicaturus est orbem in equitate, in viro in quo statuit fidem præbens omnibus, susceptans quo mortuus.*

Ab. 17.

2. Cor. 10.

2. Pet. 2.

Luce 10.

Apoc. 20.

Vlcerus cuius S. Aug. dicimus, quod spiritus S. arguet mundum de iudicio: hoc est, convinct mundum per iudicium & condemnationem diaboli: si enim Angelo non pepercit peccanti, sed videntibus inferni detractum in tartarum tradidit cruciandum & in iudicium voluit reservari: sic nec iniqui parceret, qui sequantur illum. Hic est ergo Princeps mundi qui iam iudicatus est: Princeps scilicet eorum qui ordine perverso mundum potius quam mundi diligunt. Conditorem, hic iudicatus est à Domino qui ait: *Videbam Satanam tamquam sulcum de caelo cadentem.* Hic iterum iudicatus est ab ipso & condemnatus, eum ipse excolis cum eijceret & obmutescere faceret, prout factum est in ipsius ingressu in hunc mundum, in ingressu in Aegyptum. Hic rursus iudicatus est & condemnatus ab ipso, dum dæmonia eijceret & humanis corporibus, & dum discipulis dedit potestatem eos eijcendi, & calcandi omnem virtutem inimici. Hic ultimus iudicatus est & condemnatus, dum è corde filium per fidem & domini iudicatus est, condemnatus alligatus. Sicut enim spiritus S. expulsum est, ut iam ultra fidele eum non sequantur, tamquam Principem, sed abominetur ut Tyrannum & conculcet sub pedibus, nunquam imbellem, victum, & conuersum. Denique hic iudicatus est & condemnatus, quia eius vires Christus detruit, eius spolia dissipat, eius arma confregit, eius fortitudinem alligavit. Nam Principem demonum inferno & abyssu conclusit iuxta illud: *Vidi Angelum descendentem de caelo, habentem clavem abyssi, & catena in manu sua.* Et appropinquat draconem serpentem antiquum, qui est ababolus & Satanus, & ligavit eum per annos mille, & misit illum in abyssu, & clausit, & signavit, ut non seducat amplius gentes, donec consummatur mille anni. Hic est Lucifer, per impetrium divinum & vim eius coarctivam & detentivam detrusus in abyssum inferni per mille annos: sive per universum tempus regni Christi usque ad Antichristum: millenarius enim numerus universalitatem figurat, vel ponitur numerus definitus pro indefinito. Christus itaque ademit in terra, & in his in homines à Demonum Principe, & eum religavit personaliter usque ad tempus Antichristi, ne tantum nocere possit quan-

tum si esset præterens. Et hoc est quod Christus dicebat: *Nunc Princeps huius mundi eijcitur foras.* Rursus ligavit eum ne per suos demones totam extirpat vim contra ecclesiam, & ne seducat gentes quas antea subiectas tenebat, sed permittit cogatur, ut illa liberæ ad Christum converti possit, utique fides Christi toto orbe per omnes gentes propagetur, ut ait S. Aug. serm. de tempore. Tradunt nomen ignobilis interpretis, deficto in passione & morte Christi Angelum quemdam è caelo descendisse, qui Satanam in gehenna alligaret, ne ex ea egredi posset usque ad tempus Antichristi. Hoc factum certum, eius vires omnino ex tunc immutatas esse.

Vnde refert S. Athanasius in vita S. Antonij, diabolum illi quondam in hunc modum conculcavit. *Cur mihi maledicunt homines? Cur mox ubi eas aliquid accidis, infansis dicunt, maledictus diabolus.* Ergo certe nihil possum, nisi ipsi se sponte subdant immo cogor fatetur, quod ab eo tempore quo Deus homo factus est, vires meæ attrite sunt, nec urbes possideo aut alia loca, immo de deserto expellor. Ibi iam locum sibi diligentibus viris Religiosis. Itaque conquærantur de se in peccatis suis, non de me qui imbellis sum & incanis. Hæc refert solutus fuit S. Antonius discipulis suis, ut refert S. Athanasius, dicebatque illis: *Hæc oratio ad Aræo adunatus est à Domino, & capistro ligatus ut tumentum, & quasi mancipium fugitivum vincius, & armilla labia perforatus nullum omnino fidelium devotare permittitur. Nunc misorabile us Passor ad ludenti ierretur à Christo, calcans Christomiserum sub stratus genus.* Hæc S. Antonius.

Ex his ergo patet verum esse: *Princeps mundi iam iudicatus est, condemnatus alligatus.* Sicut Leonia velo alligato illudunt pueri aut puellule, sic dæmoni anima iusta. Vnde ad Job. sic loquitur Dominus de Behemor: *Nunquid illudosi quasi ari ligabit eum ancilla tuæ?* Qui dicit: *Tu id efficere non poteris, ego autem efficiam, quia cum pueris & ancillis meis tradam in ludum, ut ei insultent.* Quod factum esse ex gestis Sanctorum satis manifestum est, non de multis adolescentibus & adolescentulis legitur, quomodolibet malignam viciniam, & Principi huius sæculi insultant, eum non solum à se, sed etiam à corporibus, & animis aliorum eijcendo. Si itaque Princeps huius mundi iam iudicatus est, & condemnatus, iure à spiritu sancto arguuntur, qui adhuc ei adhaerent, qui adhuc eum ut Principem sibi præficiunt, beneplacitum eius adimplendo. Ipsi quoque damnationi eum illo sunt obnoxii, quia condemnatio capite membra quoque condemnata censentur. Domino iudicato servi illi qui in scelere ei obsequantur, & cooperantur merito iudicati censentur si eisdem sunt culpæ participes, eisdem etiam potestates sunt rei. O perversum iudicium mundi, magna cæcitas, de qua merito reprehenditur, quod præ Christo sequi non desinat dæmonem, &

Iom. 32.

Viogas in Apica & alia.

Job. 40.

Conclu-
no.

cum sciat illum æternis ignibus deputatum, nihilominus ei adheret!

Concludo, & hoc vobis ad Christum dirigo, Domine Iesu, qui ad Patrem abiisti ut Spiritum sanctum mitteres nobis instructorem & monitorem: fac ut efficaciter audiamus eum arguentem nos de peccatis, quæ contra eius bonitatem admisimus, ipsum repellendo à nobis, & quodammodo constititudo: audiamus quoque eum arguentem nos de neglecta iustitiæ operibus, gratia eius divinæ non cooperando: audiamus denique arguentem nos de iudicio Dei rigoroso, quod ante oculos cordis nostri non proponimus. Fac ut eum arguentem eum persculerimus, jam nos ipsos acriter arguamus, emendando peccata præterita, excitando nos studiosius ad profectum in virtute & iustitia, præveniendò re iudicem, & amara tua postmodum iudicia. Sic doceat nos Spiritus sanctus quem misisti, perfecta fide credere, in perfecta spe tendere ad te, perfecta charitate amplecti te, ut reuocantes Principi huius mundi, qui iam iudicatus est & condemnatus, cum illo non iudicemur & condemnemur, flammisque æternis addicamur.

Exempl.

Si volumus exemplum Spiritus sancti efficaciter arguentis de peccato, de iustitia, de iudicio, unum ex Principibus huius mundi, audiamus quid virtute Spiritus S. gestum sit erga Guilielmum Aquitaniam Ducem per S. Bernardum. Fautor ipse schismatis prosequabatur, & e sedibus eiciebat legitimos Episcopos grandi peccato, iustitia manifestata, iudicio peruersissimo. Cum vero monita sperneret hominum, necesse fuit ut argueret & convinceret eum Spiritus sanctus, cui haereticus rebellis fuerat: Invasit ergo Spiritus Domini Bernardum Abbatem, & in hoc spiritu ingressus templum Domini, ad altare sacrum oblaturus & supplicaturus accessit. Peracta consecratione, & pace facta ac diffusa in populum, homo Dei iam non se agens ut hominem. Sed Spiritus impulsus sequens, corpus Domini super patenam ponit, atque ignea facie, flammis oculis, ad Deum foris agentem accedens, his eum verbis aggreditur & redarguit: Rogauimus te, & spreuisti nos: Supplicauit tibi seruum tuum ante te aduocata multitudo, & contempsisti. Ecce ad te processit filius Virginis, Caput & Domini Ecclesia quam tu persequeris. Adest Iudex tuus, in cuius nomine omne genu curuatur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Adest Iudex tuus, in cuius manus illa anima tua adueniet. Nuncquid & ipsum sicut & seruos eius spernes? Lachrymabantur omnes, & præstolabantur animis suspensis exitum rei, aliquid diuini cælestis expectantes. Videns autem Dux Abbatem in spiritu vehementi procedentem cum corpore Domini, expavit: & dirigit, membrisque metu dissolutis quasi amens solo pro uoluit. Elevatus à militibus rursus in faciem ruit, nec quippiam alicui loquens, aut intendens in aliquem, saluis desilentibus

cum profundis sifans gemitibus, epilepticus uidebatur. Tum rix Dei propitius accedit, & pede pulsans achuem, surgere iubet, & stare supra pedes, ac Dei audire lenitiam. Ecce, inquit, praesens Flavienfis Episcopus, quem ab Ecclesia tua expulisti, reconciliare ei in oculo sancto. Et cum ad sedem suam tu ipse reduci: Satisfaciens Deo, redde pro contumelia gloriam, ac in uniuerso principatu tuo di cordas & diuisos ad caritatis reuoca unitatem. Subdere Innocentio electo à Deo Pontifici sicut uniuersaei obedit Ecclesiae. Audiens hæc, auctoritate Spiritus S. & Sanctorum Sacramentorum præsentia victus & conuictus, paruit, & in pacis osculo recepit Episcopum, eademque qua cum abiurauerat manu cum totius exultatione civitatis ad sedem propriam rediit: pacemque toti Aquitaniam & celestem reddidit diuina ob schisma Petri Leonis. Ac postmodum mutatione dexteræ excellit sic est ad meliora conuersus, ut mundo derelicto, Monasticam inuenter habitum, loriceamque contiuad ad nudam carnem gestans exercitijs penitentiae præluxerit uniuersis orbi. An non hic dignus Dei est? An non elucet hic virtus Spiritus sancti arguentis de peccato, de iustitia, de iudicio. Vide Sur. 10. Februar. Item in vita Bernardi. l. 2. c. 6.

DOMINICA V. POST PASCHA.

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. Ioan. 15.

Omne quidem tempus orationi ad Deum fundenda est idoneum, ita ut dixerit salmista: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et iterum: Per singulos dies benedicam te Domine, & lauabo nomen tuum in seculum & in seculum seculi. Interim Ecclesia à Spiritu S. directa gerit de causis certos dies designat, quos uult orationi publicæ & speciali esse coniectat: Sic tres dies præuos Festo Ascensionis Domini: hæc vocat dies rogationum, & destinat tamquam dies precum, in quibus plebem cum Clero uult conuenire, & per Processiones, Litanias atque preces specialiter Deum invocare, pro totius Ecclesie ac Reipublice necessitatibus. Hinc Rogationes & Supplicationes dicuntur, in quibus præuente vexillo Crucis, tamquam militia Christianæ signo, & Imperatoris nostri Labaro Exercentis Christianus educatur laudes diuinas decantans. Hoc vexillum primo sequitur Clerus, tamquam primam aciem constituens, eamque nobiliorem, quia est Ordo Deo coniunctior, Mox subsequitur Magister, tamquam reum sacrarum Protector & Propugnator. Exinde communis plebs suos sequitur Duces & tribunos, fidem cum illis publice proficiens, & Cleri præuentis sanctæ intentioni suam certam coniungens. Inuocatur autem Deus tunc, ut speciali benedictione loca sanctificet: ut fructus terræ donet & conseruet: ut bella pacificet, & R.

LEOT. 14.
De 4. conditionib.
efficacis orationis.
PART. I.
Oratio debet fieri cum assuetudine & attentione.
Ejal. 33.
Ejal. 144.

Ordo processionum & rogationum quid docent.

2. Tim. 2. & Regibus ac Principibus veram concordiam do-
 net, hecque adimplet monitū Apostoli: *Obsecro
 primum fieri obsecrationes, orationes, postulationes pro
 Regibus & pro omnibus qui in sublimitate sunt, ut
 tranquillam & quietam vitam agamus in omni pie-
 tate & castitate.* 4. Ut omnes alias afflictiones pub-
 licas avertat, morbos, pestilentiam &c. Ad hæc
 verò omnia, specialiter implorantur suffragia San-
 ctorum, quia ubi nostra nō suppetunt meritis, pro-
 nuntiamus aliena, quæ etiam nostra sunt, quia fra-
 trum nostrorum sunt, illi enim ea nobis fecerunt car-
 itate communia. Immo sic Deus vult amicos suos
 à nobis honorari, sic eos vult glorificare, donando
 nobis ad se per ipsos accessum, felicemque voto-
 rum nostrorum successum.

Feria Rogationū à S. Mamerto instituta.
 Per hunc morem precandi istis diebus primò
 institutus dicitur à quibusdam S. Mamertus Vien-
 nensis à Gallia Episcopus, sed melius restituisse di-
 cemus anno 452. Nam ante S. Mamertum celebra-
 tur quidem, sed tepidè & oscitanter, ut ait *Sidonius
 lib. 7. ep. 1.* Cum verò Gallias cōciterent terribi-
 tus, passimq; plebem dilaniarent & divexarent lu-
 pi & fera, non sine calamitate publica, lachrymis
 plena, S. Mamertus tantis in alescentibus malis,
 dies illos diligenter cum j. junis & Litaniis ob-
 servari sanxit, si que publicam vastitatem & cala-
 mitatem avertit, prout ex literis B. *Auriti Episcopi
 docet S. Frag. Turonensis lib. 2. bist. Franc. c. 34.* Tūc
 deinde imitatus sunt alii Galliarum Episcopi; unde in
 Cōsilio Franconensi primo decretum fuit his ver-
 bis: *Rogationes, id est Litanias ante Ascensionem Do-
 mini placuit celebrari, ita ut præmissum triduanum
 ieiunium in Dominica Ascensionis solemnitate solva-
 tur. Per quod triduanum servat. Et antequam ab opere vela-
 rentur, quo magis plebs univ. sa conveniat, quo tri-
 dno omnes abstineant, atque etiā quadragesimalibus
 cibis cibantur.* Postea anno 800. per univ. citum or-
 bem Leo III. eadem Rogationes servari voluit, &
 exinde usu totius Romanæ Ecclesiæ observatæ fue-
 runt. Vocantur autem Litanie minor in Ecclesia
 Romana, quia maiorem Litaniam vocant illam,
 quæ Gregorius Magnus Pontifex Romæ instituit
 occasione vehementissimæ pestis. Cū enim Romæ
 in quadragesimalibus diebus incōveniret &
 intemperanter vixissent, ac deinde Paschalis tem-
 pore adveniente non satis diguè corpori Domini
 communicasset, postmodumq; comminationi-
 bus, ludis, luxuriæ frena laxarent, se visissimam pe-
 stem immissit Dominus in populum; ita ut passim
 in itinere, in mensis, in colloquio, in ludo subitò
 multi expirarent. Tanta erat grassantis morbi vio-
 lentiæ arbitrarè, ut octuaginta in una processione
 vixi sine expirasse, plerique etiam stertutando vel
 offitando spiritum exhalasse. Vnde ea perimposi-
 tæ hæcenus confiterendo, ut eum quis stertutate cer-
 nitur, dicatur ei, Deus te adjuvet, rursus si quis of-
 fitetur, signum sibi erit cui ori inprimis, quæ consue-
 tudo ex eo tempore originè duxisse asseritur. Li-
 tania ergo maior dicta est supplicatio tuæ instituta.

ta, & in die S. Marci in hodiernum usque diem fre-
 quentata, quia Gregorius Magnus Pontifex cele-
 berimus eam instituit Romæ cum processioni se-
 ptiformi, sive per septem ordines disposita. In pri-
 mo ordine erat Clerus. In secundo Religiosi om-
 nes. In tertio sanctimoniales. In quarto omnes in-
 fantes. In quinto laici. In sexto viduæ & continen-
 tes. In septimo cōiugata. In signum autem mœro-
 ris ex tanta strage hominum, in signumque peni-
 tentiæ nigris quique velabatur, imò cruce & al-
 taria nigris undique convestiebantur. Vnde etiam
Cruces nigra vocatæ fuerunt illæ Litanie & sup-
 plicationes. Nec defuit miraculum, nam dum cir-
 cumferretur imago Virginis, audita est vox Ange-
 lorum canticum *Regina cali latere, alleluia*, subo-
 junxitque S. Gregorius cum Clero, *Ora pro nobis
 Deum, alleluia.* Ac tãdem visus est Angelus Domi-
 ni in vertice Cistri, quod ex nunc adhuc vocatur
 Castrum S. Angeli, circumvolutum in vagi-
 nam recondens, cessavitque pestilentia calamito-
 sissima.

Quia igitur nunc Rogationum tempus adest,
 proponit nobis Ecclesia Evangelium istud, in quo
 Christus promittit exauditionem precum nostrarum,
 dum dixit: *Si quis petierit Patrem in nomine
 meo, dabit vobis &c.* In quibus verbis continetur
 implicite conditiones primariæ ad orationem ef-
 ficacem requisitæ, de quibus hic pauca dicemus &
 repetemus; quia fusè de illis tractavimus in horto
 Pallorum tom. 2. tract. 2.

Prima igitur conditio est, ut fiat ex mentis at-
 tentione & pio voluntatis affectu. Quæ conditio
 insinuatür dū dicitur: *Si quis petierit Patrem.* Est
 nempe oratio colloquiū cum æterno Patre. & peti-
 tio alicuius rei ab eo; ergo mentis involuit eleva-
 tionem, cordisque affectu. Hæc sunt duæ alæ quibus
 animus ad cœlestia evahitur, & ad thronum
 Dei fertur ut Patre alloquatur. Non potest oratio
 sine attentione & affectu dici petere, quærere,
 pulsare, ut loquitur Dominus. Immo qui sine attentio-
 ne & affectu ex culpa sua se gerit in oratione, non
 tam orare censetur, quam Deo irreverentiã face-
 re. Nam ut dicit S. Basiliius: S. Principem aliquem
 virum quis alloquitur incivile putabit oculos ab
 illo deflectere, & scintillare & dormitabundè si illo
 loqui: quãd magis ab his in oratione cavebimus,
 omnem somnolentiam & irreverentiã devitabi-
 mus, alienas cogitationes arcebitur, si cerd per-
 suademur Deum nos orantem alloqui eum ora-
 mus? Itaiple. Et iterum: *Se conscientia tuare con-
 demnat, tamquam qui negligentiã ren. reddes. Et si
 in oratione aliud agens animo minus attentio sis, cum
 p. s. s. m. m. ab se tollere distractionem, vide re pra-
 s. fierior assis etiam Deo consistere, ne fiat oratio tua
 tibi in peccatum. Attente ergo in oratione concu-
 liando, tū cōsideratione illius in cuius corp. Au-
 stamus, quem que orantes deprecamur, rum cōsis-
 deratione illius rei quam petimus, quæ gravissima
 est & attentione dignissima. Petimus enim rem. Et
 hoc sem*

Causa instituta Litania maioris.

Rational. Evang.

T. r.

hoc sem

sionem peccatorum, divina dona, fidem, spem, amorem, cœlestem gratiam ipsamque Dei gloriam & salutem nostram.

3. Tum consideratione verborum quæ profertur, quæ à Spiritu S. dictata sunt, ut cū ex Psalmis vel publicis Ecclesiæ orationibus pieces fūdūmus, aut ex ipsis Domini verbis. Sic nempe spiritus ille qui in voce loquitur, debet esse & in corde. Felix qui participat spiritum gratiæ & precum, quem *Zach. 12.* promittit Dominus effundere super habitantes Ierusalem & super domum David, hoc est, super veros Christianos qui sunt de domo Filii Dei intra muros Ierusalem corpore habitantes, in Ecclesia militante quæ est Ierusalem terrestris, animò verò in Ecclesia & Ierusalem cœlesti conversantes. Felix

2. Reg. 7. qui potest dicere cum David: *Inveni servum suum cor suum, ut oraret te oratione hac.* Multi enim orant sine corde. Non inveniunt cor suum, quia illud dispersum est & alibi captivum, vel sæculi rebus sic immersum, ut meritò conquiri possint, & dicere illud: *Cor meum dereliquit me.* Nam & de

Psal. 39. illis et inquit Dominus: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.* Sic dicit Ecclesiasticus: *Qui tenet ararium, & stimulo bovum agit, cor suum dabit ad verjandos sulcos, & vigilia eius in sagina vaccarum.* Sic autem cor suum

Eccl. 38. hinc immergit, ut nobis inveniatur illud quando cum Deo debet agere, quando & illi Dominus dicit: *Præda mihi sit, mi cor tuum.* Ad dicit ibidem Ecclesiasticus de aliis operariis, vel artificibus. *Sic omnis faber & architectus qui sculpsit signacula sculpsit, & assiduitas eius variat picturam, dabit cor suum in similitudinem operum.* Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem, & considerans opus ferri, cor suum dabit in confirmationem operum. Sic singulus sedens ad opus suum, cor suum dabit ut consummet imitationem, & vigilia sua mundabit fornicem. Echi quidem non reprehenduntur quod suis vacent operibus, quia sine his non & dicitur nec stat civitas: sed in hoc plerumque reprehensibiles inveniuntur, quod cum in manibus suis sperent, ita operi & lucro cor affigant, & in varia dispergant, ut cum divinis vacandum est operibus, cor suum non inveniunt unde sit ut nequeant dicere cum Davide *Inveni servum suum cor suum, ut oraret te oratione hac.* O cor, miseram cor, vacuum & instabile, quam facile fugis à nobis, quam variis in locis captivum agis, quam tardè ad cœlestis nisi cum rædio revocaris!

Neque tamen animum despondere quisquam debet, quia id quandoque non est vitium hominis, sed labes corruptæ naturæ, quæ per peccatum ita est depravata, ut mox imperare non valeat animo omni cogitationi suæ, & in Deo illam dū fixā tenere: sed ut servus servivus statim aliò dilabitur sine animæ sensu vel assensu. Vnde S. Basiliius constit. Monast. c. 2. *Si propter quod à peccato delictos factus, hinc à teipso imperare non poteris, quin quandoque dum oras animò distraharis, entitero cor tua quantum poteris, & tibi vim offer, & coram*

*Deo stare per se verum mentemque in illum & fixam tenes, ipsamque ad se ipsam adhibes. Si ita feceris, ignoscet tibi Deus, quia non ex contemptione, sed ex infirmitate eo modo quo par erat coram Iustis non vales. Vnde consilium optimum est Sacerdotum, quando cor nostrum ob miseriam nostram vix postquam reperire, ut oremus oratione attentā & perfectā, recurrere ad cor Iesu, & dicere cum B. Bernardo Tract. de vite, *Et ego inveni cor Regis, fratris & amici tui benigni Iesu & numquid non orabo? Orabo utique. Bene ergo mihi. Ego cum Iesu cor meum habeo.* Hæc ille. Nempe cor Iesu perfectissimum & amoris plenissimum supplere poterit imperfectionem, teporem, tardium cordis nostri vagabundi.*

S. B. Gertrudis divinum officium cum aliis Virginitas peragens, singula verba attentè & pronuntiare studebat. Sed cum ex infirmitate humana sepe distaberetur, mœsta dixit intra se: *Et quæ hinc fructus provenire possent ex hoc studio, cuius tanta instabilitas est contenta? At Dominus volens cum consolari, presentavit illi dignissimum illud totius boni gazophilacium cor suum, & dixit: Ecce cor meum oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia quæ per te minus perficere poteris, perficienda pro te stantialiter commendabo. Et ita coram oculis meis appropinquavit perficere. Adidit quoque Dominus. Certè cor meum divinum, humanam fragilitatem, instabilitatem quæ cognoscens, semper cum desiderio expectat, nisi non verbis, saltem cogitatione committas ei supplendum, emendandum, ac perficiendum quod minus per te vales. Hinc illa solita fuit post horas expletas sic orare: *Bone Iesu ego profectus mihi peccatoris. Ego tepidum & distractum officium meum commendo meli suo cor dī tuo emendandum ac perficiendum tibi, ipsum offero ad salutem omnium, in unione illius perfectissimi unionis, qua tu Patrem laudasti & orasti in terris. Responde quaeso, satis fac, & supple pro me plenissimè. Sic nimirum illa etiam nos docuit orationem finire. Vide Blossum c. 3. Monialis spiritus.**

Secunda Cōditio efficacis Orationis est, ut qui oratur, sit in gratia Dei. Hoc etiā hinc indicatur, dum dicitur: *Si quis dixerit Patri, dabit vobis esse in his.* Supponit ergo filios esse, & in filiali statu agere, sicut gratie hos quoad Patrem accedunt rogaturi, alioquin nec dignos esse qui eū alloquantur, nec nisi repulsum posse pati si rebelles fiat tanto Patri. Promissio utique ex conditionis omnium credentibus & amantibus fit. Quod ipsum etiam illud significat, *dabit vobis, filius scilicet & discipulis Patrem & me amantibus.* Sic apertissimè dicit: *Si manseritis in Ioan. 15. me, & verba mea in vobis manserint, quocumque volueritis petitis, & fiet vobis.* E contra de his qui in peccatis permanent, & orationes nihilominus suas exaudiendas præsumunt, dicitur: *Cum mul. I. ai. i. qua adque dum oras animò distraharis, entitero cor tua quantum poteris, & tibi vim offer, & coram*

PARS 2.
Orandi.
des esse in
his.
ita.
116.
M

manus enim vestra sanguine plena sunt Manus sanguine plena dicuntur, que sunt peccatis contaminatae, maxime peccato iniustitiae & pauperum oppressionis, & per quam eorum sanguis quodam modo elicitor. Similiter dicitur generaliter: *Qui delectatur autem quam ne audiat legem, oratio eius erit execrabilia.* Respicit ergo Deus primò perionam orantem, deinde eius orationem. Si in statu inimicitiae sit, qualis est status peccati mortalis, quomodo speret te exaudiendum? *Respexit Dominus ad Abel, quia ad munera eius, pius persona Abeli respexit, et utique innocentiam & iustitiam;* deinde munera inspexit, quae ex eo grata maxime fuerunt, quod à iusto & innocuo cordis viro procederent. *Ad Cain autem non respexit, & munera eius desperxit, quia iam Cain non erat cordis recti coram Domino.* Dicamus ergo: *Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petiverimus ab eo, accipimus ab eo, quoniam mandata eius custodimus, & ea quae sunt placita coram eo facta sunt.* Dicamus etiam cum Psalmista: *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Nempe aggravata est auris eius ut non exaudiat, & iniquitates nostras dirigit in inter nos & Deum, ut ahi dicitur: & qui cum affectu peccati orat, Oppositis sibi nubem ne transeat oratio: quia aures solis radios invidunt, ne ad nos usque penetrarent, etiam si fenestra aperiantur; sic peccatum obtutulum est divinae gratiae, etiam si per orationem cordis fenestra videatur aperti. Est certe inter nubem & peccatum non parva similitudo. Quia sicut nubes ex vapore erasit, & terrestri ascendit, sic etiam peccata sicut atri vapores ascendant ex pravo corde, quasi ex fuliginosa palustris terra. Deinde peccata in stat nubium, solis sive Dei aspectum, benevolentiam & beneficentiam vobis adimunt, ut iam dictum est. Iterius, sicut ex nubibus, grandines tonitrua, & fulmina procedunt, ita ex peccatis, ira, furor, & supplicia Dei proficiunt. Denique, sicut nubes dissepunt caelum à terra ita peccata separant hominem à Deo & caelo, ab Angelis & Caeligenis.*

Peccator Hoc quoque ad vertendum & impiis inculcandum, quod quod in statu & affectu peccati oratione à Domino instituta & edoctam pronuntiant, toties in se sententiam ferant, si ad corrigendi voluerint: nam quot illius petitiones sunt, tot proprii oris, sicut condemnationes. Quomodo enim potest dicere impius. *Pater noster qui es in caelis, cum Deum non censetur agnosceret, patrem cuius contemnit voluntatem & attendere deberet illud, vos ex Patre diabolo estis, quia eius onera facitis.* Quomodo etiam potest dicere, *Sanctificus noster, cum eius nomen & honore contemnit, si non semper lingua, saltem vita? Sicut Pater vocat, ubi est honor meus? Quomodo potest dicere, Adveniat regnum tuum, cum regnet peccatum in eius corde regno Dei placeat ad verum, tam re-*

gno gratia, quam regno futuræ gloriæ? Quomodo potest dicere, *Fiat voluntas tua,* cum illi sit rebellis, propriam voluntatem & concupiscentiam adimplens? Deum non nisi *voluntatem timentium* se do petit pacem quotidianam sibi dari, cum ipse se indignum faciat etiam panem quem comedit ingratus, & aerem quem haurit, imò terra quam calcat? Quomodo dicere potest, *Dimitte nobis debita nostra: Et ne nos inducas in temptationem: Libera nos à malo;* cum ne ipse actu & affectu inhæreat peccatis, obstringat se debitis reatibus, involvat se voluntati temptationibus, accumulq; mala malis? Ergo proprio se censetur ore condemnare, ac sibi ipsi contradicere.

Qui tamen affectum deserere cupit peccati, & corde humiliato accedit ad Deum ut fiat compos voti, huic sane gratia Dei non negatur. Non quod Deus ei reatur ex debito aut ex merito condignos; sed ex cōgruo suae benignitatis vult exaudire revertentes ad se. Vnde adverte eos qui oratione triplici esse varietate. 1. Quidam sunt iusti, & horum oratio est utilissima & efficacissima tã pro se quam pro aliis, sicut dixit S. Iacobus: *Multum valet deprecatio iusti assidua.* Quod ostendit exemplo iusti Eliae: *Elia: homo erat similis nobis, passibilis, & oratione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres & mensis sex Et rursum oravit, & caeli dedit pluviam, & terra dedit fructum suum.* Ideo dicit S. Augustinus, ser. 226. de temp. *Oratio iusti clavus est caeli, ascendit praesatio, & descendit Dei misericordia. Clavis utiq; caeli fuit lingua Eliae iusti, quia factus est velut arbiter, cuius nutu & cohiberentur & defluerent imbres eiusq; oratio vim habuit impetrandi ut caelum impiis clauderetur, qui terrena polluerant, ut loquitur S. Ambrosius. l. de Elia c. 2. Sic & Iosue oratione sua potestatem in caelum habuit, quia totam caelestium orbium machinam, vi orationis suae stare fecit. Ezechias verò etiam retrocedere fecit Sol per decem gradus oratione sua, ut habetur. Similia ex factis litteris exempla colligit S. Chrysostomus: Oratio, inquit, camini ignis tribus pharis extinxit. Oratio conclusit orationem, ne Danieli nocerent. Oratio Moysi seditionem compevit, Amalecitas devicit, Deus iratum populum recedavit. Oratio Eliae ignem ad sacrificium, lucas ad siccitatem terrae impenitavit. Oratio Cornelii caelos penetravit. Oratio Publicanum iustificavit. Oratio Ecclesiae Petri vincula resolvit. Oratio Paulo ostium Evangelii adaperuit. Haec ille. Ex quibus patet quam efficax sit iustorum oratio.*

2. Quidam exorantibus non tantum non sunt iusti, quinimò peccatores sunt & in peccato oblitati, quibus Dominus dicit: *Vocavi & renuistis, extendi manum & non fuit qui aspiceret, & despectus est nomen meum.* Sequitur autem postmodum de illis: *Tunc invocabunt me & non exaudiam.* Similiter apud Ierem. *Vertimus ad me tergum & non*

Psalm. 144

Orantiu triplex ordo. Quidam sunt iusti Iacob 5.

Iosue 10.

Isai. 38.

Orantiu quidam sunt in peccatis obstinati. Prov. 1.

Orantiu quidam sunt in peccatis obstinati. Prov. 1.

Orantiu quidam sunt in peccatis obstinati. Prov. 1.

T t t 2

ARS 2.
rans de
esse in
a gr
an. 15.
u. i.

Herem. 2. *Et non faciem, et in tempore tribulationis sua dicens:* di Deo defidit, quod in conspectu Domini ostendit et libera nos. Sed illis respondet Dominus: *Ubi sunt Dius quos fecistis tibi; surgant et liberant te.* Hic ergo magis irritare videtur Deum, quam impetrate, qui per impietatem suam ponunt impedimentum. Quod etiam significare voluit Philosophus ille Bias, qui dum navigaret cum quibusdam sceleratis, illique exorta tempestate Deos suos invocaret sic eos admonuit: *Tacetis, ne Dius vos hinc navigare sentiant.* Quod si impii quandoque exaugustinus: *Quandoque Deus quadam negat propitius, quia cecidit iratus. Et perperam quia male est cupiscit accipere, quando à Medico est desperatus.*

Psal. 80. *Dimisisti eum secundum desideria cordis eorum, ibi erat in adiutoribus suis, dicit Dominus. Et etiam exauditur diabolus Iob ad certamen expetens, quem Dominus erat damnaturus. Exauditur in deserto populus rebellis postens carnes, sed adhuc esse eorum erat in ore psalorum, Et ira Dei ascendit super eos, et percussit eum plaga magna nimis, vocatulusque locus ille, Sepulchra concupiscentia.*

Quidam sunt peccatores, sed penitentiam amplectentes. Quidam ex orantibus sunt in peccatis, sed tamen per compunctionem optant reverti ad Dominum, & illi humiliant animas suas, ipsumque exorant medullis pro remissione peccatorum, ac pro necessitatibus suis; & hinc et non repelluntur, sed ex divina benignitate exaudiuntur. Iudicandus igitur est populus in orationibus & supplicationibus publicis ad veram agnitionem & contritionem peccatorum, si apud Deum vult efficaciter que postulat impetrate. Et hæc est ratio cur frequenter Deus denegat in necessitatibus auxilium, quia quis cadit si nihil vult, nisi temporale vult; à se fortius quã oratio clamat plebis peccatum. Si enim vult deus eum saluare, non potest. Et manifeste nec maxime in orationibus, quibus orationem nostram & tribulationem nostram quis sumpsit in peccatis, bus præteritis, ante ipsum pronuntiare: debemus & corda nostra aliquando ex calidè maluerit ab eo peccata, & effunderet sincerum dolorem eorum ipse effundere quasi sanctorum quodam rogationem iudicium sui vult. *Psal. 64.* *Aquam, dicens Propheta: Sperate in eo omnes, concitate orationis incurrit à non hoc ipsum est, quod gregatio populi, effundite coram illo corda vestra, dicit S. Iacobus: Pet tu & non accipit, eo quod non Deus adiutor nos in eternum. Exemplum de die peccatis, ut in concupiscentibus vestris, insinuat. Quæ nobis populus Israel, dum calamitatibus afflcti cum interpretans venerabilis Beda dicit: Male conveniant in Masspha, hauserunt que aquam. Et est perit à Deo in primis qui iussu Domini contemderunt in conspectu Domini in die illa, & que dicit: aus ab illo beneficia superna d. fidelit. z. Qui a sum: Peccatores Domini. Hæc ceremoniam varii modo amore superiorum, infirma tantum quærit variè interpretantur. Nam quidam dicunt fuisse bona percipere; Et hæc non ad sustentationem particulare sacrificium populi, quomodo David a. humanæ fragilitatis, sed ad redundantiam liberæ quam allatam à miltibus libavit Domino. Hinc voluptatis quod est, velle insinere in concupiscentia nisi scribit Abulenſis q. 28. ex Iosepho l. scientiis. Hæcille. Addis Origenes similitudinè l. 6. antiq. eoz. Quidam verò dicunt fuisse in signum 7. in epist. ad Rom. dicens: Sicut infirmus non ea lichyma, quas si potuissent ita effudissent. Vn. quæ conducunt, sed ea quæ præteritis desiderium de Chaldaus sic habet: *Hauserunt aquam è puteo suggerit à Medico peritita & nos in hanc l. eorum suis, & abundè lacrymas; sunt coram Domino infirmitate languentes interdum à Deo perititus penitentes.* Alii dicunt fuisse ceremoniam per modum cuiusdam iuramenti, quasi dicerent: Ita pereant antiqui Sapientes. Vnde de Socrate sic refert Valerius Maximus lib. 7. c. 2. Socrates humanæ sapientissimus. Absque dubio significatio fuit penitentis quæ quoddam terrestre oraculo, nisi ultra signa significabant eam affectu cordis & ad hæren-*

Psal. 64. *Sperate in eo omnes, concitate orationis incurrit à non hoc ipsum est, quod gregatio populi, effundite coram illo corda vestra, dicit S. Iacobus: Pet tu & non accipit, eo quod non Deus adiutor nos in eternum. Exemplum de die peccatis, ut in concupiscentibus vestris, insinuat. Quæ nobis populus Israel, dum calamitatibus afflcti cum interpretans venerabilis Beda dicit: Male conveniant in Masspha, hauserunt que aquam. Et est perit à Deo in primis qui iussu Domini contemderunt in conspectu Domini in die illa, & que dicit: aus ab illo beneficia superna d. fidelit. z. Qui a sum: Peccatores Domini. Hæc ceremoniam varii modo amore superiorum, infirma tantum quærit variè interpretantur. Nam quidam dicunt fuisse bona percipere; Et hæc non ad sustentationem particulare sacrificium populi, quomodo David a. humanæ fragilitatis, sed ad redundantiam liberæ quam allatam à miltibus libavit Domino. Hinc voluptatis quod est, velle insinere in concupiscentia nisi scribit Abulenſis q. 28. ex Iosepho l. scientiis. Hæcille. Addis Origenes similitudinè l. 6. antiq. eoz. Quidam verò dicunt fuisse in signum 7. in epist. ad Rom. dicens: Sicut infirmus non ea lichyma, quas si potuissent ita effudissent. Vn. quæ conducunt, sed ea quæ præteritis desiderium de Chaldaus sic habet: *Hauserunt aquam è puteo suggerit à Medico peritita & nos in hanc l. eorum suis, & abundè lacrymas; sunt coram Domino infirmitate languentes interdum à Deo perititus penitentes.* Alii dicunt fuisse ceremoniam per modum cuiusdam iuramenti, quasi dicerent: Ita pereant antiqui Sapientes. Vnde de Socrate sic refert Valerius Maximus lib. 7. c. 2. Socrates humanæ sapientissimus. Absque dubio significatio fuit penitentis quæ quoddam terrestre oraculo, nisi ultra signa significabant eam affectu cordis & ad hæren-*

PARS III
 Petenda sunt, que salutem nos ad Deum
 Peccatores Domini. Hæc ceremoniam varii modo amore superiorum, infirma tantum quærit variè interpretantur. Nam quidam dicunt fuisse bona percipere; Et hæc non ad sustentationem particulare sacrificium populi, quomodo David a. humanæ fragilitatis, sed ad redundantiam liberæ quam allatam à miltibus libavit Domino. Hinc voluptatis quod est, velle insinere in concupiscentia nisi scribit Abulenſis q. 28. ex Iosepho l. scientiis. Hæcille. Addis Origenes similitudinè l. 6. antiq. eoz. Quidam verò dicunt fuisse in signum 7. in epist. ad Rom. dicens: Sicut infirmus non ea lichyma, quas si potuissent ita effudissent. Vn. quæ conducunt, sed ea quæ præteritis desiderium de Chaldaus sic habet: *Hauserunt aquam è puteo suggerit à Medico peritita & nos in hanc l. eorum suis, & abundè lacrymas; sunt coram Domino infirmitate languentes interdum à Deo perititus penitentes.* Alii dicunt fuisse ceremoniam per modum cuiusdam iuramenti, quasi dicerent: Ita pereant antiqui Sapientes. Vnde de Socrate sic refert Valerius Maximus lib. 7. c. 2. Socrates humanæ sapientissimus. Absque dubio significatio fuit penitentis quæ quoddam terrestre oraculo, nisi ultra signa significabant eam affectu cordis & ad hæren-

ut bona

ut bona tribuerent quia si demum scirent, quid uoluerit, non proderet ut rursus pristino afficeretur morbo, & nunc quod esse utile, nos autem plerumque id uoluntis experire, quod melius foret non imperasse. Sancto intercedente. Idem contigit matronæ & uirum. Et enim de his simis tenebris involuta mortalium damna uis. Nosseledamensis, quæ cum multo mens, in quâ latet patentem errorem cæcæ preceptionis tuas spargis? Diuinitas appetit quæ Deo exitio fuerunt: honores concupiscis, qui com- plures pestem dederunt, regna tecum ipsa uoluis, quorum exitus serpenumro miserabiles cernuntur: splendidi contigis manus intus. At hæc ut aliquando illustrant, ita nonnuqua funditus do- mos evertunt. De sine igitur, mens stulta & cæca, futuris malorum tuorum causis, quasi felicif- sinis rebus inhiare, teque totam cælestium ar- bitrio permitte, quia qui tribuit bona ex facili- soleat, etiam eligere aptissima possunt. Hæc Va- lerius, non tam Ethnicæ quam Christianæ.

Inordi- nata pe- nitentiæ exempla. Gen. 30.

Gen. 25.

1. Reg. 15.

prodesse ut rursus pristino afficeretur morbo, & ita factum est. Deo sic ad salutem eius ordianre, & sancto intercedente. Idem contigit matronæ & uiri. Et enim de his simis tenebris involuta mortalium damna uis. Nosseledamensis, quæ cum multo mens, in quâ latet patentem errorem cæcæ preceptionis tuas spargis? Diuinitas appetit quæ Deo exitio fuerunt: honores concupiscis, qui com- ducta igitur absente marito ad locum sacrum, ubi- sanitate simpliciter petit, & obtinuit, sana que- domum rediit. Marito uero domum reuertenti ubi- rem gestam enarrasset, petiit ille num postulatset- cum conditione; Si salutem animæ expedit? Re- spondet ipsa se simpliciter sanitate postulatset. I- taque ipsam ad sacrum locum redire iubet, & hoc Deo petere quod animæ magis expedit; moxque eadem qua prius infirmitate correpta est. Ita habe- tur in Breviario Ecclesiæ Amstelredamensis in octa- ua Venerab. Sacramenti. Non absimile etiam est quod de B. Petronilla filia S. Petri factæ referunt- historie. Cum enim multi mirarentur quod is qui sola umbra ægros poterat sanare, filiam suam cum- gravi febris ægritudine conficentem non diu uo- uerit, sanauit eam ad tempus, iussitque præsentibus- ministrare in mensa, sed ministerio petito uoluit- ut ægra ad lectulum rediret afferens id eius saluti- magis expedit. Postquam autem in Dei timore- cepit esse perfecta, non modo ipsa curata est, sed- etiam per multos alios, suis precibus obtinuit santi- tatem. Ita habetur ex actis SS. Achillæ & Neræ, cap. 9. apud Sur. 2. g. Mail.

Potest in dicitur & inordinatæ petitionis ex- empla postsumus ex sacris literis. producere non pauca.

Sic Rachel instantè orat ut prole donetur, ita ut uero suo diceret. *Da mihi liberos aliquam mori- ar.* Et quidem ei dedit Deus quod postulabat, sed secundam eam prolem intermiserunt.

Sic Rebecca similiter per se & per virum suum magna cum importunitate prolem efflagitat. Sed cum ad partum veniret, nem inique in utero cõfla- rantur: tanto fuit afflicta morte, ut ingemis- cens diceret: *Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere?*

Sic Saul cælestium oblitus temporalia poscit, & apud Samuelem importunus est. ut precetur ne re- gno excidat, idque tanta, ut eius etiam pallium scin- detet, sed melius importunus fuisse, tum apud Deum, tum apud Samuelem pro remissione pec- catorum storump; illius rei non meminit.

Sic filii Zebædæ orare uolebant, ut ignis de caelo descenderet, & Samaritanos consumeret; Ruperto de gaudio regni cælestis: Est enim gau- dium quoddam uacuum & inane: tale est gaudium mundi, de quo: *Ve qui letamini in nihil simile que- est illi gaudium quod Iohannes concipiebat sub hædera- moxarescente, aut illi gaudium quod somnians accu- pit, quando est utrens in summo comedit & bibit, dum autè expergefcitur uacua est anima eius.* Et hoc gaudium cum inane sit, à Deo non est peten- dum. Est autem alterum gaudium sempiternum. Tale est gaudium nostrum in hac uita, quod oritur non ex honoribus, diuitiis, aut prosperitate læcu- li sed ex gratia Spiritus & pæce ac feceritate con- scie. Quod referunt illud: *Requiescet unusquisq; sub uinea sua, & sub ficus sua, & non erit qui exierit o-* ar. Quod interpretatur S. Hieronym. *De uinea si qui- tuali, de qua Dominus: Ego sum uinea uera. Huius fructus comeditur & bibitur à iustis, & iustificat eos hominis, propinaxurque amicis sponis.* Sub ficu quoque requiescere cœterur, & nullius infidias re- formidare, qui dulcedine Spiritus fruitur, & illius fructibus satiatur, & caritate gaudios, pæce. Hoc gaudium puri cordis & bonæ conscientie uult nea

Bona cœ- lestia ab- solute pe- tendæ.

1. Cor. 6.

1. Cor. 4.

1. Cor. 13.

Mich. 6.

1. Cor. 13.

Itaq; sola bona eterna & cælestia ab soluta pe- tere debemus, fidem, spem, amorem Dei, gratiam sanctificantem, & dona ei omnia, humilitatem, pa- tentioniam, castitatem, perseverantiam, deique re- gnam Dei & gloriam sive ut in hoc Euangelio di- cit Dominus, debemus petere ut gaudium nostrum sit plenum, quod interpretatur S. August. *Be. da & Ruperto de gaudio regni cælestis: Est enim gau- dium quoddam uacuum & inane: tale est gaudium mundi, de quo: Ve qui letamini in nihil simile que- est illi gaudium quod Iohannes concipiebat sub hædera- moxarescente, aut illi gaudium quod somnians accu- pit, quando est utrens in summo comedit & bibit, dum autè expergefcitur uacua est anima eius.* Et hoc gaudium cum inane sit, à Deo non est peten- dum. Est autem alterum gaudium sempiternum. Tale est gaudium nostrum in hac uita, quod oritur non ex honoribus, diuitiis, aut prosperitate læcu- li sed ex gratia Spiritus & pæce ac feceritate con- scie. Quod referunt illud: *Requiescet unusquisq; sub uinea sua, & sub ficus sua, & non erit qui exierit o-* ar. Quod interpretatur S. Hieronym. *De uinea si qui- tuali, de qua Dominus: Ego sum uinea uera. Huius fructus comeditur & bibitur à iustis, & iustificat eos hominis, propinaxurque amicis sponis.* Sub ficu quoque requiescere cœterur, & nullius infidias re- formidare, qui dulcedine Spiritus fruitur, & illius fructibus satiatur, & caritate gaudios, pæce. Hoc gaudium puri cordis & bonæ conscientie uult nea

postulare Dominus, quia licet sit semiplenum, eo quod rix & vitæ huius gaudium sit, quod nondum habet plenitudinem & consummationem suam, dat tamen vires ad viam mandatorum alacrius percurrendam, & à Domino provenit. Est porro & gaudium pleurum ad quod istud semiplenum tendit, quod est gaudium non vitæ, sed patriæ, continens consummationem omnium gaudiorum. Illud nihil potest habere mixtum felicitatis aut amaritudinis, nihil laboris, nihil mœroris. A istud igitur omnia nostra desideria & vota debent tendere, illud toto corde debemus à Domino postulare, & media per quæ pervenitur, requirere. A Patre petenda sunt filiali affectu quæ ad hæreditatē spectant, & quæ tanto Patre digna sunt, dona scilicet paternæ ab eo qui spiritum bonum dat petenti. *Luc. 11.* *b. os, spiritum scilicet adoptionis, in quo clamamus Abba Pater. Noli ea petere quæ solum filiis concubinarum largitur, ne degeat videaris.*

PARS IV
Oratio
debe fieri cum fiducia.

Quartæ conditiō efficacis orationis est, ut fiat cum fiducia. Fiduciam necessariam esse indicat Dominus, dum dicit hęc: *Si quis petierit Patrem.* Habet nimirum filius fiduciam impetrandi quod à patre sibi congruum, aut necessarium postulavit. Quia propter beatæ Mariæ Childi querenti quodam à Domino quidam potissimum credere deberet de ineffabili eius bonitate. Respondit Dominus: *certa fide crede, o filia, quod te post mortem suscipiam, sicut pater filium suum charissimum: quodque nullus naquam Pater tam fideliter cum unico nato suo divisit hæreditatem, sicut ego bonam meam & me ipsum tibi cōnunicabo.* Quicumque de bonitate mea, id firmiter & cum humili charitate crediderit, beatus erit: Et iterum eadem de re loquens dixit ei Dominus: *Mihi valde gratū est quod homines in bonitate mea confidunt. Nam quisquis in me humiliter confisus fuerit, ego & in hæc vita ei adero, & post mortē supra omne meritum ei beneficiam. Ita Bonus est. Modis. De hæc fiducia seque reter moer nos Scriptura sacra videt: Apostolus: *Accedamus cum fiducia ad thronū gratiæ eius, ut inveniamus auxilium in tempore oportuno.* De hac etiā est illud: *Postulet in fide nihil hæsitans: quia qui hæsitat, simile est illi qui in mari qui d' venit circumfertur. Non ergo asimet homo ille quod aliquid accipit à Deo.**

Hebr. 4.

Iacob 2.

Psal. 77.

Num. 20.

Luc. 15.

Defectū huius fiduciæ reprehenditur Moyses Deumque offendisse insinatur, quia scilicet, petens a quam à Deo pro populo, hæsitavit, & cū diffidentia petram percussit. Sic etiam reprehenditur Ista elixæ quod diffidentem dicitur: *Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto? Sic quoque dixit Moyses & Aaron: Num de petra hæc poterimus vobis aquam educere?* Fiduciam concepit Pelegrinus dū reversus in se dicit: *Abba Pater meum, quidam ei, fac me sicut mercenarius tuus.* De quo sic loquitur S. Chrysológus: *Quia sperabis illa quæ Pater est. Ego perdidici quod est Filius, ille quod Pater est non amiserit. Apud patrem non opus est intercedere: ex tunc intus est qui exorat affectus, urgentur Patris vitæ iterum per me veniam gentura.* Sed perficiendum fiduciam in illo fuit, dum reditum ad Patrem adhuc existens apud porcos mendicatus, quia infra dignitatem Patris peribat, qui solum optabat esse mercenarius: nam Pater nos vult esse Filios. Ipsi adhuc servus erat apud porcos, sed quando ad brachia patris accessit, filiatu affectum & cor iterum induit, unde huius petitionis non meminit: Fac me ex mercenarius. Id etiam paternæ affectio non permittit, quæ optat a patris dona vulnos negligere inferiorem & mercenaria. Unde Beatus sic de hæc eloquitur: *Pater o curres non consentis minoris concedere proxima filiorum vestitus dignitatis, nec iam de mercede condutoris, sed de hæreditate fecit cogitare patris.* Primum itaque fundamentum fiduciæ quam in oratione debemus concipere, est ipsius Dei misericordia & bonitas cum omnipotentia cōiuncta. Per quam paratus est, & potest etiam plura quam petimus, nobis dare. Unde sit, ut non finis impetundi, quando corde humiliato & fidetis petimus remissionem peccatorum, vel alia dona nobis necessaria: quia illi proprium est misereri & benedicere, sicque miseriam nostram ac indigentiam agnoscendo, & ad illius misericordiam & bonitatem accurrendo, ministramus ei occasione in agendi quod sibi proprium est & illustre. Sicut soli proprium est illuminare, igni ardere, fontis fluere, & aquam dare, nihilque eis deest per hoc quod lumen, calorem, potum communicat accedentibus: eadem ratione iudicandum est de divina bonitate nos illuminante instar solis, calefaciente instar ignis, refrigerante instar fontis. Hinc Augustinus: *Tu proficis accipiendo, & Deus non desistit in dando, quia quantumlibet capaces fontes: ac tunc, si non videris sitientes.*

Christi merita.

Gen. 50.

Non quæ gratiam

oramus ut servo Dei Patri suo dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit Ioseph, & consolatus est eos, dicens ne timeant. Offenderant illi fratrem, non offenderat Iacob filium, & tamen dicitur ipsi condonari quod illis condonatur. Non ab simili modo cum peccatum admittimus in Deum Patrem nostrum, dicere illi possumus: Praecipit nobis filius tuus frater noster Christus, ut haec illius verbis tibi diceremus: *Obsecro oblitivis carnis secleris fratrum meorum, condona mihi filio tuo iniquitatem hanc.* Non peccavit Christus, & tamen sibi vult condonari, sive in gratiam sui nobis, quia iniquitatem nostram in se suscepit expiandam, & ideo quoad levamus manus in caelum ad Deum, in nomine eius levamus, & memoramus elevationem manus ipsius in cruce factam, in qua omnis nostra fiducia consistit: remoremus quodque promissionem ipsi a Patre factam, quod quicquid petierimus in nomine eius per meritum ipsius impetabimus, quia illa nobis communitavit. Sic iterum non ab similes sumus illi qui ad Caelum Regum accedunt, gratiam vel mercedem aliam petunt. Cum vero nihil obsequi potest in Regi, quod commemorare valeat, allegant merita patris vel fratris alioque defuncti quae ad regis munificentiam remuneracionem necesse acceperit. Repraesentant res ab eis fuerint gestas, pericula adita, vulnera accepta in obsequio Regis. Nos quoque cum nihil digni petimus, ad Regium Dei Thronum cum fiducia accedimus, & multa postulamus, repraesentantes merita fratris nostri defuncti Christi, quae nostra esse voluit, & ideo repulsam non veremur. Quapropter in nobis tanquam haeredibus remuneracionem accipiet utique in finem saeculi quia numquam condigna acciperunt mercedem. Et inde est quod Ecclesiasticus docet omnino apud Deum petitione concludere: *Per Dominum nostrum Iesum Christum. Recte ergo S. Aug. Praefat. in Psal. 81, sic de Christo Domino pronunciat: Orat pro nobis, orat in nobis, & oratur a nobis. Vt Sacerdos noster orat pro nobis, orat in nobis, ut caput nostrum; oratur a nobis ut Deus, oramus ad illum, per illum, in illo, & accedimus cum illo, & dicimus nobis cum.*

Hac quam requiritur fiducia nixi & impulsivi qui iam ex Sanctis, a Deo quicquid petierunt, impetrarunt. Sic dicere solebat S. Dominicus se nunquam quippiam a Deo postulasse quin voto potius fuerit. Cumque hoc quidam ex suis Religiosis audiret, dixit ei: Cur ergo Pater mi, non postulas a Deo, ut Magister Conradus Ordinem nostrum ingrederetur, in quo doctrina sua admirabile fructum posset facere? Erat hic Conradus Theologus, Doctor Parisiis celeberrimus. Hoc inaudito, Dominicus, ut fiduciam suam erga Deum nulla in re vacillare discipulis suis ostenderet, oravit pro Conrado, ut Deus mentis oculos illumaret & accederet atque ita coelitus factum est, ut sequenti die pro habitu Ordinis supplicaturus Chorū Dominica-

norum ingrederetur dum cantaret illud in Officio Primae: *Iam lucis orto sidere Deum precemur supplicem.* Nova scilicet lux in corde Conradi prece fidelissima & efficacissima Sancti Dominici orta fuit, & ipse quasi novum quoddam fidus accessit, in hoc sancto Ordine lucem daturus doctrina sua & pietate. Hoc ergo fuit quoddam augurium caeleste felicitatis ingressus & progressus in ea vocatione.

Hac etiam fiducia nixi Abbas Sifois, orans pro Abraham discipulo suo tenrato & lapso, dicebat fidenter Dominus Deus, vis non vis, non dimitto te nisi fueris verimur eum. Et curatus est discipulus, ut haberetur in Vitis Patrum l. 6. c. 4. num. 4. Similiter dicitur solita fuit S. Catharina Senensis: *Domine non dimittas me, nisi conversionem huius peccatoris obtinueris; sicque omnia obtinebat, fiducia firmissima postulans, & nihil haesitans.* Quapropter de his & similibus Sanctis dicebat S. Bernardus ser. 32. in Cant. *Magna audens, quia magni sunt: & qua audens, obtemperat. Magna siquidem fides, magna meretur: quatenus in bonis Domini fiducia potest porrexeris, castenus possidebis.* Aluidit S. Bernardus ad illud quod promissum erat populo Israelitico. *Omnis locus quem calcaverit pes vester, vester erit.* De quo etiam agens serm. 10. in Psal. 90. *Sperate in congregatione populi. Quicumque locum occupaverit pes vester, vester erit. Pes vester utique spes nostrae fidei. Et quantumcumque illa preceperis, obtinebis: tamen in Deum tota afigatur, ut firma sit & non ruitur.*

FERIA II. ROGATIONVM.

Petite & accipietis: Quare & in voce vestra Pulsate & aperietur vobis. Luc. 11.

TOto Evangelio hoc agitur de oratione, unde quae iam dicta sunt de illa superiori Evangelio, huc etiam referri possunt. Quia autem specialiter perseverantia in oratione hic commendatur, ideo de illa pauca nobis subicienda sunt in hac lectione.

Postrema igitur editio Oracionis efficacis est, ut si assidua, seu perseverans. Ideo Dominus non solum dicit, *Petite*, sed & *querite & pulsate*, additque: *Operetur semper orare, & non desistere.* Id vero ostendit parabola Iudaeis, qui tam dem ad vitandam molestiam viduae preces exaudierunt: item parabola amici, qui amicum media nocte perseverantem pulsando tandem audit, & eius petitioni satisfacit. Plures porro rationes afferunt sancti Patres, cur Deus differat saepius gratiam quam petimus, nec statim nos exaudire velit.

Prima ratio est, ut probet fidem, speique nostrae firmitatem. Sic exaudire volebat Deus cives Bethulæ, & eos ab obsidione Holofernis liberaret, interim eorum vult probare fidem per aliquam dilationem. In qua fide & spe cum vacillarent, graviss-

Deut. 10 & Ios. 6

Lect. 18. bipart. De pisse vocatione in oratione. PARS I. Cur nec Deus cito non exaudiat.

Luc. 18

Deus differt ut probet fidem & spei firmitatem.

gavissimè eos reprehendit Iudith, ipsosque Sacer-
 dotes arguit qui in fiducia erga Deum, divinumque
 auxilium esse debebant firmiores: *Quod est hoc ver-
 bum, inquit, in quo consustit Ozius, ut tradat civita-
 tem Assyriis, si intra quinque dies vobis non venerit
 adiutorium? Et qui estis vos qui tentatis Dominum?
 Non est iste sermo qui misericordiam provocet, sed qui
 iram excitet, Postulatis vos tempus misericordie Do-
 mini, & in arbitrium vestrum diem constitistis illi ei.
 Non desunt inter Christianos adeo modicæ fidei,
 modicæque spei, qui ubi in morbis vel afflictione
 vident tarditatem divini auxilii, ad supersti-
 tiones confugiunt, vel ad remedia illicita. Similes
 hi sunt Ochozia Regi, qui cum cecidisset per cæ-
 cellos cœnaculi sui, gravi læuens infirmitate cõ-
 sulit Beelzebub Deum Accaron, num de sua possit
 evalescere infirmitate? At eius nuntiis occurrentes
 filii improperat: Numquid non est Deus in Israel,
 ut eatis ad consulendum Deum Accaron? Quamobrem
 hæc dicit Dominus. De lellulo super quem ascendisti
 non desendes, sed morte morieris.*

4. Reg. 1.

2. 1. ma-
 gis mi-
 seriam no-
 stram a
 2. 1. 1. 1.
 2. 1. 1. 1.
 2. 1. 1. 1.

Secundo ratio cur Deus auxilium differat, est, ut
 eo magis agnoscamus austeritatem nostram, & opis
 eius indigentiam, sicque humiliter & ferventius eam
 imploramus. Sic sæpe Propheta Rexque David
 sine intermissione gemit & suspirat, noctu diuque
 non quiescit. Modo induit spiritum & cor mendici
 clamantis & offendentis ulcera sua & afflictionem,
 ut ad compassionem moveat Deum, cuius opem
 efflagitat. Modò se gerit instar infantis nullas ha-
 bentis vires quibus innitatur, nisi paternam manu
 juretur, nullumque cibum capere valentis, nisi à
 matris ore vel uberibus. A qua quia in omnibus
 pendet, ius opè continuo fieri implorabat: Sicut
 ablatum est super mare sua, ita retributio in ani-
 mam meam. Quis diceret sic ut infans à natura desti-
 tutus auxilio non potest se induere, aut potum su-
 mere, sed totus pèdensus est à benignitate matris; &
 illa ubera admoveat, induit, protegit, ut dormiat
 circummagit, plorantis lachrymas abstergit: ita ego
 à benignitate divina totus pendeo, illi totum me
 committo, ab eo omnia exspecto, illum lachrymis
 fatigo, nec animum despondeo. Certè quando om-
 nis spes humani auxilii clanguit, tunc demum solet
 litteris posse comparari. Sic dum Susanna intere-
 necioni est proxima, lapidatus circumcinctus, cor-
 eius erat fiduciam habens in Domino; & quia hu-
 manum deerat auxilium protegens innocentem,
 tandem adest divinum suscitante Deo spiritum
 pueri innocens Danielis; ut filii Israel revertatur ad
 iudicium S. milititer in civitate Bethulia rebus omni-
 bus penè desperatis, non desperat Iudith; ideo per
 illam Deus opem offert, & ab obsidione, liberta-
 tem, quia & cor eius fiduciam erat habens in illo
 qui adiutor est in oporenantibus, in tribulatio-
 ne. Prepara etiam erat perseverans in oratione, li-
 get se eret in Castris hostilibus. Audi & Chryso-
 stomi, ad pag. de tribus pueris in captivitate ora-

Psal. 138

Deus ad
 est cum
 non est in
 humanis
 spes au-
 xilii.
 Dan. 13.

Iudith. 17.

tionis. Voluit Tyrannus horum urbem exvertere, & nò
 prohibuit Dominus. Voluit captivos ducere, nec im-
 petavit. Voluit ligare & in fornacem iniicere, perni-
 sit. Voluit flammam ultra modum accendere, & hæc
 dimisit. Quando nihil valiguum fuit, sed omnem vim
 Tyrannus exhaurerat, tunc virtutem suam monstra-
 vit, & puriorum patientiam. Hoc scilicet meruit
 petiverant in oratione. Sic in Evangelio dū disci-
 puli agitantur fluctibus, ita ut navicula penè
 mergeretur, somno indulgete videtur Dominus; rat
 forti eorum voce & sollicita prece excitatus imper-
 rat mari & ventis, sicq; tranquillitas magna. Quod
 ipsum frequenter contigit in procellis & fluctibus
 amaris, quibus Ecclesia, Petri navicula quassatur;
 in quibus Deus ad extremum usque differre cernitur
 auxilium, ut fidelium suorum perseverante oratione
 exciteretur. Quod si quidam animum abitece ve-
 lint, arguuntur sicut discipuli à Domino: *Vt quid
 timidi estis modicæ fidei? Et dicitur eis quod Petro:
 Modicæ fidei, quare dubitasti?*

Dan. 3.

Mat. 3.

Mat. 14.

4. Ne illi data vultu lescent.

Constit. Mon. 11.

Tertia ratio cur Deus statim non exaudiat pre-
 ces nostras, nec petita dona concedat, est, ut illa do-
 na magis æstimemus, & ut dicitur, ardentiusq; il-
 la desideremus & petamus. Hanc rationem ex pres-
 bit S. Aug. serm. 6. de verbis Domini: *Cum aliquid
 aliquando rardius dat Deus, commendat sua dona,
 non negat. Desiderata a diu dulcius obtinentur, citò au-
 tem data vilescent. Eandem adfert S. Basilus his
 verbis: Deus que daturus est idò, differre dare, ut hoc
 modo magis nos ad assidue etiam orandi vocet, & ut
 intelligamus quod sit donum Dei, & ut datū diligenter
 custodiamus. Quod enim difficulter acquiritur, dili-
 genter custoditur. Salomon donum sapientia citò im-
 petavit, ideoque neglegenter illud custodiendo citò
 amisit. Sic etiam inter homines Pater filio non sta-
 tim tolet dare rem magni momenti, quam postu-
 lat, sed tardat, ut eius desideria crescant, & ut ratio
 pluris eam æstimet, um voto potior, magisque
 gratus sit.*

4. Ne illi data vultu lescent.

Constit. Mon. 11.

Denique Deus nò statim donat quod rogamus,
 quia sæpè expedit differre propter aliquas occul-
 tas causas, quas eius novit sapientia, nobis autem
 sunt ignota. Hoc solum scimus Deum id agere
 suavi sua providentia in bonum nostrum, nec no-
 bis deperire meritum, etiam si mox non exaudia-
 mur ad votum. Dicitur quondam Propheta: *Vt
 quæquo Domine clamabo, & non exaudiet Vociferabo
 & non salvabitur. Hunc locum interpretans S.
 Hieronymus, sic ait. Quomodo si æger & æstuans
 febribus aequatè postulat ad Medicum, vim
 patior, excucior, uror, xamior. Vsq; quod clama-
 bo ad te medice, & nò exaudis? Et respondet sa-
 piens & clemens medicus: Scio quo tempore de-
 beam dare quod pestulus; non misereor modò,
 quia misericordia illa crudelitas est, & contra re-
 peris. Ita Dominus postulat sciens mensuras & pon-
 dera clementia suæ, interdum nò exaudiat clama-
 rem, ut preber eum, & magis provocet ad rogan-
 dum. Hoc S. Hieron. igitur bonitas & providentia
 divina*

4. Quis sapienter dicitur.

Abat. 1.

diuina omnia disponit ad salutem electorum, ideo vota nostra cum fiducia & perseverantia illi sunt, dum procederet ad puniendam Sodomam. Vnde committenda. Sæpe oculis nostris proponitur, coram Domino, & appropinquans ait: Numquid perdes iustum cum impio? Si fuerit tibi quinquaginta iusti, & talibus quidem apertis characteribus quos omnes possunt legere: Si moram feceris, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Licet enim Dominus non statim arque vocatur tui loco propter illos. Quid si 45 fuerint? Cedit veniat, tamen tardare non dicitur, quia suo tempore Dominus, & dicit, Parcam. Quid si 40? Cedit veniat, & oportunum auxilium imperitur tempore minus & dicit Parcam. Quid si 30? Quid si 20? Quid si 10? In totius luctatus est, quocumque precatus optans in confectione stare (vulgo à la breche) vt disperderet eam & impediret ruinam veteri Testamento, tum in nouo, tum etiam in ad vindictam processerit impiorum, quia impleta erat mensura peccatorum: tamen oratione sua preuenit, vt Loth cum vxore & filiabus educeretur à Sodoma & flammis, sic non fuit inefficax precatio & lucta eius cum Deo.

Primo, in veteri Testamento habemus exemplum Iacob tota nocte cum Angelo, Domini personam esse sentiente, fortiter luctantis: quæ quidem lucta non nisi luctam orationis significat, per quam cum Deo perseveranter luctandum est, donec quod volumus, impetremus. Vnde Iacob dicebat: Non dimittam te nisi benedixeris mihi in eodem loco. Fuisseque luctam orationis aperte declaratur Propheta, dicens: In fortitudine sua directus est dicit ad puerum suum. Ascende & prospice contra eum Angelo (vices scilicet Dei gerente) & inualuit mare. Quis cum ascendisset & contemplatus esset, ait: & confortatus est, & rogauit eum. Ergo precibus & lacrymis preualuit: hæc sunt sola arma pietatis quibus in septima autem vice: ecce rubecula quibus Deum vincimus, & contra illum fortes parua quasi vestigium hominum ascendebas de mari, tumus, dum aliquid precum & lacrymarum attende circumstantias. 1. Accidit in verticem confortamur, & tunc ei facimus, & quod volumus, Carmeli, vt ab hominibus sequeltratus tandem atteritur quemus, sicut Iacob qui propterea Isaac dicitur, hoc est fortis contra Deum. Quomodo Poluit faciem suam inter genua, hoc est, procubuit fortis contra Deum: Quia inualuit, confortatus in genua, deinde demisit caput suum in terram, & est, seuit, & rogauit. Hæc sunt noua bella, quæ in genua sua, in signum humillimæ & feruentissime legit sibi Dominus. Vnde Tertull. in Apolog. orationis. 3. Non respondet animum, licet famulus tunc ait: Coimus in cauum & in congregatio iam aliquoties accesserit, vt prospiceret contra manem, vt ad Deum quasi manu facta precationibus re, si forte signum esset pluuie, sed perseuerat & semper orantes: Hæc vult Deo gratia est. Attende putes ite, & redire, famulum iubet, septies suam pro & similem luctam contra Deum per orationis perseverantiam in Moysse Duce populi Dei. Sic etiam ueritas, tandem que in septima vice voto peritur, & fortis contra Deum eum vincens & vincens, vt et impetrat quod postulat. Sic cum uiram uoluit impetraret Dominus: Dimitte me. Quinimo promittit petrare filio uiduæ, apud quam hospitabatur, secretum ei, Faciam te in gentem in aquam dimitto me. sed nit lea turba, & seorsum abit in cœniculum, vt o- nec promissis cedit, pugnat contra Deum fortiter rationi uacet. Atque ibi clamauit ad Dominum, & perseueranter, donec eum sibi subiecit, & in su- & dixit: Domine Deus meus etiamne uisam a- am trahat sententiam vt populo parcat. Vnde dicitur: Dixit ut disperderet eos, non Moyses electus eius puerus filium eius? Clamor iste non tam onis fuit stetit in confectione in conspectu eius, ut auerteret quam cordis uehementis affectus, qui orationem iram eius ne disperderet eos. Loquitur de Deo per efficacem reddit, indicium. Nec solum uocem in allegoriam quasi de Duce qui ad motus machinis & iam quadrato muro penitus delere parat ciuita- & id quidem non semel, sed tribus uicibus in si- tem sibi aduersentem. Dicit uero Moysen in hac guam perseuerantia. Denique iterum clamauit: Dominus Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius. Et exaudiuit Dominus yo- 4. Reg. 17

Secundo, flex Eva uelio perseverantia in ora- 2. Ex no- inter mortuos & uicines, vt itam deficiente rione exempla requirimus. Habemus primo exem- no testam- impedit. Denique, quædam lucta per orationis plum ipsius Christi luculentum, qui cum eligere mento uellet Christum

PARS II. Exempla perseverantium in oratione recentiorum. 1. Ex veteri testamento. Iacob. Gen. 32. Quia 12. 2. Quia sapienter exponit. 3. Quia sapienter exponit. 4. Quia sapienter exponit. 5. Quia sapienter exponit. 6. Quia sapienter exponit. 7. Quia sapienter exponit. 8. Quia sapienter exponit. 9. Quia sapienter exponit. 10. Quia sapienter exponit. 11. Quia sapienter exponit. 12. Quia sapienter exponit. 13. Quia sapienter exponit. 14. Quia sapienter exponit. 15. Quia sapienter exponit. 16. Quia sapienter exponit. 17. Quia sapienter exponit. 18. Quia sapienter exponit. 19. Quia sapienter exponit. 20. Quia sapienter exponit. 21. Quia sapienter exponit. 22. Quia sapienter exponit. 23. Quia sapienter exponit. 24. Quia sapienter exponit. 25. Quia sapienter exponit. 26. Quia sapienter exponit. 27. Quia sapienter exponit. 28. Quia sapienter exponit. 29. Quia sapienter exponit. 30. Quia sapienter exponit. 31. Quia sapienter exponit. 32. Quia sapienter exponit. 33. Quia sapienter exponit. 34. Quia sapienter exponit. 35. Quia sapienter exponit. 36. Quia sapienter exponit. 37. Quia sapienter exponit. 38. Quia sapienter exponit. 39. Quia sapienter exponit. 40. Quia sapienter exponit. 41. Quia sapienter exponit. 42. Quia sapienter exponit. 43. Quia sapienter exponit. 44. Quia sapienter exponit. 45. Quia sapienter exponit. 46. Quia sapienter exponit. 47. Quia sapienter exponit. 48. Quia sapienter exponit. 49. Quia sapienter exponit. 50. Quia sapienter exponit. 51. Quia sapienter exponit. 52. Quia sapienter exponit. 53. Quia sapienter exponit. 54. Quia sapienter exponit. 55. Quia sapienter exponit. 56. Quia sapienter exponit. 57. Quia sapienter exponit. 58. Quia sapienter exponit. 59. Quia sapienter exponit. 60. Quia sapienter exponit. 61. Quia sapienter exponit. 62. Quia sapienter exponit. 63. Quia sapienter exponit. 64. Quia sapienter exponit. 65. Quia sapienter exponit. 66. Quia sapienter exponit. 67. Quia sapienter exponit. 68. Quia sapienter exponit. 69. Quia sapienter exponit. 70. Quia sapienter exponit. 71. Quia sapienter exponit. 72. Quia sapienter exponit. 73. Quia sapienter exponit. 74. Quia sapienter exponit. 75. Quia sapienter exponit. 76. Quia sapienter exponit. 77. Quia sapienter exponit. 78. Quia sapienter exponit. 79. Quia sapienter exponit. 80. Quia sapienter exponit. 81. Quia sapienter exponit. 82. Quia sapienter exponit. 83. Quia sapienter exponit. 84. Quia sapienter exponit. 85. Quia sapienter exponit. 86. Quia sapienter exponit. 87. Quia sapienter exponit. 88. Quia sapienter exponit. 89. Quia sapienter exponit. 90. Quia sapienter exponit. 91. Quia sapienter exponit. 92. Quia sapienter exponit. 93. Quia sapienter exponit. 94. Quia sapienter exponit. 95. Quia sapienter exponit. 96. Quia sapienter exponit. 97. Quia sapienter exponit. 98. Quia sapienter exponit. 99. Quia sapienter exponit. 100. Quia sapienter exponit.

Abac. 1. Ps. 109. Aaron. Num. 16. Rational. Ewang. Y V Y uellet Christum

Ep. 6.

vellet Apostolos, ut scilicet foret electio, non solum orat, sed etiam in oratione pernoctat. Erat, inquit Lucas, pernoctans in oratione Dei. In quem locum dicit Sanctus Ambrosius. Species tibi datur, forma prescribitur, quam debes amulari. Quid enim te pro salute tua facere oportet, quando pro te Christus in oratione pernoctat? Quid te facere convenit, cum vis aliquod pietatis officium adorari? Orat ergo Dominus, & perseveranter orat, non ut pro se obsecret, sed ut pro me impetret. Nam et si omnia posuerit Pater in potestate Filij; Filius tamen ut formam hominis implet, obsecrandum Patrem putat esse pro nobis, inquit idem Ambrosius. Ipse quoque in hortu orans prostratus in terram, ter eandem repetit orationem, perseverantiam commendans; sicut & in cruce usque ad extremum spiritum orans, preceseque & supplicationes cum clamore valido & lacrymis offerens. Sicut vero suo exemplo, sic & verbo ipse expressit docet hanc perseverantiam in hoc Evangelio, quia tota illa similitudo ducta ab amico pulsante & persistente ad fores amici ad obtinendum tres panes, ad perseverantiam in oratione commendandam tendit. Est illam panis penuria coegit ad amicum confugere: ita cum inopia est & sterilitas in anima nostras, aurin agris nostris, item & in alijs necessitatibus ad Deum est recurendum, quia dives est, & in omnibus affluenter dare potest quicquid necessarium est. 2. Sicut ille confidebat se impetraturum quia amicus eratita confidamus dona Dei nos impetraturos per orationem, si amici sumus; si in peccato mortali extra statum amicitie non iteriamur: Si cor nostrum non reprehenderit, nos fiduciam habemus ad Deum; & quicquid petierimus, accipiemus ab eodem: Ioan. 3. Sicut ille pulsabat manibus, pedibusque, donec ad eius petitionem evigilaret amicus: sic nos pulsare debemus vehementi affectu quasi pede animi, & operibus bonis orationi coniunctis, quasi manibus: Petite, quærite, pulsate. Or petimus, corde quarimus, manu pulsamus: efficax ergo est oratio, quæ bona operatione sulcitur. Manu: putas & non contraminatas, ut exaudiamus, laxa e debemus. Chem multiplicaverit orationem, non exaudiam, manus enim vestre sanguine plene sunt. Sicut ille mediâ nocte accessit, & pulsavit amici fores, sic & nos conuenit nocturno tempore pulsare Dei fores, imitando Regem & Prophetam, qui dicit: Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Significat etiam mediâ nox tenebrosam, hoc est calamitosum tempus: sicque contra calamitates & ærumnas ad orationem confugiendum esse mouetur. 3. Sicut ille solum peti panes tunc sibi necessarios: ita debemus solum a Deo petere, quæ nobis congrua sunt aut necessaria. Tres enim panes sunt nobis semper necessarii, Fides, Spes, Caritas, hos semper petere possumus. Tres autem panes sunt, inquit Sanctus Bernardus, panis Veritatis, panis Caritatis, panis

Fortitudinis, ut Deum intelligamus, ut eum diligamus, ut eius voluntatem fortiter faciamus. Fortitudo sicut perseverantia sua in petendo tandem evicit voluntatem amici, & quod petebat extorrit: & licet repelli videretur ab eo, qui in cubili decumbens, ab ostio non recessit, a pulsatione non desistit: sic nos ab oratione non debemus recedere, licet videatur Dominus non velle exaudire: quia tandem perseverantes exaudiet, sicut amicus ille amicum exaudivit.

Alterum exemplum luculentum, quod declarat quam efficax sit perseverantia in oratione, habemus in muliere Chanana. Illa sibiuis suis egressa curtebat post Dominum, & clamabat: Misere mei, filia mea male à demonia vexata. At ipse non respondit ei verbum. Illa clamabat, ipse tacebat, quasi indignam alloquio repudiasset. Non propterea desistit illa clamare, & post Dominum, & post discipulos eius, ut foret apud Dominum intercessores. Quapropter accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes, dimitte eam, quia clamat post nos. At ipse hos etiam intercessores repellere videtur, dum dicit eis: Non sum missus nisi ad oves, quæ perierunt domus Israel. Non tamen id animum despondit ipsa. Venit coram, adoravit, & dixit, Domine, adiuuame. Respondit ipse indignabundè, & vocat eam canem, licet misericordiam suam humiliter exponerem: Non est, inquit, bonum sumere panem filiorum & dare canibus. An non hac aspectu resolutione consula deberet absistere, nec vitra os aperire toties repulsa? Abiit. Animum resumit, & respondet humiliter & confidenter: Etiam Domine: nam & canes edunt de micis, quæ cadunt de mensa Dominorum suorum. Tandem illius perseverantia evictus Dominus, quod petere impetravit, & in eius laudem vocem solvens dicit: O mulier, magna est fides tua: sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Itaque merito, inquit Sanctus Hieronymus, Chanana vocatur, hoc est Negociatrix, quæ negotium suum optinere apud Dominum gessit, responso suo & perseverantia eum velut convincens, & in suoperatione sulcitur. Manu: putas & non contraminatas, ut exaudiamus, laxa e debemus. Chem multiplicaverit orationem, non exaudiam, manus enim vestre sanguine plene sunt. Sicut ille mediâ nocte accessit, & pulsavit amici fores, sic & nos conuenit nocturno tempore pulsare Dei fores, imitando Regem & Prophetam, qui dicit: Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Significat etiam mediâ nox tenebrosam, hoc est calamitosum tempus: sicque contra calamitates & ærumnas ad orationem confugiendum esse mouetur. 3. Sicut ille solum peti panes tunc sibi necessarios: ita debemus solum a Deo petere, quæ nobis congrua sunt aut necessaria. Tres enim panes sunt nobis semper necessarii, Fides, Spes, Caritas, hos semper petere possumus. Tres autem panes sunt, inquit Sanctus Bernardus, panis Veritatis, panis Caritatis, panis

Chanana orat perseverat Mat. 15.

Mat. 15.

Perseverantia in oratione commendatur ex hoc Evangelio in petente tres panes

Mat. 15.

Mat. 15.

Tres panes mystici

Mat. 15.

3 Exhib. s. i. s.

Ac in primis notum est de S. Hieronymo, quammox aperiri pulsantibus, non per vires eorum, sed constant fuerit & perseverans in oratione, qui propter faciem & merita Christi, dum illam faciem de seipso dicit variis cogitationibus & stimulis suam benignam & nobis averlam ob peccata, iterum ad nos convertit ob penitentiam & orationem nostram; in illaque respiciens Pater aeternus. omnia postulara nobis concedit, unde illud: *Prostrator noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui* Quapropter merito etiam dicimus *Benedictus Deus qui non amovit orationem meam, & misericordiam suam a me.* Si perseverat oratio nostra, nunquam abest misericordia.

S. Reinold. Mirabile est quod de S. Reinoldo Virgine & Martyre in eius vita refertur, & ex Lobbiensis Monasterii annalibus constat. Accesserat Reinoldus in forere sua sancta Gudula devotionis ergo Monasterium illud (quod initio austeritate & sanctitate florentissimum erat, bonumque Christi odorem quaquaversum spargebat) urse precipuis sanctorum virorum ibi Benedicti Regulam seclantiam commendaret, & aliquam partem hereditatis suae ad pedes sancti Petri, qui Coenobii Patronus est, offerret. At nunquam potuit imperare ingressum in Monasterium, vel in Monasterij Oratorium, respondens tunc Monachis, nullam mulierem a fundatione Monasterij accessum habuisse in illud, ne quidem in Oratorium, idque esse contra rigorem vigoremque regulae iudicem sanctae. Interim sancto ipsa desiderio impulsa non recedit a foribus templi, recedente licet serore sua Gudula sed perseverat tribus diebus noctibusque in oratione, ut postulat suo desiderio. Tertio die exaudivit eam perseverantem Dominus, & ultro aperit sunt coelitus janua, & campana nullo pulsante personaverunt; mirantibusque Religiosis, & in Oratorium occurrentibus, inventa est ipsa coram Crucifixo in oratione profusa, pavimento adhaerens pils cum lacrymis. Surgeus autem ab oratione convocatis Monasterij Patribus, dixit: *Ecco desponsisti miseram peccatricem, & a loco sacro cum austeritate arceret voluisti. Deus ante in hominibus benignior exaudivit preces humilis ancille quas respicisti, & me huc introduxit, ut orationum vestrarum particeps fieret, & ad pedes SS. Petri & Benedicti offeram me, & partem hereditatis meae.* Obvultu ergo ipsa hereditatem quam habebat in pago de Sanctes in alimentum sanctorum ibi degentium. Sic de Sancta hac Virgine & Martyre dicere possumus, quod de muliere forti dicit Sapiens: *Manum suam aperit in-*

Psal. 81.

Psal. 67.

Staplerus, refectio oculus Dom. infra Nas.

Conclusio.

lac. 1.

S. Hieronymus.

S. Reinold.

Psal. 131.

Psal. 131.

Similiter in Prato spirit. c. 184. refertur, quod cuiusdam senis Monachi oratio adeo fuit continua, ut cum tabula quadam ei substrata esset, in qua genua flectebat orans, locus ipse ubi genua flectebat & manus ex usu perpetuo orandi concavus foret pluraquam digitorum quatuor. Huc etiam spectat, quod S. Iacobus pater Hierosolymitanus Episcopus adeo in oratione fuit perseverans & continuus, ut genua eius callum obduxerint, & istar pelis & cameli obturaverint, ut testatur S. Hieronymus in Catal. Script. Ecclesiast. & refertur in Breviario Romano.

Tu Domine qui docuisti nos in nomine tuo petere, quae te, pulsare, & promissis petitionem nostram exaudiendam; hanc nobis impertire coelitus gratiam, ut cum attentione & affectu filiali coram Patre nos praesentare, & quaesaluti nostrae gloriaeque tuae conducibilia sint, postulare, ut gaudium nostrum sit plenum, cum postularis fuemur. Da nobis fiduciam & perseverantiam in oratione, ut spiritum bonum valeamus tandem impetrare, quem Pater dat petentibus, sed quia omne datum optimum, & omne donum perfectum desersum est, descendens a Patre luminum. Respice Ecclesiam tuam tuo sanguine redemptam in his diebus Rogationum congregatam, pro necessitatibus publicis orantem, pro extirpatione haereticis, pro unitate Regum & Principum, pro quiete populorum, pro conservacione Ecclesiasticorum Ordinum, pro prosperitate rerum spirituum, pro fertilitate agrorum, pro depulsiōne morborum. Intuere propitius tribulationes plebium, pericula populorum.

Vv r a Cap.

captivorum gemitus, necessitates peregrinorum, per nomen tuum sanctissimum, & per merita inopiam debiliū, desperationes languentia sacratissima, o Domine Iesu, qui cum Patrum, defectus senum, supitria juvenum, vota tre & Spiritu sancto vivis & regnas in secula seculorum & lamenta viduatum. Hoc rogamus, colorum.

TRACTATUS II.

DE FESTIS DOMINI

SABBAOTH.

DE ASCENSIONE DOMINI.

Elevatis manibus benedixit eis, & ferebatur in Caelum, Luc. 28.

Leet. 7. triplicita

N Ascensione Domini plenaeque digna sunt atque consideratione, quia mysteris plena, & ad pietatem excitanda idonea. Cū vero de hoc Ascensionis mysterio multa tradiderimus in Horto Pastorum, explicantes articulum

sexrum Symboli Apostolici: *Ascendit ad Caelum, sedet ad dexteram Patris*, pauca hic subiiciemus, & de tribus potissimum differemus. 1. De qualitate ascendentis. 2. De rebus ascensionis. 3. De modo elevationis & benedictionis.

PARS PRIMA.

De qualitate ascendentis.

Rex & Propheta David, ut notat quilibet Christi ascendentis, introducit Angelos cum admittatque interrogantes, quis ille qui jubet sibi referri *Formas aeternales & Principibus Caeli*, quas ingredi vult cum triumpho: *Assolve portas Principes nostras, & elevamini: Rex gloria: & introibit Rex gloria: Quis est iste Rex gloria?* Certè Angelorum Hierarchie (pro quibus inducitur interrogatio) non ignorabant Christum esse Regem civitatis suae, Caputque non solum hominum, sed etiam Angelorum: tamen indicatur per interrogationem, istam, non fieri sine totius naturae admiratione, quod terrenum corpus supra omnes caelestes spiritus cum imperio & potestate ascendat, quodque admirabili modo exaltetur terra supra Caelum, homo supra Angelum, pulvis usque ad Deitatis solum. Interim, ut esset admiratio, describitur virtus & potestates Regis adeo sublimiter ascendentis, que, quia Rex est gloria, ideo graditur in multitudine virtutis suae, firmus in sola sua: Et vocaturque Rex gloria, Rex fortis & potens in praesentibus, & Dominus virtutum: Auairationem horum titulum.

Titulus ascendentis Christi.

1. Quia fortis fuit & potens, in praesentibus, & Dominus virtutum, ideo ei tanquam Victori debet Triumphus decreti, & Corona virtutum. Quia Rex gloria est, ideo nemini illi datum eius merito & gratia, ideo eam quibus vult imperetur, ideo ad illam nemo attingit horum ante ipsum. Sic honorabitur quem Rex voluerit honorare, sic sedebit in throno gloriae, cum ipso quem voluerit secum ducere. Denique, quia Rex est gloria, ideo graditur in multitudine virtutis suae, firmus in sola sua: Et vocaturque Rex gloria, Rex fortis & potens in praesentibus, & Dominus virtutum: Auairationem horum titulum.

Subilicet.